

Co-funded by
the European Union

*Ενισχύοντας τον τομέα Επαγγελματικής
Εκπαίδευσης και Κατάρτισης για κοινωνικό
αντίκτυπο: Θέτοντας τη διαμόρφωση
κοινωνικών δημοσίων συμβάσεων σε πράξη*

Deal4Good – Π1

Έκθεση Έρευνας

EUROPEAN CENTER
FOR SOCIAL FINANCE

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
UNIVERSITY OF WEST ATTICA

MALTA VOCATIONAL

Co-funded by
the European Union

Το έργο Deal4Good συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι απόψεις και οι γνώμες που εκφράζονται είναι αποκλειστικά του/των συγγραφέα/συγγραφέων και δεν αντικατοπτρίζουν κατ' ανάγκη τις θέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή της Ευρωπαϊκής Εκτελεστικής Υπηρεσίας Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε η EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνες γι' αυτές.
Αριθμός έργου: 2024-1-DE02-KA220-VET-000244401

Ενισχύοντας τον τομέα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης για κοινωνικό αντίκτυπο: Θέτοντας τη διαμόρφωση κοινωνικών δημοσίων συμβάσεων σε πράξη

Η Έκθεση Έρευνας Deal4Good

Μια μικρής κλίμακας διακρατική έρευνα για την αγορά των Δημόσιων Κοινωνικών Συμβάσεων

Επικεφαλής Δραστηριότητας	Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
Εμπλεκόμενοι εταίροι	Όλοι
Κατάσταση	Τελική
Διανομή	Δημόσια
Ημερομηνία	Ιούλιος 2025

EUROPEAN CENTER
FOR SOCIAL FINANCE

EXEOLAB
CREATING SYNERGIES

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
UNIVERSITY OF WEST ATTICA

MALTAVOCATIONAL

CHAMBER OF COMMERCE
AND INDUSTRY VRATSA

Consulting & Events

Co-funded by
the European Union

Αποποίηση ευθυνών

Το Deal4Good χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, οι απόψεις και οι θέσεις που εκφράζονται ανήκουν αποκλειστικά στον/στους συγγραφέα(είς) και δεν αντικατοπτρίζουν απαραίτητα τις θέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή της Εκτελεστικής Υπηρεσίας Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε η EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνες για αυτές. Αριθμός έργου: 2024-1-DE02-KA220-VET-000244401.

Πνευματικά Δικαιώματα © 2025, Σύμπραξη Deal4Good, Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Αυτό το έγγραφο και το περιεχόμενό του αποτελούν ιδιοκτησία της Συμπράξης Deal4Good. Ενδέχεται να περιέχει πληροφορίες που υπόκεινται σε δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Η παράδοση αυτού του εγγράφου ή η αποκάλυψη του περιεχομένου του δεν παραχωρεί κανένα δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται η αναπαραγωγή ή η διάθεση αυτού του εγγράφου σε οποιονδήποτε τρίτο χωρίς την προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του/των Συγγραφέα(-ών).

Το παρόν έργο αδειοδοτείται υπό την άδεια Creative Commons Αναφορά – Μη Εμπορική Χρήση – Παρόμοια Διανομή 4.0 Διεθνής (CC BY-NC-SA 4.0).

Περίληψη

Το παρόν έγγραφο, με τίτλο **Έκθεση Έρευνας Deal4Good**, αποτελεί το πρώτο επίσημο παραδοτέο του έργου Deal4Good. Το Deal4Good στοχεύει στην ενίσχυση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης για τον κοινωνικό αντίκτυπο, μέσω της προώθησης των **Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων** (ΚΔΣ). Η έκθεση βασίζεται στις δραστηριότητες που υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο του Πακέτου Εργασίας 2 (ΠΕ2) – Απόκτηση Γνώσης. Το συγκεκριμένο πακέτο εργασίας εστίασε στον εντοπισμό υφιστάμενων κενών σχετικά με τις τεχνικές ικανότητες και τα ρυθμιστικά πλαίσια, τα οποία περιορίζουν την ετοιμότητα των **Κοινωνικών Επιχειρήσεων** (ΚΕ) και των **Αναθέτουσών Αρχών** (ΑΑ) να συμμετάσχουν αποτελεσματικά στις διαδικασίες ΚΔΣ. Ως εκ τούτου, η έκθεση λειτουργεί ως μια μικρής κλίμακας διακρατική έρευνα. Για την υποστήριξη της έρευνας, οι εταίροι του έργου συνέλεξαν και ανέλυσαν δεδομένα σχετικά με την τρέχουσα κατάσταση της Κοινωνικής Οικονομίας και των ΚΔΣ στις χώρες τους. Η έκθεση συγκρίνει προκλήσεις και ευκαιρίες μεταξύ των χωρών-εταίρων και ενσωματώνει συμπεράσματα από συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν με Κοινωνικές Επιχειρήσεις και Αναθέτουσες Αρχές. Οι απαντήσεις τους αναλύθηκαν και ερμηνεύονται στο παρόν έγγραφο. Επιπλέον, η έκθεση περιλαμβάνει ένα κεφάλαιο που αναδεικνύει επιλεγμένες μελέτες εφαρμογής, οι οποίες εντοπίστηκαν από τους εταίρους του έργου ως **βέλτιστες πρακτικές**. Στα τελικά κεφάλαια παρουσιάζονται τα βασικά ευρήματα και τα συνολικά **συμπεράσματα** της έρευνας.

Λέξεις Κλειδιά

Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις (ΚΔΣ), Κοινωνική αξία, Διακρατική έρευνα, Επιτραπέζια έρευνα, Βέλτιστες Πρακτικές

Περιεχόμενα

Κατάλογος Πινάκων	3
Κατάλογος Σχημάτων.....	3
Κατάλογος Συντομογραφιών	4
Σύντομη εισαγωγή στο έργο Deal4Good.....	5
1. Εισαγωγή	6
2. Υπόβαθρο χωρών-εταίρων.....	9
2.1 Γερμανία.....	10
2.2 Ιταλία.....	15
2.3 Ελλάδα.....	20
2.4 Ισπανία	25
2.5 Μάλτα.....	29
2.6 Ρουμανία	34
2.7 Βουλγαρία	38
2.8 Κύπρος.....	41
3. Επιλογή περιπτώσεων χρηστών & Επιτραπέζια έρευνα.....	48
3.1 Συλλογή Δεδομένων.....	48
3.1.1 Μεθοδολογία.....	48
3.1.2 Επεξεργασία δεδομένων	50
3.2 Ανάλυση Δεδομένων.....	51
3.2.1 Μεθοδολογία.....	51
3.2.2 Αποτελέσματα Ερωτηματολογίου ανά χώρα.....	52
3.2.3 Συγκριτική ανάλυση και Μοντέλο στατιστικής ανάλυσης	84
3.2.4 Αναγνώριση Σημείων Φραγμού και Σχέδια δράσης	99
4. Καλές Πρακτικές	120
4.1 Στόχος.....	120
4.2 Μελέτες Περίπτωσης	121
5. Συμπεράσματα	135
6. Παράρτημα Ι – Ερωτηματολόγιων Κοινωνικών Επιχειρήσεων.....	136

7. Παράρτημα II – Ερωτηματολόγιο για Δημόσιους Φορείς	144
8. Παράρτημα III – Ερωτηματολόγιο Βέλτιστων Πρακτικών	152

Κατάλογος Πινάκων

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 ΒΑΣΙΚΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ	10
ΠΙΝΑΚΑΣ 2 ΒΑΣΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΗΣ ΚΟ ΣΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ.....	11
ΠΙΝΑΚΑΣ 3 ΒΑΣΙΚΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ	16
ΠΙΝΑΚΑΣ 4 ΒΑΣΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΗΣ ΚΟ ΣΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ	18
ΠΙΝΑΚΑΣ 5 ΒΑΣΙΚΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	21
ΠΙΝΑΚΑΣ 6 ΒΑΣΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΗΣ ΚΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	23
ΠΙΝΑΚΑΣ 7 ΒΑΣΙΚΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΗΣ ΙΣΠΑΝΙΑΣ	26
ΠΙΝΑΚΑΣ 8 ΒΑΣΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΗΣ ΚΟ ΣΤΗΝ ΙΣΠΑΝΙΑ	27
ΠΙΝΑΚΑΣ 9 ΒΑΣΙΚΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΗΣ ΜΑΛΤΑΣ	30
ΠΙΝΑΚΑΣ 10 ΒΑΣΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΗΣ ΚΟ ΣΤΗ ΜΑΛΤΑ.....	32
ΠΙΝΑΚΑΣ 11 ΒΑΣΙΚΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ	35
ΠΙΝΑΚΑΣ 12 ΒΑΣΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΗΣ ΚΟ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ	36
ΠΙΝΑΚΑΣ 13 ΒΑΣΙΚΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ	38
ΠΙΝΑΚΑΣ 14 ΒΑΣΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΗΣ ΚΟ ΣΤΗ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	39
ΠΙΝΑΚΑΣ 15 ΒΑΣΙΚΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ	42
ΠΙΝΑΚΑΣ 16 ΒΑΣΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΗΣ ΚΟ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ.....	44
ΠΙΝΑΚΑΣ 17 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ	52
ΠΙΝΑΚΑΣ 18 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ	56
ΠΙΝΑΚΑΣ 19 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	60
ΠΙΝΑΚΑΣ 20 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΠΑΝΙΑ	65
ΠΙΝΑΚΑΣ 21 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΜΑΛΤΑ.....	68
ΠΙΝΑΚΑΣ 22 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	71
ΠΙΝΑΚΑΣ 23 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ	75
ΠΙΝΑΚΑΣ 24 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ	79
ΠΙΝΑΚΑΣ 25 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ PEARSON.....	96
ΠΙΝΑΚΑΣ 26 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ ΑΝΟΝΑ.....	97
ΠΙΝΑΚΑΣ 27 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ ΑΝΟΝΑ.....	97
ΠΙΝΑΚΑΣ 28 ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΜΕΝΑ ΣΗΜΕΙΑ ΦΡΑΓΜΟΥ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑ ΔΡΑΣΗΣ	102

Κατάλογος Σχημάτων

ΕΙΚΟΝΑ 1 ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΡΟΗΣ	7
ΕΙΚΟΝΑ 2 ΓΡΑΦΗΜΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΜΕΝΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ ΦΡΑΓΜΟΥ ΣΤΗΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑ.....	55
ΕΙΚΟΝΑ 3 ΓΡΑΦΗΜΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΜΕΝΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ ΦΡΑΓΜΟΥ ΣΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ	59
ΕΙΚΟΝΑ 4 ΓΡΑΦΗΜΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΜΕΝΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ ΦΡΑΓΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	63
ΕΙΚΟΝΑ 5 ΓΡΑΦΗΜΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΜΕΝΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ ΦΡΑΓΜΟΥ ΣΤΗΝ ΙΣΠΑΝΙΑ.....	67
ΕΙΚΟΝΑ 6 ΓΡΑΦΗΜΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΜΕΝΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ ΦΡΑΓΜΟΥ ΣΤΗΝ ΜΑΛΤΑ	70
ΕΙΚΟΝΑ 7 ΓΡΑΦΗΜΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΜΕΝΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ ΦΡΑΓΜΟΥ ΣΤΗΝ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ.....	73
ΕΙΚΟΝΑ 8 ΓΡΑΦΗΜΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΜΕΝΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ ΦΡΑΓΜΟΥ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ.....	77
ΕΙΚΟΝΑ 9 ΓΡΑΦΗΜΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΜΕΝΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ ΦΡΑΓΜΟΥ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ	82
ΕΙΚΟΝΑ 10 ΕΞΟΙΚΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ-ΕΤΑΙΡΩΝ ΜΕ ΤΙΣ ΔΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΚΔΣ	85
ΕΙΚΟΝΑ 11 ΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΤΩΝ ΚΕ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ-ΕΤΑΙΡΟΥΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΚΔΣ.....	86
ΕΙΚΟΝΑ 12 ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΧΩΡΩΝ-ΕΤΑΙΡΩΝ ΣΕ ΔΣ ΚΑΙ ΚΔΣ	86
ΕΙΚΟΝΑ 13 ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΕ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥΣ	87

ΕΙΚΟΝΑ 14 ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΕ ΚΔΣ	88
ΕΙΚΟΝΑ 15 ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΚΕ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ-ΕΤΑΙΡΩΝ ΝΑ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΕ ΚΔΣ	89
ΕΙΚΟΝΑ 16 ΕΞΟΙΚΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΑΑ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ-ΕΤΑΙΡΩΝ ΜΕ ΤΙΣ ΔΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΚΔΣ	90
ΕΙΚΟΝΑ 17 ΓΝΩΣΗ ΤΩΝ ΚΕ ΑΠΟ ΤΙΣ ΧΩΡΕΣ-ΕΤΑΙΡΟΥΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΚΔΣ	91
ΕΙΚΟΝΑ 18 ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΑΑ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ-ΕΤΑΙΡΩΝ ΣΕ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΚΔΣ.....	92
ΕΙΚΟΝΑ 19 ΕΜΠΛΟΚΗ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΣΤΙΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΔΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΑ.....	94
ΕΙΚΟΝΑ 20 ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΑΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΧΩΡΕΣ-ΕΤΑΙΡΟΥΣ ΓΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΚΔΣ	95
ΣΧΗΜΑ 21 ΒΕΛΤΙΣΤΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΠΑΝΙΑ	121
ΕΙΚΟΝΑ 22 ΒΕΛΤΙΣΤΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΠΑΝΙΑ	122

Κατάλογος Συντομογραφιών

ΠΕ	Πακέτο Εργασίας
ΚΕ	Κοινωνική Επιχείρηση
ΚΟ	Κοινωνική Οικονομία
ΑΑ	Αναθέτουσα Αρχή
ΔΣ	Δημόσιες Συμβάσεις
ΚΔΣ	Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις
ΚΥΔΣ	Κοινωνικά Υπεύθυνες Δημόσιες Συμβάσεις
ΚΡΙ	Βασικός Δείκτης Απόδοσης
ΣΦ	Σημείο Φραγμού

Σύντομη εισαγωγή στο έργο Deal4Good

Το έργο **Deal4Good** είναι ένα καινοτόμο Ευρωπαϊκό έργο που αντιμετωπίζει τις σύνθετες προκλήσεις ανάπτυξης που βιώνουν οι Κοινωνικές Επιχειρήσεις (ΚΕ) οι οποίες καλούνται ταυτόχρονα τόσο να επιτύχουν εμπορικά όσο και να δημιουργούν θετικό κοινωνικό αντίκτυπο. Παρόλο που η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει προβεί σε σημαντικά βήματα για τη στήριξη της ανάπτυξης των ΣΕs, οι υφιστάμενες εθνικές ανισότητες, η περιορισμένη δυνατότητα κλιμάκωσης και η έλλειψη εξειδικευμένων επαγγελματιών εξακολουθούν να αποτελούν εμπόδια στην πρόοδο.

Μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις είναι η **περιορισμένη διαθεσιμότητα επαγγελματιών εξειδικευμένων στις Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις**, καθώς και η **απουσία ολοκληρωμένων προγραμμάτων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης** που να παρέχουν στους επαγγελματίες τις απαραίτητες δεξιότητες για να στηρίζουν τις ΚΕ στην πρόσβαση και αξιοποίηση ευκαιριών Δημόσιων Συμβάσεων.

Για να αντιμετωπιστούν αυτά τα κενά, το Deal4Good στοχεύει στον σχεδιασμό, την πιλοτική εφαρμογή και την παροχή ενός καινοτόμου εκπαιδευτικού προγράμματος με τίτλο **«Ειδικός Κοινωνικών Συμβάσεων»**. Το πρωτοποριακό αυτό εκπαιδευτικό πρόγραμμα θα δώσει τη δυνατότητα σε επαγγελματίες με κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο να ενισχύσουν τις ΚΕ, υποστηρίζοντας τες να αξιοποιήσουν τη δυναμική τους μέσω ουσιαστικής συμμετοχής στις διαδικασίες ΚΔΣ.

Το έργο στηρίζει δύο βασικές **ευρωπαϊκές προτεραιότητες**:

- **Την προσαρμογή της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης στις ανάγκες της αγοράς εργασίας**, μέσω της ανάπτυξης στοχευμένων δεξιοτήτων και γεφύρωσης του χάσματος μεταξύ εκπαίδευσης και κοινωνικής οικονομίας.
- **Την ενίσχυση της ελκυστικότητας της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης** μέσω συνδυαστικής μάθησης, εμπειριών από τον χώρο εργασίας και καινοτόμων ψηφιακών εργαλείων.

Με την οικοδόμηση ενός ανθεκτικού, προσανατολισμένου στο μέλλον εκπαιδευτικού μοντέλου και την προώθηση της διατομεακής συνεργασίας, το Deal4Good εξοπλίζει επαγγελματίες ώστε να καταστούν **βασικοί καταλύτες** για μια χωρίς αποκλεισμούς και βιώσιμη ανάπτυξη των Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων σε ολόκληρη την Ευρώπη.

1. Εισαγωγή

Το Πακέτο Εργασίας 2 του έργου Deal4Good στοχεύει στην **ανάλυση των κενών ανάπτυξης προμηθευτών και αγοραστών στον τομέα των Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων (ΚΔΣ)**. Η έρευνα εξετάζει σε βάθος την ετοιμότητα τόσο των Κοινωνικών Επιχειρήσεων όσο και των Αναθετουσών Αρχών για τη συμμετοχή στις διαδικασίες ΚΔΣ. Οι εταίροι του έργου έχουν εντοπίσει υπάρχοντα κενά (τεχνικών ικανοτήτων, ρυθμιστικά, κ.ά.) και έχουν αναλύσει συγκεκριμένα περιφερειακά και τομεακά εμπόδια και ευκαιρίες, αξιοποιώντας τη διακρατική διάσταση του έργου. Η μικρής κλίμακας έρευνα αποσκοπεί στο να παρέχει στους εταίρους, στις ομάδες-στόχους και σε σχετικά διεθνή ακροατήρια μια σαφή κατανόηση των αναγκών υποστήριξης στον τομέα των Κοινωνικών Συμβάσεων. Τα αποτελέσματα της έρευνας έχουν διαμορφωθεί σε μια καινοτόμο Έκθεση Έρευνας (Π1), που αποτελεί το παρόν έγγραφο.

Το έγγραφο αυτό αποτελεί το 1ο Παραδοτέο (Π1) του έργου Deal4Good, με τίτλο **«Π1 – Έκθεση Έρευνας Deal4Good»**.

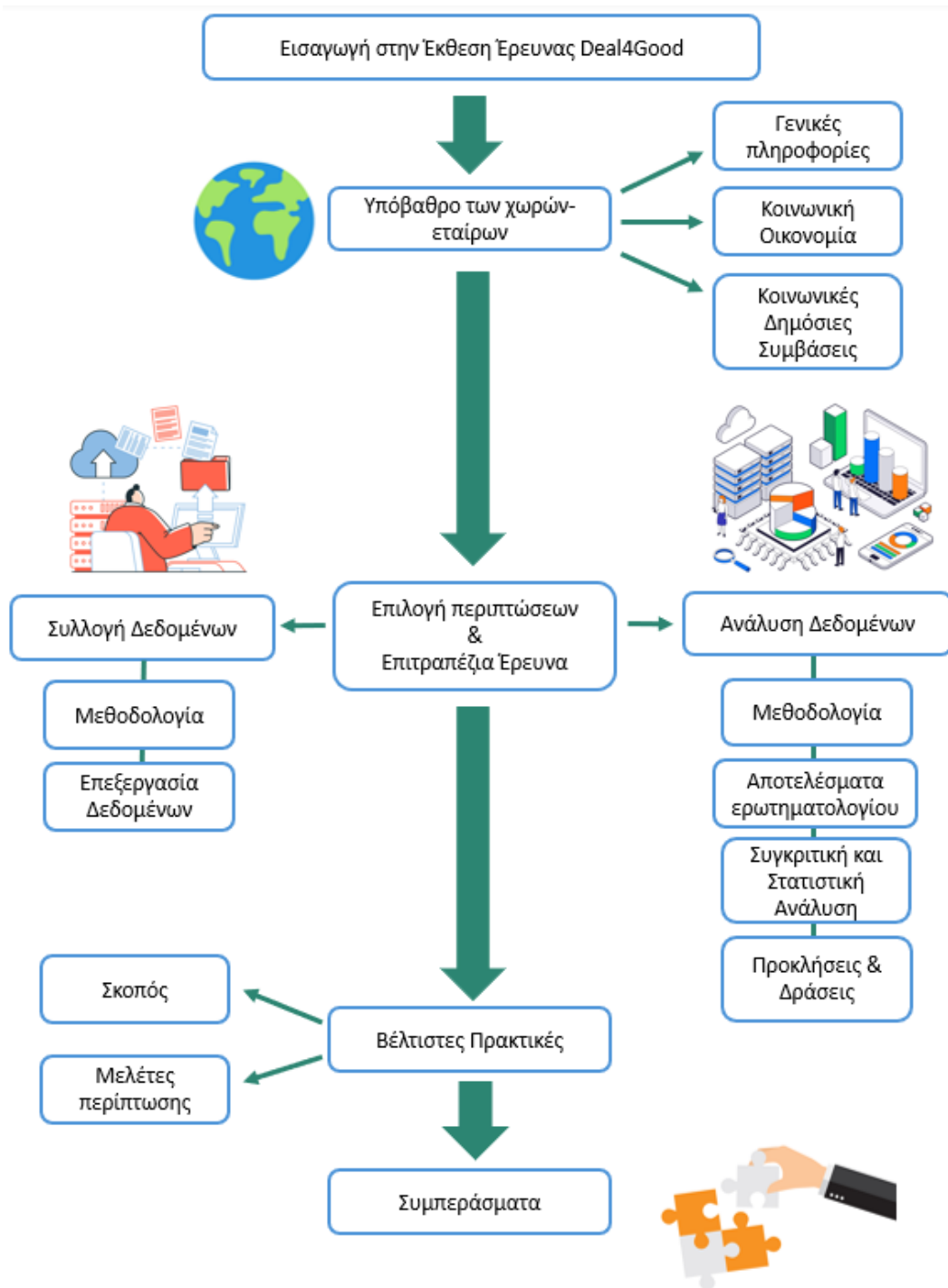
Το Παραδοτέο απευθύνεται σε ερευνητές, εξειδικευμένες εταιρείες, δημόσιους φορείς και Κοινωνικές Επιχειρήσεις και έχει τους ακόλουθους στόχους:

- Υποστήριξη της ανάπτυξης του εκπαιδευτικού προγράμματος.
- Λειτουργία ως βασικός σύμβουλος για τους μελλοντικούς Ειδικούς Κοινωνικών Συμβάσεων και ενσωμάτωση στα εκπαιδευτικά υλικά (Π2).
- Πληροφόρηση για την ανάπτυξη συστάσεων πολιτικής (Π6), εξασφαλίζοντας ότι βασίζονται σε ολοκληρωμένη κατανόηση του πλαισίου, των προκλήσεων και των ευκαιριών.
- Καθοδήγηση για τη δημιουργία του Ψηφιακού Εργαλείου Αξιολόγησης Κοινωνικών Επιχειρήσεων, ενός κρίσιμου προϊόντος που θα επιτρέψει στις ΚΔΣ να λειτουργήσουν άμεσα και ανταγωνιστικά στην αγορά εργασίας.

Η Έκθεση Έρευνας Deal4Good αποτελεί ένα σημαντικό παραδοτέο και οι εταίροι δεσμεύονται να διασφαλίσουν την **ευρεία διάχυση** της, ώστε να μεγιστοποιηθεί η κατανόηση και η επαναχρησιμοποίηση των συλλεγμένων πληροφοριών και των ευρημάτων της έρευνας. Η διανομή της θα είναι δωρεάν μέσω διαφόρων καναλιών, όπως η ιστοσελίδα του έργου, τα κοινωνικά δίκτυα, τα ενημερωτικά δελτία και οι πλατφόρμες του προγράμματος Erasmus+ (EPAL, Project Results Platform, κ.ά.).

Στο σχήμα παρουσιάζεται το διάγραμμα ροής, που περιλαμβάνει όλα τα κεφάλαια της έκθεσης.

Εικόνα 1 Διάγραμμα ροής

Όπως παρουσιάζεται στο παραπάνω διάγραμμα, η έκθεση **δομείται** σε τμήματα, το καθένα εκ των οποίων βασίζεται στο προηγούμενο.

Η έκθεση ξεκινά με μια επισκόπηση του **υποβάθρου κάθε χώρας-εταίρου**. Αυτό το εισαγωγικό τμήμα περιλαμβάνει γενικούς δημογραφικούς και οικονομικούς δείκτες (π.χ. πληθυσμός, ΑΕΠ κ.ά.) και παρουσιάζει την τρέχουσα κατάσταση της Κοινωνικής Οικονομίας, συμπεριλαμβανομένου του αριθμού των Κοινωνικών Επιχειρήσεων, των τάσεων ανάπτυξής τους και της ωριμότητας του οικοσυστήματος. Επιπλέον, παρέχει μια επισκόπηση της κατάστασης των Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων, αναδεικνύοντας τις υφιστάμενες πολιτικές, στρατηγικές και τους βασικούς εμπλεκόμενους φορείς σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο.

Ο πυρήνας του εγγράφου επικεντρώνεται στην **επιλογή περιπτώσεων μελέτης και στην επιτραπέζια ανάλυση**. Αυτό το τμήμα χωρίζεται σε επιμέρους κεφάλαια:

- Τη Συλλογή Δεδομένων, που εξηγεί τη μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε για τη συγκέντρωση πληροφοριών από τις Κοινωνικές Επιχειρήσεις και τις Αναθέτουσες Αρχές, συμπεριλαμβανομένου του σχεδιασμού και της διαχείρισης των ερωτηματολογίων.
- Την Ανάλυση Δεδομένων που παρουσιάζει τα ευρήματα της έρευνας ανά χώρα. Αυτή περιλαμβάνει ποσοτική και ποιοτική ανάλυση και απεικόνιση μέσω πινάκων και διαγραμμάτων με επεξηγηματικό κείμενο. Περιλαμβάνει επίσης συγκριτική και στατιστική ανάλυση μεταξύ χωρών αναδεικνύοντας κοινά μοτίβα και συγκεκριμένες ιδιαιτερότητες.
- Τον εντοπισμό των σημείων φραγμού που αντλεί δεδομένα από τα ευρήματα της έρευνας για να αναδείξει τα βασικά εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι Κοινωνικές Επιχειρήσεις στην πρόσβαση ή συμμετοχή τους στις διαδικασίες δημόσιων συμβάσεων. Παράλληλα, παρουσιάζεται ένα σχέδιο δράσης που περιγράφει στοχευμένες συστάσεις και μέτρα για την αντιμετώπιση κάθε εντοπισμένου σημείου φραγμού.

Ακολουθεί το τμήμα **«Βέλτιστες Πρακτικές»**, το οποίο παρουσιάζει επιλεγμένες διεθνείς περιπτώσεις, οι οποίες καταδεικνύουν επιτυχημένα παραδείγματα πολιτικών, εργαλείων ή πρωτοβουλιών που αύξησαν αποτελεσματικά τη συμμετοχή των ΚΕ στις δημόσιες συμβάσεις. Οι πρακτικές αυτές χρησιμεύουν ως έμπνευση και πρότυπα για ενδεχόμενη προσαρμογή στις συμμετέχουσες χώρες.

Το τελικό τμήμα συνοψίζει τα **βασικά συμπεράσματα** της μελέτης. Συγκεντρώνει τα κύρια ευρήματα από τη συλλογή και ανάλυση των δεδομένων, αναδεικνύει τις σχετικές βέλτιστες πρακτικές και παρουσιάζει ένα σύνολο γενικών συστάσεων για την προώθηση κοινωνικά υπεύθυνων οικοσυστημάτων δημόσιων συμβάσεων χωρίς αποκλεισμούς.

2. Υπόβαθρο χωρών-εταίρων

Το κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνει μια ολοκληρωμένη **επισκόπηση της υφιστάμενης κατάστασης** των συμμετεχόντων χωρών (Γερμανία, Ιταλία, Ελλάδα, Ισπανία, Μάλτα, Ρουμανία, Βουλγαρία και Κύπρο), με ιδιαίτερη έμφαση στην Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία και τις Κοινωνικές Υπεύθυνες Δημόσιες Συμβάσεις (ΚΥΔΣ). Η κατανόηση της υφιστάμενης κατάστασης, αποτελεί ένα κρίσιμο βήμα για την πλαισίωση των ερευνητικών ευρημάτων του έργου και τη διαμόρφωση ουσιαστικών προτάσεων. Ο στόχος αυτού του κεφαλαίου είναι διπλός. Αρχικά, προσφέρει βασικές γνώσεις στο πλαίσιο της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας, τα νομικά περιβάλλοντα και τις πρωτοβουλίες πολιτικής που υπάρχουν σε κάθε χώρα. Δεύτερον, συμβάλλει στη διαπίστωση της ετοιμότητας κάθε χώρας να συμμετάσχει και να εφαρμόσει πρακτικές ΚΥΔΣ. Αυτή η θεμελιώδης κατανόηση επιτρέπει στην κοινοπραξία του έργου να ερμηνεύσει με μεγαλύτερη ακρίβεια τα αποτελέσματα από τα ερωτηματολόγια του Πακέτου Εργασίας 2 και τις συνεντεύξεις που διεξήχθησαν με τις κοινωνικές επιχειρήσεις (ΚΕs) και τις αναθέτουσες αρχές (ΔΦ). Εντοπίζοντας βασικές διαφορές και ομοιότητες στην ανάπτυξη και εφαρμογή των πρωτοβουλιών κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας και των πολιτικών για τις δημόσιες συμβάσεις, το κεφάλαιο αυτό αποτελεί πολύτιμο σημείο αναφοράς. Παρέχει το απαραίτητο πλαίσιο για την εξήγηση των προκλήσεων και των ανισοτήτων σε εθνικό επίπεδο όσον αφορά την τεχνική ή ρυθμιστική ικανότητα, ενώ παράλληλα αναδεικνύει τομείς σύγκλισης και κοινές ευκαιρίες μεταξύ των χωρών. Επιπλέον, η χαρτογράφηση της υφιστάμενης κατάστασης επιτρέπει την καλύτερη κατανόηση των διαρθρωτικών και συστημικών παραγόντων που επηρεάζουν την επιτυχία ή τους περιορισμούς της ΚΥΔΣ. Βοηθά στην ανάδειξη των **δυναμικών** που αφορούν **συγκεκριμένες χώρες**, όπως η κυβερνητική υποστήριξη, οι νομοθετικές εξελίξεις ή οι πολιτισμικές αντιλήψεις σχετικά με την κοινωνική αξία στις Κοινωνικά Υπεύθυνες Δημόσιες Συμβάσεις.

Στις επόμενες ενότητες, παρουσιάζεται ένα **λεπτομερές προφίλ** της χώρας του κάθε εταίρου, προσφέροντας πληροφορίες που θα υποστηρίξουν τη συγκριτική ανάλυση και θα καθοδηγήσουν τις μελλοντικές παρεμβάσεις πολιτικής και κατάρτισης σε όλο το έργο Deal4Good.

2.1 Γερμανία

Στοιχεία για τη Γερμανία

- Η οικονομία της είναι η μεγαλύτερη στην Ευρώπη
- Αντιμετωπίζει τις προκλήσεις της γήρανσης του πληθυσμού και των ανισοτήτων
- Απουσιάζει ο νομικός ορισμός των κοινωνικών επιχειρήσεων
- Δεν διαθέτει επίσημο σύστημα εγγραφής για ΚΕ
- Φιλοξενεί 7χιλ. ΚΕ

Γενικά

Η Γερμανία, που βρίσκεται στην **καρδιά της Ευρώπης**, είναι η μεγαλύτερη οικονομία της ηπείρου και παγκόσμιος βιομηχανικός ηγέτης. Διαθέτει ομοσπονδιακό κοινοβουλευτικό σύστημα και διαιρείται σε 16 ομόσπονδα κρατίδια. Οικονομία της είναι ιδιαίτερα διαφοροποιημένη, με ισχυρούς τομείς στη βιομηχανία, ιδίως την αυτοκινητοβιομηχανία, τα μηχανήματα και τα χημικά. Οι υπηρεσίες συνεισφέρουν περίπου το 70% του Ακαθόριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ), η βιομηχανία περίπου το 27% και η γεωργία λιγότερο από 1%. Σε κοινωνικό επίπεδο, η Γερμανία αντιμετωπίζει διάφορες προκλήσεις, όπως η **αυξανόμενη γήρανση του πληθυσμού, οι περιφερειακές ανισότητες στην οικονομική ανάπτυξη** (ιδίως μεταξύ ανατολικών και δυτικών περιοχών), η αύξηση του κόστους στέγασης στις αστικές περιοχές και η ενσωμάτωση των μεταναστών και των προσφύγων. Η μακροχρόνια ανεργία και η ανεργία των νέων έχουν μειωθεί, αλλά παραμένουν τομείς πολιτικής προσοχής.

Πίνακας 1 Βασικοί κοινωνιο-οικονομικοί δείκτες της Γερμανίας

Συνολικός πληθυσμός	84.075.075 (2025)
Ποσοστό εργαζομένων	77,2% (2024)
Ποσοστό ανέργων	3,6% (Απρίλιος 2025)
Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (Δολάριο ΗΠΑ)	54.343,23

Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία

Η Γερμανία διαθέτει ένα **πλούσιο οικοσύστημα κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας**. Οι κύριοι τύποι οργανισμών περιλαμβάνουν συνεταιρισμούς, ιδρύματα, ενώσεις (eingetragene Vereine) και gGmbH (μη κερδοσκοπικές εταιρείες περιορισμένης ευθύνης). Οι φορείς αυτοί δραστηριοποιούνται σε τομείς όπως οι κοινωνικές υπηρεσίες, η εκπαίδευση, η υγεία, η ενσωμάτωση, η κυκλική οικονομία και η βιώσιμη ανάπτυξη.

Δεν υπάρχει ένας ενιαίος νομικός ορισμός της κοινωνικής επιχείρησης στη Γερμανία, αλλά η αναγνώριση αυξάνεται. Οι κοινωνικές επιχειρήσεις συνήθως συνδυάζουν μια κοινωνική αποστολή με επιχειρηματικές προσεγγίσεις, επανεπενδύουν τα κέρδη στην αποστολή τους και συχνά ακολουθούν πρακτικές διακυβέρνησης χωρίς αποκλεισμούς..

Τα εθνικά και περιφερειακά δίκτυα που υποστηρίζουν τον τομέα περιλαμβάνουν το SEND (Social Entrepreneurship Netzwerk Deutschland) και το DSEE (Deutsche Stiftung für Engagement und Ehrenamt). Ενώ **δεν υπάρχει επίσημο σύστημα εγγραφής ή πιστοποίησης**, ειδικά για τις κοινωνικές επιχειρήσεις, νομικά πλαίσια όπως το μη κερδοσκοπικό καθεστώς και η μορφή gGmbH παρέχουν τρόπους αναγνώρισης.

Οι κύριοι τομείς λειτουργίας περιλαμβάνουν κοινωνικές υπηρεσίες, εκπαίδευση και κατάρτιση, προστασία του περιβάλλοντος, ένταξη μεταναστών, απασχόληση μειονεκτούντων ομάδων..

Πίνακας 2 Βασικοί Δείκτες της ΚΟ στη Γερμανία

Αριθμός κοινωνικών επιχειρήσεων	70.000
Συμβολή του τομέα της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας στο ΑΕΠ και/ή στην απασχόληση	~4,1% του συνόλου απασχολούμενων 2.300.000 άνθρωποι
Ρυθμός ανάπτυξης	Μη διαθέσιμος

Κοινωνικές Υπεύθυνες Δημόσιες Συμβάσεις

Όσον αφορά τις υφιστάμενες κατευθυντήριες γραμμές, τα εργαλεία, τα εγχειρίδια ή τις διαδικτυακές πλατφόρμες, η Γερμανία προσφέρει διάφορους πόρους για την υποστήριξη των κοινωνικά υπεύθυνων δημόσιων συμβάσεων, όπως:

- Πυξίδα βιωσιμότητας: Μια ολοκληρωμένη διαδικτυακή πλατφόρμα που παρέχει καθοδήγηση, εργαλεία και μελέτες περιπτώσεων σχετικά με τις Κοινωνικά Υπεύθυνες Δημόσιες Συμβάσεις.

- Κέντρο Επάρκειας για τις βιώσιμες δημόσιες συμβάσεις: προσφέρει **υποστήριξη, υποδείγματα και βέλτιστες πρακτικές**.
- Fairgabe Netzwerk: **Περιφερειακές πρωτοβουλίες**, όπως η «Fairgabe» στη Βόρεια Ρηνανία-Βεστφαλία, προωθούν δίκαιες και κοινωνικές πρακτικές σύναψης Κοινωνικά Υπεύθυνων Δημοσίων Συμβάσεων.

Όσον αφορά τις **νομικές διατάξεις** που υποστηρίζουν την ΚΥΔΣ, τα κοινωνικά κριτήρια μπορούν νομικά να ενσωματωθούν στις δημόσιες συμβάσεις στη Γερμανία μέσω:

- Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen (GWB) – Πράξη κατά των περιορισμών ανταγωνισμού
- Vergabeverordnung (VgV) – Διάταγμα περί προμηθειών
- UVgO – Κανονισμός για τις δημόσιες συμβάσεις υπό των ορίων

Αυτές επιτρέπουν στις αναθέτουσες αρχές **να συμπεριλάβουν κοινωνικές και περιβαλλοντικές πτυχές** στα κριτήρια ανάθεσης, στις ρήτρες εκτέλεσης της σύμβασης και στους όρους επιλεξιμότητας. Οι οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) (2014/24/ΕΕ) έχουν μεταφερθεί πλήρως στο εθνικό δίκαιο, επιτρέποντας τη σκόπιμη εμπλοκή με τις κοινωνικές επιχειρήσεις.

Επιπλέον, στη Γερμανία, υπάρχουν ορισμένες **ευκαιρίες μάθησης**, αν και δεν είναι ακόμη ευρέως διαδεδομένες στην επίσημη εκπαίδευση. Ορισμένες αναδυόμενες ευκαιρίες κατάρτισης είναι οι εξής:

- Εργαστήρια και διαδικτυακά σεμινάρια: Παροχή τακτικών συνεδρίων για τις νομικές και πρακτικές πτυχές των ΚΥΔΣ
- Προγράμματα περιφερειακών επιμελητηρίων: π.χ. Handwerkskammer και IHK προσφέρουν τοπικά σεμινάρια
- Πανεπιστήμια και εφαρμοσμένες επιστήμες: Ορισμένα ιδρύματα περιλαμβάνουν βιώσιμες Κοινωνικά Υπεύθυνες Δημόσιες Συμβάσεις στα προγράμματα δημόσιας διοίκησης ή βιωσιμότητας.
- Άτυπη εκπαίδευση: Μέσω ΜΚΟ και δικτύων κοινωνικών επιχειρήσεων όπως SEND e.V.

Η ευθύνη για τη διαμόρφωση και την εφαρμογή της πολιτικής για τις κοινωνικά υπεύθυνες δημόσιες συμβάσεις (ΚΥΔΣ) και την κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία στη Γερμανία είναι κατανεμημένη σε πολλαπλά επίπεδα διακυβέρνησης και θεσμών, αντανakλώντας τον ομοσπονδιακό και αποκεντρωμένο χαρακτήρα του συστήματος διακυβέρνησης.

A. Ιδρύματα ομοσπονδιακού επιπέδου

1. Ομοσπονδιακό Υπουργείο Εσωτερικών και Κοινοτήτων

Το **Ομοσπονδιακό Υπουργείο Εσωτερικών και Κοινοτήτων** κατέχει κεντρικό ρόλο στην εφαρμογή των βιώσιμων προμηθειών στο πλαίσιο της ομοσπονδιακής διοίκησης της Γερμανίας. Εποπτεύει την Υπηρεσία Συμβάσεων, η οποία είναι η μεγαλύτερη πολιτική υπηρεσία προμηθειών της ομοσπονδιακής κυβέρνησης. Επιπλέον, το Υπουργείο φιλοξενεί το Κέντρο Αρμοδιότητας για τις Βιώσιμες Συμβάσεις, το οποίο λειτουργεί ως το κύριο συμβουλευτικό όργανο σε θέματα που σχετίζονται με τις βιώσιμες συμβάσεις. Επίσης, το Υπουργείο προεδρεύει της διυπουργικής ομάδας εργασίας για τις βιώσιμες δημόσιες συμβάσεις, η οποία είναι υπεύθυνη για τον συντονισμό των προσπάθειών για βιώσιμες δημόσιες συμβάσεις σε όλα τα ομοσπονδιακά υπουργεία.

2. Ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομικών Υποθέσεων και Δράσης για το Κλίμα

Το **Ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομικών Υποθέσεων και Δράσης για το Κλίμα** είναι υπεύθυνο για τη διαμόρφωση του γενικότερου νομικού πλαισίου που διέπει τις δημόσιες συμβάσεις στη Γερμανία, συμπεριλαμβανομένης της νομοθεσίας όπως το GWB και το VgV. Το Υπουργείο προωθεί βασικούς στόχους όπως η οικονομική αποτελεσματικότητα, η καινοτομία και η ενεργός συμμετοχή των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (MME). Εποπτεύει επίσης το Κέντρο Αρμοδιότητας για καινοτόμες δημόσιες συμβάσεις.

3. Ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης

Το **Ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης** ασχολείται με τις διεθνείς διαστάσεις της πολιτικής προμηθειών. Επικεντρώνεται στην ενσωμάτωση των αρχών του δίκαιου εμπορίου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού. Το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης υποστηρίζει πρωτοβουλίες όπως το Servicestelle Kommunen in der Einen Welt (SKEW) και προωθεί εργαλεία όπως η πλατφόρμα Kompass Nachhaltigkeit.

4. Ομοσπονδιακό Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων

Το **Ομοσπονδιακό Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων** διαδραματίζει βασικό ρόλο στην ενσωμάτωση των κοινωνικών στόχων στις δημόσιες συμβάσεις. Αντιμετωπίζει κρίσιμα ζητήματα όπως τα εργασιακά πρότυπα, η προσβασιμότητα, η κοινωνική ένταξη και η απαγόρευση των διακρίσεων. Το BMAS είναι επίσης υπεύθυνο για τον καθορισμό των ομάδων-στόχων που σχετίζονται με τις κοινωνικές συμβάσεις, όπως οι μακροχρόνια άνεργοι και τα άτομα με αναπηρία, διασφαλίζοντας ότι οι πρακτικές προμηθειών υποστηρίζουν ενεργά αυτούς τους πληθυσμούς. Επιπλέον, το Υπουργείο εκδίδει οδηγίες για τις Κοινωνικά Υπεύθυνες Δημόσιες Συμβάσεις που ισχύουν εντός του διοικητικού του τομέα και σε όλα τα υφιστάμενα όργανά του, καθοδηγώντας τα προς κοινωνικά υπεύθυνες προσεγγίσεις για τις δημόσιες συμβάσεις.

5. Ομοσπονδιακό Υπουργείο Περιβάλλοντος, Προστασίας της Φύσης, Πυρηνικής Ασφάλειας και Προστασίας των Καταναλωτών

Το **Ομοσπονδιακό Υπουργείο Περιβάλλοντος, Προστασίας της Φύσης, Πυρηνικής Ασφάλειας και Προστασίας των Καταναλωτών** είναι υπεύθυνο για την καθοδήγηση της περιβαλλοντικής διάστασης των βιώσιμων δημόσιων συμβάσεων στη Γερμανία και λειτουργεί μέσω οργανισμών όπως η Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Περιβάλλοντος.

6. Ομοσπονδιακό Υπουργείο Άμυνας

Το **Ομοσπονδιακό Υπουργείο Άμυνας** είναι υπεύθυνο για τη διαχείριση σημαντικών δραστηριοτήτων προμηθειών, κυρίως μέσω της ειδικής υπηρεσίας προμηθειών, του Ομοσπονδιακού Γραφείου Εξοπλισμού, Τεχνολογίας Πληροφοριών και Υποστήριξης κατά τη διάρκεια της Υπηρεσίας. Παρόλο που το Υπουργείο λειτουργεί βάσει ειδικών κανονισμών προσαρμοσμένων για τις αμυντικές προμήθειες, όπως ο VSVgV, παραμένει ευθυγραμμισμένο με τις γενικές αρχές των δημόσιων προμηθειών που περιγράφονται στο Ομοσπονδιακό Υπουργείο Άμυνας, συμπεριλαμβανομένων των δεσμεύσεων για βιωσιμότητα, όπου αυτό ισχύει.

B. Θεσμοί σε κρατικό επίπεδο

Τα κρατικά όργανα στη Γερμανία διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στη ρύθμιση των προμηθειών κάτω από τα κατώτατα όρια της ΕΕ. Κάθε ένα από τα **16 ομόσπονδα κρατίδια** υιοθετεί συνήθως το εθνικό πλαίσιο UVgO, αλλά εφαρμόζει τροποποιήσεις ανά κρατίδιο μέσω των δικών του νόμων για τις Κοινωνικά Υπεύθυνες Δημόσιες Συμβάσεις. Οι νόμοι αυτοί μπορεί να περιλαμβάνουν υποχρεωτικές διατάξεις που σχετίζονται με κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους, όπως η επιβολή δίκαιων εμπορικών πρακτικών ή η συμμόρφωση με τα εργασιακά πρότυπα της ILO. Οι αρμοδιότητες για τις Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις κατανέμονται συχνά μεταξύ των κρατικών υπουργείων Οικονομικών, Εσωτερικών, Οικονομικών ή Κοινωνικών Υποθέσεων. Για την καθοδήγηση των δημοσίων αγοραστών εκδίδονται διοικητικοί κανονισμοί (Verwaltungsvorschriften, or VwV), οι οποίοι είναι συνήθως δεσμευτικοί για τις δημοτικές αρχές. Για την υποστήριξη των βιώσιμων Κοινωνικά Υπεύθυνων Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΥΔΣ), ορισμένα κρατίδια έχουν επίσης δημιουργήσει ειδικές μονάδες βιωσιμότητάς ή κέντρα αρμοδιοτήτων για την παροχή καθοδήγησης και την ανάπτυξη ικανοτήτων σε τοπικό επίπεδο.

C. Θεσμοί δημοτικού επιπέδου

Οι φορείς δημοτικού επιπέδου στη Γερμανία, που περιλαμβάνουν **πόλεις, κωμοπόλεις και περιφέρειες**, είναι βασικοί παράγοντες στις δημόσιες συμβάσεις, καθώς υπολογίζεται ότι αντιπροσωπεύουν συλλογικά το ήμισυ ή και περισσότερο των συνολικών δαπανών της χώρας για δημόσιες συμβάσεις. Σε δημοτικό επίπεδο, οι κοινωνικές συμβάσεις ενσωματώνονται όλο και περισσότερο μέσω τοπικών κατευθυντήριων γραμμών για τις προμήθειες και αποφάσεων του δημοτικού συμβουλίου που επιβάλλουν βιώσιμες ή δίκαιες εμπορικές πρακτικές. Οι δήμοι

ενσωματώνουν επίσης κοινωνικά κριτήρια απευθείας στις διαδικασίες υποβολής προσφορών, μεταξύ άλλων στα κριτήρια ανάθεσης και στις ρήτρες σύμβασης. Πολλοί από αυτούς συμμετέχουν σε πρωτοβουλίες όπως οι Fairtrade Towns, οι οποίες προωθούν ηθικές πρακτικές προμηθειών σε όλες τις λειτουργίες της τοπικής αυτοδιοίκησης. Συγκεκριμένα παραδείγματα δημοτικής δράσης περιλαμβάνουν την προμήθεια δίκαιων ενδυμάτων εργασίας στο Würzburg και το Dortmund, την εφαρμογή της υποχρεωτικής χρήσης ανακυκλωμένου χαρτιού στο Freiburg και τη διαδημοτική συνεργασία σε πρωτοβουλίες βιωσιμότητας στο Ravensburg.

2.2 Ιταλία

Στοιχεία για την Ιταλία

- Έχει την Τρίτη μεγαλύτερη οικονομία στην Ευρώπη
- Αντιμετωπίζει τις προκλήσεις της οικονομικής στασιμότητας και της δημογραφικής γήρανσης
- Διαθέτει ένα από τα πιο δομημένα νομικά πλαίσια των κοινωνικών επιχειρήσεων
- Διαθέτει ένα επίσημο σύστημα εγγραφής των οργανισμών κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας
- Φιλοξενεί 393 χιλ. Κοινωνικές επιχειρήσεις
- Διαθέτει πλούσιο οικοσύστημα δομών υποστήριξης
- Προσφέρει επίσημες και ανεπίσημες ευκαιρίες κατάρτισης για την εκπαίδευση σχετικά

Γενικά

Η Ιταλία είναι ένα από τα θεμελιώδη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της ευρωζώνης, με μακρόχρονη παράδοση περιφερειακής διακυβέρνησης, κοινωνικής αλληλεγγύης και ισχυρών δημόσιων θεσμών. Με πληθυσμό περίπου 59 εκατομμυρίων κατοίκων, είναι **η τρίτη μεγαλύτερη οικονομία** της ΕΕ με βάση το ονομαστικό ΑΕΠ. Η Ιταλία διαθέτει μια διαφοροποιημένη οικονομία που βασίζεται σε ένα μείγμα προηγμένης μεταποίησης, κορυφαίων βιομηχανιών σχεδιασμού παγκοσμίως, ενός δυναμικού τομέα υπηρεσιών και μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ), οι οποίες αποτελούν τη βάση του παραγωγικού της ιστού - αντιπροσωπεύουν πάνω από το 99% του συνόλου των επιχειρήσεων.

Ο Βορράς της χώρας είναι ιδιαίτερα βιομηχανοποιημένος και προσανατολισμένος στις εξαγωγές, ενώ ο Νότος (το «Mezzogiorno») υποφέρει από συνεχή υπανάπτυξη, χαμηλότερα ποσοστά απασχόλησης και υψηλά επίπεδα φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού. Η Ιταλία διατηρεί ένα ισχυρό σύστημα κοινωνικής πρόνοιας, ωστόσο, **η οικονομική στασιμότητα, η δημογραφική γήρανση** και οι περιφερειακές ανισότητες έχουν δημιουργήσει αυξανόμενη πίεση στις δημόσιες υπηρεσίες και τη δημοσιονομική βιωσιμότητα. Το 2024, η μέση ηλικία έφτασε τα 48,7 έτη και το ποσοστό γεννήσεων μειώθηκε σε ένα από τα χαμηλότερα στην Ευρώπη, επιδεινώνοντας την κρίση γήρανσης του πληθυσμού και συρρικνώνοντας το εργατικό δυναμικό.

Σε αυτό το εξελισσόμενο πλαίσιο, ο ρόλος της κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων αποκτά ολοένα και μεγαλύτερη αναγνώριση ως εργαλείο για την αντιμετώπιση των κοινωνικοοικονομικών προκλήσεων και την προώθηση της εδαφικής συνοχής. Η Ιταλία διαθέτει ένα από τα πιο δομημένα **νομικά πλαίσια για τους κοινωνικούς συνεταιρισμούς** στην Ευρώπη, ωστόσο οι δυνατότητες των κοινωνικών δημόσιων συμβάσεων παραμένουν σε μεγάλο βαθμό ανεκμετάλλευτες. Παρά την ενθάρρυνση της ΕΕ και τη διαθεσιμότητα νομικών μέσων (π.χ. συμβάσεις με επιφύλαξη, κοινωνικές ρήτρες), οι δημόσιες αρχές εξακολουθούν να αργούν να ενσωματώσουν την κοινωνική αξία στις πολιτικές για τις δημόσιες συμβάσεις. Η τρέχουσα πολιτική δυναμική γύρω από τις πράσινες και χωρίς αποκλεισμούς μεταβάσεις καθιστά την Ιταλία ένα πολλά υποσχόμενο, αν και περίπλοκο, πλαίσιο για την ενδυνάμωση μιας νέας γενιάς επαγγελματιών που μπορούν να αξιοποιήσουν τις ΣΑΠ για να ξεκλειδώσουν το πλήρες δυναμικό των κοινωνικών επιχειρήσεων.

Πίνακας 3 Βασικοί κοινωνιο-οικονομικοί δείκτες της Ιταλίας

Συνολικός πληθυσμός	59.138.234
Ποσοστό εργαζομένων	62,9% (2024)
Ποσοστό ανέργων	6,5% (Απρίλιος 2025)
Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (Δολάριο ΗΠΑ)	39.003,32

Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία

Η Ιταλία διαθέτει **ένα από τα πιο δομημένα και ποικίλα οικοσυστήματα κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας** στην Ευρώπη, με βαθιές ιστορικές ρίζες και ένα ευρύ φάσμα οργανωτικών μορφών. Ο τομέας έχει αποκτήσει αυξανόμενη σημασία για την αντιμετώπιση των κοινωνικοοικονομικών ανισοτήτων, την προώθηση της εδαφικής συνοχής και τη στήριξη της ένταξης στην απασχόληση, ιδίως σε ευάλωτες ή περιθωριοποιημένες κοινότητες.

Η κοινωνική οικονομία στην Ιταλία περιλαμβάνει ένα ευρύ **φάσμα φορέων**, από τους παραδοσιακούς κοινωνικούς συνεταιρισμούς έως τις πιο πρόσφατα καθορισμένες κοινωνικές επιχειρήσεις βάσει του εθνικού δικαίου. Οι **κοινωνικοί συνεταιρισμοί** είναι οι πιο εξέχοντες φορείς, νομικά αναγνωρισμένοι από τη δεκαετία του 1990 και κατηγοριοποιημένοι είτε ως τύπου Α (παροχή κοινωνικών, υγειονομικών και εκπαιδευτικών υπηρεσιών) είτε ως τύπου Β (διευκόλυνση της εργασιακής ένταξης μειονεκτούντων ομάδων). Οι οργανώσεις αυτές διοικούνται δημοκρατικά, επανεπενδύουν τα κέρδη στην αποστολή τους και διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην παροχή κοινωνικής πρόνοιας και στην ανάπτυξη της κοινότητας.

Παράλληλα με τους συνεταιρισμούς, **ενώσεις, ιδρύματα και εταιρείες αλληλοβοήθειας** δραστηριοποιούνται σε διάφορους τομείς, όπως ο πολιτισμός, ο αθλητισμός, η στέγαση και η περιβαλλοντική βιωσιμότητα. Από την εισαγωγή του νομοθετικού διατάγματος αριθ. 155/2006 και της επακόλουθης μεταρρύθμισης του τρίτου τομέα (διατάγματα αριθ. 106/2016 και αριθ. 112/2017), η Ιταλία έχει επισημοποιήσει την έννοια της «κοινωνικής επιχείρησης» ως νομικό καθεστώς που ισχύει για διάφορες νομικές μορφές, συμπεριλαμβανομένων των εταιρειών περιορισμένης ευθύνης, εφόσον επιδιώκουν κοινωνικούς στόχους και ακολουθούν συγκεκριμένους κανόνες διακυβέρνησης και επανεπένδυσης κερδών.

Η Ιταλία επωφελείται από ένα πλούσιο οικοσύστημα **υποστηρικτικών δομών** που προωθούν, εκπροσωπούν και αναπτύσσουν την κοινωνική οικονομία. Εθνικούς «οργανισμούς-ομπρέλες» όπως η Legacoop Sociali, η Confcooperative Federsolidarietà και το Forum del Terzo Settore παρέχουν συνηγορία, κατάρτιση, διάλογο για την πολιτική και ανάπτυξη ικανοτήτων για χιλιάδες συνδεδεμένες οντότητες. Ιδρύματα έρευνας και πολιτικής, όπως το EURICSE (Ευρωπαϊκό Ερευνητικό Ινστιτούτο για τις Συνεταιριστικές και Κοινωνικές Επιχειρήσεις) και η AICCON (Ιταλική Ένωση για την Προώθηση της Κουλτούρας της Συνεργασίας και της Μη Κερδοσκοπίας), παράγουν στρατηγικά δεδομένα, ακαδημαϊκές μελέτες και αναλύσεις επιπτώσεων που ενημερώνουν τόσο τους δημόσιους όσο και τους ιδιωτικούς φορείς.

Η Ιταλία ήταν μία από τις πρώτες ευρωπαϊκές χώρες που υιοθέτησε έναν ειδικό νομικό **ορισμό της κοινωνικής επιχείρησης**, ξεκινώντας με το νομοθετικό διάταγμα 155/2006 και ενισχυόμενη περαιτέρω από τη μεταρρύθμιση του τρίτου τομέα (2016-2017). Για να θεωρηθεί μια οργάνωση κοινωνική επιχείρηση, πρέπει:

- Να επιδιώκουν μια σαφώς καθορισμένη κοινωνική αποστολή (π.χ. ένταξη στην εργασία, υπηρεσίες πρόνοιας, εκπαίδευση, πολιτισμός).
- Να λειτουργούν με σταθερό, επιχειρηματικό τρόπο (όχι απλώς περιστασιακά ή εθελοντικά)
- Να επανεπενδύει τουλάχιστον το 50% των κερδών στους κοινωνικούς του στόχους
- Να υιοθετεί μηχανισμούς διακυβέρνησης χωρίς αποκλεισμούς και δημοκρατικούς μηχανισμούς
- Να υποβάλλει ετήσια κοινωνική έκθεση (bilancio sociale)

Τα κριτήρια αυτά αποσκοπούν στο να διασφαλίσουν ότι οι κοινωνικές επιχειρήσεις διατηρούν ισχυρή εστίαση στον κοινωνικό αντίκτυπο, ενώ παράλληλα λειτουργούν ως επαγγελματικοί και οικονομικά βιώσιμοι φορείς.

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις στην Ιταλία δραστηριοποιούνται σε ένα **ευρύ φάσμα τομέων**, συχνά ευθυγραμμισμένες με στόχους δημοσίου συμφέροντος. Οι πιο συνηθισμένοι τομείς περιλαμβάνουν την εργασιακή ένταξη μειονεκτούντων ομάδων (ιδίως μέσω συνεταιρισμών τύπου Β), τις υπηρεσίες υγείας και κοινωνικής φροντίδας, την εκπαίδευση και κατάρτιση, τις περιβαλλοντικές υπηρεσίες και τη βιώσιμη γεωργία, την αστική ανάπτυξη και τη στέγαση, τις πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες και, τέλος, τον κοινωνικό τουρισμό και τις πρωτοβουλίες κυκλικής οικονομίας.

Όσον αφορά τα **συστήματα καταχώρισης**, από το 2021, το Ενιαίο Εθνικό Μητρώο του Τρίτου Τομέα έχει γίνει το επίσημο σύστημα καταχώρισης των οργανισμών της κοινωνικής οικονομίας, συμπεριλαμβανομένων των αναγνωρισμένων κοινωνικών επιχειρήσεων. Το Ενιαίο Εθνικό Μητρώο διοικείται από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Πολιτικών και διασφαλίζει τη διαφάνεια, το νομικό καθεστώς και την πρόσβαση στη δημόσια χρηματοδότηση και τα φορολογικά οφέλη.

Οι διαδραστικοί πίνακες για το μέγεθος, την κατανομή και τις επιδόσεις της ιταλικής κοινωνικής οικονομίας είναι προσβάσιμοι μέσω της **στατιστικής πύλης EURICSE**: <https://euricse.eu/en/>

Πίνακας 4 Βασικοί δείκτες της ΚΟ στην Ιταλία

Αριθμός κοινωνικών επιχειρήσεων	393.000
Συμβολή του τομέα της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας στο ΑΕΠ και/ή στην απασχόληση	8,80%
Ρυθμός ανάπτυξης	3-5%

Κοινωνικές Υπεύθυνες Δημόσιες Συμβάσεις

Η Ιταλία προσφέρει διάφορες **κατευθυντήριες γραμμές και εργαλεία** για την υποστήριξη των κοινωνικά υπεύθυνων δημόσιων συμβάσεων. Για παράδειγμα, ο οδηγός **«Buying Social»** της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αν και ευρωπαϊκής προέλευσης, αναφέρεται ευρύτατα από τις ιταλικές αναθέτουσες αρχές. Σε εθνικό επίπεδο, ο Κώδικας Δημοσίων Συμβάσεων (DLG 50/2016, που τροποποιήθηκε με το νομοθετικό διάταγμα 209/2024) ενσωματώνει ρητά κοινωνικές ρήτρες και επιτρέπει στις αρχές να διατηρούν ευκαιρίες υποβολής προσφορών για φορείς όπως οι κοινωνικοί συνεταιρισμοί που απασχολούν μειονεκτούντα άτομα.

Ο κώδικας προμηθειών της Ιταλίας προσφέρει δύο βασικούς **μηχανισμούς που ενδυναμώνουν τις Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις**:

1. Κοινωνικές Ρήτρες: Τα άρθρα 57 και 61 επιτρέπουν στις αναθέτουσες αρχές να ενσωματώνουν απαιτήσεις για την εργασιακή και κοινωνική ένταξη απευθείας στις προκηρύξεις διαγωνισμών (π.χ. την υποχρέωση απασχόλησης ατόμων με αναπηρία ή ευάλωτων κοινωνικών ομάδων — και ακόμη και την αποκλειστική ανάθεση συμβάσεων σε επιλέξιμες κοινωνικές επιχειρήσεις).
2. Κριτήρια Επιβράβευσης: Από τον Δεκέμβριο του 2019, η νομοθεσία περί δημοσίων συμβάσεων περιλαμβάνει επιπλέον βαθμολόγηση για εταιρείες που αποδεικνύουν θετικό κοινωνικό αντίκτυπο, συμπεριλαμβανομένων επιδόσεων σε θέματα περιβάλλοντος, εργασίας ή κοινωνικής πολιτικής, διασφαλίζοντας ότι οι διαγωνισμοί δεν βασίζονται αποκλειστικά στο κόστος.

Όσον αφορά τις επίσημες και ανεπίσημες **ευκαιρίες κατάρτισης**, αυτές αναπτύσσονται σταδιακά στην Ιταλία:

- Οι περιφερειακές αρχές προμηθειών διοργανώνουν εργαστήρια και διαδικτυακά σεμινάρια για να υποστηρίξουν τις τοπικές διοικήσεις στην εφαρμογή των κοινωνικών ρητρών.
- Εθνικοί φορείς, όπως η ANAC, το Υπουργείο Επιχειρήσεων και Made in Italy (MiSE) και το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Πολιτικών, προσφέρουν περιστασιακά σεμινάρια για τις κοινωνικά υπεύθυνες δημόσιες συμβάσεις.
- Οργανισμοί «ομπρέλες» (όπως η Legacoop Sociali, το Forum del Terzo Settore και το AICCON) συνεργάζονται ενίοτε με πανεπιστήμια για την παροχή μαθημάτων πάνω στο ΚΥΔΣ (Κοινωνικά Υπεύθυνες Δημόσιες Συμβάσεις) στο πλαίσιο ευρύτερων προγραμμάτων σπουδών για την κοινωνική οικονομία, αν και οι πανεθνικά δομημένες πιστοποιημένες εκπαιδεύσεις παραμένουν περιορισμένες.

Τέλος, η **ευθύνη** για τις Κοινωνικά Υπεύθυνες Δημόσιες Συμβάσεις στην Ιταλία είναι κατανομημένη μεταξύ διαφόρων θεσμών. Η **ANAC (Εθνική Αρχή Κατά της Διαφθοράς)** εποπτεύει τη συμμόρφωση στις διαδικασίες προμηθειών και διασφαλίζει την εφαρμογή των νομικών και κοινωνικών υποχρεώσεων. Το **Υπουργείο Επιχειρήσεων και Made in Italy (MiSE)** συνδιαμορφώνει τις πολιτικές προμηθειών και συντονίζει τις ψηφιακές πλατφόρμες προμηθειών. Το **Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Πολιτικών διαχειρίζεται το μητρώο RUNTS** και απονέμει φορολογικά οφέλη που συνδέονται με φορείς της κοινωνικής οικονομίας που συμμετέχουν σε δημόσιες συμβάσεις. Επιπλέον, οι **τοπικές δημόσιες αρχές** (περιφέρειες, επαρχίες, δήμοι) είναι συχνά οι κύριοι φορείς υλοποίησης, ειδικά σε αποκεντρωμένες περιοχές που εφαρμόζουν πιλοτικά πρακτικές ΚΔΣ — ορισμένες περιφέρειες, όπως η Λομβαρδία και το Τρεντίνο, έχουν αναπτύξει τις δικές τους κατευθυντήριες γραμμές για κοινωνικές ρήτρες.

2.3 Ελλάδα

Στοιχεία για την Ελλάδα

- Η οικονομία της βασίζεται κυρίως στον τριτογενή τομέα
- Αντιμετωπίζει τις προκλήσεις του υψηλού ποσοστού ανεργίας και της γήρανσης του πληθυσμού
- Ο όρος "κοινωνική επιχείρηση" είναι σχετικά νέος στο ελληνικό πλαίσιο
- Δεν διαθέτει κατευθυντήριες γραμμές ή στρατηγικό σχέδιο για την εφαρμογή των Κοινωνικά Υπεύθυνων Δημοσίων Συμβάσεων
- Διαθέτει επίσημο σύστημα εγγραφής για τους οργανισμούς κοινωνικής οικονομίας
- Φιλοξενεί σχεδόν 3 χιλ. Κοινωνικές Επιχειρήσεις
- Διαθέτει 12 περιφερειακές ενώσεις που εκπροσωπούν κοινωνικές επιχειρήσεις και προωθούν την κοινωνική επιχειρηματικότητα

Γενικά

Η Ελλάδα βρίσκεται στη **Νοτιοανατολική Ευρώπη**, αποτελώντας το νότιο τμήμα των Βαλκανίων και διαθέτοντας χιλιάδες νησιά στο Αιγαίο και το Ιόνιο Πέλαγος. Συνορεύει με την Αλβανία, τη Βόρεια Μακεδονία, τη Βουλγαρία και την Τουρκία. Έχει έκταση 132.049 τετραγωνικά χιλιόμετρα και εκτεταμένη ακτογραμμή 13.676 χιλιομέτρων, συμπεριλαμβανομένων των νησιών στο Αιγαίο και το Ιόνιο Πέλαγος. Αυτό κατατάσσει την Ελλάδα στην 11η θέση μεταξύ των χωρών με τη μεγαλύτερη ακτογραμμή. Ο πληθυσμός της Ελλάδας ανέρχεται σε 10.482.487 άτομα, εκ των οποίων το 51,1% είναι γυναίκες και το 48,9% άνδρες.

Το ΑΕΠ της Ελλάδας ανήλθε στα 237.573 εκατομμύρια με βάση τα προσωρινά στοιχεία του 2024. **Η οικονομία της Ελλάδας** βασίζεται κυρίως στον τριτογενή τομέα, με σημαντική συμβολή από τον τουρισμό, τις υπηρεσίες, τη ναυτιλία, τη βιομηχανία και τη γεωργία. Το 2023, η γεωργία συνεισέφερε περίπου 3,34% στο ΑΕΠ της Ελλάδας, το 15,28% προήλθε από τη βιομηχανία και το 68,64% από τον τομέα των υπηρεσιών. **Το ποσοστό απασχόλησης** στην Ελλάδα ήταν κατά μέσο όρο 84,7% από το 2001 έως το 2024, φθάνοντας σε ιστορικά υψηλό 92,7% το δεύτερο τρίμηνο του 2008 και σε χαμηλό ρεκόρ 72,2% το τέταρτο τρίμηνο του 2013. Ο αριθμός των ανέργων για τον Απρίλιο του 2025 ανήλθε σε 811.324 άτομα, μειωμένος κατά 6,9% σε σχέση με τον Απρίλιο του 2024. Το 54,2% έχει συνεχή διάρκεια ανεργίας 12 μηνών και άνω, ενώ το 45,8% έχει συνεχή διάρκεια ανεργίας μικρότερη των 12 μηνών. Ο μεγαλύτερος αριθμός ανέργων καταγράφεται στην

Περιφέρεια Αττικής, που ανέρχεται σε 263.385 άτομα (32,5%), και στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, που ανέρχεται σε 160.313 άτομα (19,8%).

Με 22,7% του πληθυσμού ηλικίας 65 ετών και άνω, η Ελλάδα αντιμετωπίζει προκλήσεις που σχετίζονται με τη **γήρανση του πληθυσμού**. Επιπλέον, ο πληθωρισμός (2,0%) και οι στάσιμοι μισθοί συμβάλλουν σε μια κρίση κόστους ζωής, επηρεάζοντας το δημόσιο αίσθημα και οδηγώντας σε διαμαρτυρίες και απεργίες. Ο κίνδυνος φτώχειας ήταν περίπου στο 26,0% το 2023.

Πίνακας 5 Βασικοί κοινωνιο-οικονομικοί δείκτες της Ελλάδας

Συνολικός πληθυσμός	10.482.487 (2021)
Ποσοστό εργαζομένων	90,5% (2024)
Ποσοστό ανέργων	8,3% (Απρίλιος 2025)
Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (Δολάριο ΗΠΑ)	24.720

Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία

Ο όρος **«κοινωνική επιχείρηση»** είναι σχετικά νέος στο ελληνικό πλαίσιο και **απουσιάζει από την ελληνική νομοθεσία**. Σύμφωνα με τον νόμο 4430/2016, η «Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία» ορίζεται ως «το σύνολο των οικονομικών δραστηριοτήτων που βασίζονται σε μια εναλλακτική μορφή παραγωγής, διανομής, κατανάλωσης και επανεπένδυσης, η οποία εδράζεται στις αρχές της δημοκρατίας, της ισότητας, της αλληλεγγύης, της συνεργασίας και του σεβασμού των ανθρώπων και του περιβάλλοντος».

Ο ίδιος νόμος (άρθρο 3) ορίζει τα κριτήρια για να αναγνωριστεί ένας οργανισμός ως μέρος της κοινωνικής οικονομίας.

α. Οι **Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις** (ΚΣΕ), όπως ορίζονται στο άρθρο 14, είναι αστικοί συνεταιρισμοί που διέπονται από το νόμο 1667/1986, με καταστατικό σκοπό την εξυπηρέτηση συλλογικών και κοινωνικών ωφελειών, όπως περιγράφεται στις παραγράφους 3 και 4 του άρθρου 2. Αναγνωρίζονται νομικά ως εμπορικές οντότητες. Κατηγοριοποιούνται ως **Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Ένταξης** (συμπεριλαμβανομένων των Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων Ένταξης για Ευάλωτες Ομάδες και των Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων Ένταξης για Ειδικές Ομάδες), **Κοινωνικοί Συνεταιρισμοί Περιορισμένης Ευθύνης**, **Συνεταιρισμοί Εργαζομένων**.

Κύριοι τομείς δραστηριοποίησης των ΚΕ (2021) είναι η εκπαίδευση με μερίδιο 11%, ενώ ακολουθούν το χονδρικό και λιανικό εμπόριο (εξαιρουμένων των μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών), οι δραστηριότητες οργανισμών και οι δραστηριότητες εστίασης με περίπου 7%.

Σε εθνικό επίπεδο, **η Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία στην Ελλάδα συντονίζεται** από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων. Επιπλέον, ρυθμίζεται από τέσσερα άλλα υπουργεία: το Υπουργείο Εσωτερικών, το Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης, το Υπουργείο Υγείας και το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Με τον νόμο 4430/2016 συστάθηκε η Ειδική Γραμματεία Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, ένα διοικητικό όργανο αρμόδιο για τον εντοπισμό, την υποστήριξη και την παρακολούθηση του τομέα της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας.

Η θεσμική εκπροσώπηση των φορέων της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας γίνεται όλο και πιο ισχυρή και οι Δευτεροβάθμιες Ενώσεις φορέων της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας ανταποκρίνονται στο ρόλο τους. Έντεκα από τις δεκατρείς Περιφέρειες της Ελλάδας **έχουν συστήσει Ενώσεις Φορέων Κοινωνικής Αλληλέγγυας Οικονομίας** το 2023 με δημοκρατική προσέγγιση.

Η Ελλάδα διαθέτει **12 περιφερειακές ενώσεις** αναγνωρισμένες βάσει του νόμου 4430/2016, οι οποίες εκπροσωπούν τις κοινωνικές επιχειρήσεις και προωθούν την κοινωνική επιχειρηματικότητα σε ολόκληρη τη χώρα. Λειτουργούν ως κέντρα υποστήριξης, προσφέροντας προγράμματα επιχειρηματικής ανάπτυξης, κοινωνικής καινοτομίας και κατάρτισης. Σε εθνικό επίπεδο, η Πανελλήνια Συνομοσπονδία λειτουργεί ως «οργανισμός ομπρέλα», εκπροσωπώντας 8 από αυτές τις ενώσεις. Το Δίκτυο ΚΑΡΑ (Κέντρο Υποστήριξης & Ανάπτυξης Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων) υποστηρίζει επίσης τον τομέα μέσω της συνεταιριστικής εκπαίδευσης και της προώθησης της πολιτικής.

Η Ελλάδα έχει σημειώσει έντονη ανάπτυξη του οικοσυστήματος της κοινωνικής οικονομίας, με **αυξανόμενο αριθμό συμβουλευτικών φορέων, γραφείων υποστήριξης, επιταχυντών και ενώσεων δικτύων**. Έντεκα από τις δεκατρείς περιφέρειες της χώρας διαθέτουν πλέον ενεργά δευτεροβάθμια σωματεία που προσφέρουν υποστήριξη σε όσους ενδιαφέρονται να εργαστούν εθελοντικά, να ενταχθούν ή να δημιουργήσουν μια κοινωνική επιχείρηση. Το ακαδημαϊκό ενδιαφέρον έχει επίσης αυξηθεί, με την εμφάνιση μεταπτυχιακών προγραμμάτων και προγραμμάτων δια βίου μάθησης, όπως αυτά του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου και του Πανεπιστημίου Κρήτης. Πρωτοβουλίες όπως το Λαϊκό Πανεπιστήμιο Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (univsse.gr) προωθούν τη συμμετοχή των πολιτών. Η κυβέρνηση στηρίζει τον τομέα μέσω εκδηλώσεων ευαισθητοποίησης και χώρων όπως η επαναλειτουργούσα «Στοά Εμπόρων», η οποία φιλοξενεί κοινωνικές επιχειρήσεις και τα προϊόντα τους. In addition, some initiatives are not exclusively aimed at social economy entities but can still be relevant:

- Το Athens Startup Incubator διοικείται από το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών, με την υποστήριξη του Δήμου Αθηναίων: ATHENS STARTUP INCUBATOR (theathensincube.gr).

- Ο Δήμος Αθηναίων λειτουργεί επίσης έναν επιταχυντή: <http://www.innovathens.gr/en>

Πολλά ιδρύματα, ΜΚΟ και δίκτυα υποστηρίζουν πρωτοβουλίες της κοινωνίας των πολιτών και μπορούν να βοηθήσουν φορείς της κοινωνικής οικονομίας, όπως:

- Προγράμματα επώασης και επιτάχυνσης (για νεοσύστατες επιχειρήσεις): ACEin | Κέντρο Επιχειρηματικότητας και Καινοτομίας Αθηνών, [Orange Grove](#)
- Συμβουλευτικές υπηρεσίες: [Militos Consulting](#), [Social Dynamo](#)
- Εκπαίδευση: [HIGGS](#), [Athens Makerspace](#)
- Ανάπτυξη ικανοτήτων και πρόσβαση σε χρηματοδότηση: [Microloans and Microfinance | Action Finance Initiative](#), [Business Development Services | The People's Trust](#)

Τέλος, υπάρχει ένα σύστημα ([Greek registration system for SEs](#)) προκειμένου να καταχωρηθεί μια επιχείρηση ως μέρος της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας. Η **διαδικασία εγγραφής** περιλαμβάνει την υποβολή ηλεκτρονικής αίτησης με συνημμένο το καταστατικό του οργανισμού, μαζί με πρόσθετα απαιτούμενα έγγραφα (που περιγράφονται στην υπουργική απόφαση και ποικίλλουν ανάλογα με τον τύπο της οντότητας). Ειδικότερα, στην περίπτωση ίδρυσης Εργατικών Συνεταιρισμών, απαιτείται επίσης η ασφάλιση των μελών (ως αυτοαπασχολούμενων επαγγελματιών). Με τη βεβαίωση εγγραφής και την έναρξη λειτουργίας, η επιχείρηση μπορεί να ξεκινήσει εμπορική δραστηριότητα.

Πίνακας 6 Βασικοί δείκτες της ΚΟ στην Ελλάδα

Αριθμός κοινωνικών επιχειρήσεων	2.609
Συμβολή του τομέα της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας στο ΑΕΠ και/ή στην απασχόληση	1.549 Ετήσιες μονάδες εργασίας (2021) 45.598.399 (2021)
Ρυθμός ανάπτυξης	2.144 ΚΕ το 2022, 2.609 ΚΕ το 2025 Ρυθμός αύξησης 6,75% ετησίως

Κοινωνικά Υπεύθυνες Δημόσιες Συμβάσεις

Στην Ελλάδα, υπάρχει νομικό πλαίσιο που επιτρέπει στους οργανισμούς Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (ΚΑΛΟ) να συμμετέχουν σε διαγωνισμούς του δημόσιου τομέα, ενώ ενθαρρύνονται επίσης σταδιακά οι κοινωνικά υπεύθυνες δημόσιες συμβάσεις (ΚΥΔΣ) μέσω του

Σχεδίου Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία (ΚΑΛΟ), το οποίο περιλαμβάνει δράσεις που πρέπει να υλοποιηθούν έως το 2027. Πιο συγκεκριμένα, η 6η δράση του εν λόγω Σχεδίου είναι αφιερωμένη στην «Κεφαλαιοποίηση των Κοινωνικά Υπεύθυνων Δημόσιων Συμβάσεων, στην ανάπτυξη της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας» και η 7η δράση σχετίζεται επίσης με τις οργανώσεις Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας και αναφέρεται στην «Εκπαίδευση των οργανώσεων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας στο πλαίσιο των δημόσιων συμβάσεων». Για την 6η δράση του Σχεδίου Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία **αρμόδιοι φορείς** είναι η Γενική Γραμματεία Στήριξης της Απασχόλησης, το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και η Ενιαία Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων.

Δεν υπάρχουν κατευθυντήριες γραμμές ή στρατηγικό σχέδιο για την εφαρμογή των Κοινωνικών Υπεύθυνων Δημόσιων Συμβάσεων, αλλά η ανάπτυξη ειδικών εγγράφων για τις ΚΥΔΣ είναι ένα από τα αναμενόμενα αποτελέσματα της 6ης δράσης που αναφέρεται.

Το **Υπουργείο Ανάπτυξης** είναι υπεύθυνο για το σχεδιασμό και την εφαρμογή όλων των οικονομικών προγραμμάτων και εργαλείων που σχετίζονται με τη χρηματοδότηση καθώς και τις δραστηριότητες των επιχειρήσεων της ΣΑΕ. Συμμετέχει στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων μαζί με τα **Υπουργεία Εσωτερικών και Δικαιοσύνης** και την Ενιαία Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων. Το **Υπουργείο Εσωτερικών** είναι συνυπεύθυνο για τις δημόσιες συμβάσεις προς τους οργανισμούς της ΣΣΕ. Το **Υπουργείο Υγείας** είναι αρμόδιο για τη λειτουργία της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Κοινωνικών Συνεταιρισμών Περιορισμένης Ευθύνης. Το **Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης** είναι αρμόδιο για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς και τους γυναικείους συνεταιρισμούς. Τέλος, το **Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας** είναι αρμόδιο για τις ενεργειακές κοινότητες.

Όσον αφορά τις κοινωνικά υπεύθυνες δημόσιες συμβάσεις, οι οργανισμοί ΚΑΛΟ έρχονται σε επαφή με τους δήμους (ΟΤΑ πρώτου βαθμού) κυρίως κατά την εκτέλεση των κοινωνικά υπεύθυνων δημόσιων συμβάσεων (**ΚΥΔΣ**) και τη σύναψη **προγραμματικών συμβάσεων**. Επιπλέον, οι τοπικές αρχές πρώτου βαθμού έχουν τη δυνατότητα να δημιουργήσουν ένα υποστηρικτικό περιβάλλον για τις πρωτοβουλίες ΚΑΛΟ, εφόσον διαθέτουν τους πόρους και την προθυμία να αναλάβουν μια τέτοια δράση.

2.4 Ισπανία

Στοιχεία για την Ισπανία

- Έχει την τέταρτη μεγαλύτερη οικονομία στην Ευρωζώνη
- Αντιμετωπίζει τις προκλήσεις της γήρανσης του πληθυσμού
- Διαθέτει κοινωνική οικονομία με μεγάλη ποικιλία οργανώσεων
- Ακολουθεί τις κατευθυντήριες γραμμές που βασίζονται στις οδηγίες της ΕΕ για τη στήριξη των κοινωνικά υπεύθυνων δημοσίων συμβάσεων
- Δεν διαθέτει επίσημο σύστημα εγγραφής των οργανώσεων της κοινωνικής οικονομίας
- Φιλοξενεί 43χιλ. ΚΕ
- Διαθέτει αρκετούς παρόχους επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης που προσφέρουν ευκαιρίες μάθησης σε ΚΥΔΣ

Γενικά

Η Ισπανία είναι μια **νοτιοευρωπαϊκή χώρα** που βρίσκεται στην Ιβηρική Χερσόνησο, γνωστή για την πλούσια πολιτιστική της κληρονομιά και τα ποικίλα τοπία της, όπως παραλίες, βουνά και ιστορικές πόλεις. Έχει πληθυσμό περίπου 49,15 εκατομμύρια κατοίκους και είναι η τέταρτη μεγαλύτερη οικονομία της Ευρωζώνης. Η οικονομία της Ισπανίας είναι ποικιλόμορφη, με σημαντική συμβολή από τον τομέα των υπηρεσιών, ο οποίος αντιπροσωπεύει περίπου το 70% του ΑΕΠ και περιλαμβάνει τον τουρισμό, τα χρηματοοικονομικά και την τεχνολογία των πληροφοριών. Ο βιομηχανικός τομέας, που περιλαμβάνει τη μεταποίηση, τις κατασκευές και την ενέργεια, αποτελεί περίπου το 25% του ΑΕΠ, ενώ η γεωργία συνεισφέρει περίπου 2-3% στην οικονομία, με βασικά προϊόντα όπως οι ελιές, το κρασί και τα εσπεριδοειδή. Παρά τα οικονομικά της πλεονεκτήματα, η Ισπανία αντιμετωπίζει αρκετές κοινωνικές προκλήσεις, συμπεριλαμβανομένων των υψηλών ποσοστών ανεργίας, ιδίως μεταξύ των νέων, και ενός σημαντικού προβλήματος με την εισοδηματική ανισότητα.

Η χώρα ταλαιπωρείται επίσης από τη **γήρανση του πληθυσμού**, η οποία ασκεί πίεση στα συστήματα υγειονομικής περίθαλψης και συνταξιοδότησης. Ο κοινωνικός αποκλεισμός παραμένει ένα πρόβλημα, ιδίως για ευάλωτες ομάδες όπως οι μετανάστες, οι γυναίκες και οι ηλικιωμένοι, το

οποίο επιδεινώνεται περαιτέρω από τις οικονομικές ανισότητες μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών.

Πίνακας 7 Βασικοί κοινωνικο-οικονομικοί δείκτες της Ισπανίας

Συνολικός πληθυσμός	49.153.849
Ποσοστό εργαζομένων	58,57%
Ποσοστό ανέργων	10,6%
Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (Δολάριο ΗΠΑ)	33.509

Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία

Στην Ισπανία, η κοινωνική οικονομία περιλαμβάνει μια ευρεία ποικιλία **οργανώσεων**, συμπεριλαμβανομένων συνεταιρισμών, αλληλασφαλιστικών εταιρειών, ενώσεων και ιδρυμάτων. Οι εν λόγω φορείς επικεντρώνονται κυρίως στη δημιουργία κοινωνικού αντίκτυπου και περιλαμβάνουν κοινωνικές επιχειρήσεις (ΚΕ), οι οποίες στοχεύουν στην αντιμετώπιση κοινωνικών προκλήσεων, ενώ παράλληλα είναι οικονομικά βιώσιμες. Αρκετοί εθνικοί και περιφερειακοί **«Οργανισμοί Ομπρέλες»** υποστηρίζουν τις κοινωνικές επιχειρήσεις, όπως η CEPES (Ισπανική Συνομοσπονδία Επιχειρήσεων Κοινωνικής Οικονομίας), η οποία είναι μία από τις κύριες οργανώσεις που υπερασπίζονται την κοινωνική οικονομία. Επιπλέον, υπάρχουν διάφορα περιφερειακά δίκτυα που παρέχουν ευκαιρίες κατάρτισης, συμβουλευτικής και δικτύωσης για τις ΚΕ.

Στην Ισπανία, η κοινωνική επιχείρηση **ορίζεται** ως ένας οργανισμός που λειτουργεί βάσει ενός μοντέλου κοινωνικής οικονομίας, με στόχο την εξυπηρέτηση του γενικού συμφέροντος και όχι τη μεγιστοποίηση του κέρδους. Οι ΚΕ πρέπει να επανεπενδύουν τα κέρδη σε κοινωνικά ή περιβαλλοντικά έργα, να δίνουν προτεραιότητα στη συμμετοχικότητα και να λειτουργούν δημοκρατικά, εμπλέκοντας τα ενδιαφερόμενα μέρη στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

Οι **κύριοι τομείς** στους οποίους δραστηριοποιούνται οι κοινωνικές επιχειρήσεις περιλαμβάνουν:

- Κοινωνική ένταξη και απασχόληση: Στήριξη μειονεκτούντων ομάδων, όπως οι άνεργοι, τα άτομα με αναπηρία και οι μετανάστες.
- Αειφόρος ανάπτυξη: Προώθηση φιλικών προς το περιβάλλον πρακτικών και πράσινων λύσεων.
- Υγεία και κοινωνικές υπηρεσίες: Παροχή υπηρεσιών φροντίδας και υποστήριξης, ιδίως για ευάλωτες ομάδες.

Για να αναγνωριστεί ως κοινωνική επιχείρηση στην Ισπανία, ένας οργανισμός πρέπει να πληροί ορισμένα κριτήρια, όπως:

- Κοινωνική αποστολή: Ο πρωταρχικός στόχος της πρέπει να είναι η αντιμετώπιση ενός κοινωνικού ή περιβαλλοντικού ζητήματος.
- Επανεπένδυση κερδών: Τα κέρδη πρέπει να επανεπενδύονται για την προώθηση της κοινωνικής αποστολής της.
- Διακυβέρνηση χωρίς αποκλεισμούς: Πρέπει να λειτουργεί με δημοκρατικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων, συχνά με τη συμμετοχή εργαζομένων ή δικαιούχων.

Η Ισπανία **δεν διαθέτει ειδικό επίσημο σύστημα εγγραφής ή πιστοποίησης** για τις κοινωνικές επιχειρήσεις. Ωστόσο, οι οργανισμοί μπορούν να ενταχθούν εθελοντικά σε δίκτυα όπως το CEPES ή να επιδιώξουν την αναγνώρισή τους ως μέρος της κοινωνικής οικονομίας για να αποδείξουν τη δέσμευσή τους σε αυτές τις αρχές.

Πίνακας 8 Βασικοί δείκτες της ΚΟ στην Ισπανία

Αριθμός κοινωνικών επιχειρήσεων	43.000
Συμβολή του τομέα της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας στο ΑΕΠ και/ή στην απασχόληση	10%
Ρυθμός ανάπτυξης	2,5% ανά έτος

Κοινωνικά Υπεύθυνες Δημόσιες Συμβάσεις

Η Ισπανία ακολουθεί **κατευθυντήριες γραμμές** που ενθαρρύνουν την ενσωμάτωση κοινωνικών και περιβαλλοντικών θεμάτων στις δημόσιες συμβάσεις. Αυτές βασίζονται κυρίως σε οδηγίες της ΕΕ, όπως οι οδηγίες της ΕΕ για τις δημόσιες συμβάσεις. Επιπλέον, πλατφόρμες όπως η Convalores υποστηρίζουν τις κοινωνικές επιχειρήσεις και παρέχουν εργαλεία για την πλοήγηση στην αγορά δημόσιων συμβάσεων.

Η ισπανική **νομοθεσία** υποστηρίζει τις κοινωνικές δημόσιες συμβάσεις, ενθαρρύνοντας τις δημόσιες αρχές να συνεργαστούν με κοινωνικές επιχειρήσεις, λαμβάνοντας υπόψη την κοινωνική αξία στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων. Ο νόμος για τις συμβάσεις του δημόσιου τομέα (Ley 9/2017) περιλαμβάνει διατάξεις που επιτρέπουν τη συμπερίληψη κοινωνικών κριτηρίων στις αναθέσεις συμβάσεων.

Όσον αφορά τις **ευκαιρίες μάθησης**, υπάρχουν αρκετοί πάροχοι επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης που προσφέρουν μαθήματα σχετικά με τις κοινωνικές συμβάσεις. Οι **βασικοί κυβερνητικοί φορείς** που είναι αρμόδιοι για τις ΚΥΔΣ στην Ισπανία περιλαμβάνουν το Υπουργείο Οικονομικών Υποθέσεων και Ψηφιακού Μετασχηματισμού, το οποίο εποπτεύει το νομικό πλαίσιο, και τους περιφερειακούς φορείς που εφαρμόζουν τις τοπικές στρατηγικές.

2.5 Μάλτα

Στοιχεία για τη Μάλτα

- Η οικονομία της χαρακτηρίζεται από υψηλό εισόδημα
- Αντιμετωπίζει τις προκλήσεις της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού
- Δεν διαθέτει επίσημο, ισχύον νομικό πλαίσιο για τις ΚΕ
- Δεν διαθέτει ειδικές εθνικές κατευθυντήριες γραμμές για τις ΚΥΔΣ
- Οι ευκαιρίες μάθησης και κατάρτισης σχετικά με την ΚΥΔΣ είναι κατακερματισμένες
- Φιλοξενεί τον χαμηλό αριθμό των 750 ΚΕ

Γενικά

Η Μάλτα, ένα μικρό αλλά οικονομικά δυναμικό **νησιωτικό κράτος στη Μεσόγειο**, αποτελεί σημαντικό κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η οικονομία της, που χαρακτηρίζεται από το καθεστώς υψηλού εισοδήματος, κινείται κυρίως από τον τομέα των υπηρεσιών, ο οποίος συνέβαλε κατά περίπου 80,6% στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) το 2024 και αντιπροσώπευε περίπου το 81,3% της συνολικής απασχόλησης. Εντός των υπηρεσιών, οι βασικοί υποτομείς περιλαμβάνουν μια εύρωστη τουριστική βιομηχανία (που συνεισφέρει περίπου το 15% του ΑΕΠ), έναν καθιερωμένο τομέα χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και μια ταχέως αναπτυσσόμενη βιομηχανία διαδικτυακών τυχερών παιχνιδιών (iGaming). Ο βιομηχανικός τομέας διαδραματίζει μικρότερο αλλά ζωτικό ρόλο, συνεισφέροντας περίπου το 11,7% του ΑΕΠ και απασχολώντας το 17,6% του εργατικού δυναμικού, με τη μεταποίηση, ιδίως στα μικροτσιπ και τα φαρμακευτικά προϊόντα, να κατέχει εξέχουσα θέση. Αντίθετα, η γεωργία αποτελεί περιθωριακή οικονομική δραστηριότητα, αντιπροσωπεύοντας μόνο το 0,7% του ΑΕΠ και απασχολώντας περίπου το 1,1% του εργατικού δυναμικού.

Το 2024, ο συνολικός πληθυσμός της Μάλτας φτάνει περίπου τους 539.607 κατοίκους. Η χώρα διαθέτει εξαιρετικά **υψηλό ποσοστό απασχόλησης**, το οποίο θα φτάσει το 83,0% το 2024, ξεπερνώντας σημαντικά τον μέσο όρο της ΕΕ-27. Αντίστοιχα, το ποσοστό ανεργίας παραμένει αξιοσημείωτα χαμηλό, καταγεγραμμένο στο 2,7% το 2024. Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ εκτιμάται σε 40.634 ευρώ (ονομαστικά) και 67.682 δολάρια ΗΠΑ (ισοτιμία αγοραστικής δύναμης) το 2024, αντανakλώντας μια ισχυρή οικονομική παραγωγή ανά άτομο.

Παρά τους ισχυρούς αυτούς μακροοικονομικούς δείκτες, η Μάλτα αντιμετωπίζει επίμονες κοινωνικές προκλήσεις, ιδίως όσον αφορά τη **φτώχεια** και τον **κοινωνικό αποκλεισμό**. Το ποσοστό «σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού» (AROPE) εκτιμήθηκε σε 19,7% το 2024, μια μικρή

μείωση από το 19,8% το 2023, ωστόσο εξακολουθεί να δείχνει ένα αξιοσημείωτο τμήμα του πληθυσμού που βρίσκεται σε κίνδυνο. Οι ευάλωτες ομάδες επηρεάζονται δυσανάλογα- το 2024, το ποσοστό AROPE για τα άτομα ηλικίας 65 ετών και άνω ήταν 31,7%, ενώ για τα άτομα κάτω των 18 ετών ήταν 25,9%. Τα μονογονεϊκά νοικοκυριά παρουσιάζουν επίσης σημαντικά αυξημένο κίνδυνο φτώχειας. Τα στοιχεία αυτά υπογραμμίζουν την ανάγκη για συνεχείς παρεμβάσεις πολιτικής για την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών ανισοτήτων και τη διασφάλιση της ολοκληρωμένης κοινωνικής ένταξης σε όλα τα δημογραφικά τμήματα της μαλτέζικης κοινωνίας.

Πίνακας 9 Βασικοί κοινωνιο-οικονομικοί δείκτες της Μάλτας

Συνολικός πληθυσμός	539,607 (2024)
Ποσοστό εργαζομένων	80,4% (15-64 ηλικιακή ομάδα)
Ποσοστό ανέργων	2,7% (2024)
Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (Δολάριο ΗΠΑ)	40.634

Social Economy

Η Μάλτα έχει πλούσια κληρονομιά **εθελοντικών ενώσεων και συνεταιρισμών**, με κοινωνικές πρωτοβουλίες που χρονολογούνται από αιώνες. Ενώ υπάρχει μια κοινωνική οικονομία «στην πράξη», η ανάπτυξη επίσημων κοινωνικών επιχειρήσεων είναι σε αρχικό στάδιο. Μια μελέτη εντόπισε περίπου 750 “στην πράξη” κοινωνικές επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένων των Εθελοντικών Οργανώσεων, των συνεταιρισμών και των πολιτιστικών/αθλητικών συλλόγων, οι οποίες συμβάλλουν σημαντικά στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στην ενσωμάτωση. Η επισημοποίηση μέσω του νόμου για τις κοινωνικές επιχειρήσεις είναι απαραίτητη για εξατομικευμένη υποστήριξη και επεκτασιμότητα. Η κοινωνική οικονομία της Μάλτας αποτελείται κυρίως από οργανώσεις που λειτουργούν με κοινωνικούς στόχους. Οι Εθελοντικές Οργανώσεις είναι η μεγαλύτερη ομάδα (~394), που επισημοποιήθηκαν με τον νόμο περί εθελοντικών οργανώσεων (2007) και υποστηρίζονται από το Συμβούλιο της Μάλτας για τον εθελοντικό τομέα. Οι συνεταιρισμοί (~57) διέπονται από τον νόμο περί συνεταιριστικών εταιρειών (2001), με τη συνεταιριστική ομοσπονδία της Μάλτας και την Koperattivi Malta να παρέχουν υποστήριξη και να ασκούν πιέσεις για την αναγνώρισή τους. Επιπλέον, περίπου 299 πολιτιστικοί και αθλητικοί σύλλογοι λειτουργούν “de facto” ως κοινωνικές επιχειρήσεις. Ο νόμος για τις Κοινωνικές Επιχειρήσεις θα απαιτήσει από τις κοινωνικές επιχειρήσεις να υιοθετήσουν νομικές μορφές όπως η εταιρεία, η σύμπραξη ή ο συνεταιρισμός.

Επί του παρόντος, **δεν υπάρχει επίσημο, ισχύον νομικό πλαίσιο αποκλειστικά για τις κοινωνικές επιχειρήσεις** στη Μάλτα. Ο νόμος για τις κοινωνικές επιχειρήσεις (νόμος αριθ. IX του 2022), που

δημοσιεύθηκε στις 22 Φεβρουαρίου 2022, αποτελεί σημαντικό ορόσημο, αλλά δεν έχει ακόμη τεθεί σε ισχύ, η έναρξη ισχύος του εξαρτάται από μια ανακοίνωση της Εφημερίδας της Κυβέρνησης. Ο νόμος ορίζει την κοινωνική επιχείρηση μέσω δύο διαδρομών:

- 1) τουλάχιστον 60% του εισοδήματος από το εμπόριο για κοινωνικό σκοπό, ή
- 2) τουλάχιστον 30% των εργαζομένων πλήρους απασχόλησης (ισοδύναμου χρόνου εργασίας) να είναι άτομα με αναπηρία ή ευάλωτες κοινωνικές ομάδες.

Τα **βασικά κριτήρια αναγνώρισης** περιλαμβάνουν την κοινωνική αποστολή, την επανεπένδυση των κερδών (μέγιστη διανομή 25% σε διάστημα τριών ετών), τη νομική μορφή (εταιρεία, συνεταιρισμός) και την αυτονομία από την κυβέρνηση. Ο νόμος δίνει εντολή για μια νέα ρυθμιστική αρχή και ένα νέο μητρώο για τους οργανισμούς κοινωνικών επιχειρήσεων. Η καθυστέρηση στην έναρξη λειτουργίας του, εμποδίζει την πρόσβαση σε συγκεκριμένα οφέλη, όπως το πρόγραμμα Micro Invest.

Η στήριξη της κοινωνικής οικονομίας της Μάλτας προέρχεται από διάφορες πηγές. Τα βασικά δίκτυα περιλαμβάνουν τη Συνεταιριστική Ομοσπονδία Μάλτας (ΣΟΜ), την Koperattivi Malta και την Ένωση Κοινωνικών Επιχειρηματιών Μάλτας (SEAM), η οποία ασκεί ενεργό πίεση για τον νόμο περί κοινωνικών επιχειρήσεων. Κυβερνητικοί φορείς όπως το Συμβούλιο της Μάλτας για τον Εθελοντικό Τομέα, το Γραφείο του Επιτρόπου και το Συμβούλιο Συνεταιρισμών παρέχουν επίσης υποστήριξη. Οι πηγές χρηματοδότησης περιλαμβάνουν προγράμματα της ΕΕ (π.χ. ESF+), τη Malta Microfinance Ltd, την APS Bank και την υποσχόμενη επέκταση του προγράμματος Micro Invest (υπό την προϋπόθεση ότι θα ισχύει η Νομοθεσία για την Κοινωνική Επιχείρηση).

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις στη Μάλτα δραστηριοποιούνται σε **διάφορους τομείς**, συνδυάζοντας κοινωνικούς στόχους με επιχειρηματικές προσεγγίσεις και επανεπενδύοντας τα κέρδη για κοινωνικούς, πολιτιστικούς ή περιβαλλοντικούς στόχους. Οι βασικοί τομείς περιλαμβάνουν κοινωνικές υπηρεσίες (υγεία, ηλικιωμένοι, άτομα με αναπηρία, παιδική φροντίδα), εκπαίδευση και κατάρτιση, απασχόληση και ένταξη στην εργασία (μια βασική πορεία Νομοθεσίας για την Κοινωνική Επιχείρηση), περιβαλλοντική βιωσιμότητα, πολιτιστικό και δίκαιο εμπόριο, ολιστικές υπηρεσίες και αγροτουρισμό. Οι δραστηριότητες αυτές ευθυγραμμίζονται με τις εθνικές στρατηγικές προτεραιότητες και συμβάλλουν στην κοινωνική ευημερία.

Η **κύρια πρόκληση** είναι ότι ο νόμος για τις κοινωνικές επιχειρήσεις δεν έχει ακόμη τεθεί σε ισχύ, γεγονός που δημιουργεί κανονιστική εκκρεμότητα και εμποδίζει τη βιωσιμότητα και την επεκτασιμότητα. Οι ευκαιρίες περιλαμβάνουν την ενδεχόμενη έναρξη ισχύος του νόμου για τις κοινωνικές επιχειρήσεις, την απελευθέρωση της χρηματοδοτικής στήριξης (όπως το πρόγραμμα Micro Invest), την προώθηση της συμμετοχικότητας, την προώθηση της διεθνούς συνεργασίας και την εισαγωγή της αναφοράς του κοινωνικού αντίκτυπου. Το μέλλον του τομέα εξαρτάται καθοριστικά από την έγκαιρη εφαρμογή του νόμου για τις κοινωνικές επιχειρήσεις.

Η κοινωνική οικονομία της Μάλτας είναι έτοιμη να επισημοποιηθεί με τον νόμο για τις κοινωνικές επιχειρήσεις, αλλά το καθεστώς δεν έχει ακόμη τεθεί σε ισχύ με αποτέλεσμα να καθυστερεί τις

δυνατότητές της. Για την υλοποίηση αυτού του στόχου, η πιο κρίσιμη σύσταση είναι η άμεση έναρξη εφαρμογής του **νόμου για τις κοινωνικές επιχειρήσεις**, ακολουθούμενη από τη θέσπιση της ρυθμιστικής αρχής και του μητρώου της, τον συντονισμό των μηχανισμών στήριξης, την ενίσχυση της ευαισθητοποίησης, την αξιοποίηση της χρηματοδότησης της ΕΕ, την προώθηση της μέτρησης του κοινωνικού αντίκτυπου και τη συνεχή παρακολούθηση.

Πίνακας 10 Βασικοί δείκτες της ΚΟ στη Μάλτα

Αριθμός κοινωνικών επιχειρήσεων	750
Συμβολή του τομέα της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας στο ΑΕΠ και/ή στην απασχόληση	1,3%
Ρυθμός ανάπτυξης	Μη διαθέσιμα δεδομένα

Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία

Οι **κοινωνικές συμβάσεις** της Μάλτας **εξελισσονται**. Ο νόμος για τις **κοινωνικές επιχειρήσεις** (ΚΕ) **ορίζει** τις κοινωνικές επιχειρήσεις είτε με 60% εισόδημα από κοινωνικό σκοπό είτε με 30% μειονεκτούντες/ανάπηρους εργαζόμενους. Επιβάλλει την επανεπένδυση των κερδών (μέγιστη διανομή 25%) και μια νέα Ρυθμιστική Αρχή/Μητρώο. Ο νόμος για τις κοινωνικές επιχειρήσεις δεν έχει ακόμη τεθεί σε ισχύ, δημιουργώντας αβεβαιότητα και καθυστερώντας οφέλη όπως η επέκταση του προγράμματος Micro Invest, αλλά το πλήρες δυναμικό εξαρτάται από την ενεργοποίηση του νόμου, την ευαισθητοποίηση και την κατάρτιση. **Οι κανονισμοί της Μάλτας για τις δημόσιες συμβάσεις** (S.L. 601.03) επιτρέπουν «συμβάσεις με επιφύλαξη» (κανονισμοί 161-165) για προστατευμένα εργαστήρια και κοινωνικές επιχειρήσεις που ενσωματώνουν άτομα με αναπηρία/μειονεκτούντα άτομα (τουλάχιστον 30% των εργαζομένων). Παρά τις διατάξεις αυτές, η ωριμότητα των ΚΔΣ είναι χαμηλή λόγω περιορισμένης ευαισθητοποίησης.

Επιπλέον, ο **νόμος για τη διαχείριση των δημόσιων οικονομικών** είναι υπεύθυνος για την κύρια νομοθεσία που διαμορφώνει το νομικό πλαίσιο της Μάλτας για τις δημόσιες συμβάσεις, ο νόμος για τις **εθελοντικές οργανώσεις** επισημοποιεί και **νομιμοποιεί** τις **εθελοντικές οργανώσεις**, οι οποίες συχνά εκπληρώνουν εκ των πραγμάτων λειτουργίες κοινωνικής επιχείρησης, και ο νόμος για τις συνεταιριστικές εταιρείες καλύπτει τους συνεταιρισμούς, οι οποίοι επίσης συχνά εκπληρώνουν εκ των πραγμάτων λειτουργίες κοινωνικής επιχείρησης.

Η Μάλτα **δεν διαθέτει ειδικές εθνικές κατευθυντήριες γραμμές Κοινωνικά Υπεύθυνων Δημόσιων Συμβάσεων (ΚΥΔΣ)**. Το χρηματοδοτούμενο από την ΕΕ έργο «WeBuySocialEU» προωθεί τις ΚΥΔΣ. Η πλατφόρμα eTenders (ePPS) είναι υποχρεωτική για τις δημόσιες συμβάσεις, αλλά δεν διαθέτει ρητά χαρακτηριστικά ΚΔΣ, γεγονός που εμποδίζει την παρακολούθηση και την εφαρμογή.

Η κατάρτιση είναι κατακερματισμένη. Το Πανεπιστήμιο της Μάλτας και το MCAST προσφέρουν σχετικά πτυχία. Επαγγελματική κατάρτιση παρέχεται από το Ινστιτούτο Δημοσίων Υπηρεσιών (ΙΔΥ) και από ιδιωτικές ακαδημίες. Χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ έργα όπως το WeBuySocialEU και το Deal4Good στοχεύουν ειδικά στην κατάρτιση των ΚΥΔΣ. Οι οργανώσεις κοινωνικής οικονομίας παρέχουν επίσης υποστήριξη και συνηγορία.

Οι **βασικοί φορείς** περιλαμβάνουν το **Υπουργείο Οικονομίας, Επιχειρήσεων και Στρατηγικών Έργων** (οικονομική ανάπτυξη) και το **Υπουργείο Ένταξης, Εθελοντικών Οργανώσεων** (ένταξη, εθελοντικός τομέας). Το **Τμήμα Συμβάσεων** είναι η κεντρική αρχή για τις Κοινωνικά Υπεύθυνες Δημόσιες Συμβάσεις. Άλλοι σχετικοί φορείς είναι το Μητρώο Επιχειρήσεων της Μάλτας (MEM), ο Επίτροπος για τις Εθελοντικές Οργανώσεις (ΕΕΟ), το Συμβούλιο Συνεταιρισμών, η Malta Enterprise και η Servizi Ewropej f' Malta (MME).

Οι **προκλήσεις** περιλαμβάνουν την καθυστερημένη έναρξη της νομοθεσίας για κοινωνικές επιχειρήσεις, τη χαμηλή ευαισθητοποίηση για ΚΔΣ, την κατακερματισμένη υποστήριξη και τα περιορισμένα χαρακτηριστικά των ηλεκτρονικών δημόσιων συμβάσεων για τα κοινωνικά αποτελέσματα. Οι συστάσεις αφορούν την επιτάχυνση της ενεργοποίησης της νομοθεσίας κοινωνικών επιχειρήσεων, την ανάπτυξη εθνικών κατευθυντήριων γραμμών ΚΔΣ, την ενίσχυση της ανάπτυξης ικανοτήτων και τη βελτίωση των δεδομένων ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων.

2.6 Ρουμανία

Στοιχεία για τη Ρουμανία

- Η οικονομία της επικεντρώνεται στους τομείς των υπηρεσιών, της βιομηχανίας και της γεωργίας
- Αντιμετωπίζει προβλήματα φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού
- Παρέχει πιστοποιητικό σε κοινωνικές επιχειρήσεις
- Δεν διαθέτει κεντρικά εργαλεία εκπαίδευσης ή ειδική διαδικτυακή πλατφόρμα που να επικεντρώνεται στις ΚΥΔΣ
- Οι ευκαιρίες εκπαίδευσης και κατάρτισης που σχετίζονται με τις ΚΥΔΣ παραμένουν υπανάπτυκτες.
- Φιλοξενεί σχεδόν 3χιλ. ΚΕ

Γενικά

Η Ρουμανία, που βρίσκεται στην **Ανατολική Ευρώπη**, είναι γνωστή για την πλούσια ιστορία της, τα ποικίλα τοπία και την πολιτιστική της κληρονομιά. Έχει πληθυσμό περίπου 19 εκατομμύρια και είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, απολαμβάνοντας τα οφέλη της οικονομικής ολοκλήρωσης, ενώ ταυτόχρονα αντιμετωπίζει διαρθρωτικές προκλήσεις. Η οικονομία της βασίζεται σε τρεις **κύριους τομείς**: την παροχή υπηρεσιών, τη βιομηχανία και τη γεωργία. Ο τομέας των υπηρεσιών κυριαρχεί, συνεισφέροντας περίπου 60,7% του ΑΕΠ και απασχολώντας σχεδόν το ήμισυ του εργατικού δυναμικού, με σημαντική ανάπτυξη στον τουρισμό και την πληροφορική. Η βιομηχανία αντιστοιχεί στο 26,7% του ΑΕΠ, με βασικούς κλάδους τη μεταποίηση, την αυτοκινητοβιομηχανία και τις κατασκευές. Η γεωργία, αν και έχει μικρότερη συνεισφορά στο ΑΕΠ (4,5%), απασχολεί το 18% του εργατικού δυναμικού, με τη Ρουμανία να αποτελεί έναν από τους κύριους παραγωγούς σιτηρών στην ΕΕ.

Παρά την οικονομική πρόοδο, η Ρουμανία αντιμετωπίζει κοινωνικές προκλήσεις που απειλούν τη μακροπρόθεσμη σταθερότητα. Η **φτώχεια** και ο **κοινωνικός αποκλεισμός** επηρεάζουν το 32% του πληθυσμού, το υψηλότερο ποσοστό στην ΕΕ. Η γήρανση του πληθυσμού και η μετανάστευση εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού μειώνουν τη διαθεσιμότητα εργατικού δυναμικού, ενώ η φοροδιαφυγή και η ανεπαρκής υγειονομική περίθαλψη επιβαρύνουν επιπλέον την οικονομική ανθεκτικότητα της χώρας. Η αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων απαιτεί στρατηγικές επενδύσεις

στην εκπαίδευση, τις υποδομές και τα προγράμματα κοινωνικής ένταξης, ώστε να διασφαλιστεί βιώσιμη ανάπτυξη.

Πίνακας 11 Βασικοί κοινωνιο-οικονομικοί δείκτες της Ρουμανίας

Συνολικός πληθυσμός	19.053.815 (2021)
Ποσοστό εργαζομένων	63% (2024)
Ποσοστό ανέργων	5,7% (April 2025)
Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (Δολάριο ΗΠΑ)	18.404,3 2023)

Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία

Στη Ρουμανία, ο τομέας της κοινωνικής οικονομίας ρυθμίζεται από τον Νόμο υπ' αριθ. 219/2015 για την Κοινωνική Οικονομία, καθώς και από την Κυβερνητική Απόφαση υπ' αριθ. 585/2016, η οποία εγκρίνει τους μεθοδολογικούς κανόνες για την εφαρμογή των διατάξεων του Νόμου 219/2015. Ο όρος κοινωνική επιχείρηση **ορίζεται από τον νόμο** ως ιδιωτικός νομικός φορέας, ο οποίος αποδεικνύει, μέσω των ιδρυτικών και οργανωτικών του εγγράφων, ότι ακολουθεί τόσο τον ορισμό όσο και τις βασικές αρχές της κοινωνικής οικονομίας όπως καθορίζονται στον νόμο.

Για να αναγνωριστεί επίσημα ένας οργανισμός ως κοινωνική επιχείρηση, πρέπει να αποκτήσει **πιστοποιητικό κοινωνικής επιχείρησης**. Επιλέξιμοι οργανισμοί είναι οι σύλλογοι και τα ιδρύματα, οι συνεταιρισμοί πρώτου βαθμού, οι ομοσπονδίες, οι συνεταιριστικές πιστωτικές ενώσεις, οι αλληλοβοηθητικοί σύλλογοι εργαζομένων και συνταξιούχων, οι ενώσεις νομικών προσώπων, καθώς και άλλες μορφές ιδιωτικών νομικών προσώπων. Η ιδιότητα της κοινωνικής επιχείρησης ένταξης πιστοποιείται μέσω της χορήγησης κοινωνικού σήματος. Το κοινωνικό σήμα αποτελεί τη μορφή πιστοποίησης των κοινωνικών επιχειρήσεων ένταξης, αναγνωρίζοντας τη άμεση συμβολή τους στην εξυπηρέτηση του γενικού συμφέροντος και/ή στη βελτίωση της κατάστασης ευάλωτων κοινωνικών ομάδων. Το κοινωνικό σήμα περιλαμβάνει το πιστοποιητικό που βεβαιώνει την ιδιότητα της κοινωνικής επιχείρησης ένταξης, με ισχύ τριών ετών από την ημερομηνία έκδοσης, καθώς και το ειδικό στοιχείο οπτικής ταυτότητας, το οποίο εφαρμόζεται υποχρεωτικά στα παραγόμενα προϊόντα, τα εκτελούμενα έργα ή στα έγγραφα που αποδεικνύουν την παροχή υπηρεσίας.

Αυτοί οι οργανισμοί μπορούν να υποβάλουν αίτηση για πιστοποίηση, εφόσον τα ιδρυτικά τους έγγραφα αποδεικνύουν με σαφήνεια ότι οι δραστηριότητές τους αποσκοπούν στην επίτευξη κοινωνικού σκοπού, ακολουθούν τις **αρχές της κοινωνικής οικονομίας και πληρούν τις παρακάτω προϋποθέσεις:**

- εξυπηρετούν έναν κοινωνικό σκοπό ή ενεργούν προς το γενικό συμφέρον της κοινότητας
- επανεπενδύουν τουλάχιστον το 90% των κερδών τους στην κοινωνική τους αποστολή και στα καταστατικά αποθεματικά
- δεσμεύονται να μεταβιβάσουν τυχόν εναπομείναντα περιουσιακά στοιχεία, σε περίπτωση λύσης, σε άλλη κοινωνική επιχείρηση
- προάγουν τη δικαιοσύνη στον χώρο εργασίας, με δίκαιες αμοιβές και αναλογία αμοιβών που δεν υπερβαίνει το 1 προς 8 μεταξύ του υψηλότερου και του χαμηλότερου μισθού.

Βασικά δίκτυα που υποστηρίζουν τις κοινωνικές επιχειρήσεις στη Ρουμανία περιλαμβάνουν τις RISE Romania, Social Economy Coalition, FONSS, Ashoka Romania και NESsT, προσφέροντας χρηματοδότηση, εκπαίδευση και υποστήριξη σε θέματα εκπροσώπησης και πολιτικής πίεσης.

Πίνακας 12 Βασικοί δείκτες της ΚΟ στην Ρουμανία

Αριθμός κοινωνικών επιχειρήσεων	2.947 (2025)
Συμβολή του τομέα της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας στο ΑΕΠ και/ή στην απασχόληση	1,7%
Ρυθμός ανάπτυξης	Μη διαθέσιμα δεδομένα

Κοινωνικά Υπεύθυνες Δημόσιες Συμβάσεις

Η Ρουμανία **δεν διαθέτει ένα κεντρικό εργαλείο ή αποκλειστική διαδικτυακή πλατφόρμα** αφιερωμένη στις κοινωνικά υπεύθυνες δημόσιες συμβάσεις (ΚΥΔΣ). Ωστόσο, διάφορα ρυθμιστικά πλαίσια και πρωτοβουλίες υποστηρίζουν την εφαρμογή τους. Η **Εθνική Στρατηγική για τις Κοινωνικά Υπεύθυνες Δημόσιες Συμβάσεις** (2015–2020) ανέδειξε τα κενά στην ενσωμάτωση κοινωνικών στόχων, ενώ ο Νόμος 448/2006 και ο Νόμος 98/2016 επιτρέπουν τις κρατήσεις συμβάσεων (reserved contracts) για προστατευόμενες μονάδες και επιχειρήσεις που στηρίζουν την απασχόληση ατόμων με αναπηρία. Παρά τις συγκεκριμένες νομικές προβλέψεις, η εφαρμογή τους παραμένει περιορισμένη και η εμπλοκή των φορέων της κοινωνικής οικονομίας στις διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων είναι ασυνεπής.

Το 2024, ο **Όμιλος ADV Romania**, το **Δίκτυο Κοινωνικής Οικονομίας Ρουμανίας** (RISE) και η **Ένωση Κοινωνικής Χρηματοδότησης** προώθησαν νομοθετική τροποποίηση που απαιτεί από τις δημόσιες αρχές, οι οποίες διαχειρίζονται προϋπολογισμούς δημοσίων συμβάσεων άνω των 3 εκατομμυρίων ευρώ, να κατανέμουν το 0,5% σε συμβάσεις με **Κοινωνικές Επιχειρήσεις Ένταξης στην Εργασία**

(WISEs). Παρόλο που η υφιστάμενη νομοθεσία επιτρέπει τέτοιες συμβάσεις, οι δημόσιες αρχές σπανίως τις εφαρμόζουν, λόγω έλλειψης υποχρέωσης και περιορισμένης ενημέρωσης. Η τροποποίηση έχει εγκριθεί από τη Γερουσία και βρίσκεται υπό εξέταση στη Βουλή των Αντιπροσώπων. Παράλληλα, βρίσκονται σε εξέλιξη συζητήσεις με την κυβέρνηση της Ρουμανίας και την ANAP για την εισαγωγή υποχρεωτικού ποσοστού απευθείας ανάθεσης σε WISEs, με στόχο τη βελτίωση της πρόσβασής τους στις δημόσιες συμβάσεις.

Οι **ευκαιρίες κατάρτισης** που σχετίζονται με τις Κοινωνικά Υπεύθυνες Δημόσιες Συμβάσεις (ΚΥΔΣ) παραμένουν υποανάπτυκτες. Οργανισμοί όπως το Ινστιτούτο Κοινωνικής Οικονομίας (ΙΚΟ) και το RISE Romania προσφέρουν εργαστήρια και διαλόγους πολιτικής, ωστόσο δομημένα εκπαιδευτικά προγράμματα που να εστιάζουν συγκεκριμένα στην κοινωνική προμήθεια —όπως οι διαδικασίες υποβολής προσφορών, η κοστολόγηση και η συμμόρφωση— δεν είναι ευρέως διαθέσιμα. Η περιορισμένη ενημέρωση και η πολυπλοκότητα των διαδικασιών αποθαρρύνουν περαιτέρω τη συμμετοχή, αναδεικνύοντας την ανάγκη για απλούστερους μηχανισμούς προμηθειών και δράσεις ενίσχυσης ικανοτήτων.

Διάφοροι **θεσμοί εποπτεύουν** την πολιτική για τις **Κοινωνικά Υπεύθυνες Δημόσιες Συμβάσεις** (ΚΥΔΣ) στη Ρουμανία:

- Η Εθνική Υπηρεσία Δημοσίων Συμβάσεων: Ρυθμίζει τις διαδικασίες προμηθειών και παρέχει τεχνικές κατευθύνσεις.
- Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Προστασίας: Διαχειρίζεται τα προγράμματα προστατευόμενων μονάδων βάσει του Νόμου 448/2006
- Το Τμήμα Βιώσιμης Ανάπτυξης (υπό την Προεδρία της Κυβέρνησης): Συντονίζει στρατηγικές προμηθειών στο πλαίσιο ευρύτερων κοινωνικών πολιτικών.
- Οι Οργανισμοί της Κοινωνικής Οικονομίας (RISE Romania, Ashoka, NESsT): Πρωθούν νομοθετικές μεταρρυθμίσεις, εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες και ανάπτυξη πολιτικών.
- Οι Τοπικές Δημόσιες Αρχές: Παρόλο που είναι υπεύθυνες για τις δημόσιες προμήθειες, συχνά στερούνται εξειδικευμένης γνώσης ή δομημένων πολιτικών που να υποστηρίζουν φορείς της κοινωνικής οικονομίας.

Για την περαιτέρω ανάπτυξη των ΚΔΣ, ο οργανισμός ADV Romania και οι εταίροι του διοργάνωσαν ένα **διαδικτυακό σεμινάριο** τον Δεκέμβριο του 2024, φέρνοντας σε επαφή εκπροσώπους από δημόσιες αρχές και κοινωνικές επιχειρήσεις, με στόχο τη συζήτηση γύρω από μηχανισμούς προμηθειών και τις κρατήσεις συμβάσεων για κοινωνικές επιχειρήσεις ένταξης. Μετά την επιτυχία της εκδήλωσης, διευρύνθηκαν οι εκπαιδευτικές δράσεις το 2025, υποστηρίζοντας τη ευρύτερη εφαρμογή πρακτικών κοινωνικών προμηθειών.

2.7 Βουλγαρία

Στοιχεία για τη Βουλγαρία

- Το 66% της οικονομίας της βασίζεται στην παροχή υπηρεσιών
- Αντιμετωπίζει προκλήσεις λόγω γήρανσης του πληθυσμού
- Διαθέτει Νόμο που ρυθμίζει νομικά την κοινωνική επιχείρηση
- Το νομικό πλαίσιο για την Κοινωνική Οικονομία υποστηρίζει τις Κοινωνικά Υπεύθυνες Δημόσιες Συμβάσεις (ΚΥΔΣ), αλλά χωρίς ισχυρές υποχρεώσεις
- Υπάρχουν δράσεις ενίσχυσης των ικανοτήτων ΚΥΔΣ, αλλά βρίσκονται σε εξέλιξη
- Φιλοξενεί μικρό αριθμό κοινωνικών επιχειρήσεων (170 ΚΕ)

Γενικά

Η οικονομία της Βουλγαρίας **βασίζεται κυρίως στον τομέα των υπηρεσιών**, ο οποίος αντιπροσωπεύει περίπου 66% του ΑΕΠ. Ακολουθεί η βιομηχανία με περίπου 26%, ενώ η γεωργία συνεισφέρει 6,8%. Η χώρα παρουσιάζει σταθερή οικονομική ανάπτυξη, με το κατά κεφαλήν ΑΕΠ να αυξάνεται κατά 9,6% το 2024. Ωστόσο, η Βουλγαρία αντιμετωπίζει σοβαρές κοινωνικές προκλήσεις, όπως η γήρανση του πληθυσμού —το 24% των πολιτών είναι ηλικίας 65 ετών και άνω, ενώ ο δείκτης εξάρτησης ηλικίας ανέρχεται στο 61,3%. Αυτές οι δημογραφικές τάσεις οδηγούν σε ελλείψεις εργατικού δυναμικού και σε αυξημένες ανάγκες για κοινωνική υποστήριξη.

Πίνακας 13 Βασικοί κοινωνιο-οικονομικοί δείκτες της Βουλγαρίας

Συνολικός πληθυσμός	6.437.360
Ποσοστό εργαζομένων	70,2%
Ποσοστό ανέργων	4,18%
Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (Δολάριο ΗΠΑ)	17.409

Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία

Η κοινωνική οικονομία της Βουλγαρίας είναι ένας **αναπτυσσόμενος τομέας**, ο οποίος αποτελείται κυρίως από συνεταιρισμούς, ενώσεις, ιδρύματα και άλλους φορείς που δίνουν προτεραιότητα στον κοινωνικό αντίκτυπο. Κύρια υποστήριξη παρέχεται από οργανισμούς όπως το Βουλγαρικό Δίκτυο Κοινωνικών Επιχειρήσεων (BULSEN), καθώς και από ένα αναπτυσσόμενο δίκτυο έξι περιφερειακών κέντρων εστίασης, τα οποία προσφέρουν υποστήριξη και κατάρτιση.

Ο τομέας βασίζεται στον **Νόμο για τις Κοινωνικές και Αλληλέγγυες Επιχειρήσεις του 2018**, ο οποίος ορίζει νομικά την κοινωνική επιχείρηση. Τα κριτήρια αναγνώρισης περιλαμβάνουν κυρίως: πρωταρχική κοινωνική αποστολή προς όφελος της κοινότητας, μετρήσιμη κοινωνική προστιθέμενη αξία, δημοκρατική διακυβέρνηση και επανεπένδυση του μεγαλύτερου μέρους των κερδών στον κοινωνικό σκοπό. Υπάρχει επίσημο σύστημα καταχώρισης κοινωνικών επιχειρήσεων υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Πολιτικής. Οι κοινωνικές επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται κυρίως σε τομείς όπως οι κοινωνικές υπηρεσίες και η παροχή απασχόλησης σε ευάλωτες ομάδες, καθώς και στη μεταποίηση και τις περιβαλλοντικές δραστηριότητες.

Πίνακας 14 Βασικοί δείκτες της ΚΟ στη Βουλγαρία

Αριθμός κοινωνικών επιχειρήσεων	170
Συμβολή του τομέα της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας στο ΑΕΠ και/ή στην απασχόληση	0,7%
Ρυθμός ανάπτυξης	Not available

Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις

Η Βουλγαρία υποστηρίζει τις Κοινωνικά Υπεύθυνες Δημόσιες Συμβάσεις μέσω στρατηγικών εγγράφων, εργαλείων και πλατφορμών, όπως στρατηγικά σχέδια και κατευθυντήριες οδηγίες, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται το **Σύστημα Δημοσίων Συμβάσεων**. Το Σύστημα Δημοσίων Συμβάσεων παρέχει καθοδήγηση για την ενσωμάτωση πράσινων και κοινωνικών κριτηρίων, ενώ διαθέτει κεντρική ψηφιακή πλατφόρμα που εξηγεί τις διαδικασίες των δημοσίων συμβάσεων. Επιπλέον, διατίθενται και εργαλεία υποστήριξης από τις κατευθυντήριες οδηγίες ROMACT και το Εγχειρίδιο Κυκλικών Προμηθειών του Interreg.

Το **νομικό πλαίσιο** για την Κοινωνική Οικονομία στη Βουλγαρία δείχνει ότι οι νόμοι της χώρας υποστηρίζουν τις Κοινωνικά Υπεύθυνες Δημόσιες Συμβάσεις (ΚΥΔΣ), αλλά στερούνται ισχυρών προβλέψεων για την καινοτομία.

Στον Νόμο για τις Δημόσιες Συμβάσεις, το Άρθρο 12 επιτρέπει τις «κρατήσεις συμβάσεων» (reserved contracts) για κοινωνικές επιχειρήσεις που απασχολούν τουλάχιστον 30% άτομα από ευάλωτες ομάδες, ενώ ταυτόχρονα προβλέπει τη δυνατότητα ένταξης κοινωνικών και περιβαλλοντικών ρητρών. Επιπλέον, ο Νόμος για τις Κοινωνικές Επιχειρήσεις (2018) ενθαρρύνει τη συμμετοχή του δημόσιου τομέα σε συνεργασία με εγγεγραμμένες κοινωνικές επιχειρήσεις. Η Εθνική Στρατηγική προωθεί τις δημόσιες συμβάσεις από ειδικευμένες επιχειρήσεις, όπως συνεταιρισμούς ατόμων με αναπηρία.

Όσον αφορά τις **ευκαιρίες μάθησης** στη Βουλγαρία, υπάρχουν δράσεις ενίσχυσης ικανοτήτων, αλλά βρίσκονται ακόμη σε στάδιο ανάπτυξης. Για παράδειγμα, ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) και η Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων (ΑΔΣ) προσφέρουν κατάρτιση σε θέματα προμηθειών με στόχο την κάλυψη υφιστάμενων κενών. Ορισμένα εργαστήρια και φόρουμ διοργανώνονται επίσης από ΜΚΟ, την ΑΟΡ, καθώς και από ευρωπαϊκά συγχρηματοδοτούμενα έργα όπως το Interreg και το CO-RESP. Σε αυτό το πλαίσιο, η στήριξη της ΕΕ είναι ιδιαίτερα σημαντική, καθώς τα προγράμματα Interreg και τα Ταμεία Συνοχής συχνά περιλαμβάνουν δράσεις κατάρτισης και ενίσχυσης ικανοτήτων για τις Κοινωνικά Υπεύθυνες Δημόσιες Συμβάσεις (ΚΥΔΣ).

Τέλος, στη Βουλγαρία οι **βασικοί φορείς** που υποστηρίζουν τις Κοινωνικά Υπεύθυνες Δημόσιες Συμβάσεις είναι:

- Το Υπουργείο Οικονομικών, το οποίο ηγείται της πολιτικής και της νομοθεσίας για τις δημόσιες συμβάσεις.
- Η Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων, η οποία παρέχει κατευθυντήριες οδηγίες, εκπαιδεύσεις και διαχειρίζεται την ψηφιακή πλατφόρμα.
- Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Πολιτικής, που είναι αρμόδιο για τη διαχείριση του μητρώου κοινωνικών επιχειρήσεων και την πολιτική ΚΥΔΣ.
- Το Υπουργείο Περιβάλλοντος και η Υπηρεσία Ενεργειακής Απόδοσης, που συμβάλλουν στην ανάπτυξη πράσινων και κοινωνικών κριτηρίων.

2.8 Κύπρος

Στοιχεία για την Κύπρο

- Πάνω από 80% της οικονομίας της βασίζεται στον τομέα των υπηρεσιών
- Αντιμετωπίζει προκλήσεις λόγω γήρανσης του πληθυσμού
- Δεν έχει ορίσει την κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία σε κανένα νομικό ή επίσημο κείμενο
- Διαθέτει Μητρώο Κοινωνικών Επιχειρήσεων
- Δεν έχει συγκεκριμένο νόμο ή κατευθυντήριες γραμμές που να ορίζουν την εφαρμογή των ΚΥΔΣ
- Δεν προσφέρει προγράμματα κατάρτισης για τις Κοινωνικά Υπεύθυνες Δημόσιες Συμβάσεις (ΚΥΔΣ)

Γενικά

Η Κύπρος είναι ένα **νησιωτικό κράτος στη Μεσόγειο**, τοποθετημένο στο σταυροδρόμι Ευρώπης, Ασίας και Αφρικής, γνωστό για την πλούσια πολιτιστική του κληρονομιά, τη στρατηγική του θέση και το γεωπολιτικά διαιρεμένο καθεστώς του. Η οικονομία της Κύπρου βασίζεται κυρίως στον τομέα των υπηρεσιών, ο οποίος αντιστοιχεί σε πάνω από το 80% του ΑΕΠ και της απασχόλησης, με κύριους πυλώνες τον τουρισμό (περίπου 4 εκατομμύρια αφίξεις το 2024 – χρονιά-ρεκόρ), τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και τη ναυτιλία. Η βιομηχανία, που περιλαμβάνει τη μεταποίηση και τις κατασκευές, συμβάλλει κατά προσέγγιση 10%, ενώ η γεωργία έχει περιορισμένο ρόλο, απασχολώντας ένα πολύ μικρό ποσοστό του πληθυσμού και συνεισφέροντας λιγότερο από 2% στο ΑΕΠ. Παρά την οικονομική ανθεκτικότητα και την ανάπτυξη των τελευταίων ετών, η Κύπρος εξακολουθεί να αντιμετωπίζει σημαντικές κοινωνικές προκλήσεις. Η **ανεργία**, αν και σε πτωτική πορεία, παραμένει ζήτημα για τους νέους και ορισμένες ευάλωτες ομάδες. Η χώρα έρχεται επίσης αντιμέτωπη με την αύξηση του κόστους ζωής, την εισοδηματική ανισότητα και τον κοινωνικό αποκλεισμό, ιδίως μεταξύ μεταναστών και χαμηλόμισθων νοικοκυριών. Επιπλέον, η **γήρανση του πληθυσμού** δημιουργεί μακροπρόθεσμες πιέσεις στα συστήματα υγείας και συντάξεων.

Πίνακας 15 Βασικοί κοινωνιο-οικονομικοί δείκτες στην Κύπρο

Συνολικός πληθυσμός	966.400 (2023)
Ποσοστό εργαζομένων	65–79 % το 2025
Ποσοστό ανέργων	~5,1 % το 2025
Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (Δολάριο ΗΠΑ)	~41.100

Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία

Η κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία δεν έχει οριστεί σε κανένα νομικό ή επίσημο κείμενο στην Κύπρο. Η χώρα ψήφισε για πρώτη φορά Νόμο για τις Κοινωνικές Επιχειρήσεις το 2020, ο οποίος τροποποιήθηκε τον Δεκέμβριο του 2023 με την υιοθέτηση του κανονισμού για τη δημιουργία **Μητρώου Κοινωνικών Επιχειρήσεων**. Το Μητρώο διαχειρίζεται ο Έφορος Συνεργατικών Εταιρειών και Κοινωνικών Επιχειρήσεων, ο οποίος υπάγεται στην Υπηρεσία Συνεργατικών Εταιρειών, έναν κρατικό εθνικό φορέα. Από τον Δεκέμβριο του 2023, το επίσημο μητρώο βρίσκεται ακόμη σε αρχικό στάδιο ανάπτυξης.

Η χώρα **ορίζει την κοινωνική επιχείρηση** ως εξής:

1. Κοινωνικές Επιχειρήσεις Γενικού Σκοπού – επιδιώκουν κοινωνικούς, πολιτιστικούς ή περιβαλλοντικούς στόχους.
2. Κοινωνικές Επιχειρήσεις Ένταξης – στοχεύουν στην ένταξη ευάλωτων ομάδων (π.χ. ατόμων με αναπηρία).

Σύμφωνα με τον Νόμο για τις Κοινωνικές Επιχειρήσεις, κοινωνική επιχείρηση είναι η επιχείρηση που είναι εγγεγραμμένη στο Μητρώο Κοινωνικών Επιχειρήσεων ως κοινωνική επιχείρηση γενικού σκοπού ή ως **κοινωνική επιχείρηση ένταξης**. Οι εγγεγραμμένες κοινωνικές επιχειρήσεις οφείλουν να παρέχουν αγαθά ή υπηρεσίες, με τουλάχιστον εβδομήντα τοις εκατό (70%) των εσόδων τους να προέρχεται από επιχειρηματική δραστηριότητα, να εφαρμόζουν προκαθορισμένες διαδικασίες σχετικά με τη διανομή των κερδών, να διοικούνται με επιχειρηματικό, υπεύθυνο και διαφανή τρόπο με τη συμμετοχή μελών, εργαζομένων ή/και πελατών, και να εφαρμόζουν πολιτικές και πρακτικές αμοιβών που περιορίζουν τη μισθολογική ανισότητα. Οι κοινωνικές επιχειρήσεις γενικού σκοπού

επιδιώκουν την κοινωνική τους αποστολή μέσω της προώθησης κοινωνικών, πολιτιστικών και/ή περιβαλλοντικών δράσεων και επανεπενδύουν τουλάχιστον ογδόντα τοις εκατό (80%) του πλεονάσματός τους στον κοινωνικό τους σκοπό. Οι κοινωνικές επιχειρήσεις ένταξης επιδιώκουν τους κοινωνικούς τους στόχους μέσω της ένταξης στο εργατικό τους δυναμικό ατόμων με αναπηρία και ατόμων που ανήκουν σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες και επανεπενδύουν τουλάχιστον σαράντα τοις εκατό (40%) του πλεονάσματός τους στον κοινωνικό τους σκοπό.

Μέχρι σήμερα, η κοινωνική οικονομία στην Κύπρο καλύπτει διάφορες νομικές μορφές, όπως: **Συνεργατικές Εταιρείες** (με μακρά ιστορία, ρυθμίζονται από τον Νόμο περί Συνεργατικών Εταιρειών), **Σωματεία και Ιδρύματα** (συνήθεις μορφές για ΜΚΟ και κοινοτικές ομάδες), **Ιδιωτικές Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης** με μετοχές ή εγγύηση, καθώς και συνεταιρισμοί, που λειτουργούν ως κοινωνικές επιχειρήσεις στο πλαίσιο του Νόμου για τις Κοινωνικές Επιχειρήσεις του 2020. Το 2020 καταγράφηκαν 581 φορείς της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (ΚΑΛΟ) στην Κύπρο, εκ των οποίων πάνω από το 50% ήταν Σωματεία, ενώ 3529 άτομα απασχολούνταν συνολικά σε όλους τους ΚΑΛΟ φορείς.

Ο βασικός φορέας αναφοράς είναι η **Υπηρεσία Συνεργατικών Εταιρειών** (ΥΣΕ), η οποία αποτελεί την αρμόδια δημόσια εθνική αρχή για τις Συνεργατικές Εταιρείες, τις Κοινωνικές Επιχειρήσεις, καθώς και για την προώθηση της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης στην Κύπρο.

Συμπληρωματικά, εμπλέκονται επίσης οι εξής φορείς:

- το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
- το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας
- το Υπουργείο Οικονομικών
- η Εθνική Αρχή Καινοτομίας
- το Δίκτυο Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας Κύπρου, που αποτελεί την κύρια κοινότητα κοινωνικών επιχειρήσεων
- το Κέντρο Κοινωνικής Καινοτομίας

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις και οι οργανισμοί της κοινωνικής οικονομίας δραστηριοποιούνται σε τομείς όπως η κοινωνική ένταξη (απασχόληση ατόμων με αναπηρία ή/και ευάλωτων ομάδων), περιβαλλοντικά έργα και κυκλική οικονομία, πολιτιστικές και κοινοτικές υπηρεσίες, καθώς και συμμετοχή της νεολαίας και καινοτομία με βάση την τεχνολογία (π.χ. πρωτοβουλίες του Future Worlds Center).

Τέλος, για την **εγγραφή** μιας κοινωνικής επιχείρησης στο Μητρώο Κοινωνικών Επιχειρήσεων, απαιτείται υποβολή της αίτησης εντός 20 εργάσιμων ημερών, με έκδοση απόφασης εντός 30 ημερών.

Πίνακας 16 Βασικοί δείκτες της ΚΟ στην Κύπρο

Αριθμός κοινωνικών επιχειρήσεων	Η Κύπρος υιοθέτησε τον Νόμο για τις Κοινωνικές Επιχειρήσεις (Νόμος 207(Ι)/2020), ωστόσο το Μητρώο Κοινωνικών Επιχειρήσεων παραμένει σε αρχικό στάδιο ανάπτυξης. Μέχρι το 2023, μόνο λίγοι φορείς έχουν εγγραφεί επίσημα, και δεν υπάρχουν ακόμη διαθέσιμα πλήρη δεδομένα.
Συμβολή του τομέα της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας στο ΑΕΠ και/ή στην απασχόληση	Σύμφωνα με στοιχεία του OECD, περίπου 581 φορείς της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας — συμπεριλαμβανομένων συνεταιρισμών, σωματείων και ιδρυμάτων— δημιούργησαν περίπου 3.529 θέσεις εργασίας έως το 2020, ενώ εκτιμάται ότι παράγουν έως και το 10% του ΑΕΠ της Κύπρου, με βάση τον κύκλο εργασιών των συμμετεχόντων οργανισμών.
Ρυθμός ανάπτυξης	Δεν υπάρχουν επίσημα δεδομένα

Κοινωνικά Υπεύθυνες Δημόσιες Συμβάσεις

Δεν υπάρχει συγκεκριμένος νόμος ή κατευθυντήριες γραμμές που να ορίζουν την εφαρμογή των Κοινωνικά Υπεύθυνων Δημόσιων Συμβάσεων (ΚΥΔΣ) στην Κύπρο. Ο εθνικός νόμος της Κύπρου περί Δημοσίων Συμβάσεων και Συναφών Θεμάτων (Νόμος 73(Ι)/2016) αποτελεί τη βασική νομοθεσία που διέπει τους διαγωνισμούς και τις δημόσιες συμβάσεις. Ο Νόμος 73(Ι)/2016 είναι εναρμονισμένος με την Οδηγία 2014/24/ΕΕ της ΕΕ, επιτρέποντας τη συμπερίληψη κοινωνικών κριτηρίων στις προκηρύξεις διαγωνισμών.

Όσον αφορά τη συμπερίληψη **Κοινωνικών Ρητρών στις Δημόσιες Συμβάσεις**, ο Νόμος 73(Ι)/2016 επιτρέπει στις Αναθέτουσες Αρχές να ενσωματώνουν ρήτρες στις διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη κοινωνικών στόχων, όπως η προώθηση της κοινωνικής και/ή επαγγελματικής ένταξης ευάλωτων ομάδων, η καταπολέμηση των διακρίσεων ή η ενίσχυση της ισότητας των φύλων.

Για να επιτευχθούν τα παραπάνω, οι κοινωνικές ρήτρες θα πρέπει:

- Να συνδέονται με το αντικείμενο της σύμβασης
- Να είναι κατάλληλες για το στάδιο στο οποίο ενσωματώνονται (είτε στο στάδιο της ανάθεσης είτε στο στάδιο της εκτέλεσης)
- Να σέβονται τις θεμελιώσεις αρχές (ίσου μεταχείρισης, διαφάνειας, αναλογικότητας)

Τέτοιες ρήτρες μπορούν να εφαρμοστούν σε όλες τις συμβάσεις, ανεξαρτήτως φύσης ή αξίας, και σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας προμηθειών (είτε κατά την ανάθεση είτε κατά την εκτέλεση). Αυτό διασφαλίζει ότι η δημόσια επένδυση αποφέρει πρόσθετη κοινωνική αξία. Ωστόσο, τονίζεται ότι η ενσωμάτωση κοινωνικών ρητρών πρέπει να **εφαρμόζεται ισότιμα σε όλους τους οικονομικούς φορείς**. Οι κοινωνικές ρήτρες δεν πρέπει να εισάγουν άμεσες ή έμμεσες διακρίσεις εις βάρος οποιουδήποτε φορέα.

Συγκεκριμένα, το **Άρθρο 7 του Νόμου 73(Ι)/2016** επιτρέπει την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων σε φορείς που εντάσσουν άτομα με αναπηρία ή άτομα από άλλες ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, όταν τουλάχιστον το 30% του εργατικού δυναμικού τους ανήκει σε αυτές τις ομάδες, κατόπιν απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου. Αυτό σημαίνει ότι ο νόμος παρέχει τη δυνατότητα ανάθεσης συμβάσεων σε οργανισμούς των οποίων κύριος σκοπός είναι η κοινωνική και επαγγελματική ένταξη ατόμων με αναπηρία ή άλλων ευάλωτων προσώπων, ή σε προστατευμένα εργασιακά προγράμματα ή οργανισμούς, όταν άνω του 30% των εργαζομένων είναι άτομα με αναπηρία ή προερχόμενα από κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες, κατόπιν εκτελεστικής απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου.

Το **Άρθρο 39(1)(β) – Τεχνικές Προδιαγραφές** ορίζει ότι οι Αναθέτουσες Αρχές υποχρεούνται, για συμβάσεις που προορίζονται για χρήση από φυσικά πρόσωπα, να σχεδιάζουν τεχνικές προδιαγραφές που λαμβάνουν υπόψη τα κριτήρια προσβασιμότητας για άτομα με αναπηρία ή να υιοθετούν την προσέγγιση του σχεδιασμού για όλους: «Για όλες τις συμβάσεις που προορίζονται για χρήση από φυσικά πρόσωπα —είτε πρόκειται για το ευρύ κοινό είτε για το προσωπικό της Αναθέτουσας Αρχής— οι τεχνικές προδιαγραφές πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα κριτήρια προσβασιμότητας ή τον καθολικό σχεδιασμό. Εάν η νομοθεσία της ΕΕ έχει θεσπίσει υποχρεωτικά πρότυπα προσβασιμότητας, τότε αυτά πρέπει να αναφέρονται ρητά στις τεχνικές προδιαγραφές.»

Το Άρθρο 40(1) – Ετικέτες ορίζει ότι οι Αναθέτουσες Αρχές μπορούν (αλλά δεν υποχρεούνται) να απαιτούν συγκεκριμένη ετικέτα ως αποδεικτικό συμμόρφωσης με περιβαλλοντικά, κοινωνικά ή άλλα χαρακτηριστικά στις συμβάσεις έργων, προμηθειών ή υπηρεσιών.

Το Άρθρο 57(2) – Λόγοι Αποκλεισμού ορίζει ότι οι Αναθέτουσες Αρχές υποχρεούνται να αποκλείουν οικονομικούς φορείς οι οποίοι δεν έχουν εκπληρώσει τις υποχρεώσεις τους σχετικά με την καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, όπως αυτές έχουν διαπιστωθεί με τελεσίδικη δικαστική ή διοικητική απόφαση.

Το Άρθρο 58(1) – Κριτήρια Επιλογής προβλέπει ότι οι Αναθέτουσες Αρχές μπορούν να ορίζουν κριτήρια επιλογής βάσει των εξής:

- Καταλληλότητας για την άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας
- Οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας
- Τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας

Άρθρο 67(2) – Κριτήρια Ανάθεσης. Προβλέπεται ότι οι Αναθέτουσες Αρχές μπορούν να ορίζουν κοινωνικά χαρακτηριστικά ως κριτήρια ανάθεσης. Η «πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά», σύμφωνα με την Αναθέτουσα Αρχή, μπορεί να καθοριστεί βάσει τιμής ή κόστους (συμπεριλαμβανομένου του κόστους κύκλου ζωής), ή του καλύτερου λόγου ποιότητας προς τιμή, ο οποίος μπορεί να περιλαμβάνει ποιοτικά, περιβαλλοντικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά. Αυτά ενδέχεται να περιλαμβάνουν: την ποιότητα (συμπεριλαμβανομένης της τεχνικής αξίας), τον σχεδιασμό για όλους τους χρήστες, την προσβασιμότητα, τα περιβαλλοντικά/κοινωνικά/καινοτόμα χαρακτηριστικά, καθώς και τα προσόντα και την εμπειρία του προσωπικού που εκτελεί τη σύμβαση, εφόσον η ποιότητα του προσωπικού επηρεάζει σημαντικά την εκτέλεση της σύμβασης.

Άρθρο 70 – Ρήτρες Εκτέλεσης της Σύμβασης. Προβλέπεται ότι οι Αναθέτουσες Αρχές μπορούν να επιβάλλουν ειδικούς όρους εκτέλεσης της σύμβασης, υπό την προϋπόθεση ότι συνδέονται με το αντικείμενο της σύμβασης και αναφέρονται ρητά στην προκήρυξη ή στα έγγραφα της σύμβασης. Οι όροι αυτοί μπορεί να περιλαμβάνουν οικονομικές, περιβαλλοντικές, κοινωνικές, καινοτομικές ή εργασιακές πτυχές.

Στα άρθρα 74 έως 77 - Ειδικό καθεστώς ανάθεσης για κοινωνικές και άλλες ειδικές υπηρεσίες. Αναφέρεται ότι ορισμένες υπηρεσίες, ιδίως οι κοινωνικές, οι υπηρεσίες υγείας και οι εκπαιδευτικές υπηρεσίες, παρουσιάζουν ειδικά χαρακτηριστικά και, ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη χρειάζονται σημαντική διακριτική ευχέρεια στη διαμόρφωση της διαδικασίας επιλογής του παρόχου.

Αυτό το **ειδικό καθεστώς** εξασφαλίζει, τη δυνατότητα εφαρμογής ποιοτικών κριτηρίων επιλογής και ανάθεσης, την απλούστευση και ευελιξία των διαδικασιών και τη δυνατότητα των αναθετουσών αρχών να επιφυλάσσουν αποκλειστικά τη συμμετοχή στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων για τις εν λόγω συμβάσεις σε φορείς κοινωνικής οικονομίας που έχουν ως σκοπό την παροχή των υπηρεσιών που καλύπτονται από το ειδικό καθεστώς ανάθεσης.

Άρθρο 76(2) – Αρχές Ανάθεσης Συμβάσεων. «Οι Αναθέτουσες Αρχές μπορούν να λάβουν υπόψη την ανάγκη διασφάλισης της ποιότητας, συνέχειας, προσβασιμότητας, προσιτότητας, διαθεσιμότητας και πληρότητας των υπηρεσιών, τις ειδικές ανάγκες διαφορετικών κατηγοριών

χρηστών, συμπεριλαμβανομένων των ευάλωτων ομάδων, τη συμμετοχή και ενδυνάμωση των χρηστών και την καινοτομία».

Άρθρο 77 – Κρατήσεις Συμβάσεων για Ορισμένες Υπηρεσίες

Βάσει απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου, οι Αναθέτουσες Αρχές μπορούν να αναθέτουν δημόσιες συμβάσεις σε συγκεκριμένους οργανισμούς, μέσω προκήρυξης που παραπέμπει στο παρόν Άρθρο, αποκλειστικά για τις υγειονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές υπηρεσίες που αναφέρονται στο Άρθρο 74, και καλύπτονται από συγκεκριμένους κωδικούς. Ο οργανισμός που αφορά η ανάθεση πρέπει σωρευτικά να πληροί ορισμένες προϋποθέσεις, όπως: να επιδιώκει δημόσια αποστολή σχετική με την παροχή των υπηρεσιών, να επανεπενδύει τα κέρδη, να βασίζεται στην ιδιοκτησία από τους εργαζομένους ή σε συμμετοχικές αρχές, και να μην έχει λάβει σύμβαση από την ίδια Αναθέτουσα Αρχή για τις συγκεκριμένες υπηρεσίες του παρόντος Άρθρου κατά τα προηγούμενα τρία έτη. Η μέγιστη διάρκεια σύμβασης που μπορεί να ανατεθεί σε αυτούς τους οργανισμούς δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τα τρία έτη.

Τέλος, **δεν υπάρχουν εξειδικευμένα προγράμματα κατάρτισης ή εκπαίδευσης** για τις Κοινωνικά Υπεύθυνες Δημόσιες Συμβάσεις (ΚΥΔΣ) που να βασίζονται στην Κύπρο, ενώ οι βασικοί κρατικοί φορείς ή θεσμοί που είναι υπεύθυνοι για τις ΚΥΔΣ είναι:

- Η Διεύθυνση Δημοσίων Συμβάσεων του Γενικού Λογιστηρίου της Δημοκρατίας: Επιβλέπει τη συμμόρφωση με τον Νόμο 73/2016 και καταγράφει καλές πρακτικές, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που σχετίζονται με κοινωνικά κριτήρια.
- Το Υπουργικό Συμβούλιο: Παρέχει την εκτελεστική έγκριση για την εξαίρεση κοινωνικής απασχόλησης σε συμβάσεις ($\geq 30\%$ εργατικό δυναμικό από ευάλωτες ομάδες).
- Τα Υπουργεία Εργασίας & Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Εμπορίου & Βιομηχανίας: Εκτιμάται ότι έχουν ρόλο στον συντονισμό των πλαισίων ΚΔΣ και στην παροχή χρηματοδοτικής στήριξης.

3. Επιλογή περιπτώσεων χρηστών & Επιτραπέζια έρευνα

Το κεφάλαιο αυτό παρέχει μια ολοκληρωμένη επισκόπηση της **διαδικασίας συλλογής και ανάλυσης δεδομένων** που υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του Πακέτου Εργασίας 2 (Π2), με στόχο την απόκτηση εις βάθος γνώσης σχετικά με τις πρακτικές **Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων** στις χώρες-εταίρους. Ξεκινά με λεπτομερή περιγραφή της μεθοδολογίας που χρησιμοποιήθηκε για τη συλλογή και επεξεργασία των δεδομένων. Στη συνέχεια, το κεφάλαιο παρουσιάζει τα αποτελέσματα της ανάλυσης, περιλαμβάνοντας τόσο ευρήματα ανά χώρα όσο και συγκριτική ανάλυση μεταξύ όλων των συμμετεχουσών περιοχών. Το κεφάλαιο ολοκληρώνεται με τον εντοπισμό των βασικών **σημείων φραγμού** που εμποδίζουν την αποτελεσματική εφαρμογή των ΚΔΣ, ακολουθούμενο από μια σειρά προτεινόμενων δράσεων για κάθε εντοπισμένο εμπόδιο.

3.1 Συλλογή Δεδομένων

Ο συγκεκριμένος στόχος του ΠΕ2 είναι η **διερεύνηση των κενών ανάπτυξης** που αντιμετωπίζουν τόσο οι προμηθευτές (Κοινωνικές Επιχειρήσεις) όσο και οι αγοραστές (Αναθέτουσες Αρχές) στον τομέα των Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων (ΚΔΣ). Για την επίτευξη αυτού του στόχου, ήταν απαραίτητη η συλλογή στοχευμένων δεδομένων από τις ΚΕ και τις ΑΑ σε κάθε χώρα-εταίρο. Σκοπός ήταν η αξιολόγηση της εξοικείωσής τους με τις διαδικασίες ΚΔΣ και η εκτίμηση του επιπέδου ετοιμότητας τους για συμμετοχή σε τέτοιες πρακτικές. Η συλλογή δεδομένων επικεντρώθηκε στη συγκέντρωση πληροφοριών σχετικά με τις τεχνικές ικανότητες, τα ρυθμιστικά πλαίσια, τα εμπόδια και τις ευκαιρίες καθώς και τη γενική γνώση και κατανόηση των διαδικασιών ΚΔΣ. Το τμήμα αυτό περιγράφει τη μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε και αναλύει τις διαδικασίες επεξεργασίας των δεδομένων.

3.1.1 Μεθοδολογία

Η συλλογή δεδομένων βασίστηκε σε μια δομημένη **έρευνα ερωτηματολογίου**, η οποία αναπτύχθηκε από την ομάδα του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής (ΠαΔΑ). Στόχος ήταν η συγκέντρωση ουσιαστικών πληροφοριών από τους συμμετέχοντες σχετικά με το θέμα των Δημόσιων Συμβάσεων, με ιδιαίτερη έμφαση στις Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις (ΚΔΣ). Ο σχεδιασμός του ερωτηματολογίου έδωσε προτεραιότητα στη σαφήνεια, τη συντομία και τη συνάφεια, ώστε να διασφαλιστεί υψηλό ποσοστό συμμετοχής και να αποφευχθεί η υπερφόρτωση των ερωτώμενων με μακροσκελείς ή περίπλοκες ερωτήσεις.

Κάθε ερωτηματολόγιο απαιτούσε περίπου 15 λεπτά για τη συμπλήρωσή του και **διανεμήθηκε διαδικτυακά** μέσω Google Forms. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η συμπλήρωση πραγματοποιήθηκε μέσω ζωντανών συνεντεύξεων, κατά τις οποίες οι εταίροι παρουσίαζαν άμεσα τις ερωτήσεις σε εκπροσώπους των Κοινωνικών Επιχειρήσεων ή των Αναθετουσών Αρχών.

Το ερωτηματολόγιο που απευθυνόταν στις Κοινωνικές Επιχειρήσεις αποτελούνταν από 26 ερωτήσεις και παρουσιαζόταν ως μία ενιαία, συνεχής ενότητα. Η δομή του οργανώθηκε γύρω από **τρεις βασικούς θεματικούς άξονες**:

1. Πλαίσιο πολιτικής και διαδικασίες συμβάσεων

Το τμήμα αυτό διερεύνησε τις γνώσεις και την εξοικείωση των ΚΕ με το αντικείμενο των Δημόσιων Συμβάσεων και των ΚΔΣ, συμπεριλαμβανομένων των εθνικών διαδικασιών, των σχετικών πολιτικών, των υφιστάμενων σχεδίων και στρατηγικών, καθώς και της χρήσης κοινωνικών ρητρών ή κριτηρίων από δημόσιους φορείς (την κυβέρνηση ή οποιοδήποτε αρμόδιο όργανο).

2. Εμπειρία στις Δημόσιες Συμβάσεις και τις ΚΔΣ

Το τμήμα αυτό εξέτασε την εμπειρία των ΚΕ στη συμμετοχή τους σε δημόσιους διαγωνισμούς, συμπεριλαμβανομένων των τομέων ενδιαφέροντος, των βασικών προκλήσεων που αντιμετώπισαν, των μαθημάτων που αντλήθηκαν, των προβλημάτων που συνάντησαν καθώς και των αντιληπτών ωφελειών ή μειονεκτημάτων κατά τη διαδικασία. Επιπλέον, διερευνήθηκε ποια είναι τα βασικά μέσα που χρησιμοποιούν οι ΚΕ για να εντοπίζουν ευκαιρίες διαγωνισμών και ποιες μορφές υποστηρικτικών μηχανισμών και πρωτοβουλιών για τη λειτουργία των ΚΕ (π.χ. πολιτικές, χρηματοδότηση, συμβουλευτική, κίνητρα) είναι διαθέσιμες και τι προσφέρουν στις επιχειρήσεις.

3. Εμπόδια και ευκαιρίες

Το τελικό αυτό μέρος είχε στόχο να κατανοήσει και να εντοπίσει τα σημεία αποκλεισμού που αντιμετωπίζουν οι ΚΕ στη συμμετοχή τους στις διαδικασίες δημόσιων συμβάσεων και ΚΔΣ, καθώς και να συγκεντρώσει προτάσεις για το πώς μπορούν να αντιμετωπιστούν τα εμπόδια αυτά..

Όσον αφορά το ερωτηματολόγιο για τις Αναθέτουσες Αρχές, αυτό περιλάμβανε 24 ερωτήσεις, οι οποίες παρουσιάστηκαν επίσης ως ενιαία ενότητα και κάλυπταν τα **ακόλουθα πεδία**:

1. Πλαίσιο πολιτικής

Οι ερωτήσεις αυτού του τμήματος στόχευαν στη χαρτογράφηση του τοπίου των υφιστάμενων βασικών κυβερνητικών φορέων ή θεσμών που είναι υπεύθυνοι για τις πολιτικές ΚΔΣ και Κοινωνικής Οικονομίας, καθώς και των εθνικών/περιφερειακών/τοπικών σχεδίων ή στρατηγικών για τις ΚΔΣ και την Κοινωνική Οικονομία.

2. Διαδικασίες Δημόσιων Συμβάσεων, εφαρμογή ΚΔΣ και κριτήρια/ρήτρες

Το τμήμα αυτό επικεντρώθηκε στις τεχνικές και διαδικαστικές πτυχές των προμηθειών, όπως οι διαδικασίες ανάθεσης, η χρήση ηλεκτρονικών συστημάτων, οι μηχανισμοί παρακολούθησης, καθώς και η ενσωμάτωση της αρχής «Μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» (Do No Significant Harm – DNSH). Επίσης, αξιολογήθηκε κατά πόσο η εμπλοκή των ενδιαφερόμενων μερών ή η διαβούλευση με τους τελικούς χρήστες αποτελεί μέρος της διαδικασίας και ποιοι τύποι ρητρών ή κριτηρίων ΚΔΣ εφαρμόζονται.

3. Εμπόδια και ευκαιρίες

Τέλος, το τμήμα αυτό στόχευε στον εντοπισμό των βασικών προκλήσεων στην εφαρμογή των ΚΔΣ από την πλευρά των Αναθετουσών Αρχών, καθώς και πιθανών λύσεων, ενώ παράλληλα διερευνήθηκαν οι διαθέσιμες πρωτοβουλίες κατάρτισης και ανάπτυξης ικανοτήτων.

Το πρώτο βήμα ήταν η επιλογή των **περιπτώσεων χρηστών** που θα συμμετείχαν στις συνεντεύξεις. Οι ομάδες-στόχοι, δηλαδή οι Κοινωνικές Επιχειρήσεις και οι Αναθέτουσες Αρχές, εντοπίστηκαν μέσω των εκτενών δικτύων των εταίρων του έργου, αλλά και μέσω διαθέσιμων ηλεκτρονικών καταλόγων Κοινωνικών Επιχειρήσεων..

3.1.2 Επεξεργασία δεδομένων

Τα ακόλουθα βήματα ακολουθήθηκαν για τη συλλογή, επεξεργασία και ανάλυση των απαντήσεων του ερωτηματολογίου:

- Διανομή Ερωτηματολογίων: Τα ερωτηματολόγια συμπληρώθηκαν από **επιλεγμένες Κοινωνικές Επιχειρήσεις (ΚΕ) και Αναθέτουσες Αρχές (ΑΑ)** σε κάθε χώρα-εταίρο του έργου.
- Εξαγωγή δεδομένων: Όλες οι απαντήσεις συλλέχθηκαν μέσω Google Forms και **εξήχθησαν** σε μορφή CSV.
- Μετάφραση: Κάθε εταίρος μετέφρασε τις απαντήσεις στα αγγλικά, ώστε να διασφαλιστεί η συνέπεια και η **συγκρισιμότητα** μεταξύ των χωρών.
- Υποβολή δεδομένων: Οι μεταφρασμένες απαντήσεις υποβλήθηκαν στον επικεφαλής εταίρο του Πακέτου Εργασίας 2, το Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής (ΠαΔΑ).
- Ενοποίηση δεδομένων: Το ΠαΔΑ συγκέντρωσε όλες τις απαντήσεις από τις χώρες-εταίρους σε ένα **ενιαίο αρχείο excel** για περαιτέρω επεξεργασία.
- Καθαρισμός δεδομένων: Το σύνολο δεδομένων **ελέγχθηκε** για τον εντοπισμό και τη διόρθωση ασυνεπειών, ελλειπών απαντήσεων και προβλημάτων μορφοποίησης, ώστε να διασφαλιστεί η ποιότητα των δεδομένων πριν την ανάλυση.

- **Ανάλυση δεδομένων:** Οι απαντήσεις αναλύθηκαν τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά. Η **ποσοτική ανάλυση** περιλάμβανε τη δημιουργία γραφικών απεικονίσεων, όπως διαγράμματα πίτας και ραβδογράμματα, για την αναγνώριση τάσεων και κατανομών. Η **ποιοτική ανάλυση** περιλάμβανε την εξέταση και σύνθεση των ανοιχτών απαντήσεων, με στόχο την εξαγωγή βασικών συμπερασμάτων και θεματικών ευρημάτων.

3.2 Ανάλυση Δεδομένων

3.2.1 Μεθοδολογία

Η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε για την ανάλυση των δεδομένων της παρούσας έρευνας σχεδιάστηκε ώστε να αποτυπώσει τόσο το εύρος όσο και το βάθος των πληροφοριών που παρείχαν οι συμμετέχοντες, εξασφαλίζοντας μια ολιστική κατανόηση του υφιστάμενου τοπίου των Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων (ΚΔΣ) σε διάφορες χώρες. Εφαρμόστηκε μια **μικτή μεθοδολογική προσέγγιση**, η οποία συνδύασε ποσοτικές και ποιοτικές τεχνικές ανάλυσης..

Η ποσοτική ανάλυση, βασισμένη κυρίως σε ερωτήσεις κλειστού τύπου του ερωτηματολογίου, επεξεργάστηκε με στατιστικές μεθόδους για τον εντοπισμό προτύπων, συχνοτήτων και κατανομών. Περιλάμβανε τον υπολογισμό μέσων όρων, ποσοστών και κατατάξεων, με στόχο την αξιολόγηση του βαθμού εξοικείωσης με το πλαίσιο συμβάσεων, των επιπέδων συμμετοχής σε διαδικασίες δημόσιων και κοινωνικών συμβάσεων, καθώς και των αντιλαμβανόμενων εμποδίων ή διευκολυντικών παραγόντων. Τα **αποτελέσματα οπτικοποιήθηκαν με γραφήματα** (ραβδογράμματα, πίτες) και πίνακες, καθιστώντας τις τάσεις και τις διαφορές πιο προσιτές και ευανάγνωστες. Τα εργαλεία αυτά παρείχαν μια σαφή εικόνα της θέσης των Κοινωνικών Επιχειρήσεων και των Αναθετουσών Αρχών όσον αφορά την ενημέρωση, τις ικανότητες και τη συμμετοχή τους στις διαδικασίες ΚΔΣ.

Παράλληλα, η ποιοτική ανάλυση εφαρμόστηκε στις ανοικτού τύπου απαντήσεις των συνεντεύξεων. Η διαδικασία περιλάμβανε **ανασκόπηση, κατηγοριοποίηση και σύνθεση** των απαντήσεων, με σκοπό την εξαγωγή βασικών μηνυμάτων, επαναλαμβανόμενων προκλήσεων και συμφραζομένων ειδικών παρατηρήσεων. Αναδείχθηκαν θεματικές όπως η νομική αβεβαιότητα, η έλλειψη τεχνικής υποστήριξης, τα κενά επικοινωνίας και η θεσμική κουλτούρα, οι οποίες κρίθηκαν καθοριστικές για την κατανόηση των λειτουργικών και στρατηγικών εμποδίων στις διαδικασίες ΚΔΣ. Αυτό το αφηγηματικό επίπεδο ανάλυσης συνέβαλε στην ερμηνεία των τάσεων και στην κατανόηση του τρόπου με τον οποίο οι συμμετέχοντες αντιλαμβάνονται τους ρόλους και τους περιορισμούς τους στο οικοσύστημα των προμηθειών..

Η ανάλυση πραγματοποιήθηκε αρχικά **σε εθνικό επίπεδο**, επιτρέποντας μια λεπτομερή διερεύνηση των ιδιαίτερων συνθηκών κάθε χώρας. Οι απαντήσεις των ΚΕ και ΑΑ εξετάστηκαν ξεχωριστά ανά

χώρα, αναδεικνύοντας τις τοπικές πρακτικές, τις ειδικές νομικές ή διοικητικές συνθήκες και τις συμφραζόμενες προκλήσεις.

Στη συνέχεια, ακολούθησε μια **συγκριτική διακρατική ανάλυση**, η οποία αποδείχθηκε κρίσιμη για τον εντοπισμό κοινών προτύπων, διαφοροποιημένων εθνικών προσεγγίσεων και κοινών εμποδίων ή επιτυχημένων πρακτικών. Το στάδιο αυτό επέτρεψε τη διαμόρφωση πιο γενικευμένων συμπερασμάτων και πολιτικών συστάσεων, οι οποίες είναι εφαρμόσιμες σε διαφορετικά περιβάλλοντα, με ταυτόχρονη αναγνώριση των εθνικών ιδιαιτεροτήτων.

Η συγκεκριμένη δομημένη μεθοδολογική προσέγγιση, που συνδυάζει **στατιστική ανάλυση, θεματική ερμηνεία και συγκριτικό αναστοχασμό**, διασφαλίζει ότι τα ευρήματα δεν είναι μόνο βασισμένα σε δεδομένα, αλλά και εδραιωμένα στις πραγματικές εμπειρίες και οπτικές των βασικών εμπλεκομένων στο πεδίο των Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων.

3.2.2 Αποτελέσματα Ερωτηματολογίου ανά χώρα

Το ακόλουθο κεφάλαιο παρουσιάζει τα αποτελέσματα που συλλέχθηκαν από κάθε χώρα σύμφωνα με τις συνεντεύξεις με Κοινωνικές Επιχειρήσεις (ΚΕ) και Αναθέτουσες Αρχές (ΑΑ). Για κάθε χώρα, τα βασικά ευρήματα από τις απαντήσεις των ΚΕ και ΑΑ παρουσιάζονται συνοπτικά, υποστηριζόμενα από πίνακες και γραφήματα για πιο ξεκάθαρη αποτύπωση των αποτελεσμάτων.

Γερμανία

Ευρήματα από τις Απαντήσεις των Κοινωνικών Επιχειρήσεων

Τα ακόλουθα ευρήματα βασίζονται σε ανάλυση των δεδομένων που συλλέχθηκαν από τα ερωτηματολόγια και ολοκληρώθηκαν από κοινωνικές επιχειρήσεις.

Πίνακας 17 Αποτελέσματα ερωτηματολογίου για τη Γερμανία

Αποτελέσματα από τις απαντήσεις των Κοινωνικών Επιχειρήσεων	
Παράμετρος	Βαθμολογία
Μέσος αριθμός εργαζομένων	71
Επίπεδο εξοικείωσης με τις Δημόσιες Συμβάσεις και το αντίστοιχο θεσμικό πλαίσιο	2,2/5
Επίπεδο εξοικείωσης με τις Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις και το αντίστοιχο θεσμικό πλαίσιο	2,7/5

Ποσοστό ΚΕ που έχουν συμμετάσχει σε Δημόσιες ή Κοινωνικές Συμβάσεις	50%
Ποσοστό ΚΕ που έχουν τη δυνατότητα να συμμετάσχουν σε διαδικασίες Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων (ΚΔΣ)	50%
Ποσοστό ΚΕ που μπορούν να συμμετάσχουν σε διαδικασίες Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων (ΚΔΣ) αλλά αντιμετωπίζουν δυσκολίες	100%

Όπως φαίνεται στον παραπάνω πίνακα, οι ΚΕ που συμμετείχαν στις συνεντεύξεις είχαν κατά μέσο όρο 71 εργαζόμενους, υποδηλώνοντας **μέτριο μέγεθος οργανισμού**. Ωστόσο, η συνολική τους εξοικείωση με τις δημόσιες συμβάσεις παραμένει σχετικά χαμηλή, με βαθμολογία μόλις 2,2 στα 5. Η εξοικείωση με τις κοινωνικά υπεύθυνες δημόσιες συμβάσεις (ΚΔΣ) ήταν ελαφρώς υψηλότερη, με μέση βαθμολογία 2,7, υποδηλώνοντας μόνο **μέτριο επίπεδο γνώσης**. Παρά αυτό, οι μισές ΚΕ ανέφερε ότι έχει συμμετάσχει σε διαδικασίες ΚΔΣ. Σημαντικό είναι ότι όλοι οι συμμετέχοντες σημείωσαν ότι αντιμετώπισαν δυσκολίες κατά τη διαδικασία δημοπράτησης, αναδεικνύοντας επίμονα εμπόδια στην αποτελεσματική συμμετοχή.

Γνώση σχετικά με τις Δημόσιες και Κοινωνικές συμβάσεις

Σύμφωνα με τις απαντήσεις του ερωτηματολογίου που συλλέχθηκαν από την Γερμανία, είναι απόδειξη ότι το γενικό επίπεδο **γνώσεων** στις κοινωνικές επιχειρήσεις σύμφωνα με τις Δημόσιες Συμβάσεις και τις Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις (ΚΔΣ), η γνώση παραμένει **περιορισμένη και άνιση**. Μόνο δύο ΚΕ θεωρούν ότι η κατανόησή τους είναι καλή ή πολύ καλή.

Αυτό το **κενό γνώσεων** προκύπτει από πολλούς υποκείμενους παράγοντες. Αρκετές κοινωνικές επιχειρήσεις είναι οργανωμένες με τρόπους που δεν απαιτούν ή δεν δίνουν προτεραιότητα στη συμμετοχή σε συστήματα δημόσιων συμβάσεων. Οι διαδικασίες της αίτησης για την διαχείριση δημοσίων συμβάσεων είναι συχνά αντιληπτές ως γραφειοκρατικές, χρονοβόρες και απαιτητικές σε πόρους, εμπόδια που αποθαρρύνουν ειδικά μικρούς ή με περιορισμένους πόρους οργανισμούς. Επιπλέον, η έλλειψη εμπιστοσύνης στις δημόσιες επιχειρήσεις και η πολυπλοκότητα των νομικών πλαισίων συμβάλλει περαιτέρω στο χαμηλό ενδιαφέρον ή ικανότητα συμμετοχής στους μηχανισμούς ΚΔΣ. Όταν ρωτήθηκαν συγκεκριμένα σχετικά με την επίγνωσή τους για τις εθνικές ή περιφερειακές στρατηγικές και σχέδια δράσης που σχετίζονται με την Κοινωνική Οικονομία και τις ΚΔΣ, οι περισσότερες ΚΕ είτε δεν είχαν γνώση είτε ήταν **αβέβαιες**.

Εμπειρία στις Δημόσιες και Κοινωνικές Συμβάσεις

Η συνολική εμπειρία με τις Δημόσιες και Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις (ΚΔΣ) χαρακτηρίζεται από συνδυασμό **περιορισμένης συχνότητας**, και εμπλοκής σε τομεακό επίπεδο. Οι μισές ΚΕ που συμμετείχαν στις συνεντεύξεις είχε συμμετάσχει σε δημόσιες ή κοινωνικές συμβάσεις, αλλά η συχνότητα συμμετοχής παραμένει χαμηλή έως μέτρια, κυμαινόμενη συνήθως από μία έως πέντε

διαγωνισμούς ετησίως. Τέσσερις ΚΕ δεν παρείχαν απαντήσεις σε αυτές τις ερωτήσεις, γεγονός που μπορεί να υποδηλώνει είτε μη συμμετοχή είτε έλλειψη σχετικής εμπειρίας.

Παρά το γεγονός ότι τα **ηλεκτρονικά συστήματα δημοπράτησης** χρησιμοποιούνται ευρέως, συχνά θεωρούνταν υπερβολικά πολύπλοκα και ασυνεπή, δημιουργώντας εμπόδιο για τις λιγότερο έμπειρες ή μικρότερες ΚΕ. Οι θετικές εμπειρίες συνδέονταν γενικά με εξωτερική υποστήριξη από δημόσιες αρχές ή συνεργαζόμενους οργανισμούς, ενώ οι αρνητικές εμπειρίες αφορούσαν γραφειοκρατική γλώσσα, ασαφή ή μη σχετικά κριτήρια επιλογής, έντονο ανταγωνισμό στην αγορά και μία αίσθηση μειονεκτήματος λόγω της άσκησης πίεσης από μεγαλύτερους ανταγωνιστές.

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις **έχουν πρόσβαση** σε προσφορές μέσα από ποικίλους τρόπους: πλατφόρμες δημόσιων συμβάσεων, άμεση επικοινωνία από τις αναθέτουσες αρχές, ειδοποιήσεις μέσω email, αναζητήσεις ιστοτόπων με φιλτράρισμα λέξεων-κλειδιών και ενημερωτικά δελτία από δίκτυα ή εγγεγραμμένους οργανισμούς.

Τα **κίνητρα** για την συμμετοχή στις προσφορές διαφέρουν ανά κάθε οργανισμό αλλά γενικότερα επικεντρώνονται στην στρατηγική ανάπτυξη και στο κοινωνικό αντίκτυπο. Οι κοινωνικές επιχειρήσεις συμμετέχουν σε διαδικασίες διαγωνισμών για να αποκτήσουν πρόσβαση σε νέες αγορές, να λανσάρουν ή να προωθήσουν προϊόντα και υπηρεσίες, να αυξήσουν την ορατότητα του οργανισμού, να δημιουργήσουν χρηματοδότηση για τις λειτουργίες και την ανάπτυξη, και να συμβάλλουν σε κοινωνικές αποστολές, όπως η δημιουργία θέσεων εργασίας για περιθωριοποιημένες ομάδες.

Στις απαντήσεις αναφέρθηκαν επίσης οι ανάγκες υποστήριξης και οι διαθέσιμοι μηχανισμοί. Οι ΚΕ τόνισαν τη σημασία των **προγραμμαμάτων εκπαίδευσης και χρηματοδότησης** για την ενίσχυση της ικανότητάς τους να συμμετέχουν σε δημοπρασίες. Οι συμβουλευτικές υπηρεσίες και τα δίκτυα αναφέρθηκαν ως χρήσιμα.

Εμπόδια και ευκαιρίες

Το **πιο σύνθητες καταγεγραμμένο ζήτημα** στην συμμετοχή σε S.P.P η δυσκολία εύρεσης ενδιαφέροντων προσφορών, το οποίο εκπροσωπείται από το 60% και άνω των ερωτηθέντων. Το παρόν ζήτημα ακολουθείται από το κόστος σύνταξης μιας προσφοράς, η περιορισμένη οργανωτική ικανότητα και τα στενά χρονικά περιθώρια για την προετοιμασία των προσφορών, που αναφέρθηκαν από σχεδόν το 40% των ΚΕ. Πρόσθετα εμπόδια περιλαμβάνουν τη χρήση πλατφορμών δημόσιων προμηθειών, την εκπλήρωση απαιτήσεων χρηματοοικονομικής εγγύησης και την έλλειψη πρόσβασης σε καθοδήγηση ή επικοινωνία με τις δημόσιες αρχές. Λιγότερο συχνά αναφερόμενα, αλλά ακόμη αξιοσημείωτα, είναι ζητήματα όπως η παραμέληση θεμάτων σχετικών με τις γυναίκες, η γραφειοκρατική πολυπλοκότητα και η επιρροή από λόμπι. Για την υπερπήδηση αυτών των σημείων φραγμού, η συμμετοχή σε εκπαιδευτικά προγράμματα για την προετοιμασία προσφορών ήταν η πιο συχνά προτεινόμενη λύση.

Εικόνα 2 Γράφημα αναγνωρισμένων σημείων φραγμού στην Γερμανία

Ευρήματα από τις απαντήσεις των Αναθετουσών Αρχών

Πλαίσιο πολιτικής και Εμπειρία στις Δημόσιες Συμβάσεις

Οι συμμετέχοντες στο ερωτηματολόγιο έδειξαν **ισχυρή γνώση** του νομικού πλαισίου για τις δημόσιες και κοινωνικές συμβάσεις, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής οικονομίας, των σχετικών σχεδίων δράσης, στρατηγικών και κριτηρίων. Το ήμισυ ανέφερε συχνή εμπλοκή σε διαδικασίες ΚΔΣ σε πολλούς τομείς. Αισθάνθηκαν ανασφαλείς σχετικά με την διαχείριση τέτοιων διαδικασιών και σκέφτηκαν την εμπλοκή ειδικών ώστε να στηρίξουν την συμμετοχή τους.

Οι δημόσιες συμβάσεις στην Γερμανία συνήθως ακολουθούν ανοικτές, περιορισμένες ή διαπραγματεύσιμες διαδικασίες, ρυθμισμένες από την εθνική νομοθεσία και υποστηριζόμενες από πλατφόρμες όπως η eVergabe. Οι διαδικασίες δημοπράτησης διεκπεραιώνονται ηλεκτρονικά και, ενώ η παρακολούθηση είναι συχνή, συνήθως είναι ανεπίσημη και ενσωματωμένη στη διαχείριση έργων εντός του οργανισμού, αντί να βασίζεται σε τυποποιημένο εθνικό σύστημα. Η **αρχή DNSH** λαμβάνεται υπόψη στις δημόσιες συμβάσεις, ιδιαίτερα για έργα χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ, όπως αυτά που υπάγονται στο Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Στόχος της είναι να διασφαλίσει ότι οι χρηματοδοτούμενες δραστηριότητες δεν προκαλούν σημαντική βλάβη στους περιβαλλοντικούς στόχους.

Σχετικά με την **συμμετοχή των ενδιαφερόμενων**, οι συμμετέχοντες ανέφεραν ότι την έχουν εφαρμόσει σε διαδικασίες παροχών και επιβεβαίωσαν ότι αποτελεί συνηθισμένη πρακτική, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις υψηλής τεχνικής φύσης, όπως συστήματα πληροφορικής ή έργα υποδομής. Χρησιμοποιείται επίσης συχνά για την αναγνώριση σχετικών κριτηρίων βιωσιμότητας.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, ιδρύονται τμήματα βιωσιμότητας ή διεπιστημονικές ομάδες εργασίας για τη συν-ανάπτυξη εγγράφων διαγωνισμού, διασφαλίζοντας ότι η διαδικασία προμηθειών ευθυγραμμίζεται τόσο με τις επιχειρησιακές ανάγκες όσο και με τους ευρύτερους πολιτικούς στόχους.

Εμπόδια και ευκαιρίες

Σύμφωνα με τις απαντήσεις των Αναθετουσών Αρχών, οι δημόσιες συμβάσεις στη Γερμανία αντιμετωπίζουν τρία κύρια εμπόδια για την αποτελεσματική εφαρμογή κοινωνικών κριτηρίων. Πρώτον, **προσωπικό χαμηλού επιπέδου** καλείται να αντιμετωπίσει αντικρουόμενες προτεραιότητες χωρίς σαφείς οδηγίες ή αρμοδιότητες, δυσχεραίνοντας την ενσωμάτωση κοινωνικών στόχων. Δεύτερον, πολλοί υπάλληλοι θεωρούν ότι οι υπάρχουσες εθνικές νομοθεσίες (π.χ. κατώτατος μισθός, διακρίσεις) καλύπτουν ήδη τα κοινωνικά πρότυπα, **μειώνοντας το κίνητρο** να υπερβούν τη νομική συμμόρφωση. Τρίτον, πρακτικές δυσκολίες—όπως έλλειψη εκπαίδευσης, παρωχημένα συστήματα IT, περιορισμένη συνεργασία και νομικές αβεβαιότητες—καθιστούν την εφαρμογή υπερβολικά περίπλοκη. Ο συνδυασμός αυτών των παραγόντων εμποδίζει τη διευρυμένη χρήση κοινωνικά υπεύθυνων πρακτικών παροχών.

Ευκαιρίες εκπαίδευσης είναι αντιληπτό ότι θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμες όχι όμως αρκετές. Αυτό που πραγματικά έχει σημασία είναι η ενδυνάμωση, η διάθεση των κατάλληλων εργαλείων, σαφών στρατηγικών και αρμοδιοτήτων για την εφαρμογή της γνώσης όταν χρειάζεται. Χωρίς άμεση εφαρμογή, η εκπαίδευση συχνά ξεχνιέται. Χαμηλά εμπόδια δράσης, πρακτική υποστήριξη και οργανωτική καθοδήγηση είναι πιο αποτελεσματικά από περιστασιακά εργαστήρια που μπορεί να μην εφαρμοστούν ποτέ, σύμφωνα με τους επαγγελματίες προμηθειών που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο.

Ιταλία

Ευρήματα από τις Απαντήσεις των Κοινωνικών Επιχειρήσεων

Τα ακόλουθα ευρήματα βασίζονται στην ανάλυση των δεδομένων που συλλέχθηκαν από ερωτηματολόγια που απαντήθηκαν από κοινωνικές επιχειρήσεις.

Πίνακας 18 Αποτελέσματα ερωτηματολογίου για την Ιταλία

Αποτελέσματα από τις απαντήσεις των Κοινωνικών Επιχειρήσεων	
Παράμετρος	Βαθμολογία
Μέσος αριθμός εργαζομένων	3
Επίπεδο εξοικείωσης με τις Δημόσιες Συμβάσεις και το αντίστοιχο θεσμικό πλαίσιο	3,5/5

Επίπεδο εξοικείωσης με τις Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις και το αντίστοιχο θεσμικό πλαίσιο	3/5
Ποσοστό ΚΕ που έχουν συμμετάσχει σε Δημόσιες ή Κοινωνικές Συμβάσεις	70%
Ποσοστό ΚΕ που έχουν τη δυνατότητα να συμμετάσχουν σε διαδικασίες Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων (ΚΔΣ)	80%
Ποσοστό ΚΕ που μπορούν να συμμετάσχουν σε διαδικασίες Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων (ΚΔΣ) αλλά αντιμετωπίζουν δυσκολίες	100%

Τα δεδομένα του παραπάνω πίνακα αποδεικνύουν ότι η μέση κοινωνική επιχείρηση που συμμετείχε στις συνεντεύξεις απασχολεί μόλις τρία άτομα, υπογραμμίζοντας τη μικρή κλίμακα της δομής τους. Παρά αυτό, η **εξοικείωση** τους με τις δημόσιες συμβάσεις είναι πάνω από τον **αμέσο όρο**, με 3,5 στα 5, ενώ η εξοικείωση με τις κοινωνικές δημόσιες συμβάσεις (ΚΔΣ) είναι ελαφρώς χαμηλότερη, με 3 στα 5. Σημαντικό είναι ότι το 70% των ΚΕ έχει ήδη συμμετάσχει σε διαδικασίες δημόσιων ή κοινωνικών συμβάσεων και το 80% αναφέρει ότι έχει τη δυνατότητα να εμπλακεί σε διαδικασίες ΚΔΣ. Ωστόσο, όλοι οι συμμετέχοντες που έχουν τη δυνατότητα συμμετοχής αντιμετωπίζουν επίσης σημαντικές **δυσκολίες**, υποδεικνύοντας επίμονα εμπόδια ακόμη και μεταξύ καλά προετοιμασμένων ΚΕ.

Πλαίσιο πολιτικής και Εμπειρία στις Δημόσιες Συμβάσεις

Βάσει με ευρήματα που αντλήθηκαν από συνεντεύξεις των Ιταλικών κοινωνικών επιχειρήσεων, η επίγνωση και κατανόηση των πλαισίων δημόσιων συμβάσεων εμφανίζεται ως εξής: πάνω από το μισό των ΚΕ ανέφερε ότι έχει καλή ή μέτρια κατανόηση των γενικών διαδικασιών προμηθειών, ενώ μόνο μία ΚΕ δήλωσε χαμηλή εξοικείωση, επικαλούμενη έλλειψη εμπιστοσύνης στη διαδικασία. Όσον αφορά τις ΚΔΣ, οι περισσότερες ΚΕ περιέγραψαν τη γνώση τους ως μέτρια, με λίγες να αναφέρουν υψηλή ή χαμηλή εξοικείωση. Η **επίγνωση** εθνικών ή περιφερειακών στρατηγικών για τις ΚΔΣ και την κοινωνική οικονομία ήταν μοιρασμένη: περίπου το ήμισυ των ΚΕ γνώριζε τέτοια πλαίσια, συχνά αναφερόμενο σε ευρείες εθνικές πρωτοβουλίες σχετικές με τη βιωσιμότητα ή την κοινωνική ένταξη. Ωστόσο, πολλές ΚΕ παρέμεναν αβέβαιες ή άγνωιες, ιδιαίτερα όσον αφορά τα πλαίσια για στρατηγικές αγοραστικές συνεργασίες. Μόνο 8 από τις 20 ΚΕ δήλωσαν ότι γνώριζαν συγκεκριμένες κοινωνικές ρήτρες στους διαγωνισμούς, ενώ οι υπόλοιπες 12 εκδήλωσαν αβεβαιότητα, υποδεικνύοντας ευρύτερη έλλειψη διαφάνειας σχετικά με το πώς εφαρμόζονται τα κοινωνικά κριτήρια στην πράξη.

Σύμφωνα με την **εμπειρία** τους, από τους 20 ερωτηθέντες, Από τους 20 ερωτηθέντες, οι 12 δήλωσαν ότι συμμετείχαν σε παραδοσιακούς δημόσιους διαγωνισμούς (όχι ειδικά συνδεδεμένους με

κοινωνικά κριτήρια), ενώ μόνο 2 είχαν λάβει μέρος σε διαγωνισμούς ΚΔΣ. Δύο ακόμη προσπάθησαν να συμμετάσχουν αλλά τελικά δεν υπέβαλαν προσφορά, και 4 δεν είχαν εμπλακεί ποτέ σε διαδικασίες δημόσιων συμβάσεων. Η περιορισμένη συμμετοχή σε διαγωνισμούς ΚΔΣ υποδηλώνει συνεχιζόμενα εμπόδια, όπως η έλλειψη εξοικείωσης με τις διαδικασίες, οι δυσκολίες πλοήγησης σε ψηφιακές πλατφόρμες δημοπρασιών και η περιορισμένη ορατότητα διαγωνισμών με κριτήρια κοινωνικής επίπτωσης. Παρά τις δυσκολίες, πολλές ΚΕ θεωρούν τις δημόσιες συμβάσεις **ευκαιρία για νέες συνεργασίες** και επέκταση αγοράς. Μία επαναλαμβανόμενη πρόκληση είναι τα σύντομα χρονικά περιθώρια και η εξάρτηση από ιστοσελίδες δήμων για τον εντοπισμό ευκαιριών, γεγονός που συχνά εμποδίζει τις ΚΕ να ανταποκριθούν έγκαιρα. Οι ερωτηθέντες τόνισαν επίσης τη σημασία των υποστηρικτικών δομών.

Εμπόδια και Ευκαιρίες

Η ανάλυση των απαντήσεων από τις κοινωνικές επιχειρήσεις υπογραμμίζουν σημαντικές δυσκολίες που εμποδίζουν τη συμμετοχή τους σε διαδικασίες Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων (ΚΔΣ). Το 25% των ΚΕ δήλωσε ότι στερείται δεξιοτήτων διαχείρισης έργου, τεχνικών και νομικών γνώσεων, ενώ εντόπισαν και τα εξής εμπόδια. Το πιο συχνά αναφερόμενο ζήτημα είναι η **έλλειψη καθοδήγησης, συμβουλών ή υποστήριξης**, που αναφέρθηκε από το 90% των συμμετεχόντων, υπογραμμίζοντας την ευρεία ανάγκη για σαφέστερη πληροφόρηση και βοήθεια καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας προμηθειών. Αυτό ακολουθείται από απαιτήσεις προηγούμενης εμπειρίας με το 70% των ΚΕ να το χαρακτηρίζουν ως κύριο εμπόδιο. Η επικοινωνία με τον δημόσιο τομέα αναφέρθηκε ως εμπόδιο από το 45% των συμμετεχόντων, υποδεικνύοντας δυσκολίες στην εγκαθίδρυση αποτελεσματικού διαλόγου με τις αναθέτουσες αρχές. Επιπλέον, το 40% των ΚΕ σημείωσε προβλήματα στην εκπλήρωση των απαιτήσεων χρηματοοικονομικών εγγυήσεων. Περεταίρω εμπόδια περιλαμβάνουν περιορισμούς στην οργανωτική ικανότητα, όπως ανέφερε το 25% των συμμετεχόντων, και δυσκολίες στη συνεργασία ή στη δημιουργία κοινοπραξιών, που εντοπίστηκαν από το 30%. Αυτά αναδεικνύουν εσωτερικές και δομικές δυσκολίες που εμποδίζουν τις ΚΕ να ανταγωνιστούν ισότιμα με μεγαλύτερους ή πιο έμπειρους διαγωνιζόμενους. Λιγότερο συχνά αναφερόμενες δυσκολίες ήταν τα σύντομα χρονικά περιθώρια για προετοιμασία εγγράφων, η θεσμική διάκριση και η δυσκολία απόκτησης επάρκειας. Τέλος, καμία ΚΕ δεν δήλωσε ότι είχε πρόβλημα να βρει σχετικούς διαγωνισμούς.

Εικόνα 3 Γράφημα αναγνωρισμένων σημείων φραγμού στην Ιταλία

Για την **αντιμετώπιση αυτών των εμποδίων** οι κοινωνικές επιχειρήσεις προτείνουν πρακτικές λύσεις όπως η ανάπτυξη μίας κεντρικής πλατφόρμας που θα συνέβαλε να μπορούσε να συμβάλει στην απλούστευση των διαδικασιών προμηθειών και να προσφέρει σαφείς κατευθυντήριες οδηγίες για την τεκμηρίωση. Παράλληλα, προτείνεται η πρόσβαση σε συμβουλευτικές υπηρεσίες καθώς και στοχευμένα προγράμματα κατάρτισης. Επιπλέον, ορισμένες ΚΕ πρότειναν την ανάπτυξη συνεργασιών με εξειδικευμένες εταιρείες, τη διοργάνωση B2B συναντήσεων δικτύωσης και τη διευκόλυνση της έγκαιρης επαφής με αγοραστές, ώστε να προετοιμάζονται καλύτερα για επερχόμενους διαγωνισμούς.

Ευρήματα από τις Απαντήσεις των Αναθετουσών Αρχών

Πλαίσιο πολιτικής και εμπειρία στις Δημόσιες Συμβάσεις

Οι απαντήσεις από τις Αναθέτουσες Αρχές στην Ιταλία δείχνουν ότι η συνολική τους **γνώση** σχετικά με τις Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις είναι **μέτρια**, παρόλο που οι μισές δήλωσαν ότι έχουν εφαρμόσει ΚΔΣ. Ενώ ένας ερωτώμενος αξιολόγησε τη γνώση του ως καλή και ένας άλλος ως πολύ καλή, οι περισσότεροι την περιέγραψαν ως μέτρια, κυρίως λόγω περιορισμένης εμπλοκής ή ευθυνών στις δημόσιες συμβάσεις. Ένας βασικός λόγος που εντοπίστηκε ήταν η έλλειψη τεχνικής υποστήριξης και επαρκώς καταρτισμένου προσωπικού για την προετοιμασία και υποβολή διαγωνισμών ΚΔΣ. Αντίστοιχα, η ενημέρωση σχετικά με τα υφιστάμενα σχέδια δράσης, στρατηγικές και σχετικά πολιτικά πλαίσια αξιολογήθηκε επίσης ως μέτρια.

Οι περισσότερες Αναθέτουσες Αρχές δήλωσαν ότι γνωρίζουν την **αρχή «Μη Πρόκλησης Σημαντικής Βλάβης»** (Do No Significant Harm - DNSH), η οποία ενσωματώνεται όλο και περισσότερο στις

δημόσιες συμβάσεις στην Ιταλία, ιδιαίτερα σε σχέση με επενδύσεις που χρηματοδοτούνται από το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Η αρχή DNSH αξιολογήθηκε ως μέτριας σημασίας, λαμβάνοντας βαθμολογία 3/5.

Το 75% των Αναθετούσων Αρχών δήλωσε ότι διαθέτει τις απαραίτητες **δεξιότητες** για την ανάπτυξη και δημοσίευση ενός διαγωνισμού ΚΔΣ, παρόλο που θα εξέταζαν το ενδεχόμενο να εμπλέξουν και εξωτερικό εμπειρογνώμονα. Τέλος, κανένας από τους ερωτώμενους δεν ανέφερε ότι εμπλέκει τελικούς χρήστες ή άλλους ενδιαφερόμενους κατά τη διαδικασία προετοιμασίας των διαγωνισμών.

Εμπόδια και ευκαιρίες

Συνεντεύξεις με αναθέτουσες αρχές ανέδειξαν τρεις βασικές προκλήσεις στην εφαρμογή των Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων στην Ιταλία. Πρώτον, παρατηρείται εκτεταμένη **έλλειψη ενημέρωσης** και γνώσης σχετικά με τις αρχές των ΚΔΣ, τόσο από φορείς του δημόσιου τομέα όσο και από προμηθευτές. Αυτό οφείλεται κυρίως στις περιορισμένες ευκαιρίες κατάρτισης και στην ανεπαρκή διάχυση των στρατηγικών βιωσιμότητας. Δεύτερον, η **πολυπλοκότητα και ο κατακερματισμός των διαδικασιών** προμηθειών μεταξύ εθνικών και περιφερειακών πλατφορμών καθιστούν την εφαρμογή ασυνεπή και διοικητικά επιβαρυντική. Τρίτον, η **πολιτισμική και αγοραστική αντίσταση** εξακολουθεί να αποτελεί σημαντικό εμπόδιο, καθώς τόσο δημόσιοι όσο και ιδιωτικοί φορείς διατηρούν προκαταλήψεις σχετικά με την αξία των ΚΔΣ, ενώ η προσφορά πιστοποιημένων ή συμμορφούμενων προμηθευτών στην αγορά παραμένει περιορισμένη.

Για την αντιμετώπιση αυτών των **εμποδίων**, οι ερωτώμενοι πρότειναν μια σειρά λύσεων: τη βελτίωση της ενημέρωσης και κατανόησης μέσω στοχευμένων προγραμμάτων κατάρτισης και εύχρηστων διαδικτυακών πλατφορμών, καθώς και την προώθηση διαλόγου και συνεργασίας μεταξύ δημόσιων θεσμών και επιχειρήσεων. Παρά την ύπαρξη προγραμμάτων κατάρτισης, δεν ήταν όλοι οι ερωτώμενοι ενήμεροι για αυτά.

Ελλάδα

Ευρήματα από τις Απαντήσεις των Κοινωνικών Επιχειρήσεων

Τα ακόλουθα ευρήματα βασίζονται στην ανάλυση των δεδομένων που συλλέχθηκαν από ερωτηματολόγια που απαντήθηκαν από κοινωνικές επιχειρήσεις.

Πίνακας 19 Αποτελέσματα ερωτηματολογίου για την Ελλάδα

Αποτελέσματα από τις απαντήσεις των Κοινωνικών Επιχειρήσεων	
Παράμετρος	Βαθμολογία
Μέσος αριθμός εργαζομένων	9

Επίπεδο εξοικείωσης με τις Δημόσιες Συμβάσεις και το αντίστοιχο θεσμικό πλαίσιο	2,9/5
Επίπεδο εξοικείωσης με τις Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις και το αντίστοιχο θεσμικό πλαίσιο	2,7/5
Ποσοστό ΚΕ που έχουν συμμετάσχει σε Δημόσιες ή Κοινωνικές Συμβάσεις	17%
Ποσοστό ΚΕ που έχουν τη δυνατότητα να συμμετάσχουν σε διαδικασίες Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων (ΚΔΣ)	33%
Ποσοστό ΚΕ που μπορούν να συμμετάσχουν σε διαδικασίες Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων (ΚΔΣ) αλλά αντιμετωπίζουν δυσκολίες	72%

Η ανάλυση δεδομένων δείχνει ότι, κατά μέσο όρο, οι ΚΕ απασχολούν εννέα άτομα, γεγονός που αντανakλά το γενικά μικρό τους μέγεθος. Το δηλωμένο επίπεδο εξοικείωσης με τις δημόσιες συμβάσεις και το σχετικό θεσμικό πλαίσιο ανέρχεται σε 2,9/5, ενώ η εξοικείωση με τις ειδικές πολιτικές που αφορούν τις Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις είναι ελαφρώς χαμηλότερη, στα 2,7/5. Μόλις το 17% των ΚΕ έχει συμμετάσχει στο παρελθόν σε διαδικασίες δημόσιων ή κοινωνικών συμβάσεων, γεγονός που υποδηλώνει **περιορισμένη εμπλοκή** με αυτούς τους μηχανισμούς. Παρόλο που το 33% των ΚΕ δηλώνει ότι διαθέτει την ικανότητα να συμμετάσχει σε διαδικασίες ΚΔΣ, ένα σημαντικό 72% εξ αυτών εξακολουθεί να **αντιμετωπίζει δυσκολίες**, γεγονός που δείχνει ότι ακόμη και όταν οι ΚΕ έχουν τη δυνατότητα συμμετοχής, συχνά εμποδίζονται από άλλα εμπόδια.

Πλαίσιο πολιτικής και Εμπειρία στις Δημόσιες Συμβάσεις

Σύμφωνα με τις απαντήσεις των συνεντεύξεων, οι γνώσεις των Κοινωνικών Επιχειρήσεων σχετικά με τις διαδικασίες Δημόσιων και Κοινωνικών Συμβάσεων είναι κοντά στο **μέσο επίπεδο**, κυρίως λόγω **χαμηλού ενδιαφέροντος** και περιορισμένης ενημέρωσης για το ζήτημα, αλλά και για οικονομικούς λόγους. Η γνώση σχετικά με τα υφιστάμενα σχέδια δράσης, τις στρατηγικές, τα κριτήρια/ρήτρες ΚΔΣ και τα υφιστάμενα συστήματα είναι επίσης πολύ χαμηλή. Οι περισσότερες ΚΕ δεν συμμετέχουν σε δημόσιους διαγωνισμούς, ενώ όσες συμμετέχουν το κάνουν 2–5 φορές τον χρόνο.

Όσον αφορά την **εμπειρία** τους με τις δημόσιες συμβάσεις, πολλές Κοινωνικές Επιχειρήσεις περιέγραψαν τη διαδικασία ως **πολύπλοκη, χρονοβόρα και δαπανηρή**. Παρότι ορισμένες αναγνώρισαν κάποια οφέλη, όπως η αυξημένη διαφάνεια, η ψηφιακή προσβασιμότητα και η εξοικονόμηση χρόνου σε συγκεκριμένες περιπτώσεις (π.χ. υπηρεσίες υγείας), τόνισαν επίσης σημαντικά μειονεκτήματα. Ένα επαναλαμβανόμενο ζήτημα ήταν η ανάγκη για εξειδικευμένες

γνώσεις και εξωτερική υποστήριξη, όπως νομική ή λογιστική, γεγονός που αυξάνει το οικονομικό και διοικητικό βάρος. Άλλες Κοινωνικές Επιχειρήσεις χαρακτήρισαν την εμπειρία αποθαρρυντική και απογοητευτική λόγω **ασαφών πλαισίων**, αόριστων κριτηρίων και απρόσωπης προσέγγισης. Για μικρότερες οργανώσεις, ιδιαίτερα εκείνες που βασίζονται σε **περιορισμένο προσωπικό** και εθελοντές, η εκτεταμένη τεκμηρίωση και οι διαδικαστικές απαιτήσεις κατέστησαν τη συμμετοχή σχεδόν αδύνατη.

Ορισμένες από τις Κοινωνικές Επιχειρήσεις που συμμετείχαν στις συνεντεύξεις ανέφεραν ότι χρησιμοποιούν **διαδικτυακές πλατφόρμες** για την αναζήτηση διαγωνισμών, με μερικές να αναθέτουν σε **συγκεκριμένο ειδικευμένο στέλεχος** την παρακολούθηση των ευκαιριών. Άλλες βασίζονται στις πληροφορίες που τους παρέχει ο λογιστής τους, οι υπηρεσίες πιστοποίησης ή οι επίσημες πύλες δημοσίων συμβάσεων. Ένα βασικό κίνητρο για τη συμμετοχή σε διαγωνισμούς είναι η προοπτική **νέων συνεργασιών**, τις οποίες πολλές Κοινωνικές Επιχειρήσεις βλέπουν ως δίοδο προς ευρύτερες συμπράξεις. Επιπλέον, η πρόσβαση σε νέες αγορές και η δυνατότητα διάθεσης καινοτόμων προϊόντων αναφέρθηκαν ως σημαντικά κίνητρα. Για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που συναντούν, οι Κοινωνικές Επιχειρήσεις τόνισαν την ανάγκη για **στοχευμένα προγράμματα κατάρτισης ως την κύρια λύση**. Ωστόσο, υποστηρικτικά μέτρα όπως χρηματοδοτικά σχήματα και φορολογικά κίνητρα θεωρήθηκαν επίσης πολύτιμα εργαλεία για την ενθάρρυνση και διευκόλυνση μεγαλύτερης συμμετοχής.

Εμπόδια και ευκαιρίες

Ένα σημαντικό ποσοστό Κοινωνικών Επιχειρήσεων εντόπισε βασικά εμπόδια που περιορίζουν τη συμμετοχή τους στις διαδικασίες δημόσιων συμβάσεων. Το πιο συχνά αναφερόμενο ζήτημα, που σημειώθηκε από το 53% των ερωτώμενων, ήταν **η έλλειψη καθοδήγησης, υποστήριξης και συμβουλευτικών υπηρεσιών** για την πλοήγηση στις διαδικασίες προμηθειών. Επιπλέον, το 47% επεσήμανε την απαίτηση για **χρηματοοικονομικές εγγυήσεις** ως σημαντικό εμπόδιο. Δυσκολίες στην επικοινωνία με τις δημόσιες αρχές και στον εντοπισμό σχετικών ευκαιριών διαγωνισμών καταγράφηκαν από το 41% των Κοινωνικών Επιχειρήσεων. Οι χρονικοί περιορισμοί, το κόστος προετοιμασίας της διαγωνιστικής τεκμηρίωσης και οι δυσκολίες χρήσης των πλατφορμών προμηθειών αποτέλεσαν ανησυχία για το 23,5% των ερωτώμενων. Επιπλέον, το 18% ανέφερε ότι η απαίτηση προηγούμενης εμπειρίας σε δημόσιες συμβάσεις λειτουργεί ως εμπόδιο εισόδου, ενώ το 12% εξέφρασε ανησυχίες για **συστημικά εμπόδια**, συμπεριλαμβανομένων θεσμικών διακρίσεων και περιορισμένων ευκαιριών ουσιαστικής συνεργασίας με δημόσιους φορείς.

Εικόνα 4 Γράφημα αναγνωρισμένων σημείων φραγμού στην Ελλάδα

Ευρήματα από τις Απαντήσεις των Αναθετουσών Αρχών

Πλαίσιο πολιτικής και εμπειρία στις Δημόσιες Συμβάσεις

Η πλειονότητα των αρχών ανάθεσης που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο έδειξαν ένα **μέσο επίπεδο γνώσεων** σχετικά με το ΚΔΣ. Μεταξύ αυτών, μόνο ένας ερωτώμενος ανέφερε ότι είχε καλή κατανόηση, ενώ ένας άλλος ανέφερε πολύ περιορισμένες γνώσεις. Οι κύριοι λόγοι που αναφέρθηκαν για αυτήν την έλλειψη εξοικείωσης ήταν οι οικονομικοί περιορισμοί και η περιορισμένη δέσμευση με πρακτικές ΚΔΣ. Όταν ρωτήθηκαν συγκεκριμένα για τις γνώσεις τους σχετικά με το πλαίσιο πολιτικής, το 40% βαθμολόγησε την κατανόησή του ως καλή. Ωστόσο, οι απαντήσεις διέφεραν σημαντικά, με άλλους να περιγράφουν τις γνώσεις τους ως μέτριες, φτωχές ή πολύ φτωχές, υποδηλώνοντας έλλειψη συνέπειας μεταξύ των ιδρυμάτων. Συγκεκριμένα, κανένας από τους ερωτηθέντες δεν γνώριζε τις υπάρχουσες ρήτρες ΚΔΣ, εθνικά σχέδια δράσης ή στρατηγικά πλαίσια.

Σύμφωνα με τα σχόλια των συνεντεύξεων, η πιο **συχνά χρησιμοποιούμενη διαδικασία** ανάθεσης στην Ελλάδα είναι η πιο Οικονομικά Συμφέρουσα Προσφορά. Αυτό ευθυγραμμίζεται με την οδηγία 2014/24/ΕΕ, η οποία ενθαρρύνει την απομάκρυνση από την ανάθεση συμβάσεων που βασίζονται αποκλειστικά στην τιμή, επιτρέποντας έτσι μεγαλύτερη συνεκτίμηση των κοινωνικών κριτηρίων στις αποφάσεις για τις δημόσιες συμβάσεις (άρθρο 67).

Σύμφωνα με το **Do No Significant Harm** (DNSH) το 50% των ερωτηθέντων ήταν εξοικειωμένοι με την έννοια, αλλά θεώρησαν ότι ήταν χαμηλής συνάφειας στο πλαίσιο των προμηθειών.

Επιπλέον, Επιπλέον, καμία από τις ΑΠ δεν ανέφερε ότι **εμπλέκονται τελικοί χρήστες ή εξωτερικοί ενδιαφερόμενοι φορείς** στη φάση προετοιμασίας των προσφορών. Ενώ οι περισσότεροι δήλωσαν ότι διαθέτουν τις απαραίτητες δυνατότητες διαχείρισης έργων, νομικές και τεχνικές ικανότητες για να αναπτύξουν και να δημοσιεύσουν εσωτερικές προσφορές ΚΔΣ, αναγνώρισαν επίσης ότι ποτέ δεν αναζήτησαν εξωτερική εμπειρογνωμοσύνη για την αντιμετώπιση πιθανών ελλείψεων δεξιοτήτων.

Εμπόδια και ευκαιρίες

Οι περισσότεροι που απάντησαν επισήμαναν ότι εξακολουθούν να διστάζουν να προχωρήσουν πέρα από την προσέγγιση της «χαμηλότερης τιμής», θεωρώντας τα κοινωνικά κριτήρια ως νομικά ασαφή, περίπλοκα και επαχθή. Αυτό επιδεινώνεται από την απουσία εθνικής στρατηγικής, τυποποιημένων **κοινωνικών κριτηρίων** και πρακτικών κατευθυντήριων γραμμών. Επίσης, δεν υπάρχει ειδική ηλεκτρονική πλατφόρμα για ΚΔΣ στα υπάρχοντα συστήματα παροχών.

Η θεσμική ικανότητα ωπροσδιορίστηκε ως μία κρίσιμη πρόκληση, ειδικότερα σε τοπικό και εθνικό επίπεδο, όπου όπου οι αναθέτουσες αρχές συχνά στερούνται επαρκών ανθρωπίνων πόρων και τεχνογνωσίας. Οι Κοινωνικές Επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν επίσης περιορισμούς, όπως η μειωμένη ικανότητά τους να συμμετέχουν στις διαδικασίες προμηθειών. Επιπλέον, η πολιτική βούληση για την προώθηση των Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων παραμένει αδύναμη, ενώ απουσιάζει συστηματική παρακολούθηση για την αξιολόγηση της χρήσης ή του αντίκτυπού τους.

Παρά τις προκλήσεις, σημαντικές **ευκαιρίες** περιέχουν την βελτίωση της αντίληψης και την κατανόηση των Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων, την ενδυνάμωση της ρυθμιστικής σαφήνειας και επένδυση στην ανάπτυξη δεξιοτήτων τόσο για τις δημόσιες αρχές όσο και για τις Κοινωνικές Επιχειρήσεις. Η ανάπτυξη μιας εθνικής στρατηγικής για τις Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις, σε συνδυασμό με στοχευμένη υποστήριξη και εργαλεία παρακολούθησης, θα μπορούσε να ενισχύσει σημαντικά την εφαρμογή και τον αντίκτυπό τους.

Για την ενίσχυση των ΚΔΣ στην Ελλάδα, προτείνονται διάφορα πρακτικά μέτρα, όπως η ανάπτυξη εργαλείων και πρότυπων εγγράφων, η οργάνωση προγραμμάτων ανάπτυξης δεξιοτήτων για Αναθέτουσες Αρχές και Κοινωνικές Επιχειρήσεις, η υποστήριξη μέσω σαφών κατευθυντήριων οδηγιών, η ορισμός υπευθύνων για τα ΚΔΣ και η αναβάθμιση των λειτουργιών στις υφιστάμενες πλατφόρμες.

Ισπανία

Ευρήματα από τις Απαντήσεις των Κοινωνικών Επιχειρήσεων

Τα ακόλουθα ευρήματα βασίζονται στην ανάλυση των δεδομένων που συλλέχθηκαν από ερωτηματολόγια που απαντήθηκαν από κοινωνικές επιχειρήσεις.

Πίνακας 20 Αποτελέσματα ερωτηματολογίου για την Ισπανία

Αποτελέσματα από τις απαντήσεις των Κοινωνικών Επιχειρήσεων	
Παράμετρος	Βαθμολογία
Μέσος αριθμός εργαζομένων	4
Επίπεδο εξοικείωσης με τις Δημόσιες Συμβάσεις και το αντίστοιχο θεσμικό πλαίσιο	3/5
Επίπεδο εξοικείωσης με τις Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις και το αντίστοιχο θεσμικό πλαίσιο	3,1/5
Ποσοστό ΚΕ που έχουν συμμετάσχει σε Δημόσιες ή Κοινωνικές Συμβάσεις	40%
Ποσοστό ΚΕ που έχουν τη δυνατότητα να συμμετάσχουν σε διαδικασίες Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων (ΚΔΣ)	85%
Ποσοστό ΚΕ που μπορούν να συμμετάσχουν σε διαδικασίες Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων (ΚΔΣ) αλλά αντιμετωπίζουν δυσκολίες	65%

Με βάση τον παραπάνω πίνακα, οι Κοινωνικές Επιχειρήσεις που συμμετείχαν στις συνεντεύξεις έχουν κατά μέσο όρο 4 υπαλλήλους, αποκαλύπτοντας μια μικρής κλίμακας δομή, και **μέτριο επίπεδο** εξοικείωσης με τις δημόσιες συμβάσεις και το σχετικό θεσμικό πλαίσιο, με βαθμολογία περίπου 3 έως 3,1/5. Ενώ το 40% αυτών των Κοινωνικών Επιχειρήσεων έχει συμμετάσχει σε διαδικασίες δημόσιων ή κοινωνικών συμβάσεων, ένα πολύ μεγαλύτερο ποσοστό διαθέτει την **ικανότητα** να εμπλακεί σε διαδικασίες Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων. Ωστόσο, παρά αυτή την ικανότητα, το 65% εξακολουθεί να αντιμετωπίζει δυσκολίες κατά την προσπάθεια συμμετοχής σε ΚΔΣ.

Πλαίσιο πολιτικής και Εμπειρία στις Δημόσιες Συμβάσεις

Σύμφωνα με τις συνεντεύξεις στην Ισπανία, οι επιχειρήσεις έχουν γενικότερα **περιορισμένη οικειότητα** με τις δημόσιες συμβάσεις και τα θεσμικά πλαίσια. Ορισμένη έχουν μέτρια αντίληψη της κατάστασης όμως αρκετοί βρίσκουν την διαδικασία πολύπλοκη και γραφειοκρατική, χαρακτηριστικά που τους αποθαρρύνουν να συμμετάσχουν σε μία τέτοια διαδικασία. Η εξοικείωση με τις Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις είναι ακόμη χαμηλότερη, ενώ οι ΚΕ υποστηρίζουν τις αρχές τους, δεν γνωρίζουν συγκεκριμένες διαδικασίες, νομικά εργαλεία και στρατηγικές ΚΔΣ, γεγονός που

αντικατοπτρίζει την κακή επικοινωνία από τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής. Η **γνώση** των κριτηρίων ΚΔΣ στους διαγωνισμούς είναι χαμηλή, με σύγχυση σχετικά με ασαφείς ή ασυνεπείς κοινωνικές ρήτρες και ανησυχίες σχετικά με κοινωνικές ρήτρες.

Όσον αφορά την **εμπειρία** στις διαδικασίες διαγωνισμών, υπογραμμίζουν την περιορισμένη άμεση συμμετοχή των ισπανικών ΣΕ σε επίσημες δημόσιες συμβάσεις, ιδίως σε διαγωνισμούς με ρήτρες ΚΔΣ. Μόνο το 35% των οργανισμών που ερωτήθηκαν έχουν συμμετάσχει σε διαδικασίες σύναψης συμβάσεων, οι περισσότεροι από αυτούς τόσο δημόσιοι όσο και ΚΔΣ. Με βάση τις απαντήσεις τους, οι αρμόδιες αρχές συνήθως συνεργάζονται με δημόσιους φορείς μέσω άτυπων δικτύων και όχι μέσω πλατφορμών δημοσίων συμβάσεων, επικαλούμενη διοικητική επιβάρυνση και πολυπλοκότητα. Το **κίνητρό** τους για συμμετοχή στις παροχές περιλαμβάνει την ευθυγράμμιση της αποστολής, τα σταθερά έσοδα και τη φήμη, αλλά η πολυπλοκότητα και η έλλειψη τεχνογνωσίας περιορίζουν την επίσημη συμμετοχή σε διαγωνισμούς.

Εμπόδια και ευκαιρίες

Οι απαντήσεις του ερωτηματολογίου αποκάλυψαν ότι το πιο σύνηθες εμπόδιο που αντιμετωπίζουν οι Κοινωνικές Επιχειρήσεις είναι η **έλλειψη καθοδήγησης, συμβουλών ή υποστήριξης**, όπως ανέφεραν περισσότεροι από 10 ερωτώμενοι, δηλαδή πάνω από το 50% όλων των απαντήσεων. Ακολουθούν οι προκλήσεις που σχετίζονται με το χρονικό διάστημα για την προετοιμασία κατάλληλης τεκμηρίωσης ή διαγωνισμών και οι δυσκολίες στην ανεύρεση ενδιαφέροντων διαγωνισμών, καθεμία από τις οποίες αναφέρθηκε από 7 ερωτώμενους. Περίπου το 20% των ερωτώμενων εντόπισαν τόσο τις απαιτήσεις χρηματοοικονομικών εγγυήσεων όσο και την έλλειψη εσωτερικών πόρων ή οργανωτικής ικανότητας ως βασικά εμπόδια. Συγχρόνως, ορισμένοι ανέφεραν ζητήματα όπως η ικανοποίηση των απαιτήσεων χρηματοοικονομικής ικανότητας, το κόστος σύνταξης διαγωνισμών και οι δυσκολίες χρήσης των πλατφορμών δημοσίων προμηθειών, καθεμία από τις οποίες αναφέρθηκε από 4 ερωτώμενους. Σε μικρότερα ποσοστά καταγράφηκαν τα εμπόδια της επικοινωνίας με τον δημόσιο τομέα και των θεσμικών διακρίσεων.

Εικόνα 5 Γράφημα αναγνωρισμένων σημείων φραγμού στην Ισπανία

Ευρήματα από τις Απαντήσεις των Αναθετουσών Αρχών

Πλαίσιο πολιτικής και εμπειρία στις Δημόσιες Συμβάσεις

Οι ερωτηθέντες των αναθετουσών αρχών κατηγοριοποίησαν τις γνώσεις τους για τις Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις πολύ **υψηλά**, με μέση βαθμολογία 4,3/5, ενώ οι περισσότεροι περιέγραψαν την κατανόησή τους ως **πολύ καλή**. Η εξοικείωσή τους με τα σχετικά πολιτικά πλαίσια έλαβε επίσης υψηλή μέση βαθμολογία, 4,2/5. Όλοι οι ερωτώμενοι δήλωσαν ότι γνωρίζουν τα υφιστάμενα σχέδια δράσης, τις στρατηγικές και τα εφαρμόσιμα κριτήρια ή ρήτρες που σχετίζονται με τις ΚΔΣ.

Σύμφωνα με τις απαντήσεις, οι πιο **συνήθεις διαδικασίες δημόσιων συμβάσεων** είναι η ανοιχτή διαδικασία για μεγαλύτερα συμβόλαια και η περιορισμένη διαδικασία για πιο σύνθετα έργα. Οι διαγωνισμοί διαχειρίζονται μέσω μιας κεντρικής πλατφόρμας, ενός υποχρεωτικού ηλεκτρονικού συστήματος για τη δημοσίευση και υποβολή προσφορών. Η παρακολούθηση και αξιολόγηση των συμβάσεων πραγματοποιείται μέσω **εξειδικευμένων πλατφορμών**, που χρησιμοποιούνται από δημόσιους φορείς, όπως η UPV, για να διασφαλιστεί η συμμόρφωση με τους όρους, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών και περιβαλλοντικών ρητρών. Όσον αφορά την αρχή **«Μη Πρόκλησης Σημαντικής Βλάβης» (DNSH)**, ενσωματώνεται όλο και περισσότερο στις πολιτικές δημόσιων συμβάσεων, ιδιαίτερα σε συμφωνία με το Ευρωπαϊκό Πράσινο Σύμφωνο (EU Green Deal) και τα σχέδια δράσης για το κλίμα της Ισπανίας.

Επιπλέον, τρεις στους πέντε ερωτώμενους ανέφεραν ότι **εμπλέκουν τους τελικούς χρήστες** στη διαδικασία, επισημαίνοντας ότι οι τελικοί χρήστες και άλλοι ενδιαφερόμενοι συχνά

συμβουλεύονται, ειδικά όταν ο διαγωνισμός αφορά δημόσιες υπηρεσίες ή προϊόντα που επηρεάζουν άμεσα την κοινότητα. Τέλος, οι Αναθέτουσες Αρχές δήλωσαν ότι αντιμετωπίζουν ζητήματα διαχείρισης έργου, νομικά και τεχνικά κατά τη διάρκεια των διαδικασιών ΚΔΣ.

Εμπόδια και ευκαιρίες

Τα πιο σύνηθες αναγνωρισμένα εμπόδια για την προώθηση των Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων περιλαμβάνουν την εκτεταμένη αντίσταση στην αλλαγή και την **έλλειψη κινήτρων**, τόσο οικονομικών όσο και θεσμικών. Οι ερωτώμενοι τόνισαν την έλλειψη κατάρτισης και ενημέρωσης τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα, γεγονός που εμποδίζει την αποτελεσματική εφαρμογή των ΚΔΣ. Οι παραδοσιακές πρακτικές προμηθειών, που συχνά είναι άκαμπτες και επιφυλακτικές απέναντι στον κίνδυνο, αποτελούν πρόκληση για την καινοτομία, ενώ η διοικητική πολυπλοκότητα και οι υπερβολικές απαιτήσεις αποθαρρύνουν περαιτέρω τη συμμετοχή, ιδιαίτερα από μικρότερες ή κοινωνικές επιχειρήσεις. Οι **περιορισμοί προϋπολογισμού** και οι περιορισμένοι πόροι για επενδύσεις σε βιώσιμες υποδομές ή τεχνολογίες λειτουργούν επίσης ως σημαντικοί ανασταλτικοί παράγοντες. Επιπλέον, η **έλλειψη θεσμικής δέσμευσης**, επαγγελματικής επάρκειας και συστηματικής παρακολούθησης για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με κοινωνικά ή περιβαλλοντικά κριτήρια μειώνει τη συνολική αποτελεσματικότητα των προσπαθειών ΚΔΣ.

Μάλτα

Ευρήματα από τις Απαντήσεις των Κοινωνικών Επιχειρήσεων

Τα ακόλουθα ευρήματα βασίζονται στην ανάλυση των δεδομένων που συλλέχθηκαν από ερωτηματολόγια που απαντήθηκαν από κοινωνικές επιχειρήσεις.

Πίνακας 21 Αποτελέσματα ερωτηματολογίου για τη Μάλτα

Αποτελέσματα από τις απαντήσεις των Κοινωνικών Επιχειρήσεων	
Παράμετρος	Βαθμολογία
Μέσος αριθμός εργαζομένων	25
Επίπεδο εξοικείωσης με τις Δημόσιες Συμβάσεις και το αντίστοιχο θεσμικό πλαίσιο	2,9/5
Επίπεδο εξοικείωσης με τις Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις και το αντίστοιχο θεσμικό πλαίσιο	2,7/5
Ποσοστό ΚΕ που έχουν συμμετάσχει σε Δημόσιες ή Κοινωνικές Συμβάσεις	40%

Ποσοστό ΚΕ που έχουν τη δυνατότητα να συμμετάσχουν σε διαδικασίες Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων (ΚΔΣ)	70%
Ποσοστό ΚΕ που μπορούν να συμμετάσχουν σε διαδικασίες Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων (ΚΔΣ) αλλά αντιμετωπίζουν δυσκολίες	43%

Με βάση τα παραπάνω οι Κοινωνικές Επιχειρήσεις στη Μάλτα αναφέρουν κατά μέσο όρο 25 υπαλλήλους, υποδεικνύοντας σχετικά **μέγεθος οργανισμού μέτριου επιπέδου**. Η εξοικείωσή τους με τις δημόσιες συμβάσεις και το σχετικό θεσμικό πλαίσιο αξιολογείται με 2,9/5, ενώ η γνώση που αφορά ειδικά τις Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις είναι ελαφρώς χαμηλότερη, στα 2,7/5. Τα επίπεδα συμμετοχής είναι μέτρια, με το 40% των Κοινωνικών Επιχειρήσεων να έχει συμμετάσχει σε Δημόσιες ή Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις. Επιπλέον, το 70% δηλώνει ότι διαθέτει την ικανότητα να εμπλακεί σε διαδικασίες ΚΔΣ, αν και το 43% αυτών πιστεύει ότι θα αντιμετωπίσει σημαντικές δυσκολίες, υποδηλώνοντας την ύπαρξη κρίσιμων εμποδίων παρά την ετοιμότητά τους για συμμετοχή.

Πλαίσιο πολιτικής και Εμπειρία στις Δημόσιες Συμβάσεις

Τα συλλεχθέντα δεδομένα αποκαλύπτουν συγκεκριμένες **ελλείψεις γνώσεων** στις κοινωνικές επιχειρήσεις σύμφωνα με οι δημόσιες συμβάσεις όσο και με τις Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις. Το 40% των κοινωνικών εταιρειών αξιολόγησε την κατανόησή του για τις δημόσιες συμβάσεις ως κάτω του μέσου όρου, χωρίς κανέναν από τους ερωτώμενους να δηλώσει πολύ καλή ή εξαιρετική γνώση. Αντιθέτως, το 80% ανέφερε μέση κατανόηση του θεσμικού πλαισίου των Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων, υποδηλώνοντας ελαφρώς καλύτερη, αλλά ακόμα περιορισμένη, εξοικείωση ειδικά με τις ΚΔΣ. Καίρια, το 90% των Κοινωνικών Επιχειρήσεων δεν γνώριζε ή ήταν αβέβαιο σχετικά με τις υφιστάμενες κυβερνητικές στρατηγικές για τις ΚΔΣ, και κανένας δεν ήταν εξοικειωμένος με τα κριτήρια ή τις ρήτρες των ΚΔΣ. Στην πραγματικότητα, το 40% πίστευε ότι τέτοια κριτήρια δεν υπάρχουν. Τα ευρήματα αυτά αναδεικνύουν την επείγουσα ανάγκη για βελτιωμένη εκπαίδευση, καθοδήγηση και προβολή των πολιτικών και εργαλείων των Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων

Εμπειρία μέσω της συμμετοχής των Κοινωνικών Επιχειρήσεων ΚΕ στη Μάλτα στις δημόσιες συμβάσεις παραμένει περιορισμένη. Το ήμισυ των ΚΕ που συμμετείχαν στην έρευνα δεν έχει ποτέ συμμετάσχει σε δημόσιους διαγωνισμούς, και μόνο τέσσερις διαθέτουν κάποια εμπειρία σε γενικές διαδικασίες προμηθειών που δεν αφορούν ειδικά τις Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις. Μία ΚΕ ανέφερε μία ανεπιτυχή προσπάθεια υποβολής, υποδηλώνοντας μερική εμπλοκή. Όσον αφορά τις ΚΔΣ, το 57% των ΚΕ δεν έχει συμμετάσχει ποτέ, ενώ το 33% συμμετέχει περιστασιακά και μόνο το 11% συμμετέχει τακτικά

Επιπροσθέτως, το 40% των κοινωνικών δημοσίων συμβάσεων δεν αναζητά ενεργά διαγωνισμούς, και μόνο μια μειονότητα χρησιμοποιεί δομημένα εργαλεία όπως πλατφόρμες δημόσιων

προμηθειών (30%), υπηρεσίες ειδοποίησης για διαγωνισμούς (20%) ή αφιερωμένο προσωπικό (20%) για την παρακολούθηση ευκαιριών. Παρότι το 80% κινείται από το ενδεχόμενο νέων εμπορικών ευκαιριών και το 30% βλέπει τους διαγωνισμούς ως μέσο για την εισαγωγή νέων προϊόντων ή υπηρεσιών, η ενημέρωση σχετικά με τα υποστηρικτικά μέτρα παραμένει άνιση. Μόνο το 40% γνωρίζει φορολογικά κίνητρα, το 20% αναγνωρίζει χρηματοδοτικά σχήματα και μόλις το 10% αναφέρει προγράμματα κατάρτισης, ενώ το 30% δηλώνει ότι δεν γνωρίζει κανένα κίνητρο. Αυτά τα δεδομένα υποδηλώνουν ότι, παρά το εμπορικό ενδιαφέρον, οι ΚΕ αντιμετωπίζουν σαφείς **προκλήσεις όσον αφορά την ικανότητα, την ενημέρωση και την πρόσβαση**, οι οποίες περιορίζουν τη ενεργό συμμετοχή τους στις Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις.

Εμπόδια και ευκαιρίες

Με βάση τις απαντήσεις των Κοινωνικών Επιχειρήσεων, το 80% εντόπισε ως κύρια εμπόδια για τη συμμετοχή σε δημόσιες συμβάσεις τα **στενά χρονικά περιθώρια προετοιμασίας** διαγωνισμών, τις δυσκολίες **εντοπισμού σχετικών ευκαιριών** και τις **θεσμικές διακρίσεις**. Επιπλέον, το 60% ανέφερε προβλήματα στην επικοινωνία με τις δημόσιες αρχές και εμπόδια στην αποτελεσματική συνεργασία ως σημαντικά σημεία μπλοκαρίσματος. Ένα ακόμη 40% τόνισε την πολυπλοκότητα χρήσης των πλατφορμών δημόσιων προμηθειών, την ανεπαρκή καθοδήγηση και το υψηλό κόστος προετοιμασίας των υποβολών διαγωνισμών. Λιγότερο συχνά αναφέρθηκαν, αλλά παραμένουν σχετικά, οι απαιτήσεις προηγούμενης εμπειρίας, η ανάγκη χρηματοοικονομικών εγγυήσεων και οι περιορισμένοι εσωτερικοί πόροι.

Εικόνα 6 Γράφημα αναγνωρισμένων σημείων φραγμού στην Μάλτα

Παρόλα αυτά οι **υπηρεσίες κατάρτισης και συμβουλευτικής** αναδεικνύονται ως οι πιο συχνά προτεινόμενες διατομεακές λύσεις. Η ενίσχυση της ψηφιακής υποδομής, ιδιαίτερα μέσω κεντρικών

πλατφορμών προμηθειών, θεωρείται ουσιαστική για τη βελτίωση της πρόσβασης και της συμμετοχής. Επιπλέον, η προώθηση της έγκαιρης εμπλοκής και η δημιουργία μηχανισμών συνεργασίας μεταξύ των Κοινωνικών Επιχειρήσεων και των δημόσιων αρχών θεωρούνται κρίσιμα βήματα για την υπέρβαση των δομικών εμποδίων και την ανάπτυξη πιο περιεκτικών πρακτικών παροχών

Σημειώνεται ότι η επικοινωνία με τις δημόσιες αρχές στη Μάλτα αποδείχθηκε ιδιαίτερα δύσκολη. Παρά τις επανειλημμένες προσπάθειες προσέγγισης, υπήρξε περιορισμένη ανταπόκριση, κυρίως λόγω του ασαφούς θεσμικού πλαισίου που περιβάλλει τις Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις στη χώρα. Επιπλέον, συχνά ήταν δύσκολο να εντοπιστούν και να συνδεθούν με τα κατάλληλα υπεύθυνα πρόσωπα εντός των σχετικών δημόσιων φορέων, γεγονός που εμπόδιζε τις προσπάθειες για ουσιαστική συμμετοχή ή συνεισφορά.

Βουλγαρία

Ευρήματα από τις Απαντήσεις των Κοινωνικών Επιχειρήσεων

Τα ακόλουθα ευρήματα βασίζονται στην ανάλυση των δεδομένων που συλλέχθηκαν από ερωτηματολόγια που απαντήθηκαν από κοινωνικές επιχειρήσεις.

Πίνακας 22 Αποτελέσματα ερωτηματολογίου για τη Βουλγαρία

Αποτελέσματα από τις απαντήσεις των Κοινωνικών Επιχειρήσεων	
Παράμετρος	Βαθμολογία
Μέσος αριθμός εργαζομένων	19
Επίπεδο εξοικείωσης με τις Δημόσιες Συμβάσεις και το αντίστοιχο θεσμικό πλαίσιο	3/5
Επίπεδο εξοικείωσης με τις Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις και το αντίστοιχο θεσμικό πλαίσιο	2,7/5
Ποσοστό ΚΕ που έχουν συμμετάσχει σε Δημόσιες ή Κοινωνικές Συμβάσεις	10%
Ποσοστό ΚΕ που έχουν τη δυνατότητα να συμμετάσχουν σε διαδικασίες Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων (ΚΔΣ)	70%

Ποσοστό ΚΕ που μπορούν να συμμετάσχουν σε διαδικασίες Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων (ΚΔΣ) αλλά αντιμετωπίζουν δυσκολίες	71%
---	-----

Σύμφωνα με τα δεδομένα του παραπάνω πίνακα, οι κοινωνικές επιχειρήσεις στην Βουλγαρία έχουν μέσο όρο 19 υπαλλήλους χαρακτηριζόμενη ως **επιχείρηση μετρίου μεγέθους**. Η αυτοαξιολόγηση των Κοινωνικών Επιχειρήσεων σχετικά με την εξοικείωσή τους με τις διαδικασίες δημόσιων συμβάσεων είναι μέτρια, με μέση βαθμολογία 3/5. Ωστόσο, η γνώση τους για τα πλαίσια των Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων είναι ελαφρώς χαμηλότερη, στα 2,7/5. Μόνο το 10% των ΚΕ έχει συμμετάσχει προηγουμένως σε δημόσιες ή κοινωνικές διαδικασίες προμηθειών, υποδηλώνοντας **περιορισμένες ικανότητες**. Παρά ταύτα, το 70% αναφέρει ότι διαθέτει την ικανότητα να συμμετάσχει σε διαδικασίες ΚΔΣ. Ωστόσο, από αυτούς, το 71% αντιμετωπίζει σημαντικές δυσκολίες, αναδεικνύοντας επίμονες προκλήσεις στην πλοήγηση των συστημάτων και απαιτήσεων των παρόχων.

Πλαίσιο πολιτικής και Εμπειρία στις Δημόσιες Συμβάσεις

Οι Κοινωνικές Επιχειρήσεις στη Βουλγαρία, ιδιαίτερα οι μικρότερες και οι λιγότερο εδραιωμένες, γενικά **στερούνται της διοικητικής ικανότητας, της τεχνικής τεχνογνωσίας και της ενημέρωσης** που απαιτούνται για αποτελεσματική συμμετοχή στις διαδικασίες δημόσιων συμβάσεων. Παρότι ορισμένες ΚΕ, ειδικά αυτές που συμμετέχουν σε έργα χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ ή ανήκουν σε μεγαλύτερες συνεργατικές δομές, δείχνουν καλύτερη κατανόηση, η πλειονότητα παραμένει ανεξοικείωτη με τις διαδικασίες προμηθειών. Η ενημέρωση για τις Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις ως διακριτό πολιτικό εργαλείο είναι περιορισμένη. Οι περισσότερες ΚΕ δεν γνωρίζουν ότι οι δημόσιοι διαγωνισμοί μπορεί να περιλαμβάνουν κοινωνικούς ή περιβαλλοντικούς στόχους, ενώ η γνώση για ρήτρες ή κριτήρια ΚΔΣ στα έγγραφα διαγωνισμών είναι σχεδόν ανύπαρκτη, εκτός από ορισμένες οργανώσεις που έχουν εμπειρία σε προγράμματα της ΕΕ ή δίκτυα ΜΚΟ. Παρά τα εθνικά πλαίσια, όπως η Εθνική Έννοια για την Κοινωνική Οικονομία (2021–2025) και τις επικείμενες πρωτοβουλίες στο πλαίσιο του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, εξακολουθούν να υπάρχουν κενά στην επικοινωνία μεταξύ των πολιτικών φορέων και των ΚΕ. Ως αποτέλεσμα, το στρατηγικό δυναμικό των ΚΔΣ παραμένει σε μεγάλο βαθμό ανεκμετάλλευτο λόγω της κακής διάχυσης πληροφοριών και της περιορισμένης πρακτικής καθοδήγησης.

Η **συμμετοχή** των βουλγαρικών ΚΕ στις δημόσιες συμβάσεις παραμένει περιορισμένη και κλαδικά εξειδικευμένη, με τη συμμετοχή να συγκεντρώνεται κυρίως σε τομείς όπως οι κοινωνικές υπηρεσίες, η τροφοδοσία τροφίμων, η συμβουλευτική και τα περιβαλλοντικά προϊόντα. Παρότι η χρήση του εθνικού Συστήματος Δημοσίων Προμηθειών (ΑΟΡ) έχει επιτρέψει την ηλεκτρονική πρόσβαση σε διαγωνισμούς, πολλές ΚΕ αντιμετωπίζουν προκλήσεις στην πλοήγηση της τεχνικής πολυπλοκότητάς του. Ζητήματα όπως οι σύντομοι χρόνοι υποβολής, η έντονη ανταγωνιστικότητα τιμών, οι περιορισμένοι εσωτερικοί πόροι και η μη εξοικείωση με τα ηλεκτρονικά συστήματα προμηθειών εμποδίζουν τη μεγαλύτερη συμμετοχή.

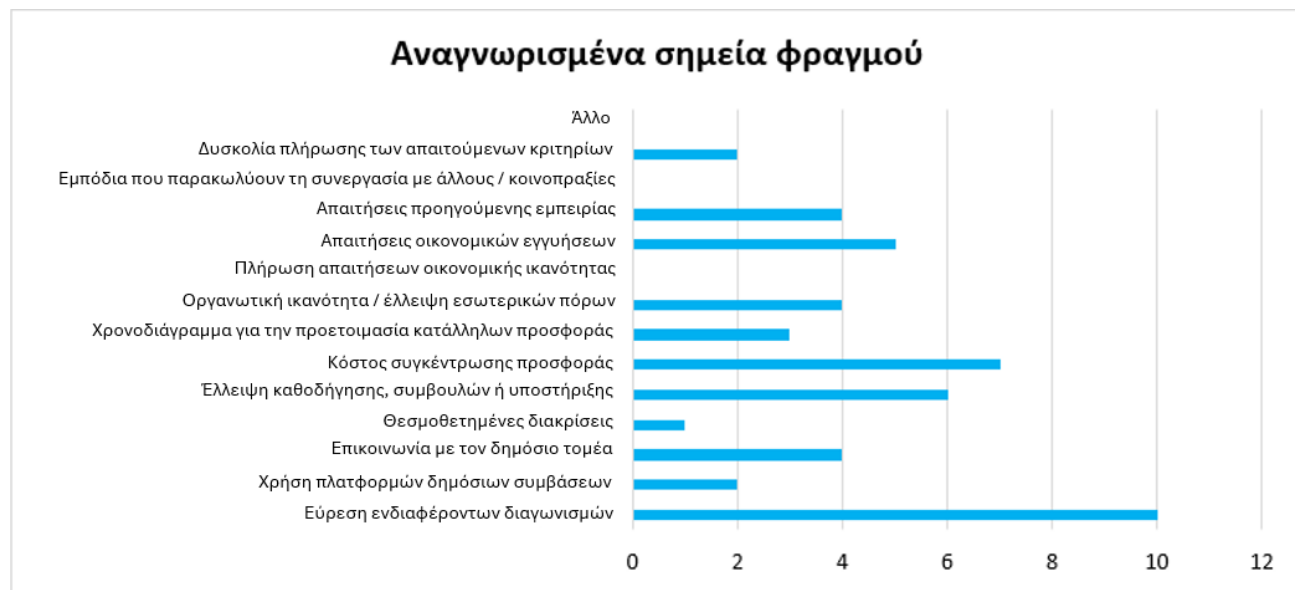

Ωστόσο οι κοινωνικές επιχειρήσεις που συμμετείχαν σε Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις πιο συγκεκριμένα σε διαγωνισμούς αναγνωρίζουν την αξία της ενσωμάτωσης κοινωνικών κριτηρίων, όπως η απασχόληση ευάλωτων ομάδων και οι δίκαιες εργασιακές πρακτικές, και θεωρούν τις προμήθειες ως μέσο για την αύξηση του αντίκτυπού τους και τη βελτίωση της οικονομικής βιωσιμότητας. Οι δημόσιες συμβάσεις προσφέρουν στις ΚΕ νομιμοποίηση, αυξημένη προβολή και την ευκαιρία διαφοροποίησης των πηγών εσόδων. Τα υποστηρικτικά δίκτυα και οι συμβουλευτικές υπηρεσίες από ΜΚΟ έχουν διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στη **βελτίωση της πρόσβασης και της κατανόησης**. Ωστόσο, για να αξιοποιήσουν πλήρως τις ευκαιρίες των δημόσιων συμβάσεων, οι ΚΕ χρειάζονται συνεχή ανάπτυξη δεξιοτήτων, σαφέστερη καθοδήγηση και ισχυρότερη εφαρμογή των κοινωνικών ρητρών.

Εμπόδια και ευκαιρίες

Τα πιο σύνηθες αναγνωρισμένα εμπόδια είναι η συμμετοχή στις δημόσιες συμβάσεις, που αναφέρθηκε από το 63% των Κοινωνικών Επιχειρήσεων, είναι η δυσκολία **εντοπισμού σχετικών** και κατάλληλων ευκαιριών διαγωνισμών. Ακολουθεί το **υψηλό κόστος** προετοιμασίας υποβολών διαγωνισμών, το οποίο αναφέρθηκε ως σημαντικό εμπόδιο από το 44% των ερωτώμενων. Επιπλέον, το 38% των ΚΕ τόνισε την **έλλειψη καθοδήγησης**, συμβουλευτικής υποστήριξης και τεχνικής βοήθειας ως βασικές προκλήσεις. Οι απαιτήσεις για χρηματοοικονομικές εγγυήσεις αναγνωρίστηκαν από το 31% ως αποτρεπτικός παράγοντας, ενώ το 25% επεσήμανε εμπόδια όπως οι ανεπαρκείς εσωτερικοί πόροι, η έλλειψη προηγούμενης εμπειρίας και οι δυσκολίες **επικοινωνίας με τις δημόσιες αρχές**. Λιγότερο συχνά αναφερόμενα, αλλά ακόμη σχετικά, εμπόδια περιλαμβάνουν τα στενά χρονικά περιθώρια υποβολής, τα ζητήματα ανταγωνιστικότητας, τις θεσμικές διακρίσεις και την πολυπλοκότητα χρήσης των πλατφορμών δημόσιων συμβάσεων.

Εικόνα 7 Γράφημα αναγνωρισμένων σημείων φραγμού στην Βουλγαρία

Για την αντιμετώπιση των βασικών εμποδίων που περιορίζουν τη συμμετοχή των Κοινωνικών Επιχειρήσεων στις δημόσιες συμβάσεις, προτείνονται διάφορες στενευμένες λύσεις. Η απλούστευση των διαδικασιών διαγωνισμών, η παράταση των προθεσμιών και η βελτίωση της χρηστικότητας των πλατφορμών ηλεκτρονικών προμηθειών μπορούν να μειώσουν σημαντικά το διοικητικό βάρος. Η ανάπτυξη δεξιοτήτων μέσω κατάρτισης, καθοδήγησης και τεχνικής υποστήριξης είναι απαραίτητη για την ενίσχυση της ικανότητας των ΚΕ να συμμετέχουν στις διαδικασίες προμηθειών. Οι **μηχανισμοί οικονομικής υποστήριξης**, όπως επιχορηγήσεις για την προετοιμασία προσφορών και εγγυήσεις, μπορούν να διευκολύνουν την ταμειακή ρευστότητα, ενώ τα εργαλεία μείωσης κινδύνου καθιστούν τις συμβάσεις πιο προσβάσιμες. Σε πολιτικό επίπεδο, η **ενημέρωση για τις Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις** η ενσωμάτωση υποχρεωτικών ή με βαρύτητα κοινωνικών κριτηρίων και η εισαγωγή αποκλειστικών συμβάσεων ή ποσοστώσεων για ΚΕ θα βοηθήσουν στη δημιουργία μιας πιο περιεκτικής αγοράς. Η ενθάρρυνση συνεργασιών και η ενίσχυση της διαφάνειας μέσω παρακολούθησης και αναφορών θα προάγουν περαιτέρω την εμπιστοσύνη και τη μακροχρόνια συμμετοχή στις ΚΔΣ.

Ευρήματα από τις Απαντήσεις των Αναθετουσών Αρχών

Πλαίσιο πολιτικής και εμπειρία στις Δημόσιες Συμβάσεις

Με βάση τις απαντήσεις οι Αναθέτουσες Αρχές (ΑΑ) στη Βουλγαρία εμφανίζουν **μέσο επίπεδο** γνώσης σχετικά με τις Κοινωνικά Υπεύθυνες Δημόσιες Συμβάσεις, με αυτοαξιολογημένη βαθμολογία 3,2/5. Οι περισσότεροι ερωτώμενοι δήλωσαν ότι γνωρίζουν τα υφιστάμενα σχέδια δράσης, τις στρατηγικές και τα σχετικά κριτήρια και ρήτρες ΚΔΣ. Στην πράξη, ωστόσο, η πλειονότητα των δημοσίων συμβάσεων συνεχίζει να βασίζεται στο κριτήριο της χαμηλότερης τιμής, ενώ η χρήση της προσέγγισης «Πιο Οικονομικά Πλεονεκτικού Διαγωνισμού» παραμένει σπάνια. Μόνο μία ΑΑ ανέφερε πραγματική **εμπειρία** στην εφαρμογή διαδικασιών ΚΔΣ. Η ενημέρωση για την αρχή **«Μη Πρόκλησης Σημαντικής Βλάβης» (DNSH)** φαίνεται περιορισμένη και αβέβαιη μεταξύ των ερωτώμενων.

Επιπλέον, η **συνεργασία των ενδιαφερόμενων φορέων** στην προετοιμασία διαγωνισμών είναι ελάχιστη, με μόνο μία ΑΑ να αναφέρει τη συμμετοχή τελικών χρηστών ή εξωτερικών ενδιαφερόμενων. Παρότι οι περισσότεροι ΑΑ θεωρούν ότι διαθέτουν την ικανότητα να αναπτύξουν και να δημοσιεύσουν διαγωνισμούς ΚΔΣ, πολλοί αντιμετωπίζουν προκλήσεις στη διαχείριση έργου και τεχνικά ζητήματα, που συχνά τους οδηγούν στο να εξετάσουν την αναζήτηση εξωτερικής εξειδίκευσης.

Εμπόδια και ευκαιρίες

Οι αναθέτουσες αρχές ανέφεραν αρκετές κομβικές προκλήσεις που περιορίζουν την ικανότητα τους να εφαρμόσουν αποτελεσματικά τις Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις. Ένα κοινό εμπόδιο είναι η **περιορισμένη οργανωτική εμπειρία με τις ΚΔΣ**, με ορισμένες αρχές να σημειώνουν ότι τέτοιες διαδικασίες δεν έχουν ξεκινήσει ή προγραμματιστεί στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους. Ένας σημαντικός περιορισμός είναι η έλλειψη νομικού προσωπικού με επάρκεια για την προετοιμασία

διαδικασιών προμηθειών, επιβαρυνμένος από την έλλειψη συστηματικών ευκαιριών κατάρτισης για το νομικό προσωπικό. Οι συχνές τροποποιήσεις του Νόμου περί Δημόσιων Συμβάσεων περιπλέκουν περαιτέρω τη συμμόρφωση και τη λειτουργική σαφήνεια, ασκώντας επιπλέον πίεση στους ήδη περιορισμένους νομικούς πόρους. Επιπλέον, αν και χρησιμοποιείται το κριτήριο της «πιο οικονομικά πλεονεκτικής προσφοράς», συχνά οδηγεί στην επιλογή αναδόχων με χαμηλό προϋπολογισμό που δεν διαθέτουν την τεχνική ικανότητα, εξειδικευμένο προσωπικό ή επαγγελματικά προσόντα που απαιτούνται για την παροχή ποιοτικών υπηρεσιών.

Περαιτέρω προκλήσεις περιλαμβάνουν τη **γενική έλλειψη γνώσης και εμπειρίας** στις δημόσιες συμβάσεις μεταξύ του προσωπικού, ανεπαρκή κατάρτιση σε απαιτήσεις ειδικά για ΚΔΣ και περιορισμένους οικονομικούς και προϋπολογιστικούς πόρους. Για την αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων, οι Αναθέτουσες Αρχές τονίζουν την ανάγκη **στοχευμένων μέτρων ανάπτυξης δεξιοτήτων**, όπως δομημένα προγράμματα κατάρτισης, επικαιροποιημένη νομική καθοδήγηση και αυξημένη χρηματοοικονομική υποστήριξη για την ενίσχυση της θεσμικής ετοιμότητας στην εφαρμογή των ΚΔΣ.

Ρουμανία

Ευρήματα από τις Απαντήσεις των Κοινωνικών Επιχειρήσεων

Τα ακόλουθα ευρήματα βασίζονται στην ανάλυση των δεδομένων που συλλέχθηκαν από ερωτηματολόγια που απαντήθηκαν από κοινωνικές επιχειρήσεις.

Πίνακας 23 Αποτελέσματα ερωτηματολογίου για τη Ρουμανία

Αποτελέσματα απαντήσεων Κοινωνικών Επιχειρήσεων	
Παράμετρος	Βαθμολογία
Μέσος αριθμός εργαζομένων	6
Επίπεδο εξοικείωσης με τις Δημόσιες Συμβάσεις και το αντίστοιχο θεσμικό πλαίσιο	3/5
Επίπεδο εξοικείωσης με τις Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις και το αντίστοιχο θεσμικό πλαίσιο	2,7/5
Ποσοστό ΚΕ που έχουν συμμετάσχει σε Δημόσιες ή Κοινωνικές Συμβάσεις	40%
Ποσοστό ΚΕ που έχουν τη δυνατότητα να συμμετάσχουν σε διαδικασίες Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων (ΚΔΣ)	71%

Ποσοστό ΚΕ που μπορούν να συμμετάσχουν σε διαδικασίες Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων (ΚΔΣ) αλλά αντιμετωπίζουν δυσκολίες	53%
---	-----

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα οι Κοινωνικές Επιχειρήσεις στην Ρουμανία έχουν την τάση να είναι **μικρές** σε μέγεθος με μέσο όρο υπαλλήλων τα 6 άτομα, που πιθανό να έχει αντίκτυπο στην διοικητική και επιχειρησιακή ικανότητα. Η εξοικείωση τους με τις διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων είναι **μέτρια** με αυτοαξιολογούμενη βαθμολογία να είναι 3 στα 5, ενώ η κατανόηση των δημοσίων πλαισίων συμβάσεων να είναι 2,7. Η συμμετοχή παραμένει περιορισμένη, καθώς το 40% των κοινωνικών επιχειρήσεων έχει συμμετάσχει σε διαδικασίες δημοσίων ή κοινωνικών προμηθειών. Ειδικότερα, το 71% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι έχει την ικανότητα να συμμετάσχει σε διαδικασίες ΚΔΣ, ωστόσο, περισσότεροι από τους μισούς (53%) από αυτούς που είναι ικανοί εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν σημαντικές προκλήσεις.

Θεσμικό Πλαίσιο και Εμπειρία στις Δημόσιες Συμβάσεις

Οι περισσότερες κοινωνικές επιχειρήσεις στην Ρουμανία ανέφεραν **περιορισμένες γνώσεις** και αυτοπεποίθηση όσον αφορά την κατανόηση των διαδικασιών δημόσιων συμβάσεων μεταξύ των Κοινωνικών Επιχειρήσεων (ΚΕ) παραμένει περιορισμένη, με πάνω από το 70% των ερωτηθέντων να αξιολογεί τις γνώσεις του ως μέτριες ή χαμηλές. Η εξοικείωση με τις Κοινωνικά Υπεύθυνες Δημόσιες Συμβάσεις (ΚΥΔΣ) είναι ακόμη χαμηλότερη: λιγότερο από το 10% των ΚΕ γνωρίζουν συγκεκριμένες ρήτρες ή εθνικές στρατηγικές που σχετίζονται με τις ΚΥΔΣ, ενώ μόλις δύο ερωτηθέντες μπόρεσαν να αναφέρουν συγκεκριμένα παραδείγματα κοινωνικών διατάξεων σε προκηρύξεις. Αυτή η έλλειψη γνώσης επιδεινώνεται από την **ανεπαρκή επικοινωνία και καθοδήγηση εκ μέρους των δημόσιων αρχών**, γεγονός που δυσκολεύει τις ΚΕ να κατανοήσουν πώς μπορούν να ανταποκριθούν στα κριτήρια των ΚΥΔΣ ή να επωφεληθούν από τις σχετικές ευκαιρίες. Αν και υπάρχουν εθνικές στρατηγικές και νομικές προβλέψεις, η ορατότητα και η πρακτική εφαρμογή τους παραμένουν αδύναμες, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για πιο στοχευμένα και προσβάσιμα προγράμματα εκπαίδευσης και ενημέρωσης

Όσο η συμμετοχή σε διαδικασίες προμηθειών είναι ελαφρώς υψηλότερη σε γενικούς όρους, με περίπου το 50% των ερωτηθέντων ΚΕ να έχουν λάβει μέρος σε δημόσιους διαγωνισμούς. Ωστόσο, λιγότερο από το 20% έχει συγκεκριμένη **εμπειρία** με δημόσιες συμβάσεις. Όπου υπάρχει συμμετοχή, αυτή είναι συνήθως περιστασιακή και συγκεντρώνεται σε τομείς όπως οι υπηρεσίες καθαρισμού, η διοργάνωση εκδηλώσεων και η αρχειοθέτηση. Τα ποσοστά επιτυχίας παραμένουν χαμηλά, καθώς μόλις τρεις ΚΕ ανέφεραν ότι κέρδισαν συμβάσεις, ενώ μόνο μία παρείχε ανατροφοδότηση σχετικά με ρήτρες. Η εμπειρία με την **ηλεκτρονική πλατφόρμα προμηθειών (SEAP)** είναι μικτή: ορισμένες ΚΕ τη θεωρούν χρήσιμο εργαλείο μάθησης, ενώ άλλες τη βρίσκουν υπερβολικά γραφειοκρατική και δύσχρηστη. Οι κοινωνικές επιχειρήσεις επιδιώκουν κυρίως τη συμμετοχή σε διαγωνισμούς για να αποκτήσουν πρόσβαση σε νέες αγορές, να ενισχύσουν τη χρηματοοικονομική τους σταθερότητα και να δημιουργήσουν θεσμικές συνεργασίες, αν και σε

ορισμένες περιπτώσεις αυτό υπαγορεύεται από τη φύση των υπηρεσιών τους. Παρά τη διαθεσιμότητα μηχανισμών υποστήριξης, όπως προγράμματα κατάρτισης, χρηματοδοτικά σχήματα και συμβουλευτικές υπηρεσίες, οι ΚΕ συχνά διαπιστώνουν ότι στην πράξη παραμένουν ανεπαρκή. Οι επίμονοι φραγμοί τις αφήνουν απροετοίμαστες και υποεξυπηρετούμενες στην προσπάθειά τους να συμμετάσχουν αποτελεσματικά σε κοινωνικές συμβάσεις.

Εμπόδια και ευκαιρίες

Σύμφωνα με τις απαντήσεις, το 52% των κοινωνικών επιχειρήσεων Κοινωνικές Επιχειρήσεις (ΚΕ) αναγνώρισαν τα **στενά χρονικά περιθώρια** προετοιμασίας διαγωνισμών και τις δυσκολίες επικοινωνίας με τις δημόσιες αρχές ως βασικά εμπόδια. Επιπλέον, το 38% ανέφερε προκλήσεις στην **εύρεση σχετικών διαγωνισμών** και **τόνισε τις απαιτήσεις χρηματοοικονομικών** εγγυήσεων ως σημαντικά εμπόδια. Το ένα τρίτο (33%) των ΚΕ επεσήμανε τους περιορισμένους εσωτερικούς πόρους ως περιορισμό, ενώ το 29% αντιμετώπισε δυσκολίες στην κάλυψη απαιτήσεων που σχετίζονται με προηγούμενη εμπειρία και χρηματοοικονομική επάρκεια. Τέλος, το 19% τόνισε το υψηλό κόστος προετοιμασίας προσφοράς και τις δυσκολίες στη χρήση των πλατφορμών δημόσιων προμηθειών ως περαιτέρω εμπόδια στη συμμετοχή.

Εικόνα 8 Γράφημα αναγνωρισμένων σημείων φραγμού στην Ρουμανία

Για την αντιμετώπιση των βασικών προβλημάτων των κοινωνικών επιχειρήσεων Για την αντιμετώπιση των βασικών εμποδίων που αντιμετωπίζουν οι Κοινωνικές Επιχειρήσεις (ΚΕ) στην πρόσβαση σε ευκαιρίες Κοινωνικά Υπεύθυνων Δημόσιων Συμβάσεων, προέκυψαν αρκετές πρακτικές λύσεις από τις συλλογικές απαντήσεις. Πρώτον, οι ΚΕ υποστηρίζουν έντονα την ανάγκη τακτικών, ποιοτικών προγραμμάτων κατάρτισης που εστιάζουν στην προετοιμασία προσφορών, στην τεκμηρίωση και στην έγκαιρη επικοινωνία με τις Αναθέτουσες Αρχές. Συμπληρωματικές υπηρεσίες συμβουλευτικής μπορούν να παρέχουν εξατομικευμένη καθοδήγηση, ενώ εκδηλώσεις

B2B και αλληλεπιδράσεις με αγοραστές σε πρώιμο στάδιο μπορούν να ενισχύσουν τη συνεργασία και την εμπιστοσύνη. Δεύτερον, οι συμμετέχοντες ζητούν αλλαγή από την επιλογή με βάση τη χαμηλότερη τιμή προς μια **προσέγγιση «καλύτερη αξία για τα χρήματα»** που δίνει προτεραιότητα στον κοινωνικό αντίκτυπο, την καινοτομία και τη βιωσιμότητα. Η απλούστευση της τεκμηρίωσης και η μείωση των γραφειοκρατικών εμποδίων είναι επίσης απαραίτητες για τη δημιουργία ενός πιο δίκαιου περιβάλλοντος. Τέλος, η ανάπτυξη κεντρικών, φιλικών προς τον χρήστη πλατφορμών για τη δημοσίευση δημόσιων διαγωνισμών, σε συνδυασμό με βελτιωμένη συμβουλευτική υποστήριξη και ενισχυμένη επικοινωνία μεταξύ των ΚΕ και των δημόσιων φορέων, θα ενίσχυε σημαντικά την πρόσβαση, τη διαφάνεια και τη συμμετοχή στις διαδικασίες προμηθειών.

Ευρήματα από τις Απαντήσεις των Αναθετουσών Αρχών

Πλαίσιο πολιτικής και εμπειρία στις Δημόσιες Συμβάσεις

Οι απαντήσεις του ερωτηματολογίου δείχνουν ότι οι αναθέτουσες αρχές (ΑΑ) στην Ρουμανία εμφανίζουν ελαφρώς ελαφρώς **πάνω από το μέσο επίπεδο κατανόησης** των διαδικασιών Κοινωνικά Υπεύθυνων Δημόσιων Συμβάσεων, με μέση αυτοαξιολογημένη βαθμολογία 3,4/5. Ωστόσο, η γνώση τους σχετικά με συγκεκριμένα σχέδια δράσης, στρατηγικές και ρήτρες ΚΔΣ είναι σημαντικά χαμηλότερη. Μόνο 2 από τις 7 ΑΑ που συμμετείχαν στις συνεντεύξεις έχουν εφαρμόσει πραγματικά διαδικασίες ΚΔΣ. Οι περισσότερες ΑΑ ανέφεραν ότι έχουν **έλλειψη τεχνικής εμπειρογνομωσύνης και νομικής ικανότητας** που απαιτούνται για την ανάπτυξη και δημοσίευση διαγωνισμών ΚΔΣ ανεξάρτητα, και πολλές δήλωσαν ότι θα βασίζονταν σε εξωτερική τεχνογνωσία για να καλύψουν αυτά τα κενά.

Μεταξύ των επτά δημόσιων φορέων που συμμετείχαν, το **κυρίαρχο κριτήριο παροχής** παραμένει η «χαμηλότερη τιμή», όπως ανέφερε το 57% των ερωτηθέντων. Αυτό αντικατοπτρίζει μια προσέγγιση καθοδηγούμενη από το κόστος, η οποία συνεχίζει να κυριαρχεί σε πολλούς δημόσιους διαγωνισμούς. Αντίθετα, το 43% ανέφερε ότι χρησιμοποιεί τη μέθοδο «Πιο Οικονομικά Πλεονεκτικός Διαγωνισμός», κυρίως μεταξύ φορέων με μεγαλύτερη εξοικείωση με τα πλαίσια δημόσιων προμηθειών. Αν αυτή η μέθοδος επιτρέπει την ενσωμάτωση κοινωνικών και περιβαλλοντικών παραμέτρων παράλληλα με το κόστος, η εφαρμογή του παραμένει περιορισμένη.

Η ενημέρωση για την **αρχή «Μη Πρόκλησης Σημαντικής Βλάβης» (DNSH)** είναι σχετικά υψηλή, με τέσσερις από τους επτά ερωτηθέντες να δηλώνουν εξοικείωση. Ωστόσο, η πραγματική εφαρμογή της DNSH στις διαδικασίες προμηθειών παραμένει χαμηλή, ακόμη και μεταξύ αυτών που τη γνωρίζουν. Αυτό το κενό υποδηλώνει σαφή ανάγκη για στοχευμένη κατάρτιση και βελτιωμένη ενσωμάτωση των προτύπων DNSH στις οδηγίες προμηθειών.

Η **εμπλοκή των ενδιαφερόμενων φορέων** στη διαδικασία διαγωνισμού είναι επίσης περιορισμένη. Μόνο ένας φορέας (14%) ανέφερε ότι εμπλέκει εξωτερικούς ενδιαφερόμενους, όπως ενώσεις ή ιδρύματα, κατά την προετοιμασία διαγωνισμών. Οι υπόλοιποι 86% επιβεβαίωσαν ότι δεν υπάρχει εμπλοκή τελικών χρηστών ή εκπροσώπων της κοινότητας. Αυτό υποδηλώνει ένα ευρύτερο συστημικό ζήτημα: η διαβούλευση με ενδιαφερόμενους είναι σπάνια και τείνει να

πραγματοποιείται με μη δομημένο τρόπο, αντί να αποτελεί οργανωμένο ή τακτικό μέρος του σχεδιασμού παροχών.

Εμπόδια και ευκαιρίες

Τα κύρια εμπόδια στην εφαρμογή των Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων περιλαμβάνουν κενά στο νομικό και πολιτικό πλαίσιο, όπως επισήμανε σχεδόν το μισό των ερωτηθέντων, οι οποίοι τόνισαν την **ασαφή νομοθεσία, την ανεπαρκή ρύθμιση** ειδικά για τις ΚΔΣ και την θεσμική αντίσταση που προκύπτει από ασαφή νομικά πλαίσια. **Οι ελλείψεις σε δεξιότητες και γνώση** αναδείχθηκαν ως η πιο συχνά αναφερόμενη πρόκληση. Πολλές Αναθέτουσες Αρχές ανέφεραν περιορισμένη ενημέρωση για τις ΚΔΣ, έλλειψη κατάλληλης εκπαίδευσης, ανεπαρκή νομική και διαχειριστική εμπειρογνωμοσύνη, καθώς και χαμηλή κατανόηση σημαντικών αρχών, όπως η «Μη Πρόκληση Σημαντικής Βλάβης».

Άλλα εμπόδια περιλαμβάνουν **υπερβολική γραφειοκρατία, παρωχημένη υποδομή** τεχνολογιών, δύσκολες οικονομικές συνθήκες για τις κοινωνικές επιχειρήσεις και περιορισμένη εμπιστοσύνη ή συνεργασία μεταξύ δημόσιων φορέων και κοινωνικών δρώντων. Ορισμένοι ερωτηθέντες ανέφεραν επίσης περιπτώσεις διάκρισης έναντι ευάλωτων προμηθευτών, που δυσχεραίνουν περαιτέρω τη συμμετοχή.

Όσον αφορά τις προσπάθειες ανάπτυξης ικανοτήτων, οι περισσότεροι ερωτηθέντες αναγνώρισαν την ύπαρξη **προγραμμαμάτων εκπαίδευσης** που παρέχονται από εξουσιοδοτημένους εκπαιδευτές, την ANAP, πανεπιστήμια και ειδικούς φορείς, όπως η DGASPC Botoşani, η οποία προσφέρει εκπαίδευση κάθε δύο χρόνια. Ωστόσο, υπάρχει κοινή αντίληψη ότι αυτές οι πρωτοβουλίες είναι ανεπαρκείς, συχνά πολύ θεωρητικές, σπάνιες ή γενικές. Υπάρχει έντονη ανάγκη για πρακτικά, βιωματικά εργαστήρια με πραγματικά μελέτες περιπτώσεων και ενεργή συμμετοχή της κοινότητας, προκειμένου να εξοπλιστούν καλύτερα οι Αναθέτουσες Αρχές για αποτελεσματική εφαρμογή των ΚΔΣ.

Κύπρος

Ευρήματα από τις Απαντήσεις των Κοινωνικών Επιχειρήσεων

Τα ακόλουθα ευρήματα βασίζονται στην ανάλυση των δεδομένων που συλλέχθηκαν από ερωτηματολόγια που απαντήθηκαν από κοινωνικές επιχειρήσεις.

Πίνακας 24 Αποτελέσματα ερωτηματολογίου για την Κύπρο

Αποτελέσματα απαντήσεων Κοινωνικών Επιχειρήσεων	
Παράμετρος	Βαθμολογία
Μέσος αριθμός εργαζομένων	14

Επίπεδο εξοικείωσης με τις Δημόσιες Συμβάσεις και το αντίστοιχο θεσμικό πλαίσιο	2/5
Επίπεδο εξοικείωσης με τις Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις και το αντίστοιχο θεσμικό πλαίσιο	1,5/5
Ποσοστό ΚΕ που έχουν συμμετάσχει σε Δημόσιες ή Κοινωνικές Συμβάσεις	5%
Ποσοστό ΚΕ που έχουν τη δυνατότητα να συμμετάσχουν σε διαδικασίες Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων (ΚΔΣ)	90%
Ποσοστό ΚΕ που μπορούν να συμμετάσχουν σε διαδικασίες Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων (ΚΔΣ) αλλά αντιμετωπίζουν δυσκολίες	56%

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις που συμμετείχαν στις συνεντεύξεις στην Κύπρο έχουν συνήθως κατά μέσο όρο 14 εργαζομένους. Η εξοικείωσή τους με τις Δημόσιες Συμβάσεις και το σχετικό πολιτικό πλαίσιο είναι **σχετικά χαμηλή**, με μέση βαθμολογία 2/5, ενώ η κατανόησή τους για τις Κοινωνικά Δημόσιες Συμβάσεις είναι ακόμη πιο περιορισμένη, με βαθμολογία μόλις 1,5/5. Παρά ταύτα, το 90% των ΚΕ αναφέρει ότι διαθέτει την ικανότητα να συμμετέχει σε διαδικασίες ΚΔΣ. Ωστόσο, μόνο το 5% έχει πράγματι συμμετάσχει σε δημόσιες ή κοινωνικές διαδικασίες προμηθειών. Περισσότεροι από τους μισούς (56%) από τις ΚΕ που είναι ικανές να συμμετέχουν εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν σημαντικές δυσκολίες κατά τη συμμετοχή τους στις ΚΔΣ, υποδεικνύοντας την ύπαρξη εμποδίων που περιορίζουν μια ευρύτερη και πιο αποτελεσματική εμπλοκή σε αυτές τις ευκαιρίες προμηθειών.

Πλαίσιο πολιτικής και Εμπειρία στις Δημόσιες Συμβάσεις

Το επίπεδο των **γνώσεων** μεταξύ των κοινωνικών επιχειρήσεων στην Κύπρο σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις είναι αξιοσημείωτα χαμηλό. Το ήμισυ των ερωτηθέντων (50%) αξιολόγησε την κατανόησή του για το πολιτικό πλαίσιο και τις διαδικασίες ως **πολύ χαμηλή**, με ένα επιπλέον 20% να δηλώνει χαμηλή γνώση. Μόνο ένα μικρό ποσοστό ανέφερε μέτρια (15%) ή καλή (15%) κατανόηση, ενώ κανένας δεν δήλωσε πολύ καλή εξοικείωση. Η κατάσταση είναι ακόμη πιο έντονη όσον αφορά τις Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις, όπου το 65% των ερωτηθέντων ανέφερε πολύ χαμηλή γνώση και το 30% χαμηλή, αφήνοντας μόλις 5% με καλή κατανόηση. Καμία ΚΕ δεν δήλωσε μέτρια ή πολύ καλή εξοικείωση με τις ΚΔΣ. Ο πιο συχνά αναφερόμενος λόγος για αυτό το κενό γνώσης ήταν η γενική **έλλειψη ενδιαφέροντος**, ακολουθούμενη από **περιορισμένους οικονομικούς πόρους**, υποδεικνύοντας τόσο κίνητρα όσο και δομικά εμπόδια στην κατανόηση των συστημάτων προμηθειών. Η ενημέρωση για βασικά εργαλεία, όπως σχέδια δράσης, στρατηγικές ή ρήτρες ΚΔΣ,

είναι επίσης πολύ περιορισμένη. Μόνο ένας ερωτηθείς αναφέρθηκε σε κριτήρια, ενώ οι υπόλοιποι ήταν αβέβαιοι ή δεν γνώριζαν την ύπαρξή τους.

Η **εμπειρία** με τις Κυπριακές Κοινωνικές Επιχειρήσεις είναι αρκετά **απλή**. Το ανατρεπτικό ποσοστό των 90% των ερωτηθέντων ανέφεραν ότι δεν έχουν συμμετάσχει ποτέ σε κανέναν δημόσιο ή κοινωνικό διαγωνισμό προμηθειών. Από το υπόλοιπο 10%, μόνο μία ΚΕ είχε πράγματι συμμετάσχει σε διαδικασία δημόσιας προμήθειας, ενώ μια άλλη είχε εξετάσει τη συμμετοχή αλλά τελικά δεν υπέβαλε προσφορά. Καμία ΚΕ δεν ανέφερε συμμετοχή σε διαγωνισμό Κοινωνικά Υπεύθυνων Δημόσιων Συμβάσεων συγκεκριμένα.

Αυτές που αναζητούν ευκαιρίες συμμετοχής σε διαγωνισμούς συνήθως βασίζονται σε ενώσεις μέσων μαζικής ενημέρωσης και σε πλατφόρμες δημόσιων προμηθειών, οι οποίες θεωρούνται πιο προσβάσιμες και αποτελεσματικές.

Τα βασικά **κίνητρα** για εξερεύνηση συμμετοχής των Κοινωνικών Επιχειρήσεων σε διαδικασίες προμηθειών περιλαμβάνουν την προοπτική νέων συνεργασιών (αναφέρθηκε από το 70% των ερωτηθέντων) και την πρόσβαση σε νέες αγορές (45%), ενώ η ανάπτυξη νέων προϊόντων ή υπηρεσιών αποτελεί λιγότερο συχνό κίνητρο (30%). Παρά το γεγονός ότι οι μηχανισμοί χρηματοδότησης και τα προγράμματα είναι ευρέως γνωστά (100% επίγνωση), η ενημέρωση για άλλες μορφές υποστήριξης, όπως φορολογικά κίνητρα, στοχευμένη επισήμανση προϊόντων ή προγράμματα κατάρτισης, παραμένει πολύ χαμηλή, υποδεικνύοντας ένα σημαντικό χάσμα μεταξύ της διαθεσιμότητας πολιτικών και της πρακτικής προσβασιμότητας.

Εμπόδια και ευκαιρίες

Οι Κοινωνικές Επιχειρήσεις (ΚΕ) στην Κύπρο αντιμετωπίζουν μια σειρά προκλήσεων κατά την προσπάθειά τους να συμμετάσχουν σε Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις. Το πιο συχνά αναφερόμενο εμπόδιο είναι η **έλλειψη καθοδήγησης, συμβουλών ή υποστήριξης**, όπως ανέφερε το 80% των ερωτηθέντων. Ακολουθούν οι δυσκολίες στην κάλυψη των απαιτήσεων για χρηματοοικονομικές εγγυήσεις (60%) και η ανάγκη προηγούμενης εμπειρίας (55%), που συχνά αποκλείει νεότερες ή μικρότερες ΚΕ. Άλλα σημαντικά εμπόδια περιλαμβάνουν το **κόστος προετοιμασίας προσφοράς** (45%) και τους περιορισμένους εσωτερικούς πόρους ή την οργανωτική ικανότητα (35%). Λιγότερο συχνά αναφερόμενα, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν, είναι ζητήματα όπως η δυσκολία εύρεσης σχετικών διαγωνισμών, η κακή επικοινωνία με τις δημόσιες αρχές και η περιορισμένη ικανότητα πλοήγησης στα συστήματα προμηθειών. Ένα μικρό ποσοστό ανέφερε επίσης προκλήσεις όπως η χρήση πλατφορμών για παροχές, οι θεσμικές διακρίσεις και η δυσκολία σχηματισμού κοινοπραξιών.

Εικόνα 9 Γράφημα αναγνωρισμένων σημείων φραγμού στην Κύπρο

Για την αντιμετώπιση αυτών των εμποδίων, οι περισσότεροι υποστηριζόμενες λύσεις είναι πρακτικές και εστιάζουν στην ενίσχυση δυνατοτήτων. Η συντριπτική πλειονότητα (90%) υποστηρίζει τη **συμμετοχή σε προγράμματα κατάρτισης για την προετοιμασία** προσφορών, ενώ το 60% προτείνει την πρόσβαση σε συμβουλευτικές υπηρεσίες. Το ήμισυ των ερωτηθέντων θεωρεί χρήσιμη μια κεντρική ιστοσελίδα που συγκεντρώνει τις ευκαιρίες δημόσιων διαγωνισμών. Άλλες προτάσεις περιλαμβάνουν τη διοργάνωση εκδηλώσεων B2B για την προώθηση κοινοπραξιών (35%), την ενθάρρυνση πρώιμης επικοινωνίας με τους αναθέτοντες (25%) και τη βελτίωση των διαδικασιών προμηθειών ώστε να δίνεται προτεραιότητα στην ποιότητα έναντι της τιμής (15%). Λιγότερο συχνά προτάθηκαν η συνεργασία με καθιερωμένες εταιρείες (10%) και οι επισκέψεις ανακάλυψης (5%). Συνοψίζοντας, οι πιο αποτελεσματικές λύσεις είναι αυτές που ενισχύουν τις ικανότητες, προσφέρουν επαγγελματική υποστήριξη και βελτιώνουν την πρόσβαση σε διαφανείς και φιλικές προς τον χρήστη πληροφορίες διαγωνισμών.

Ευρήματα από τις Απαντήσεις των Αναθετουσών Αρχών

Πλαίσιο πολιτικής και εμπειρία στις Δημόσιες Συμβάσεις

Σύμφωνα με τις συλλεγμένες απαντήσεις η γνώση των Αναθετουσών Αρχών σχετικά με τις διαδικασίες Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων είναι **ελαφρώς πάνω από τον μέσο όρο**, με συνολική βαθμολογία 3,4/5. Η εξοικείωσή τους με το ευρύτερο πολιτικό πλαίσιο είναι μέτρια, με μέσο όρο 3/5. Ωστόσο, η ενημέρωση για υπάρχοντα σχέδια δράσης, στρατηγικές και συγκεκριμένες ρήτρες σχετικές με τις ΚΔΣ παραμένει περιορισμένη. Σημαντικό είναι ότι καμία από τις Αναθέτουσες Αρχές που συμμετείχαν στις συνεντεύξεις δεν έχει εφαρμόσει ή χρησιμοποιήσει πρακτικά τις ΚΔΣ.

Στην Κύπρο, δεν υπάρχει επί του παρόντος συγκεκριμένος νόμος ή σύνολο κατευθυντήριων γραμμών αφιερωμένο αποκλειστικά στην εφαρμογή των ΚΔΣ. Παρά το γεγονός ότι το νομικό πλαίσιο ενθαρρύνει τη χρήση της μεθόδου **«Πιο Οικονομικά Πλεονεκτικός Διαγωνισμός»** στην πράξη οι Αναθέτουσες Αρχές εξακολουθούν να βασίζονται κυρίως στο κριτήριο της χαμηλότερης τιμής, περιορίζοντας τη χρήση κοινωνικά υπεύθυνων κριτηρίων.

Το ηλεκτρονικό σύστημα δημόσιων προμηθειών (e-PPS) υποστηρίζει ολόκληρο τον κύκλο ζωής ενός διαγωνισμού και αποτελεί βασικό εργαλείο για την προώθηση της διαφάνειας, της ασφάλειας και της αποτελεσματικότητας στις διαδικασίες δημόσιων προμηθειών. Επιτρέπει την **ηλεκτρονική υποβολή προσφορών**, την αξιολόγηση και τη διαχείριση των συμβάσεων. Ωστόσο, ορισμένοι ενδιαφερόμενοι αντιμετωπίζουν τεχνικά εμπόδια και δυσκολίες στη χρήση του συστήματος, γεγονός που περιορίζει την πλήρη αξιοποίησή του. Όσον αφορά την εφαρμογή της αρχής **«Μη Πρόκλησης Σημαντικής Βλάβης» (DNSH)** στους δημόσιους διαγωνισμούς, οι περισσότεροι ερωτηθέντες αξιολογούν την εφαρμογή της ως μέτρια, με ένα σημαντικό ποσοστό να την θεωρεί χαμηλή, ενώ κανείς δεν εκτιμά ότι η εφαρμογή είναι υψηλή ή πολύ υψηλή.

Ενθαρρυντικό είναι ότι η συντριπτική πλειονότητα (80%) των οργανισμών που συμμετείχαν ανέφερε ότι **εμπλέκει τελικούς χρήστες και ενδιαφερόμενους φορείς**, κυρίως οργανισμούς υποστήριξης επιχειρήσεων και εξωτερικούς εμπειρογνώμονες, στις διαδικασίες προετοιμασίας διαγωνισμών. Η συμμετοχή των δήμων και των τοπικών κοινοτήτων, αν και υπάρχει, παραμένει περιορισμένη. Η εμπλοκή αυτή στοχεύει κυρίως στη βελτίωση της συνάφειας και του αντίκτυπου των διαγωνισμών και στη διασφάλιση ότι οι προμήθειες ανταποκρίνονται στις πραγματικές ανάγκες της κοινότητας και των οργανισμών.

Εμπόδια και ευκαιρίες

Τα κύρια εμπόδια για την εφαρμογή των Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων στην Κύπρο περιλαμβάνουν το **αδύναμο νομικό και ρυθμιστικό πλαίσιο** ως βασικό εμπόδιο. Η απουσία μιας επίσημης οριστικής διατύπωσης για τις ΚΔΣ, σε συνδυασμό με την έλλειψη συγκεκριμένων κριτηρίων ή ρητρών στη νομοθεσία, οδηγεί σε αβεβαιότητα και ασυνεπή εφαρμογή. Επιπλέον, υπάρχει **χαμηλή θεσμική ικανότητα και περιορισμένοι πόροι** μεταξύ των δημόσιων αναθετουσών αρχών. Πολλοί δημόσιοι υπάλληλοι δεν διαθέτουν επαρκή γνώση όχι μόνο για τις ΚΔΣ, αλλά και για τις διαδικασίες δημόσιων προμηθειών γενικότερα. Ως αποτέλεσμα, συχνά εφαρμόζουν παραδοσιακές μεθόδους, όπως η ανάθεση συμβάσεων αποκλειστικά βάσει της χαμηλότερης τιμής, λόγω έλλειψης εμπιστοσύνης και ασαφούς νομικού πλαισίου. Τέλος, **η ανεπαρκής πολιτική δέσμευση και θεσμική υποστήριξη** επιβραδύνουν περαιτέρω την πρόοδο. Οι ΚΔΣ δεν έχουν πολιτική προτεραιότητα και η τοπική αγορά δεν είναι ακόμη ώριμη για να προσφέρει επαρκή αριθμό προμηθευτών από κοινωνικές επιχειρήσεις.

Παρά αυτές τις προκλήσεις, υπάρχουν αρκετές ευκαιρίες που μπορούν να αξιοποιήσουν το δυναμικό των ΚΔΣ στην Κύπρο. Η καθιέρωση **σαφών πολιτικών κατευθυντήριων γραμμών**, σχεδίων δράσης και οικονομικών **κινήτρων** μπορεί να κινητοποιήσει τις Αναθέτουσες Αρχές και να

προωθήσει την ενσωμάτωση κοινωνικών κριτηρίων στους διαγωνισμούς. Η επένδυση στην ανάπτυξη ικανοτήτων και σε στοχευμένα **προγράμματα κατάρτισης** για τους δημόσιους αναθέτοντες θα ενίσχυε την αυτοπεποίθηση και την ικανότητά τους να εφαρμόζουν τις αρχές των ΚΔΣ. Επιπλέον, η **προώθηση διαλειτουργικής συνεργασίας** εντός των δημόσιων φορέων, μέσω δημιουργίας διατμηματικών ομάδων εργασίας, θα μπορούσε να υποστηρίξει την ανάπτυξη διαγωνισμών που ενσωματώνουν κοινωνικούς στόχους. Από την πλευρά της αγοράς, οι **ενημερωτικές εκστρατείες** και τα **κίνητρα** για τη δημιουργία και συμμετοχή κοινωνικών επιχειρήσεων στις δημόσιες συμβάσεις μπορούν να ενισχύσουν την ετοιμότητα της προσφοράς. Παρά το γεγονός ότι το 60% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι ορισμένα προγράμματα κατάρτισης είναι διαθέσιμα, όπως αυτά που οργανώνονται από τη Διεύθυνση Οικονομικού Ελέγχου Ευρωπαϊκών Κονδυλίων, ένας σημαντικός αριθμός παραμένει αδιάφορος για τέτοιες ευκαιρίες, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για καλύτερη επικοινωνία και προσβασιμότητα.

3.2.3 Συγκριτική ανάλυση και Μοντέλο στατιστικής ανάλυσης

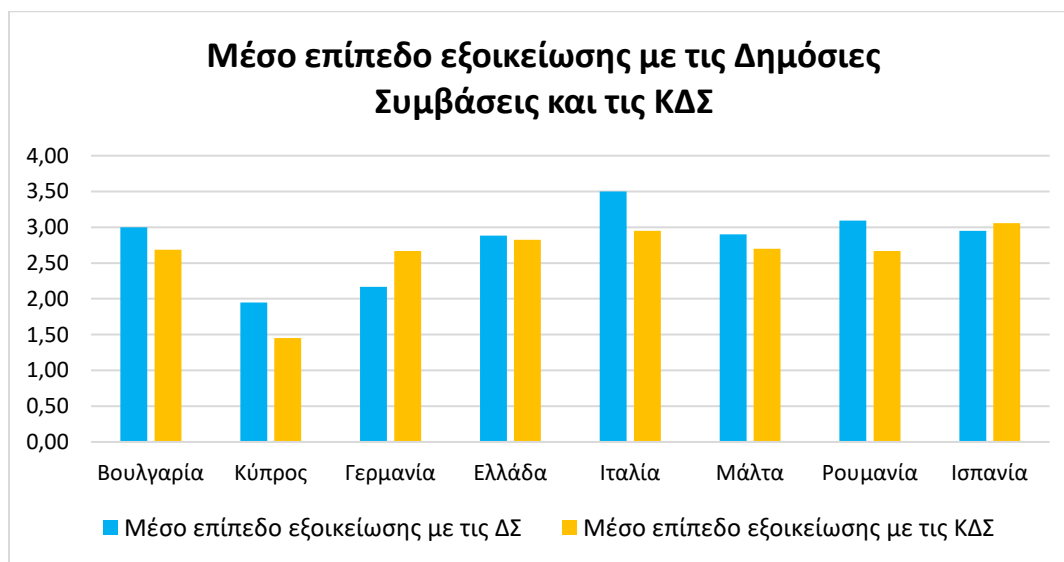
Συγκριτική ανάλυση αποτελεσμάτων

Μετά την ολοκλήρωση των αναλύσεων σε εθνικό επίπεδο, πραγματοποιήθηκε μια συγκριτική ανάλυση με σκοπό να αναδειχθούν τα **σημαντικότερα ευρήματα** σε όλες τις συμμετέχουσες χώρες. Η ανάλυση αυτή στοχεύει στον εντοπισμό τόσο **βασικών διαφορών** όσο και **κοινών στοιχείων** μεταξύ των χωρών-εταίρων, προσφέροντας μια πιο σαφή εικόνα των κοινών προκλήσεων αλλά και των ειδικών τάσεων που επικρατούν σε κάθε χώρα στον τομέα των δημόσιων και κοινωνικών συμβάσεων.

Συγκριτική Ανάλυση των ευρημάτων για τις ΚΕ

Η ανάλυση ξεκινά με την εξέταση του **επιπέδου γνώσεων και εξοικείωσης** των κοινωνικών επιχειρήσεων σε όλες τις συμμετέχουσες χώρες. Τα αποτελέσματα, τα οποία συγκεντρώθηκαν από τα δεδομένα, παρουσιάζονται στο παρακάτω ραβδόγραμμα. Το διάγραμμα αποτυπώνει τον μέσο βαθμό εξοικείωσης των κοινωνικών επιχειρήσεων σε οκτώ ευρωπαϊκές χώρες με τις Δημόσιες Συμβάσεις (ΔΣ) και τις Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις (ΚΔΣ), χρησιμοποιώντας κλίμακα από το 1 έως το 5.

Εικόνα 10 Εξοικείωση των χωρών-εταίρων με τις ΔΣ και τις ΚΔΣ

Βάσει του διαγράμματος, η **Ιταλία** ξεχωρίζει με το **υψηλότερο επίπεδο** εξοικείωσης και στους δύο τομείς, ιδιαίτερα στις δημόσιες συμβάσεις. Αυτό υποδηλώνει μια σχετικά ισχυρή εμπλοκή και κατανόηση των διαδικασιών συμβάσεων από τις ιταλικές Κοινωνικές Επιχειρήσεις (ΚΕ). Στον αντίποδα, η **Κύπρος** εμφανίζει το **χαμηλότερο επίπεδο εξοικείωσης**, ειδικά με τις Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις (ΚΔΣ), όπου ο μέσος όρος πέφτει γύρω στο 1,5, γεγονός που υποδηλώνει σημαντικό κενό γνώσεων.

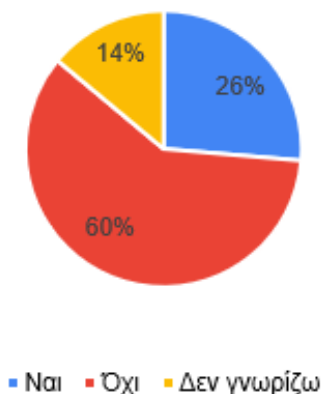
Σε γενικές γραμμές, οι περισσότερες χώρες παρουσιάζουν **ελαφρώς υψηλότερη εξοικείωση με τις δημόσιες συμβάσεις σε σχέση με τις ΚΔΣ**. Η τάση αυτή δείχνει ότι, ενώ οι ΚΕ μπορεί να έχουν κάποια εμπειρία με τις διαδικασίες προμηθειών, οι ειδικές γνώσεις και δεξιότητες που απαιτούνται για κοινωνικά εστιασμένους διαγωνισμούς είναι λιγότερο διαδεδομένες. Χώρες όπως η Ελλάδα, η Ισπανία και η Ρουμανία εμφανίζουν μέτρια και σχετικά ισορροπημένα επίπεδα εξοικείωσης και στις δύο κατηγορίες, με μέσους όρους κοντά στο 3. Η Γερμανία παρουσιάζει μια ενδιαφέρουσα περίπτωση, όπου η εξοικείωση με τις ΚΔΣ υπερβαίνει ελαφρώς αυτήν με τις δημόσιες συμβάσεις.

Όσον αφορά τη γνώση των ΚΕ για τις εθνικές και περιφερειακές στρατηγικές ΚΔΣ, τα αποτελέσματα δείχνουν σταθερά **χαμηλό επίπεδο** σε ολόκληρο το δείγμα, ανεξαρτήτως χώρας. Τα διαγράμματα πίτας που ακολουθούν αποτυπώνουν αυτή την τάση.

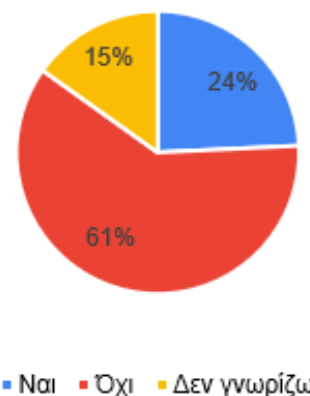

Γνώση και ενημέρωση σχετικά με εθνικές στρατηγικές ΚΔΣ

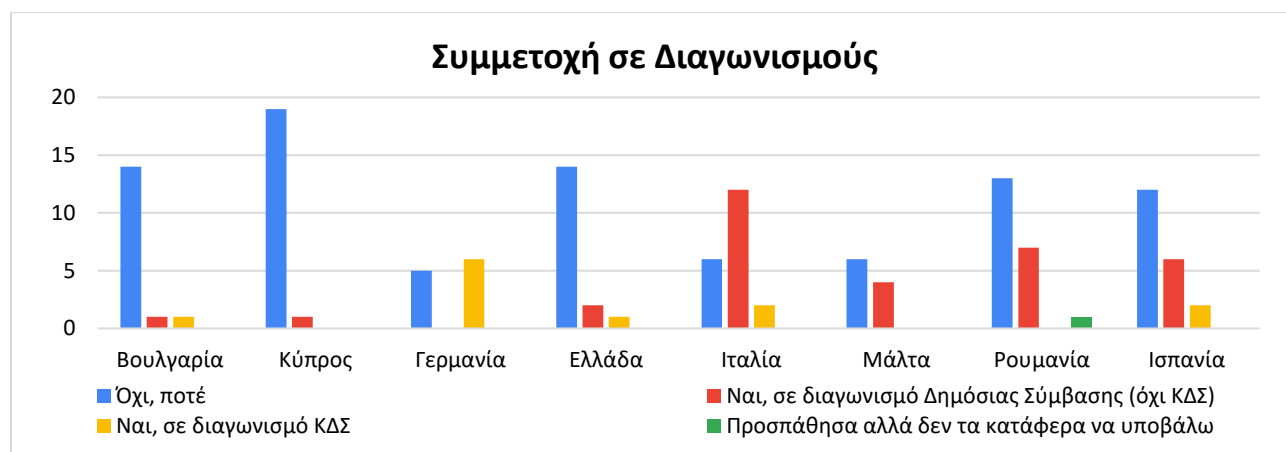

Γνώση και ενημέρωση σχετικά με τοπικές στρατηγικές ΚΔΣ

Εικόνα 11 Γνώση και ενημέρωση των ΚΕ στις χώρες-εταίρους σχετικά με στρατηγικές ΚΔΣ

Σχετικά με τη συμμετοχή σε διαγωνισμούς, το ραβδόγραμμα που ακολουθεί αποτυπώνει τη συμμετοχή των ερωτηθέντων από τις οκτώ χώρες-εταίρους στις διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων. Οι κατηγορίες που παρουσιάζονται είναι: όσοι **δεν έχουν συμμετάσχει ποτέ σε διαγωνισμούς** (μπλε), όσοι **έχουν συμμετάσχει σε δημόσιες συμβάσεις (όχι ΚΔΣ)** (κόκκινο), όσοι **έχουν λάβει μέρος σε ΚΔΣ** (κίτρινο) και όσοι **προσπάθησαν αλλά δεν υπέβαλαν προσφορά** (πράσινο).

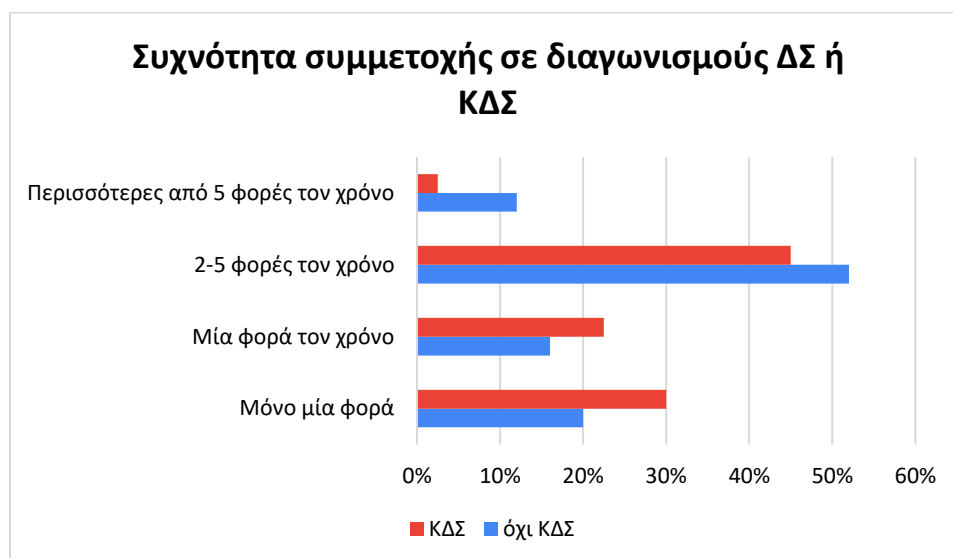
Εικόνα 12 Συμμετοχή χωρών-εταίρων σε ΔΣ και ΚΔΣ

Το διάγραμμα δείχνει ότι η **μη συμμετοχή κυριαρχεί** στις περισσότερες χώρες. Ειδικότερα, η Βουλγαρία, η Κύπρος, η Ελλάδα, η Ρουμανία και η Ισπανία παρουσιάζουν υψηλό αριθμό ερωτηθέντων που δεν έχουν συμμετάσχει ποτέ σε διαγωνισμούς. Η Κύπρος ξεχωρίζει με το υψηλότερο ποσοστό μη συμμετοχής. Η Ιταλία αποτελεί εξαίρεση, καθώς καταγράφει

περισσότερους ερωτηθέντες που συμμετείχαν σε διαγωνισμούς δημοσίων συμβάσεων (όχι ΚΔΣ) σε σχέση με εκείνους που δεν συμμετείχαν ποτέ. Παράλληλα, παρουσιάζει και το **υψηλότερο επίπεδο ορατής εμπλοκής σε διαγωνισμούς ΚΔΣ**. Η Γερμανία εμφανίζει μια πιο **ισορροπημένη εικόνα**, με μέτρια επίπεδα συμμετοχής τόσο σε μη-ΚΔΣ όσο και σε ΚΔΣ διαγωνισμούς. Η Ισπανία επίσης καταγράφει κάποιο βαθμό συμμετοχής και στις δύο κατηγορίες, αν και η μη συμμετοχή εξακολουθεί να υπερισχύει. Στη Ρουμανία, ένας μικρός αριθμός ερωτηθέντων ανέφερε ότι προσπάθησε να συμμετάσχει αλλά τελικά δεν υπέβαλε προσφορά. Συνολικά, το διάγραμμα υπογραμμίζει τη **γενικά χαμηλή συμμετοχή σε διαγωνισμούς ΚΔΣ** σε όλες τις χώρες, με μόνη αξιοσημείωτη εμπλοκή να εμφανίζεται στη Γερμανία, την Ιταλία και την Ισπανία.

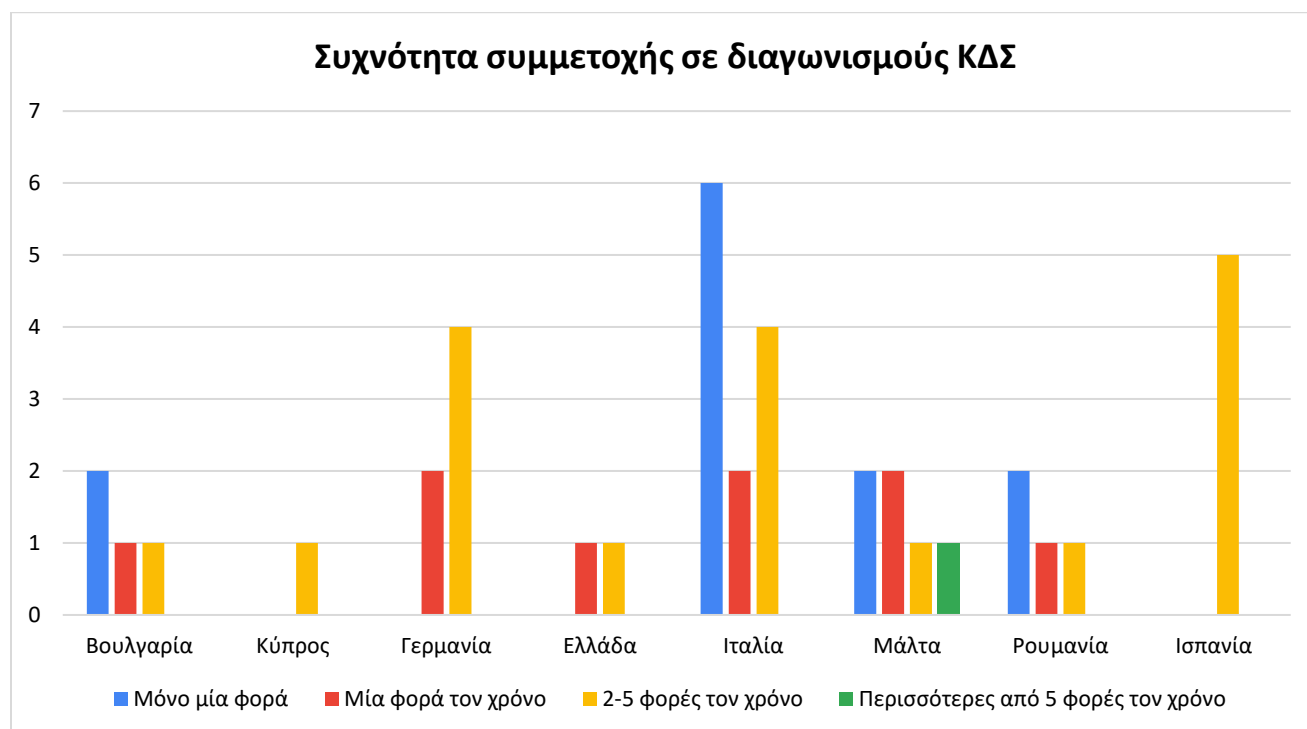
Εικόνα 13 Συχνότητα συμμετοχής σε διαγωνισμούς

Το παραπάνω ραβδόγραμμα συγκρίνει πόσο συχνά οι συμμετέχοντες από όλες τις χώρες-εταίρους έχουν λάβει μέρος σε διαγωνισμούς ΚΔΣ και μη-ΚΔΣ. Τα δεδομένα δείχνουν ότι **η συμμετοχή είναι πιο συχνή στους μη-ΚΔΣ διαγωνισμούς** σε όλες τις κατηγορίες συχνότητας. Το **πιο συνηθισμένο επίπεδο συμμετοχής** και για τους δύο τύπους διαγωνισμών είναι **2-5 φορές τον χρόνο**, με σχεδόν το 55% των συμμετεχόντων να δηλώνουν αυτή τη συχνότητα για μη-ΚΔΣ διαγωνισμούς και περίπου το 45% για ΚΔΣ διαγωνισμούς. Όσον αφορά τη **συμμετοχή μόνο μία φορά**, οι ΚΔΣ διαγωνισμοί εμφανίζουν ελαφρώς υψηλότερο ποσοστό σε σχέση με τους μη-ΚΔΣ, γεγονός που υποδηλώνει ότι για πολλούς η εμπλοκή στους ΚΔΣ είναι περιστασιακή ή πειραματική. Για τη **συμμετοχή μία φορά τον χρόνο**, και οι δύο τύποι διαγωνισμών εμφανίζουν χαμηλότερα ποσοστά, με τους ΚΔΣ να είναι λίγο υψηλότεροι. Η κατηγορία «πάνω από 5 φορές τον χρόνο» έχει τη χαμηλότερη συμμετοχή συνολικά, ιδιαίτερα στους ΚΔΣ διαγωνισμούς όπου είναι σχεδόν μηδενική. Αυτό αναδεικνύει ότι **η συχνή συμμετοχή σε ΚΔΣ διαγωνισμούς είναι σπάνια**. Συνοψίζοντας, το διάγραμμα δείχνει ότι οι **μη-ΚΔΣ διαγωνισμοί συγκεντρώνουν πιο συχνά τη συμμετοχή** των ενδιαφερομένων σε σχέση με τους ΚΔΣ, ενώ η συχνή ή σταθερή συμμετοχή στους ΚΔΣ παραμένει περιορισμένη.

Ειδικά για τη συμμετοχή στις ΚΔΣ, το παρακάτω διάγραμμα απεικονίζει **πόσο συχνά** οι ερωτηθέντες λαμβάνουν μέρος σε διαγωνισμούς Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων (ΚΔΣ). Η συμμετοχή ομαδοποιείται σε τέσσερις κατηγορίες συχνότητας: όσοι έχουν συμμετάσχει μόνο μία φορά (μπλε), μία φορά τον χρόνο (κόκκινο), 2–5 φορές τον χρόνο (πορτοκαλί) και περισσότερες από 5 φορές τον χρόνο (πράσινο).

Εικόνα 14 Συγκριτικά αποτελέσματα συμμετοχής σε ΚΔΣ

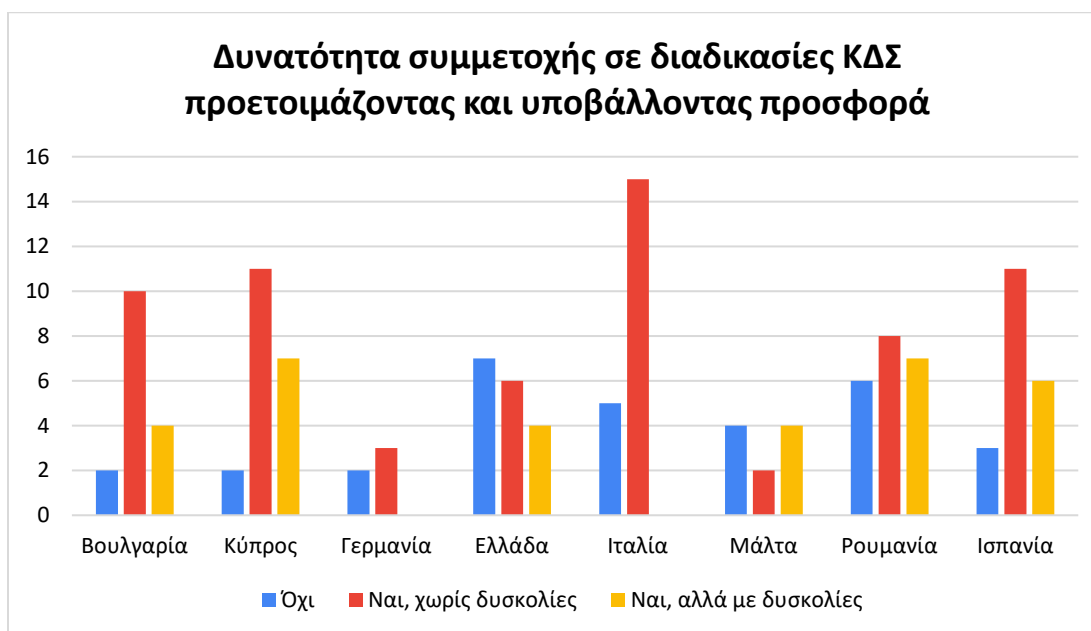
Η Ιταλία εμφανίζει τον μεγαλύτερο αριθμό συμμετεχόντων που έχουν λάβει μέρος μόνο μία φορά, με έξι απαντήσεις να ανήκουν σε αυτήν την κατηγορία. Αυτό υποδηλώνει ότι η συμμετοχή σε διαγωνισμούς ΚΔΣ (Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις) είναι σχετικά διαδεδομένη στην Ιταλία, αλλά όχι ακόμη σταθερή. Η Γερμανία και η Ισπανία προηγούνται στη **συστηματική συμμετοχή**, με πέντε συμμετέχοντες η καθεμία να δηλώνουν ότι λαμβάνουν μέρος σε 2–5 διαγωνισμούς ετησίως, κάτι που δείχνει ένα πιο σταθερό αλλά ακόμα μέτριο επίπεδο εμπλοκής. Η Μάλτα και η Ρουμανία παρουσιάζουν μια σχετικά ισομερή κατανομή σε όλες τις κατηγορίες συχνότητας, γεγονός που δείχνει ότι **δεν υπάρχει κυρίαρχη τάση** στις συνήθειες συμμετοχής τους. Αντίθετα, η Ελλάδα, η Κύπρος και η Βουλγαρία καταγράφουν γενικά **χαμηλότερα επίπεδα συμμετοχής**, με την πλειονότητα των συμμετεχόντων να εμπλέκονται μόνο μία φορά ή σπάνια. Συμμετοχή που ξεπερνά τις πέντε φορές τον χρόνο είναι σπάνια σε όλες τις χώρες και παρατηρείται μόνο στη Μάλτα και στη Γερμανία, με μόλις μία απάντηση καθεμία να δηλώνει τόσο υψηλή εμπλοκή.

Συνολικά, το διάγραμμα δείχνει ότι παρόλο που υπάρχει κάποιο επίπεδο συμμετοχής σε διαγωνισμούς ΚΔΣ σε όλες τις χώρες, η συμμετοχή τείνει να είναι **σποραδική**. Η συχνή και σταθερή εμπλοκή παραμένει περιορισμένη, αν και χώρες όπως η Ιταλία, η Γερμανία και η Ισπανία φαίνεται να κάνουν πιο ενεργά βήματα προς μια πιο συστηματική συμμετοχή.

Τέλος, στην συγκριτική ανάλυση διερευνήθηκε η δυνατότητα συμμετοχής σε διαδικασίες ΚΔΣ μέσω της προετοιμασίας και υποβολής προσφοράς. Ο παραπάνω πίνακας παρουσιάζει την αυτο-αξιολόγηση της **ικανότητας** των συμμετεχόντων από τις οκτώ ευρωπαϊκές χώρες-εταίρους να λάβουν μέρος σε διαδικασίες Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων. Οι απαντήσεις κατηγοριοποιούνται σε τρεις ομάδες: όσοι δεν μπορούν να συμμετάσχουν (μπλε), όσοι μπορούν να συμμετάσχουν χωρίς προβλήματα (κόκκινο) και όσοι μπορούν να συμμετάσχουν αλλά με δυσκολίες (πορτοκαλί).

Εικόνα 15 Δυνατότητα των ΚΕ των χωρών-εταίρων να συμμετέχουν σε ΚΔΣ

Η Ιταλία ξεχωρίζει με τον μεγαλύτερο αριθμό συμμετεχόντων (15) που δήλωσαν ότι μπορούν να **συμμετάσχουν χωρίς προβλήματα**, γεγονός που υποδηλώνει μια σχετικά ομαλή και αποτελεσματική διαδικασία προετοιμασίας και υποβολής προσφορών. Η Κύπρος και η Βουλγαρία παρουσιάζουν επίσης **υψηλά επίπεδα συμμετοχής**, αν και σε αμφότερες τις χώρες ένας σημαντικός αριθμός αναφέρει δυσκολίες στη διαδικασία. Σε χώρες όπως η Ελλάδα, η Ρουμανία και η Ισπανία, η δυνατότητα συμμετοχής κατανέμεται πιο ισομερώς ανάμεσα σε όσους δεν αντιμετωπίζουν προβλήματα και σε όσους συναντούν δυσκολίες, κάτι που υποδηλώνει **διαφορετικούς βαθμούς προσβασιμότητας και διαχειριστικού φόρτου**. Η Μάλτα εμφανίζει σχετικά χαμηλό αριθμό συμμετεχόντων που μπορούν να εμπλακούν χωρίς προβλήματα, ενώ παρόμοιος αριθμός δηλώνει

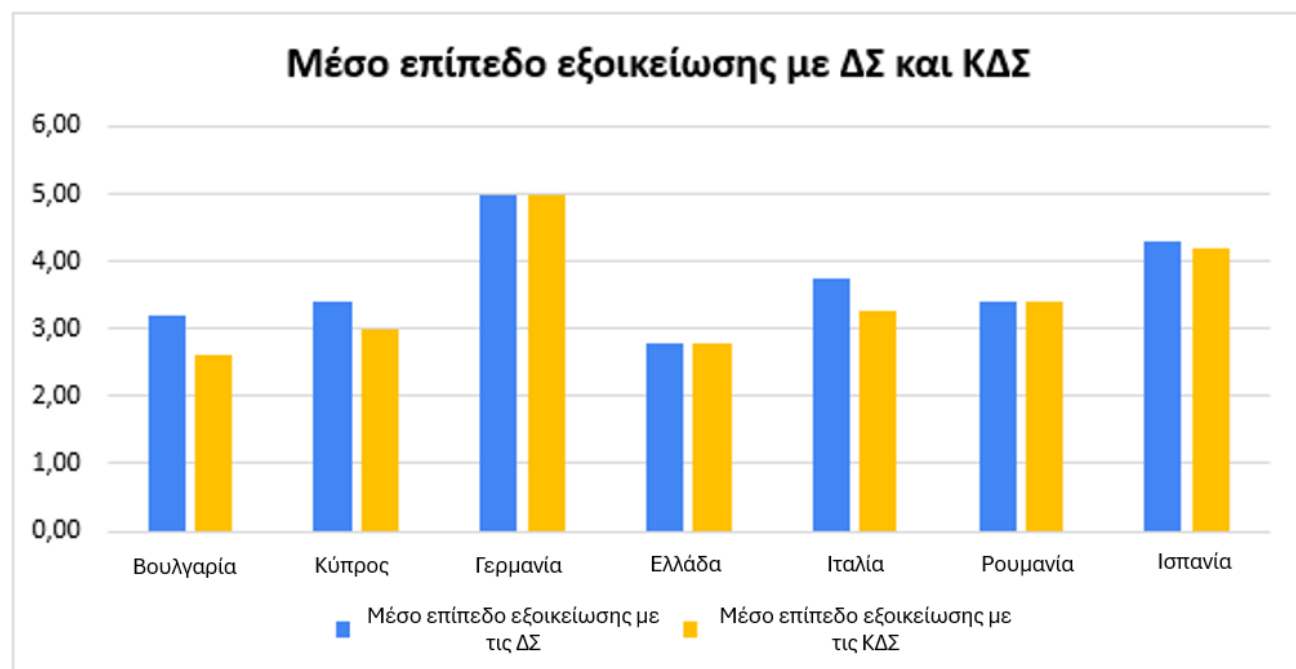
είτε δυσκολίες είτε αδυναμία συμμετοχής. Η Γερμανία καταγράφει το χαμηλότερο συνολικό επίπεδο εμπλοκής, με ελάχιστους συμμετέχοντες να μπορούν να υποβάλουν προσφορές, είτε με είτε χωρίς δυσκολίες. Συνολικά, το διάγραμμα αναδεικνύει ότι, ενώ ορισμένες χώρες έχουν αναπτύξει σχετικά υποστηρικτικά πλαίσια για τη συμμετοχή σε διαδικασίες ΚΔΣ, άλλες εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν δομικά ή διαδικαστικά εμπόδια που δυσχεραίνουν την ομαλή συμμετοχή.

Συγκριτική Ανάλυση των ευρημάτων για τις Αναθέτουσες Αρχές

Μια παρόμοια **συγκριτική ανάλυση** των αποτελεσμάτων πραγματοποιήθηκε για τις απαντήσεις που συλλέχθηκαν από τις Αναθέτουσες Αρχές στις χώρες-εταίρους, και τα βασικά ευρήματα παρουσιάζονται παρακάτω.

Αρχικά, το παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζει το **μέσο επίπεδο εξοικείωσης** που έχουν οι ΑΑ με τις Δημόσιες Συμβάσεις (ΔΣ) και τις Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις (ΚΔΣ) στις οκτώ ευρωπαϊκές χώρες-εταίρους..

Οι **μπλε μπάρες** απεικονίζουν τον μέσο βαθμό εξοικείωσης με τις ΔΣ, ενώ οι **κίτρινες μπάρες** δείχνουν τον μέσο βαθμό εξοικείωσης με τις ΚΔΣ. Στην κλίμακα, οι υψηλότερες τιμές υποδηλώνουν μεγαλύτερη εξοικείωση.

Εικόνα 16 Εξοικείωση των ΑΑ των χωρών-εταίρων με τις ΔΣ και τις ΚΔΣ

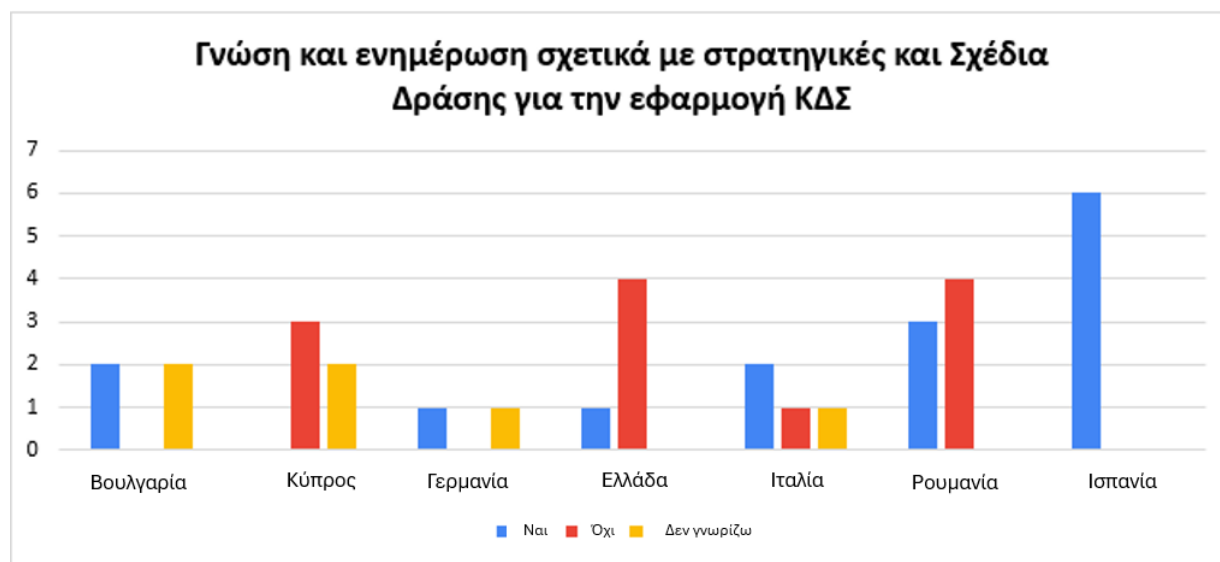

Με βάση το διάγραμμα, η Γερμανία ξεχωρίζει με τον υψηλότερο **μέσο όρο επιπέδου εξοικείωσης** και στις δύο κατηγορίες, αγγίζοντας σχεδόν το 5, κάτι που δείχνει ισχυρή κατανόηση τόσο των γενικών όσο και των κοινωνικών διαδικασιών προμηθειών από τις αναθέτουσες αρχές της. Η Ισπανία και η Ιταλία ακολουθούν, με την Ισπανία να εμφανίζει ελαφρώς υψηλότερη εξοικείωση με τις ΔΣ σε σχέση με τις ΚΔΣ, και την Ιταλία να παρουσιάζει μια πιο ισορροπημένη αλλά ελαφρώς χαμηλότερη συνολικά εξοικείωση.

Σε χώρες όπως η Ελλάδα, η Ρουμανία και η Βουλγαρία, η εξοικείωση με τις ΔΣ και τις ΚΔΣ είναι μέτρια, με μέσες τιμές κοντά στο 3. Αξιοσημείωτο είναι ότι η **Κύπρος** καταγράφει τα **χαμηλότερα επίπεδα εξοικείωσης**, ιδιαίτερα με τις ΚΔΣ, γεγονός που υποδηλώνει πιθανό κενό γνώσης ή έλλειψη θεσμικής εστίασης στις πρακτικές κοινωνικά υπεύθυνων προμηθειών. Σχεδόν σε όλες τις χώρες, η εξοικείωση με τις ΔΣ είναι **ελαφρώς υψηλότερη από ό,τι με τις ΚΔΣ**, αναδεικνύοντας μια γενικότερη τάση όπου οι αναθέτουσες αρχές είναι περισσότερο συνηθισμένες στις παραδοσιακές διαδικασίες συμβάσεων παρά στα κριτήρια και τις μεθοδολογίες που σχετίζονται με τις κοινωνικά προσανατολισμένες συμβάσεις.

Συνολικά, το διάγραμμα υποδηλώνει ότι ενώ ορισμένες χώρες (ιδίως η Γερμανία) διαθέτουν καλά ανεπτυγμένη θεσμική εξοικείωση με τις διαδικασίες προμηθειών, άλλες ενδέχεται να χρειάζονται πρόσθετη εκπαίδευση, ευαισθητοποίηση και **ενίσχυση ικανοτήτων**, ώστε να εφαρμόσουν και να υποστηρίξουν αποτελεσματικά τις πρωτοβουλίες των ΚΔΣ.

Επιπλέον, το παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζει το **επίπεδο γνώσης των ΑΑ σχετικά με την ύπαρξη εθνικών ή περιφερειακών στρατηγικών ή Σχεδίων Δράσης που αποσκοπούν στην υποστήριξη των ΚΔΣ**. Οι απαντήσεις κατηγοριοποιούνται σε τρεις ομάδες: όσοι γνωρίζουν για την ύπαρξη τέτοιων σχεδίων (μπλε), όσοι δεν γνωρίζουν (κόκκινο) και όσοι είναι αβέβαιοι (κίτρινο).

Εικόνα 17 Γνώση των ΚΕ από τις χώρες-εταίρους σχετικά με στρατηγικές ΚΔΣ

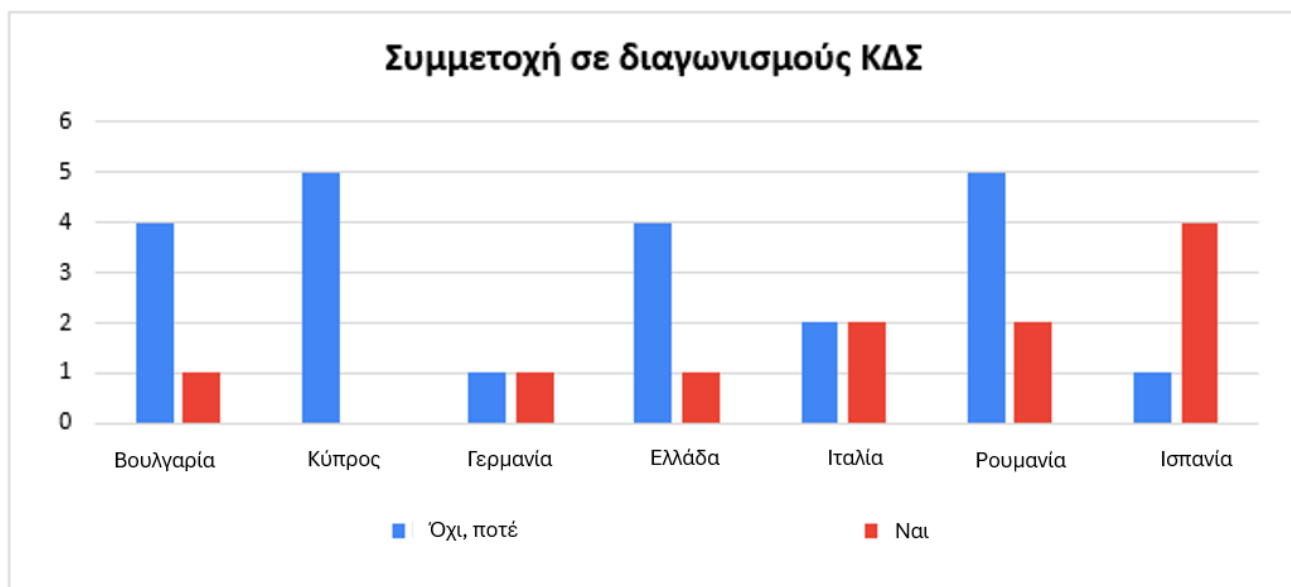

Η Ισπανία ξεχωρίζει με τον μεγαλύτερο αριθμό συμμετεχόντων που επιβεβαιώνουν την ενημέρωσή τους σχετικά με Σχέδια Δράσης για τις ΚΔΣ (Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις), γεγονός που υποδηλώνει μια σχετικά ισχυρή επικοινωνία ή εφαρμογή εθνικών στρατηγικών σε αυτόν τον τομέα. Η Ρουμανία ακολουθεί, με μια **μικτή εικόνα** που περιλαμβάνει αρκετούς συμμετέχοντες οι οποίοι δηλώνουν ότι έχουν γνώση, αλλά και σημαντικό αριθμό που αναφέρει ότι δεν είναι ενήμερος. Η Ελλάδα εμφανίζει το υψηλότερο επίπεδο έλλειψης ενημέρωσης, με την πλειονότητα των συμμετεχόντων να δηλώνει ότι δεν γνωρίζει καμία τέτοια στρατηγική. Η Κύπρος παρουσιάζει επίσης χαμηλό επίπεδο ενημέρωσης, με τις περισσότερες απαντήσεις να εμπίπτουν στις κατηγορίες «όχι» ή «δεν γνωρίζω». Σε χώρες όπως η Γερμανία, η Βουλγαρία και η Ιταλία, οι απαντήσεις κατανέμονται πιο ισομερώς και στις τρεις κατηγορίες, γεγονός που υποδηλώνει **κατακερματισμένη ή μη συνεπή κατανόηση** των πλαισίων πολιτικής για τις ΚΔΣ. Η Ιταλία δείχνει μια μικρή υπεροχή προς τη θετική ενημέρωση, αλλά παραμένει μακριά από την ευρεία σαφήνεια.

Συνολικά, το διάγραμμα αποκαλύπτει ότι η ενημέρωση σχετικά με τα Σχέδια Δράσης ή τις στρατηγικές για την εφαρμογή των ΚΔΣ παραμένει **περιορισμένη και άνιση** μεταξύ των χωρών. Ενώ η Ισπανία εμφανίζει σχετικά ισχυρή εξοικείωση, οι περισσότερες άλλες χώρες παρουσιάζουν είτε έλλειψη γνώσης είτε αβεβαιότητα, αναδεικνύοντας την ανάγκη για βελτιωμένη ορατότητα, επικοινωνία και ενίσχυση ικανοτήτων γύρω από τις εθνικές και περιφερειακές πολιτικές ΚΔΣ..

Όσον αφορά τη **συμμετοχή σε διαδικασίες ΚΔΣ**, ο παρακάτω πίνακας περιλαμβάνει όλες τις πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν από τα ερωτηματολόγια των συνεντευχθεισών ΑΑ σε όλες τις χώρες-εταίρους. Το διάγραμμα διακρίνει μεταξύ εκείνων που **δεν έχουν συμμετάσχει ποτέ** (μπλε μπάρες) και εκείνων που **έχουν συμμετάσχει** (κόκκινες μπάρες).

Εικόνα 18 Συμμετοχή των ΑΑ των χωρών-εταίρων σε διαγωνισμό ΚΔΣ

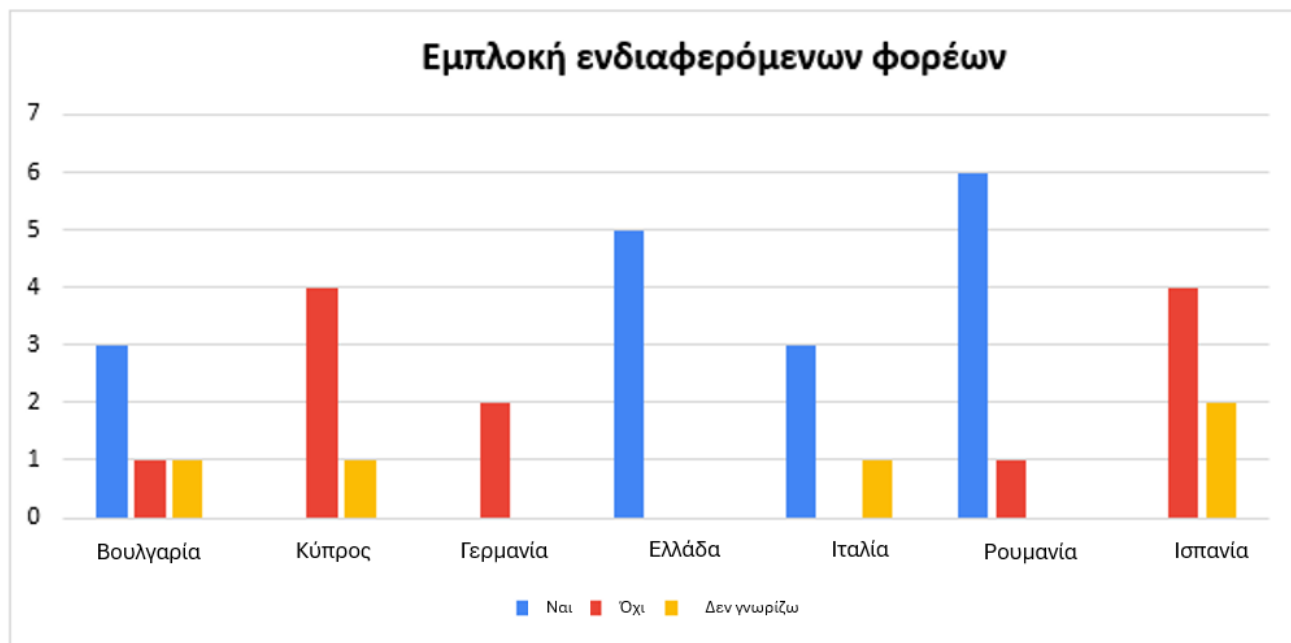
Στις περισσότερες χώρες, η **κυρίαρχη απάντηση είναι η μη συμμετοχή**. Η Βουλγαρία, η Κύπρος, η Ελλάδα και η Ρουμανία καταγράφουν σημαντικά υψηλότερο αριθμό αναθετουσών αρχών που δεν έχουν συμμετάσχει ποτέ σε διαγωνισμούς ΚΔΣ. Ιδιαίτερα η Κύπρος και η Ρουμανία ξεχωρίζουν, με πέντε συμμετέχοντες η καθεμία να δηλώνουν μηδενική εμπειρία σε διαγωνισμούς ΚΔΣ, γεγονός που υποδηλώνει περιορισμένη εφαρμογή ή ενημέρωση γύρω από τις πρακτικές κοινωνικά υπεύθυνων προμηθειών σε αυτό το πλαίσιο.

Η Γερμανία και η Ιταλία εμφανίζουν μια πιο **ισορροπημένη εικόνα**, με ίσο αριθμό συμμετεχόντων που έχουν και που δεν έχουν λάβει μέρος. Αυτή η ισορροπία μπορεί να αντανakλά μια πιο καθιερωμένη αλλά ακόμα αναπτυσσόμενη πρακτική ενσωμάτωσης κριτηρίων κοινωνικής βιωσιμότητας στις διαδικασίες προμηθειών. Η Ισπανία είναι η μόνη χώρα όπου ο αριθμός των αναθετουσών αρχών που έχουν συμμετάσχει σε διαγωνισμούς ΚΔΣ υπερβαίνει εκείνον όσων δεν έχουν, γεγονός που δείχνει σχετικά ισχυρότερη υιοθέτηση των ΚΔΣ από δημόσιους φορείς..

Συνολικά, το διάγραμμα αναδεικνύει το **χαμηλό επίπεδο εμπλοκής με διαγωνισμούς ΚΔΣ από τις αναθέτουσες αρχές στις περισσότερες χώρες της έρευνας**. Αν και κάποια πρόοδος είναι εμφανής σε χώρες όπως η Ισπανία, και σε μικρότερο βαθμό στην Ιταλία και τη Γερμανία, η ευρεία μη συμμετοχή σε χώρες όπως η Βουλγαρία, η Κύπρος, η Ελλάδα και η Ρουμανία υποδηλώνει την ανάγκη για περαιτέρω θεσμική υποστήριξη, καθοδήγηση πολιτικής και κατάρτιση με σκοπό την αύξηση της εφαρμογής πρακτικών ΚΔΣ.

Όσον αφορά τη **συμμετοχή ενδιαφερόμενων φορέων** στις διαδικασίες των οργανισμών που συμμετείχαν στη συνέντευξη, το παρακάτω διάγραμμα αποτυπώνει τις απαντήσεις των αναθετουσών αρχών (ΑΑ). Οι απαντήσεις κατηγοριοποιούνται σε Ναι (κόκκινο), Όχι (μπλε) και Δεν γνωρίζω (κίτρινο).

Εικόνα 19 Εμπλοκή ενδιαφερόμενων φορέων στις διαδικασίες ΚΔΣ από τις ΑΑ

Συνολικά αποκαλύπτεται **χαμηλό επίπεδο εμπλοκής των ενδιαφερόμενων μερών** στις περισσότερες χώρες. Η Ελλάδα και η Ρουμανία εμφανίζουν τον μεγαλύτερο αριθμό συμμετεχόντων που δηλώνουν ότι τα ενδιαφερόμενα μέρη δεν εμπλέκονται, με πέντε και έξι απαντήσεις αντίστοιχα, γεγονός που υποδηλώνει περιορισμένη συνεργασία ή διαβούλευση στον σχεδιασμό ή την εφαρμογή των ΚΔΣ. Η Ιταλία κινείται επίσης προς αυτή την κατεύθυνση, με τρεις συμμετέχοντες να αναφέρουν μηδενική εμπλοκή ενδιαφερόμενων μερών.

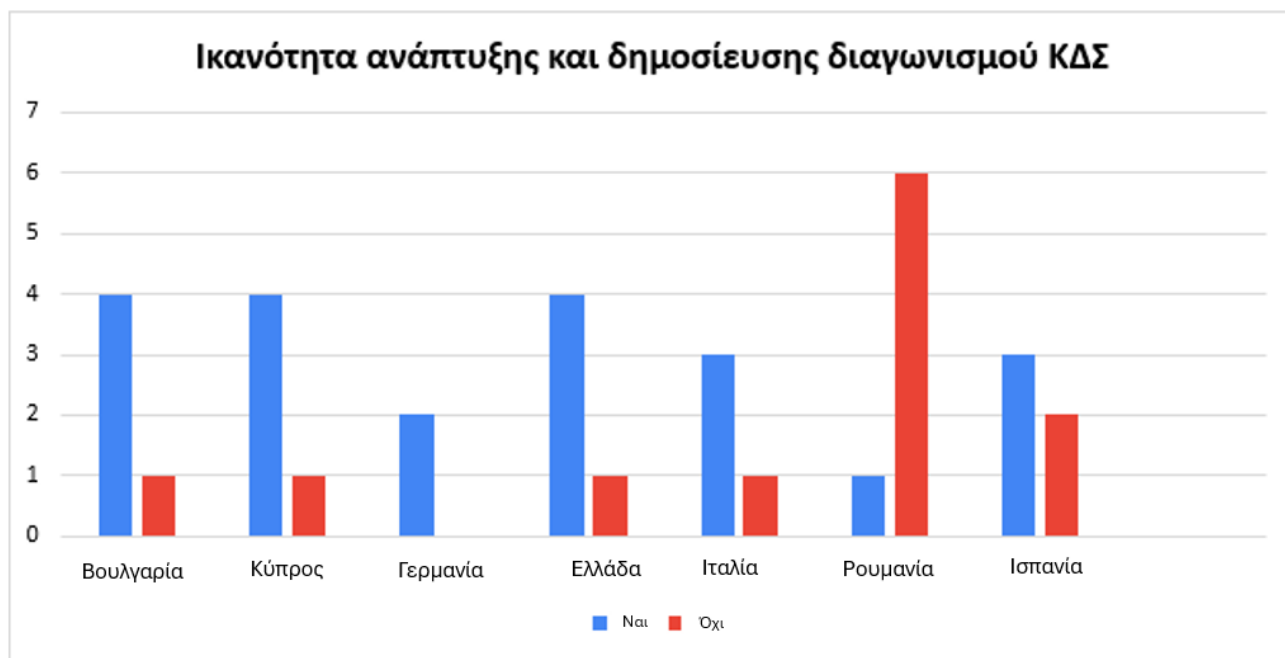
Αντίθετα, η Ισπανία και η Κύπρος εμφανίζουν τις **πιο θετικές απαντήσεις**, με τέσσερις αναθέτουσες αρχές σε καθεμία να επιβεβαιώνουν ότι τα ενδιαφερόμενα μέρη εμπλέκονται. Αυτό μπορεί να αντικατοπτρίζει πιο συμμετοχικές ή συμπεριληπτικές πρακτικές συμβάσεων στα εθνικά τους πλαίσια. Η Γερμανία δείχνει επίσης κάποια εμπλοκή, αν και σε μικρότερο βαθμό, με δύο θετικές απαντήσεις. Η κατηγορία «Δεν γνωρίζω» εμφανίζεται σε αρκετές χώρες, συμπεριλαμβανομένων της Βουλγαρίας, της Ιταλίας και της Ισπανίας, γεγονός που υποδηλώνει **αβεβαιότητα** μεταξύ των συμμετεχόντων για το αν τα ενδιαφερόμενα μέρη συμμετέχουν ή όχι. Αυτό δείχνει πιθανή έλλειψη διαφάνειας ή εσωτερικής επικοινωνίας στις διαδικασίες δημόσιων συμβάσεων.

Συνοψίζοντας, το διάγραμμα δείχνει ότι ενώ ορισμένες χώρες, όπως η Ισπανία και η Κύπρος, επιδεικνύουν εμπλοκή ενδιαφερομένων μερών στις ΚΔΣ, η γενική εικόνα στο δείγμα είναι **περιορισμένης ή ανύπαρκτης συμμετοχής**. Αυτό αναδεικνύει την ανάγκη ενίσχυσης των συμπεριληπτικών πρακτικών και βελτίωσης της σαφήνειας σχετικά με τον ρόλο των εξωτερικών ενδιαφερομένων φορέων στις διαδικασίες κοινωνικά υπεύθυνων συμβάσεων.

Τέλος, το παρακάτω διάγραμμα δείχνει εάν οι αναθέτουσες αρχές που συμμετείχαν στη συνέντευξη διαθέτουν την **απαραίτητη διαχειριστική, τεχνική και νομική τεχνογνωσία**. Οι απαντήσεις κατηγοριοποιούνται σε Ναι (μπλε), που δηλώνει επαρκή εσωτερική ικανότητα, και Όχι (κόκκινο), που δηλώνει έλλειψη τέτοιας ικανότητας.

Εικόνα 20 Ικανότητα των ΑΑ από τις χώρες-εταίρους για ανάπτυξη και δημοσίευση ΚΔΣ

Στις περισσότερες χώρες, η πλειονότητα των συμμετεχόντων αναφέρει ότι διαθέτει την ικανότητα να αναπτύξει και να δημοσιεύσει διαγωνισμούς ΚΔΣ. Η Βουλγαρία, η Κύπρος και η Ελλάδα καταγράφουν από τέσσερις αναθέτουσες αρχές που επιβεβαιώνουν την **ετοιμότητά** τους, γεγονός που υποδηλώνει μια σχετικά ισχυρή βάση θεσμικής γνώσης και πόρων σε αυτό το πλαίσιο. Η Ιταλία και η Ισπανία παρουσιάζουν επίσης πλειοψηφία θετικών απαντήσεων, αν και σε ελαφρώς χαμηλότερα επίπεδα, υποδεικνύοντας μέτρια ικανότητα. Η Γερμανία εμφανίζει μια ισορροπημένη εικόνα, με δύο συμμετέχοντες να επιβεβαιώνουν την ικανότητα και κανέναν να δηλώνει έλλειψη, κάτι που μπορεί να υποδηλώνει είτε περιορισμένη συμμετοχή είτε έναν πιο **επιφυλακτικό βαθμό εμπιστοσύνης στις υπάρχουσες δεξιότητες**.

Η Ρουμανία ξεχωρίζει ως η μόνη χώρα όπου η πλειονότητα των συμμετεχόντων αναφέρει ότι δεν διαθέτει την αναγκαία ικανότητα, με έξι αναθέτουσες αρχές να δηλώνουν ότι τους λείπουν οι απαιτούμενες διαχειριστικές, τεχνικές ή νομικές δεξιότητες για να διενεργήσουν έναν διαγωνισμό ΚΔΣ. Αυτό δείχνει ένα σημαντικό **κενό ικανοτήτων** που θα μπορούσε να εμποδίσει την αποτελεσματική εφαρμογή κοινωνικά υπεύθυνων προμηθειών στη χώρα.

Συνολικά, το διάγραμμα δείχνει ότι, ενώ αρκετές χώρες παρουσιάζουν ένα **ενθαρρυντικό επίπεδο ετοιμότητας** για τη διενέργεια διαγωνισμών ΚΔΣ, άλλες αντιμετωπίζουν σημαντικές προκλήσεις. Τα

ευρήματα αυτά αναδεικνύουν την ανάγκη για στοχευμένες δράσεις ενίσχυσης ικανοτήτων, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις όπου οι εσωτερικοί πόροι ή η τεχνογνωσία παραμένουν ανεπαρκείς για να υποστηρίξουν την πλήρη ανάπτυξη και υλοποίηση διαδικασιών ΚΔΣ.

Μοντέλο Στατιστικής Ανάλυσης

Πέραν της συγκριτικής ανάλυσης των αποτελεσμάτων, δημιουργήθηκε και ένα στατιστικό μοντέλο. Η **στατιστική ανάλυση** στόχευε στον εντοπισμό **βασικών συσχετίσεων και διαφορών** μεταξύ μεταβλητών που σχετίζονται με τη συμμετοχή στις Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις (ΚΔΣ) σε διαφορετικές χώρες. Με τη χρήση του **συντελεστή συσχέτισης Pearson**, εξετάστηκε η σχέση μεταξύ του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) ανά κάτοικο και του επιπέδου συμμετοχής των κοινωνικών επιχειρήσεων σε δημόσιους διαγωνισμούς, διερευνώντας κατά πόσο το οικονομικό πλαίσιο επηρεάζει τη συμμετοχή στις διαδικασίες. Επιπλέον, πραγματοποιήθηκε **έλεγχος ANOVA** προκειμένου να αξιολογηθεί αν το επίπεδο γνώσης και εξοικείωσης με τις διαδικασίες ΚΔΣ διαφέρει σημαντικά μεταξύ των χωρών. Οι αναλύσεις αυτές παρέχουν τεκμηριωμένες πληροφορίες για τους δομικούς και συγκυριακούς παράγοντες που διαμορφώνουν την ετοιμότητα και τη συμμετοχή στις ΚΔΣ σε πανευρωπαϊκό επίπεδο.

Τα αποτελέσματα που προέκυψαν από το **μοντέλο συσχέτισης Pearson** παρουσιάζονται παρακάτω, μαζί με την ερμηνεία τους.

Πίνακας 25 Αποτελέσματα από τη συσχέτιση Pearson

Στατιστικό στοιχείο	Τιμή
Τιμή t	2,3768
Βαθμός ελευθερίας (df)	97
Τιμή p	0,01943
95% Επίπεδο εμπιστοσύνης	(0,439, 0,813)*
Συσχέτιση (r)	0,6346

Η ανάλυση συσχέτισης καταδεικνύει μια **στατιστικά σημαντική και ισχυρή θετική σχέση** μεταξύ του ΑΕΠ ανά κάτοικο και της συχνότητας συμμετοχής των Κοινωνικών Επιχειρήσεων (ΚΕ) σε δημόσιους διαγωνισμούς και σε διαγωνισμούς Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων (ΚΔΣ). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα των ελέγχων συσχέτισης Pearson, καθώς το ΑΕΠ ανά κάτοικο αυξάνεται, η εμπλοκή των ΚΕ στις διαδικασίες προμηθειών, ιδιαίτερα στις ΚΔΣ, τείνει επίσης να αυξάνεται. Ο συντελεστής συσχέτισης Pearson υπολογίστηκε στο 0,63, με αντίστοιχη τιμή $p = 0,0194$. Δεδομένου

ότι η τιμή p είναι χαμηλότερη από το καθιερωμένο όριο σημαντικότητας 0,05, η συσχέτιση θεωρείται στατιστικά σημαντική. Επιπλέον, το διάστημα εμπιστοσύνης 95% για τη συσχέτιση δεν περιλαμβάνει το μηδέν, επιβεβαιώνοντας τη θετική σχέση.

Το εύρημα αυτό υποδηλώνει ότι οι ΚΕ σε πιο οικονομικά ανεπτυγμένες ή εύπορες περιοχές είναι σε καλύτερη θέση, τόσο από άποψη ικανότητας όσο και ευκαιριών, να συμμετάσχουν σε διαδικασίες προμηθειών. Υψηλότερα επίπεδα **οικονομικής ανάπτυξης** μπορεί να συσχετίζονται με πιο ώριμα συστήματα υποστήριξης, καλύτερη θεσμική υποδομή, μεγαλύτερη διαθεσιμότητα εκπαίδευσης και πόρων, καθώς και πιο **ενεργή εμπλοκή** του δημόσιου τομέα, παράγοντες που διευκολύνουν τη συμμετοχή των ΚΕ σε δημόσιους διαγωνισμούς.

Όσον αφορά τον έλεγχο ANOVA, τα αποτελέσματά του παρουσιάζονται παρακάτω.

Πίνακας 26 Αποτελέσματα από τον έλεγχο ANOVA

Πηγή	Βαθμοί ελευθερίας (df)	Άθροισμα τετραγώνων (Sum Sq)	Μέσο τετραγώνων (Mean Sq)	Τιμή F	Πιθανότητα Pr(>F)
Χώρα	7	33,85	4,836	5,431	1,82e-05
Υπόλοιπα	126	112,19	0,890		

Τα αποτελέσματα του ελέγχου ANOVA δείχνουν ότι η **εξοικείωση με τις Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις διαφέρει σημαντικά μεταξύ των χωρών**. Η τιμή p που προέκυψε από την ανάλυση είναι 1,82e-05, πολύ χαμηλότερη από το καθιερωμένο όριο σημαντικότητας 0,05. Αυτό επιβεβαιώνει ότι οι παρατηρούμενες διαφορές στην εξοικείωση με τις ΚΔΣ μεταξύ των χωρών είναι στατιστικά σημαντικές. Επιπλέον, η τιμή του F-statistic ($F = 5,431$) υποδηλώνει ότι η διακύμανση στις βαθμολογίες εξοικείωσης μεταξύ των χωρών είναι ουσιαστικά μεγαλύτερη από τη διακύμανση εντός των χωρών..

Πίνακας 27 Αποτελέσματα από τον έλεγχο ANOVA

	Διαφορά μέσων (diff)	Κάτω όριο (lwr)	Άνω όριο (upr)	Προσαρμοσμένη τιμή p (p adj)
Κύπρος-Βουλγαρία	-1,238	-2,213	-0,262	0,004
Γερμανία-Βουλγαρία	-0,021	-1,132	1,090	1,000

Ελλάδα-Βουλγαρία	0,136	-0,877	1,149	1,000
Ιταλία-Βουλγαρία	0,263	-0,713	1,238	0,991
Μάλτα-Βουλγαρία	0,013	-1,160	1,185	1,000
Ρουμανία-Βουλγαρία	-0,021	-0,986	0,944	1,000
Ισπανία-Βουλγαρία	0,368	-0,631	1,367	0,948
Γερμανία-Κύπρος	1,217	0,155	2,279	0,013
Ελλάδα-Κύπρος	1,374	0,414	2,333	0,001
Ιταλία-Κύπρος	1,500	0,580	2,420	0,000
Μάλτα-Κύπρος	1,250	0,123	2,377	0,019
Ρουμανία-Κύπρος	1,217	0,308	2,125	0,002
Ισπανία-Κύπρος	1,606	0,661	2,551	0,000
Ελλάδα-Γερμανία	0,157	-0,940	1,254	1,000
Ιταλία-Γερμανία	0,283	-0,779	1,345	0,992
Μάλτα-Γερμανία	0,033	-1,212	1,279	1,000
Ρουμανία-Γερμανία	0,000	-1,053	1,053	1,000
Ισπανία-Γερμανία	0,389	-0,695	1,473	0,954
Ιταλία-Ελλάδα	0,126	-0,833	1,086	1,000
Μάλτα-Ελλάδα	-0,124	-1,283	1,036	1,000
Ρουμανία-Ελλάδα	-0,157	-1,106	0,792	1,000
Ισπανία-Ελλάδα	0,232	-0,752	1,216	0,996

Μάλτα-Ιταλία	-0,250	-1,377	0,877	0,997
Ρουμανία-Ιταλία	-0,283	-1,192	0,625	0,979
Ισπανία-Ιταλία	0,106	-0,839	1,051	1,000
Ρουμανία-Μάλτα	-0,033	-1,151	1,084	1,000
Ισπανία-Μάλτα	0,356	-0,792	1,503	0,980
Ισπανία-Ρουμανία	0,389	-0,545	1,323	0,904

Οι **μεταγενέστερες συγκρίσεις** (post-hoc) από τον έλεγχο ANOVA αποκάλυψαν ότι η Κύπρος ξεχωρίζει ως χώρα με σημαντικά υψηλότερα επίπεδα εξοικείωσης με τις διαδικασίες Κοινωνικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΔΣ), σε σύγκριση με αρκετές άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Πιο συγκεκριμένα, η Κύπρος παρουσίασε στατιστικά σημαντικές θετικές διαφορές στη γνώση για τις ΚΔΣ όταν συγκρίθηκε με τη Γερμανία, την Ελλάδα, την Ιταλία, τη Μάλτα, τη Ρουμανία και την Ισπανία. Αυτό υποδηλώνει ότι οι Κοινωνικές Επιχειρήσεις (ΚΕ) και οι Αναθέτουσες Αρχές στην Κύπρο είναι σχετικά πιο ενημερωμένες και έμπειρες όσον αφορά τα θεσμικά πλαίσια, τα κριτήρια και την εφαρμογή των ΚΔΣ σε σχέση με τους ομολόγους τους στις παραπάνω χώρες. Αντίθετα, η Κύπρος εμφάνισε σημαντικά χαμηλότερη εξοικείωση με τις ΚΔΣ σε σχέση με τη Βουλγαρία. Αυτή η αρνητική διαφορά δείχνει ότι οι ενδιαφερόμενοι φορείς στη Βουλγαρία δηλώνουν ισχυρότερη κατανόηση των εννοιών και πρακτικών των ΚΔΣ από ό,τι στην Κύπρο, καθιστώντας τη Βουλγαρία μια **ιδιαιτερότητα στο δείγμα**.

Πέρα από αυτές τις συγκεκριμένες περιπτώσεις, **δεν παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές** στην εξοικείωση με τις ΚΔΣ μεταξύ της πλειονότητας των υπόλοιπων χωρών που περιλήφθηκαν στην ανάλυση. Μετά τις διορθώσεις για πολλαπλές συγκρίσεις, οι τιμές p για τα περισσότερα ζεύγη χωρών πλησίασαν ή και ισοδυναμούσαν με το 1, γεγονός που υποδηλώνει ότι οι διαφορές στα επίπεδα γνώσης των ΚΔΣ είναι ελάχιστες ή μη στατιστικά ουσιαστικές.

Τα ευρήματα αυτά αναδεικνύουν το άνισο και **κατακερματισμένο τοπίο εξοικείωσης** με τις ΚΔΣ στην Ευρώπη.

3.2.4 Αναγνώριση Σημείων Φραγμού και Σχέδια δράσης

Σύμφωνα με την αίτηση, ένας βασικός δείκτης απόδοσης (KPI) για το έργο είναι η **αναγνώριση 20 κρίσιμων σημείων εμπλοκής**, όπως καθορίστηκαν από το κοινοπρακτικό σχήμα. Αυτά προέκυψαν από την ανάλυση των απαντήσεων σε ερωτηματολόγια και από συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν με Κοινωνικές Επιχειρήσεις και Αναθέτουσες Αρχές. Τα αναγνωρισμένα

σημεία προκλήσεων παρουσιάζονται παρακάτω και κατηγοριοποιούνται σε τρεις διακριτούς τύπους. Τα σημεία προκλήσεων έχουν ομαδοποιηθεί στις ακόλουθες διακριτές κατηγορίες, με βάση τη φύση των προκλήσεων που αντιπροσωπεύουν:

1. Εμπόδια Πρόσβασης και Πληροφοριών

Η συγκεκριμένη κατηγορία περιλαμβάνει τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις στην αναγνώριση, ερμηνεία και ένταξή τους στις διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων. Τα εμπόδια αυτά εμφανίζονται πριν ακόμη μια εταιρεία ξεκινήσει να προετοιμάζει μια προσφορά. Περιλαμβάνουν τη δυσκολία εντοπισμού διαγωνισμών σχετικών με την εξειδίκευσή τους, τη χρήση σύνθετων ή κατακερματισμένων συστημάτων προμηθειών, καθώς και την έλλειψη σαφών και προσβάσιμων οδηγιών σχετικά με τον τρόπο συμμετοχής. Πολλές επιχειρήσεις —ιδίως οι μικρότερες ή οι λιγότερο έμπειρες— αποθαρρύνονται από τη συμμετοχή απλώς και μόνο επειδή δεν μπορούν να έχουν πρόσβαση στη σωστή πληροφόρηση ή να πλοηγηθούν στα υπάρχοντα συστήματα. Αυτό περιορίζει τον ανταγωνισμό και μειώνει την ποικιλομορφία στη βάση των προμηθευτών.

2. Διαδικαστικά και Διαχειριστικά Εμπόδια

Τα εμπόδια αυτά προκύπτουν από τη στιγμή που μια επιχείρηση αποφασίσει να συμμετάσχει στη διαδικασία υποβολής προσφορών για τους διαγωνισμούς. Αντικατοπτρίζουν τα πρακτικά βάρη που συνεπάγεται η συμμετοχή στις δημόσιες συμβάσεις, όπως ο διοικητικός φόρτος εργασίας, οι αυστηρές προθεσμίες, οι περιορισμένοι πόροι, καθώς και η πολυπλοκότητα σύναψης συνεργασιών ή κοινοπραξιών. Ακόμη και επιχειρήσεις με υψηλή εξειδίκευση ενδέχεται να δυσκολευτούν λόγω του όγκου των απαιτούμενων δικαιολογητικών, του κόστους προετοιμασίας μιας προσφοράς ή της αδυναμίας διάθεσης επαρκούς εσωτερικής δυναμικότητας για τη διαδικασία. Τα εμπόδια αυτά καθιστούν τις δημόσιες συμβάσεις λιγότερο προσβάσιμες για μικρότερες ή λιγότερο ανεπτυγμένες επιχειρήσεις και συμβάλλουν στην αναποτελεσματικότητα στη συμμετοχή προμηθευτών.

3. Εμπόδια Πλήρωσης Προσόντων Επιλεξιμότητας

Αυτή η κατηγορία αναφέρεται σε επίσημα κριτήρια και στις προϋποθέσεις που πρέπει να πληροί μια επιχείρηση προκειμένου να θεωρηθεί επιλέξιμη για τη σύναψη σύμβασης. Τα κριτήρια αυτά περιλαμβάνουν απαιτήσεις που σχετίζονται με τη χρηματοοικονομική επάρκεια, την προηγούμενη εμπειρία, καθώς και την παροχή εγγυήσεων ή πιστοποιήσεων. Αν και ο σκοπός τους είναι να διασφαλίσουν ότι οι προμηθευτές είναι ικανοί και αξιόπιστοι, συχνά αποκλείουν επιχειρήσεις που διαθέτουν τα απαραίτητα προσόντα —ιδίως νέους εισερχόμενους στην αγορά, μικρές επιχειρήσεις ή φορείς που προέρχονται από υποεκπροσωπούμενες ομάδες. Σε ορισμένες περιπτώσεις, τα εμπόδια αυτά αντανakλούν μεροληψίες ή ξεπερασμένες πρακτικές διαχείρισης κινδύνου, συμβάλλοντας έτσι στη διατήρηση ανισοτήτων στην πρόσβαση στις δημόσιες συμβάσεις.

Στους ακόλουθους πίνακες παρουσιάζεται κάθε αναγνωρισμένο **σημείο προκλήσεων**, και για το καθένα έχει προταθεί μια σειρά δράσεων με στόχο την υπέρβαση του εμποδίου και την υποστήριξη

της εφαρμογής των Κοινωνικών Δημοσίων Συμβάσεων. Ορισμένα από τα προτεινόμενα μέτρα συμπεριλήφθηκαν ως προτεινόμενες επιλογές στο ερωτηματολόγιο που συμπληρώθηκε από τους συμμετέχοντες στις συνεντεύξεις και έχουν ενσωματωθεί στο σχέδιο δράσης για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων σημείων πρόκλησης, όπως παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα. Επιπλέον, έχουν προστεθεί μέτρα βάσει των **πληροφοριών από τους συνεντευξιζόμενους** και των ευρημάτων από την **επιτραπέζια έρευνα** που πραγματοποίησε η ομάδα.

Πίνακας 28 Αναγνωρισμένα Σημεία Φραγμού και Σχέδια Δράσης

No	Σημείο φραγμού	Περιγραφή	Είδος	Σχέδιο δράσης
1	Εύρεση ενδιαφέροντων διαγωνισμών	Η δυσκολία που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις στον εντοπισμό ευκαιριών προμηθειών οι οποίες αντιστοιχούν στις υπηρεσίες, τα προϊόντα ή τον γεωγραφικό τους προσανατολισμό.	Εμπόδια πρόσβασης και πληροφόρησης	- Κεντρική ιστοσελίδα που συγκεντρώνει ευκαιρίες σε δημόσιους διαγωνισμούς - Αλληλεπίδραση με τους αναδόχους από την αρχή της διαδικασίας - Συμβουλευτικές υπηρεσίες - Επισκέψεις/Εκδηλώσεις επιστημονικής ανακάλυψης
2	Χρήση πλατφορμών δημόσιων συμβάσεων	Οι προκλήσεις που παρουσιάζονται κατά τη χρήση ηλεκτρονικών συστημάτων τα οποία αξιοποιούνται για τη δημοσίευση και τη διαχείριση διαδικασιών δημόσιων διαγωνισμών.	Εμπόδια πρόσβασης και πληροφόρησης	- Συμμετοχή σε εκπαίδευση για την προετοιμασία προσφορών - Σχεδιασμός απλοποιημένης και φιλικής προς τον χρήστη πλατφόρμας - Συμβουλευτικές υπηρεσίες
3	Επικοινωνία με τον δημόσιο τομέα	Περιορισμοί στην αλληλεπίδραση ανάμεσα στους αιτούντες και στις δημόσιες υπηρεσίες κατά τη διάρκεια της διαδικασίας προμηθειών	Διαδικαστικά και Διαχειριστικά Εμπόδια	- Αλληλεπίδραση με τους αναδόχους από την αρχή της διαδικασίας - Συμβουλευτικές υπηρεσίες - Επισκέψεις/Εκδηλώσεις επιστημονικής ανακάλυψης - Καθιέρωση σαφών μέσων και επαφών επικοινωνίας

4	Θεσμοθετημένες διακρίσεις	Συστημικά εμπόδια που οδηγούν σε άνιση μεταχείριση ή μειονεκτική θέση ορισμένων τύπων επιχειρήσεων στις διαδικασίες δημόσιων προμηθειών.	Εμπόδια πλήρωσης Προσόντων και Επιλεξιμότητας	• Κριτήρια χωρίς αποκλεισμούς • Δημόσιες παροχές με αυξημένη έμφαση στην ποιότητα
5	Έλλειψη καθοδήγησης, συμβουλών ή υποστήριξης	Έλλειψη προσβάσιμης υποστήριξης ή πόρων που να βοηθούν τις επιχειρήσεις στην κατανόηση και συμμετοχή στις διαδικασίες προμηθειών.	Εμπόδια πρόσβασης και πληροφόρησης	• Προγράμματα ενίσχυσης ικανοτήτων • Πρακτικά εργαλεία και πρότυπα • Συμμετοχή σε εκπαίδευση για την προετοιμασία προσφορών • Συμβουλευτικές υπηρεσίες • Συνεργασία με καθιερωμένες/εδραιωμένες επιχειρήσεις • Επισκέψεις/Εκδηλώσεις επιστημονικής ανακάλυψης
6	Κόστος συγκέντρωσης προσφοράς	Το χρηματοοικονομικό και οργανωτικό βάρος που επιβαρύνει τις επιχειρήσεις κατά την προετοιμασία προσφοράς για δημόσια σύμβαση	Διαδικαστικά και Διαχειριστικά Εμπόδια	• Εκδηλώσεις B2B με εταιρείες για τη δημιουργία κοινοπραξιών • Μείωση της γραφειοκρατίας • Συνεργασία με καθιερωμένες/εδραιωμένες επιχειρήσεις
7	Χρονοδιάγραμμα για την προετοιμασία	Το σύντομο χρονοδιάγραμμα που δίνεται στους αιτούντες για να προετοιμάσουν και να	Διαδικαστικά και Διαχειριστικά Εμπόδια	• Συμμετοχή σε εκπαίδευση για την προετοιμασία προσφορών • Συμβουλευτικές υπηρεσίες

	κατάλληλων εγγράφων / προσφοράς	υποβάλουν τις προσφορές τους		- Μείωση γραφειοκρατίας - Πρακτικά εργαλεία και πρότυπα
8	Οργανωτική ικανότητα / έλλειψη εσωτερικών πόρων	Το περιορισμένο προσωπικό, οι δεξιότητες ή η ικανότητα μίας εταιρείας να διαχειριστεί και να ολοκληρώσει τη διαδικασία υποβολής προσφορών.	Διαδικαστικά και Διαχειριστικά Εμπόδια	- Εκδηλώσεις B2B με εταιρείες για τη δημιουργία κοινοπραξιών - Πρακτικά εργαλεία και πρότυπα - Συνεργασία με καθιερωμένες/ εδραιωμένες επιχειρήσεις
9	Πλήρωση απαιτήσεων οικονομικής ικανότητας	Η δυσκολία που αντιμετωπίζουν οι εταιρείες για να αποδείξουν ότι έχουν τον απαιτούμενο κύκλο εργασιών, περιουσιακά στοιχεία ή οικονομική ισχύ για να πληρούν τις προϋποθέσεις για μία σύμβαση.	Εμπόδια πλήρωσης Προσόντων και Επιλεξιμότητας	- Εκδηλώσεις B2B με εταιρείες για τη δημιουργία κοινοπραξιών - Δημόσιες συμβάσεις με αυξημένη έμφαση στην ποιότητα - Διασφάλιση πρόσθετης χρηματοδότησης και κινήτρων - Συνεργασία με καθιερωμένες/εδραιωμένες επιχειρήσεις
10	Απαιτήσεις οικονομικών εγγυήσεων	Η απαίτηση παροχής χρηματοοικονομικών εργαλείων, όπως εγγυητικές επιστολές συμμετοχής ή εγγυήσεις εκτέλεσης, ως αναπόσπαστο μέρος της	Εμπόδια πλήρωσης Προσόντων και Επιλεξιμότητας	- Συνεργασία με καθιερωμένες/εδραιωμένες επιχειρήσεις - Εκδηλώσεις B2B με εταιρείες για τη δημιουργία κοινοπραξιών

		διαδικασίας υποβολής προσφοράς.		• Πρακτικά εργαλεία και πρότυπα • Εναλλακτικές χρηματοοικονομικές εγγυήσεις
11	Απαιτήσεις προηγούμενης εμπειρίας	Η ανάγκη απόδειξης προηγούμενης εκτέλεσης παρόμοιων συμβάσεων ως προϋπόθεση για την επιλεξιμότητα συμμετοχής σε τρέχουσες διαδικασίες ανάθεσης.	Εμπόδια πλήρωσης Προσόντων και Επιλεξιμότητας	• Εκδηλώσεις B2B με εταιρείες για τη δημιουργία κοινοπραξιών • Συνεργασία με καθιερωμένες/εδραιωμένες επιχειρήσεις • Σχεδιασμός συμφωνά με τις ανάλογες απαιτήσεις
12	Εμπόδια που παρακωλύουν τη συνεργασία με άλλους / τη σύσταση κοινοπραξιών	Οι δυσκολίες που προκύπτουν κατά τη σύσταση συνεργασιών ή κοινοπραξιών με άλλες επιχειρήσεις για από κοινού υποβολή προσφορών σε συμβάσεις.	Διαδικαστικά και Διαχειριστικά Εμπόδια	• Συμμετοχή σε εκπαίδευση για την προετοιμασία προσφορών • Εκδηλώσεις B2B με εταιρείες για τη δημιουργία κοινοπραξιών • Συμβουλευτικές υπηρεσίες
13	Δυσκολία πλήρωσης των απαιτούμενων κριτηρίων	Η συνολική πολυπλοκότητα της διαδικασίας προμηθειών και το υψηλό επίπεδο κατανόησης και εξειδίκευσης που απαιτείται για αποτελεσματική συμμετοχή.	Εμπόδια πρόσβασης και πληροφόρησης	• Συμμετοχή σε εκπαίδευση για την προετοιμασία προσφορών • Εκδηλώσεις B2B με εταιρείες για τη δημιουργία κοινοπραξιών • Συνεργασία με καθιερωμένες/εδραιωμένες επιχειρήσεις • Συμβουλευτικές υπηρεσίες

14	Ευνοιοκρατία στις διαδικασίες συμβάσεων	Καταστάσεις όπου Περιπτώσεις κατά τις οποίες η δίκαιη διεξαγωγή της διαδικασίας δημόσιων συμβάσεων επηρεάζεται δυσμενώς από την υπέρμετρη επιρροή ισχυρών συμμετεχόντων.	Εμπόδια πλήρωσης Προσόντων και Επιλεξιμότητας	• Συμβουλευτικές υπηρεσίες • Δημόσιες παροχές με αυξημένη έμφαση στην ποιότητα • Επισκέψεις/Εκδηλώσεις επιστημονικής ανακάλυψης
15	Έλλειψη κριτηρίων βιωσιμότητας	Οι εταιρείες δυσκολεύονται λόγω της ασυνεπής η ελάχιστης επικοινωνίας κριτήρια που βασίζονται στην βιωσιμότητα καθιστώντας δύσκολη την κατανόηση των προσδοκιών ή τα προσόντα των προσφορών.	Διαδικαστικά και Διαχειριστικά Εμπόδια	• Υποχρεωτικά κριτήρια και στόχοι βιωσιμότητας • Παροχές δημοσίου με μεγαλύτερη έμφαση στην ποιότητα
16	Πολυπλοκότητα εγγράφων διαγωνισμού	Η συντριπτική διάρκεια και η πολυπλοκότητα της τεκμηρίωσης του διαγωνισμού, η οποία συχνά απαιτεί σημαντικό χρόνο μόνο για ανάγνωση, ερμηνεία και κατανόηση.	Διαδικαστικά και Διαχειριστικά Εμπόδια	• Συμμετοχή σε εκπαίδευση για την προετοιμασία προσφορών • Μείωση της γραφειοκρατίας
17	Γραφειοκρατικά ζητήματα	Ο συντριπτικός αριθμός διοικητικών βημάτων, επίσημων διαδικασιών και αυστηρών απαιτήσεων συμμόρφωσης που	Διαδικαστικά και Διαχειριστικά Εμπόδια	• Αλληλεπίδραση με τους αναδόχους από την αρχή της διαδικασίας • Συμμετοχή σε εκπαίδευση για την προετοιμασία προσφορών

		εμπλέκονται στις δημόσιες συμβάσεις		• Πρακτικά εργαλεία και πρότυπα • Συμβουλευτικές υπηρεσίες
18	Έλλειψη ειδικευμένου προσωπικού	Η έλλειψη προσωπικού με την ειδική εξειδίκευση που απαιτείται για την επιτυχή διαχείριση της διαδικασίας δημόσιων προμηθειών.	Διαδικαστικά και Διαχειριστικά Εμπόδια	• Συμμετοχή σε εκπαίδευση για την προετοιμασία προσφορών • Συμβουλευτικές υπηρεσίες • Εκδηλώσεις B2B με εταιρείες για τη δημιουργία κοινοπραξιών • Συνεργασία με καθιερωμένες/εδραιωμένες επιχειρήσεις
19	Ανεπαρκής διαθεσιμότητα εξειδικευμένων προμηθευτών	Η περιορισμένη διαθεσιμότητα προμηθευτών που πληρούν τα απαιτούμενα πρότυπα πιστοποίησης, ποιότητας, βιωσιμότητας ή συμμόρφωσης στις διαδικασίες δημόσιων συμβάσεων οδηγεί σε μικρότερο ανταγωνισμό, ενώ οι αναθέτοντες αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην εξεύρεση υποψηφίων που ικανοποιούν πλήρως όλα τα κριτήρια του διαγωνισμού.	Εμπόδια πλήρωσης Προσόντων και Επιλεξιμότητας	• Προγράμματα ανάπτυξης προμηθευτών • Υποχρεωτικά κριτήρια και στόχοι βιωσιμότητας
20	Έλλειψη ενημέρωσης σχετικά με	Περιορισμένη αντίληψη των διεθνών πλαισίων, πολιτικών ή των καλύτερων πρακτικών	Εμπόδια πρόσβασης και πληροφόρησης	• Συμμετοχή σε εκπαίδευση για την προετοιμασία προσφορών

	παγκόσμιες στρατηγικές	σύμφωνα με προμήθειες, βιωσιμότητα ή οικονομική ανάπτυξη, που εμποδίζουν τους οργανισμούς να εναρμονίσουν την προσφορά τους ή τις πολιτικές προμηθειών με ευρύτερους παγκόσμιους στόχους.		• Συμβουλευτικές υπηρεσίες • Επισκέψεις/Εκδηλώσεις επιστημονικής ανακάλυψης
21	Έλλειψη ευαισθητοποίησης σε περιβαλλοντικά θέματα	Η ανεπαρκής κατανόηση ή προσοχή εκ μέρους των προμηθευτών, των δημόσιων υπαλλήλων ή και των δύο, όσον αφορά τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις και τις αρχές της βιωσιμότητας.	Εμπόδια πρόσβασης και πληροφόρησης	• Καμπάνιες ευαισθητοποίησης • Συμβουλευτικές υπηρεσίες • Επισκέψεις/Εκδηλώσεις επιστημονικής ανακάλυψης
22	Έλλειψη εξειδικευμένης νομικής γνώσης στις δημόσιες συμβάσεις	Οι προκλήσεις που προκύπτουν από τον περιορισμένο αριθμό νομικών εξειδικευμένων στις δημόσιες συμβάσεις, σε συνδυασμό με την έλλειψη συστηματικής εκπαίδευσης που να τους διατηρεί ενημερωμένους σχετικά με τις συχνές αλλαγές στη νομοθεσία προμηθειών, οι οποίες αυξάνουν την	Διαδικαστικά και Διαχειριστικά Εμπόδια	• Συμμετοχή σε εκπαίδευση για την προετοιμασία προσφορών • Συμβουλευτικές υπηρεσίες • Συνεργασία με καθιερωμένες/εδραιωμένες επιχειρήσεις • Μείωση της γραφειοκρατίας

		πολυπλοκότητα της εργασίας τους.		
23	Μη αναπτυγμένο πολιτικό πλαίσιο	Η απουσία ή ανεπαρκής ύπαρξη σαφών, συνεκτικών και ολοκληρωμένων πολιτικών που καθοδηγούν τις πρακτικές δημόσιων προμηθειών, οι οποίες στερούνται συγκεκριμένων στρατηγικών, στόχων ή κανονιστικών πλαισίων.	Διαδικαστικά και Διαχειριστικά Εμπόδια	• Κοινωνικές ρήτρες προσαρμοσμένες στα διοικητικά και νομικά πλαίσια • Υποχρεωτικά κριτήρια και στόχοι βιωσιμότητας
24	Απροθυμία για αλλαγή και έλλειψη κινήτρων ή θεσμοθετημένων υποχρεώσεων	Η απροθυμία εντός των οργανισμών, δημόσιων και ιδιωτικών, να υιοθετήσουν νέες πρακτικές, διαδικασίες ή καινοτομίες, καθώς και η απουσία σαφών κινήτρων, ανταμοιβών ή παρακινήτικών μηχανισμών που να ενθαρρύνουν τους εμπλεκόμενους φορείς να αποδεχθούν αλλαγές ή θεσμοθετημένες υποχρεώσεις.	Διαδικαστικά και Διαχειριστικά Εμπόδια	• Συνεργασία με εκπαιδευτικά ιδρύματα • Καμπάνιες ευαισθητοποίησης • Ψηφιακές πλατφόρμες για μαθήματα βιωσιμότητας • Επισκέψεις/Εκδηλώσεις επιστημονικής ανακάλυψης • Υποχρεωτικά κριτήρια και στόχοι βιωσιμότητας

Επεξήγηση Σχέδιου Δράσης ανά σημείο φραγμού

ΣΦ1: Εύρεση ενδιαφέροντων διαγωνισμών

Για την επίλυση του εμποδίου, προτείνεται να αναπτυχθεί μία **κεντρική ιστοσελίδα που συγκεντρώνει ευκαιρίες σε δημόσιους διαγωνισμούς**. Μία απλή, φιλική προς τον χρήστη πλατφόρμα που διευκολύνει τις επιχειρήσεις να ανακαλύψουν σχετικούς διαγωνισμούς, μειώνοντας την ανάγκη αναζήτησης σε πολλαπλές πύλες. Επιπλέον, **η αλληλεπίδραση με αναδόχους από την αρχή της διαδικασίας** μπορεί να βοηθήσει σημαντικά στην εύρεση ενδιαφερόντων διαγωνισμών. Η επικοινωνία σε αρχικό στάδιο επιτρέπει στους παρόχους να κατανοήσουν τις μελλοντικές ανάγκες και προτεραιότητες πριν τη δημοσίευση των διαγωνισμών, να προβλέψουν σχετικές ευκαιρίες και να προετοιμαστούν κατάλληλα, καθώς και να προτείνουν λύσεις που ταιριάζουν στα δυνατά τους σημεία και τα ενδιαφέροντά τους. **Οι συμβουλευτικές υπηρεσίες** μπορούν να υποστηρίξουν εταιρείες στον εντοπισμό διαγωνισμών που είναι ταυτόχρονα κατάλληλοι και στρατηγικοί, αξιοποιώντας την εξειδίκευσή τους για να φιλτράρουν τις ευκαιρίες βάσει του προφίλ της επιχείρησης. Τέλος, οι **επισκέψεις επιστημονικής ανακάλυψης** (π.χ. σε δημόσιους φορείς) μπορούν να βοηθήσουν τις επιχειρήσεις να κατανοήσουν καλύτερα τι αναζητούν οι δημόσιοι φορείς και πού ενδέχεται να εμφανιστούν ευκαιρίες και πως να συγχρονιστούν σύμφωνα με τις ανάγκες των διαγωνισμών.

ΣΦ2: Χρήση πλατφορμών δημόσιων συμβάσεων

Σχετικά με την αντιμετώπιση του σημείου φραγμού που σχετίζεται με τη δυσκολία χρήσης των πλατφορμών δημόσιων προμηθειών, η **ανάπτυξη μιας απλοποιημένης και φιλικής προς τον χρήστη πλατφόρμας** αποτελεί την κύρια λύση. Η βελτίωση της ευχρηστίας των πλατφορμών δημόσιων προμηθειών διευκολύνει τους προμηθευτές να έχουν πρόσβαση, να κατανοούν και να ανταποκρίνονται ευκολότερα σε διαγωνισμούς, μειώνοντας την απογοήτευση και τον κίνδυνο σφαλμάτων κατά την εγγραφή ή την υποβολή προσφορών. Επιπλέον, η **συμμετοχή σε εκπαίδευση για την προετοιμασία προσφορών** σχετικά με την προετοιμασία προσφορών θα στηρίξει επίσης την αντιμετώπιση τέτοιων εμποδίων, παρέχοντας καθοδήγηση βήμα προς βήμα για τη χρήση των πλατφορμών προμηθειών, από τη δημιουργία λογαριασμών έως την υποβολή προσφορών. Τέλος, οι **συμβουλευτικές υπηρεσίες** αποδεικνύονται χρήσιμες, προσφέροντας εξατομικευμένη υποστήριξη σε επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν δυσκολίες με τα ψηφιακά συστήματα προμηθειών.

ΣΦ3: Επικοινωνία με τον δημόσιο τομέα

Προκειμένου να μετριάσει αυτό το σημείο εμπλοκής θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην **αλληλεπίδραση με τους αναδόχους από την αρχή της διαδικασίας**. Αυτό θα δημιουργήσει έναν χώρο όπου οι εταιρείες μπορούν να υποβάλουν ερωτήσεις, να εκφράσουν ενδιαφέρον και να κατανοήσουν καλύτερα τις ανάγκες και τις προτεραιότητες της αναθέτουσας αρχής, ενισχύοντας την εμπιστοσύνη, αυξάνοντας τη διαφάνεια και διευκολύνοντας τις επιχειρήσεις να προσαρμόσουν τις προσφορές τους. Μία ακόμα πρόταση είναι οι **εκδηλώσεις επιστημονικής ανακάλυψης** (π.χ. σε δημόσιους φορείς ή σε εκδηλώσεις προμηθειών ειδικού τομέα) ώστε οι επιχειρήσεις να εξοικειωθούν με τους δημόσιους αγοραστές, να κατανοήσουν τις προσδοκίες τους και να δημιουργήσουν ανεπίσημες συνδέσεις. Οι **συμβουλευτικές υπηρεσίες** θα ήταν επίσης χρήσιμες σε αυτή την περίπτωση, λειτουργώντας ως μεσολαβητές που κατανοούν τόσο τη γλώσσα του ιδιωτικού τομέα όσο και τις διαδικασίες του δημόσιου τομέα. Τέλος, **η καθιέρωση σαφών μέσων και ατόμων επικοινωνίας με τις δημόσιες αρχές** με τον ορισμό υπευθύνων επαφής για κάθε διαγωνισμό ή τμήμα, θα ενθάρρυνε την επικοινωνία και θα ενίσχυε την αίσθηση υποστήριξης των επιχειρήσεων.

ΣΦ4: Θεσμοθετημένες διακρίσεις

Η **εφαρμογή κριτηρίων χωρίς αποκλεισμούς** θα συμβάλλει στην αντιμετώπιση εδραιωμένων διακρίσεων, θα προάγει τη διαφοροποίηση και την ένταξη. Για παράδειγμα, εταιρείες που διοικούνται από γυναίκες, κοινωνικές επιχειρήσεις, επιχειρήσεις που ανήκουν σε μειονότητες ή επιχειρήσεις με πρακτικές ένταξης στο προσωπικό τους θα μπορούσαν να τύχουν προτεραιότητας. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να ενισχυθούν **δημόσιες συμβάσεις περισσότερο προσανατολισμένες στην ποιότητα**, μετατοπίζοντας την προσέγγιση από την παραδοσιακή εστίαση μόνο στην τιμή.

ΣΦ5: Έλλειψη καθοδήγησης, συμβουλών ή υποστήριξης

Με στόχο τον περιορισμό αυτού του σημείου φραγμού μπορούν να οργανωθούν **προγράμματα ανάπτυξης ικανοτήτων** ώστε να ενισχυθούν οι γνώσεις και οι δεξιότητες των δημόσιων τομέων, καθώς και την παροχή σε βάθος καθοδήγησης σχετικά με τους κανόνες των δημοσίων προμηθειών, την απαιτούμενη τεκμηρίωση, τα κριτήρια αξιολόγησης και τις στρατηγικές υποβολής προσφορών. Με τον τρόπο αυτό, οι συμμετέχοντες θα αποκτήσουν τη δυνατότητα να πλοηγούνται με μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση και αυτονομία σε πολύπλοκες διαδικασίες. Επιπλέον την **ανάπτυξη πρακτικών εργαλείων και προτύπων** (όπως FAQ, λίστες ελέγχου ή πρότυπα διαγωνισμών) μπορεί να προσφέρει στους προμηθευτές ένα σαφές σημείο εκκίνησης, ιδίως για νέες ή μικρές επιχειρήσεις χωρίς εξειδικευμένο προσωπικό στον τομέα των προσφορών. Στην περίπτωση αυτή είναι ιδιαίτερα χρήσιμες και οι συμβουλευτικές υπηρεσίες παρέχοντας εξατομικευμένη υποστήριξη στις επιχειρήσεις για νομικά, τεχνικά ή χρηματοοικονομικά ζητήματα κατά τη διάρκεια της διαδικασίας προμηθειών. Επιπρόσθετα, **η συνεργασία με καθιερωμένες εταιρείες** για τον σχηματισμό κοινοπραξιών θα αποτελούσε ένα πολύτιμο μέσο μάθησης μέσω της πράξης για μικρότερους ή λιγότερο έμπειρους συμμετέχοντες. Τέλος, οι **εκδηλώσεις επιστημονικής ανακάλυψης** θα μπορούσαν να προσφέρουν άμεση εικόνα για τον τρόπο λειτουργίας του δημόσιου τομέα, τα πρόσωπα επαφής και τον τρόπο ανάπτυξης των διαγωνισμών, γεφυρώνοντας το χάσμα ανάμεσα στην πληροφόρηση και την κατανόηση.

ΣΦ6: Κόστος συγκέντρωσης προσφοράς

Το εμπόδιο αυτό μπορεί να περιοριστεί μέσω διοργάνωσης **εκδηλώσεων B2B με εταιρείες για τη δημιουργία κοινοπραξιών** ώστε οι προμηθευτές να μοιράζονται τον φόρτο εργασίας και το κόστος προετοιμασίας των προσφορών. Επίσης, **η συνεργασία με καλά εδραιωμένες επιχειρήσεις** μπορεί να μειώσει το κόστος για τις μικρότερες εταιρείες, καθώς οι πρώτες διαθέτουν ήδη έτοιμα πρότυπα, εξειδικευμένο προσωπικό και σχετική τεχνογνωσία. Επιπλέον μέτρο είναι και η **μείωση της υπερβολικής τεκμηρίωσης** ζητώντας μόνο τα απαραίτητα αρχεία στο αρχικό στάδιο και την υποβολή πρόσθετων αποκλειστικά από τους υποψηφίους που θα προκριθούν έτσι μειώνεται το κόστος της πρώτης συμμετοχής.

ΣΦ7: Χρονοδιάγραμμα για την προετοιμασία κατάλληλων εγγράφων / προσφορές

Η συμμετοχή σε εκπαιδευτικά προγράμματα μπορεί να βοηθήσει τους παρόχους να είναι πιο συνεπείς, καλύτερα προετοιμασμένοι και πιο σίγουροι στην ανταπόκρισή τους σε στενά χρονοδιαγράμματα. Οι **συμβουλευτικές υπηρεσίες** επιταχύνουν τη διαδικασία προετοιμασίας και υποβολής εγγράφων, αξιοποιώντας πρότυπα, λίστες ελέγχου και εμπειρία που διευκολύνουν τη γρηγορότερη σύνταξη προσφορών. Σε αυτή την περίπτωση **η μείωση της γραφειοκρατίας** είναι χρήσιμη. Η απαίτηση μόνο των βασικών δικαιολογητικών στο αρχικό στάδιο και η προσκόμιση πρόσθετων εγγράφων αποκλειστικά από τους υποψηφίους που προκρίνονται εξοικονομεί χρόνο. Τέλος, η παροχή **πρακτικών εργαλείων και προτύπων** (όπως FAQs, λίστες ελέγχου ή πρότυπα προσφορών) από την αναθέτουσα αρχή μπορούν να βοηθήσουν σε αυστηρά χρονοδιαγράμματα.

ΣΦ8: Οργανωτική ικανότητα / έλλειψη εσωτερικών πόρων

Με στόχο τον περιορισμό αυτού του σημείου, **η συνεργασία με καθιερωμένες εταιρείες** μπορεί να αποτελέσει λύση για μικρότερες και λιγότερο έμπειρες εταιρείες, καθώς η σύμπραξη με μεγαλύτερους και έμπειρους φορείς τους δίνει τη δυνατότητα να αξιοποιήσουν τους ήδη διαθέσιμους πόρους τους. Η **διοργάνωση B2B εκδηλώσεων για τη δημιουργία κοινοπραξιών** μπορεί να αποδειχθεί ιδιαίτερα χρήσιμη καθώς συνοψίζονται οι συν εργασίες, μοιράζονται οι ευθύνες και ο φόρτος εργασίας. Τέλος η διαθεσιμότητα **πρακτικών εργαλείων και προτύπων** (όπως βιογραφικά εργαζομένων, οικονομικές καταστάσεις, επίσημα έγγραφα) θα μειώσει την επαναλαμβανόμενη εργασία και τις ώρες που απαιτούνται για την προετοιμασία μιας προσφοράς.

ΣΦ9: Πλήρωση απαιτήσεων οικονομικής ικανότητας

Αυτός ο φραγμός μπορεί να αντιμετωπιστεί μέσω **συνεργασίας με καθιερωμένες εταιρείες** που είναι οικονομικά μεγαλύτερες ώστε η κοινοπραξία να πληροί τις απαιτήσεις χρηματοοικονομικής επάρκειας. Ομοίως, **η διοργάνωση B2B εκδηλώσεων για τη δημιουργία κοινοπραξιών** επιτρέπουν στις επιχειρήσεις να ενώσουν πόρους και να καλύψουν από κοινού τις οικονομικές απαιτήσεις, βελτιώνοντας την επιλεξιμότητά τους. Οι **δημόσιες συμβάσεις περισσότερο προσανατολισμένες στην ποιότητα** λιγότερο εστιασμένες στο κόστος και την χρηματοοικονομική επάρκεια. Τέλος, **η εξασφάλιση πρόσθετης χρηματοδότησης και κινήτρων** μπορεί να τους επιτρέψει να ανταποκριθούν στα κριτήρια επιλεξιμότητας.

ΣΦ10: Απαιτήσεις οικονομικών εγγυήσεων

Όσον αφορά τις χρηματοοικονομικές εγγυήσεις, η δημιουργία συνεργασιών μέσω συμμετοχής σε, **B2B εκδηλώσεις με εταιρείες για σχηματισμό κοινοπραξιών ή η συνεργασία με καθιερωμένες εταιρείες** μπορεί να βοηθήσει στην κάλυψη των απαιτήσεων εγγυήσεων, καθιστώντας δυνατή τη συμμετοχή τους. Επιπλέον, **δημόσιες συμβάσεις περισσότερο ποιοτικά προσανατολισμένες** και επικέντρωση στην καινοτομία ή το κοινωνικό αντίκτυπο θα βοηθήσουν στον μετριασμό αυτού του εμποδίου. Τέλος, η **αποδοχή εναλλακτικών εγγυήσεων** θα αποτελούσε το πιο άμεσο μέτρο για αυτό το εμπόδιο, αντί για υψηλές κεφαλαιακές απαιτήσεις, οι αναθέτουσες αρχές θα μπορούσαν να αποδέχονται ασφαλιστικές εγγυητικές επιστολές ή εγγυήσεις τρίτων.

ΣΦ11: Απαιτήσεις προηγούμενης εμπειρίας

Όσον αφορά τις απαιτήσεις προηγούμενης εμπειρίας στους διαγωνισμούς, η **συμμετοχή σε εκπαιδευτικά προγράμματα για την προετοιμασία προσφορών** μπορεί να βοηθήσει τους προμηθευτές να κατανοήσουν πώς να παρουσιάσουν την υπάρχουσα εμπειρία τους με τρόπο που να ταιριάζει στον διαγωνισμό. Με τον ίδιο τρόπο, οι συμβουλευτικές υπηρεσίες μπορούν να βοηθήσουν τους προμηθευτές να πλαισιώσουν την εμπειρία τους με πιο ανταγωνιστικό τρόπο και να εντοπίσουν σχετικά έργα στο χαρτοφυλάκιό τους. Επιπλέον **οι B2B εκδηλώσεις με εταιρείες** ενθαρρύνουν τη δημιουργία κοινοπραξιών που μπορούν συλλογικά να καλύψουν τα κριτήρια εμπειρίας του διαγωνισμού και να γίνουν επιλέξιμες. Παρομοίως, **η συνεργασία με καλά εδραιωμένες εταιρείες** μπορεί να βοηθήσει τις επιχειρήσεις με μικρότερη εμπειρία να συμμετάσχουν αξιοποιώντας την εμπειρία των εταίρων τους. Τέλος οι διαγωνισμοί θα πρέπει να **σχεδιάζονται με αναλογικές απαιτήσεις** άρα οι δημόσιες αρχές θα πρέπει να μειώνουν τις απαιτήσεις εμπειρίας ανάλογα με το μέγεθος, την αξία και τον κίνδυνο της σύμβασης, προκειμένου να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή νέων φορέων.

ΣΦ12: Εμπόδια που παρακωλύουν τη συνεργασία με άλλους / τη σύσταση κοινοπραξιών

Για την αντιμετώπιση αυτού του ΣΦ, η **συμμετοχή σε εκπαιδευτικά προγράμματα** θα είναι χρήσιμη, καθώς αυτά τα προγράμματα συχνά περιλαμβάνουν ενότητες για το πώς να δημιουργηθούν κοινοπραξίες. Επίσης, οι **B2B εκδηλώσεις με εταιρείες** για σχηματισμό κοινοπραξιών δημιουργούν άμεσες ευκαιρίες δικτύωσης ώστε οι επιχειρήσεις να συναντήσουν πιθανούς συνεργάτες. Παράλληλα, **συμβουλευτικές υπηρεσίες** καθοδηγούν τις επιχειρήσεις μέσα από τη διαδικασία τεχνικής, νομικής και διαχειριστικής φύσης για τη δημιουργία κοινοπραξιών. Τέλος, η **συνεργασία με καθιερωμένες εταιρείες** μπορεί να βοηθήσει μικρότερους ή νεότερους φορείς να αποκτήσουν πρόσβαση σε δίκτυα, γνώση συμμόρφωσης και διοικητική ικανότητα.

ΣΦ13: Δυσκολία πλήρωσης των απαιτούμενων κριτηρίων

Αυτό το ΣΦ μπορεί να περιοριστεί μέσω της **συμμετοχής σε εκπαίδευση για την προετοιμασία προσφορών**, προκειμένου να αναπτυχθούν τεχνικές, διαδικαστικές και στρατηγικές γνώσεις για τη σύνταξη ισχυρών προσφορών και τη βελτίωση της οργανωτικής ετοιμότητας. Οι συνεργασίες είναι επίσης χρήσιμες, καθώς η **συνεργασία με καθιερωμένες εταιρείες** για την απόκτηση γνώσης βέλτιστων πρακτικών και πρακτικής εμπειρίας, καθώς και η συμμετοχή σε **B2B εκδηλώσεις για την δημιουργία κοινοπραξιών** μπορεί να ενισχύσει την μακροπρόθεσμη επάρκεια. Τέλος, οι **συμβουλευτικές** υπηρεσίες παρέχουν εξατομικευμένη καθοδήγηση μπορούν να βοηθήσουν τις οργανώσεις να βελτιώσουν τις προσφορές τους, λειτουργώντας ως καταλύτες.

ΣΦ14: Ευνοιοκρατία στους διαγωνισμούς

Σε αυτή την περίπτωση, οι **επισκέψεις επιστημονικής ανακάλυψης** που προάγουν τον ανοιχτό διάλογο και τη δημιουργία ανεπίσημων σχέσεων και υποστηρίζουν νέους φορείς καθιστώντας τους ορατούς στους αναθέτοντες, βοηθούν στην αντιμετώπιση της ευνοϊκής μεταχείρισης. Επιπλέον, οι **συμβουλευτικές υπηρεσίες** μπορούν να στηρίξουν την πλοήγηση και την αμφισβήτηση αθέμιτων πρακτικών προμηθειών. Τέλος, **δημόσιες συμβάσεις περισσότερο ποιοτικά προσανατολισμένες** μπορούν να μειώσουν την ευνοϊκή μεταχείριση όταν εφαρμόζονται διαφανώς και βάσει σαφών, μετρήσιμων κριτηρίων.

ΣΦ15: Έλλειψη κριτηρίων βιωσιμότητας

Όσον αφορά αυτό το εμπόδιο, η **περισσότερο ποιοτικά προσανατολισμένη δημόσια σύμβαση** είναι κεντρική και επιτρέπει στις αρχές να διαφοροποιηθούν από το κριτήριο μόνο της τιμής και να ενσωματώσουν περιβαλλοντική και κοινωνική αξία στις αξιολογήσεις, προάγοντας πιο βιώσιμα αποτελέσματα. Επιπλέον, ένα πιο άμεσο μέτρο θα ήταν η θέσπιση **υποχρεωτικών κατευθυντήριων γραμμών και στόχων βιωσιμότητας** στις πολιτικές προμηθειών από κυβερνήσεις ή δήμους.

ΣΦ16: Πολυπλοκότητα των Εγγράφων των Διαγωνισμών

Η πολυπλοκότητα των εγγράφων διαγωνισμών αποτελεί κρίσιμο ζήτημα που μπορεί να αντιμετωπιστεί μέσω **συμμετοχής σε εκπαίδευση για την προετοιμασία προσφορών**, τα οποία εξοπλίζουν τους υποψηφίους με τις γνώσεις και τα εργαλεία για να διαχειριστούν σύνθετα έγγραφα, να κατανοήσουν νομικούς και τεχνικούς όρους και να ετοιμάσουν τις υποβολές. Επιπλέον, **η μείωση της γραφειοκρατίας** μπορεί να αποδειχθεί χρήσιμη. Οι αναθέτοντες μπορούν να απλοποιήσουν τις απαιτήσεις, ζητώντας μόνο τα απαραίτητα έγγραφα στο αρχικό στάδιο και πρόσθετη τεκμηρίωση μόνο από τους υποψήφιους που προκρίνονται, εξοικονομώντας χρόνο.

ΣΦ17: Γραφειοκρατικά ζητήματα

Αυτά τα ζητήματα μπορούν να μετριαστούν με την **αλληλεπίδραση με τους αναδόχους από την αρχή της διαδικασίας**, καθώς επιτρέπει στους υποψήφιους προμηθευτές να διευκρινίσουν έγκαιρα τα διαδικαστικά βήματα και να εκφράσουν ανησυχίες σχετικά με περιττές ή ασαφείς απαιτήσεις. Επιπλέον, οι **συμβουλευτικές υπηρεσίες** μπορούν να βοηθήσουν στην αποδοτική αντιμετώπιση της γραφειοκρατίας και στην αποφυγή διαδικαστικών σφαλμάτων. Η **συμμετοχή σε εκπαίδευση για την προετοιμασία προσφορών** βοηθά επίσης τους συμμετέχοντες να κατανοήσουν τις διαδικασίες, την απαιτούμενη τεκμηρίωση και τα βήματα συμμόρφωσης, μειώνοντας καθυστερήσεις ή λάθη που προκαλούνται από έλλειψη εξοικείωσης. Τέλος, **πρακτικά εργαλεία και πρότυπα** (FAQs, λίστες ελέγχου, οδηγίες) που παρέχονται από κάθε αναθέτουσα αρχή μειώνουν τον φόρτο εργασίας και την απόρριψη κατά τη διαδικασία υποβολής προσφορών.

ΣΦ18: Έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού

Όσον αφορά αυτό το εμπόδιο, **η συμμετοχή σε εκπαίδευση για την προετοιμασία προσφορών** θα βοηθήσει στην αντιμετώπιση του χάσματος δεξιοτήτων, εξοπλίζοντας το υπάρχον προσωπικό με τις γνώσεις που απαιτούνται για τις διαδικασίες συμβάσεων. Το χάσμα αυτό μπορεί επίσης να καλυφθεί μέσω **συμβουλευτικών υπηρεσιών** που καθοδηγούν τις οργανώσεις μέσα από διαδικασίες διαγωνισμών για τις οποίες δεν διαθέτουν προσωπικό. Επιπλέον, οι συνεργασίες μπορούν να βοηθήσουν, καθώς **η συνεργασία με καθιερωμένες εταιρείες** είναι χρήσιμη για νέους φορείς, επιτρέποντας την ανταλλαγή και αξιοποίηση εξειδικευμένης τεχνογνωσίας χωρίς την πρόσληψη νέου προσωπικού. Παρομοίως, οι **B2B εκδηλώσεις** δημιουργούν ευκαιρίες δικτύωσης και εύρεσης συνεργατών με συμπληρωματικές δεξιότητες, οι οποίες μπορούν να βοηθήσουν στην αντιμετώπιση της έλλειψης εσωτερικών ειδικών.

ΣΦ19: Ανεπαρκής διαθεσιμότητα κατάλληλων προμηθευτών

Το ζήτημα αυτό συνδέεται με τα εμπόδια σχετικά με τις απαιτήσεις και μπορεί να μετριαστεί μέσω προγραμμάτων ανάπτυξης προμηθευτών, που χρηματοδοτούνται ή υποστηρίζονται από κυβερνήσεις ή οργανισμούς της ΕΕ. Επιπλέον, **η θέσπιση υποχρεωτικών κριτηρίων βιωσιμότητας και στόχων με κοινωνικό αντίκτυπο** θα κάνει περισσότερες επιχειρήσεις να λαμβάνουν υπόψη αυτούς τους παράγοντες, και οι αναθέτουσες αρχές που θέλουν να τους ενσωματώσουν θα έχουν περισσότερες επιλογές. Τέλος, οι συνεργασίες παραμένουν σημαντικές· οι **B2B εκδηλώσεις** για δημιουργία κοινοπραξιών και η **συνεργασία με καθιερωμένες εταιρείες** δημιουργούν ευκαιρίες για μεγαλύτερη συμμετοχή επιχειρήσεων.

ΣΦ20: Έλλειψη γνώσεων σχετικά με τις παγκόσμιες στρατηγικές

Αυτό το εμπόδιο μπορεί να αντιμετωπιστεί μέσω της **συμμετοχής σε εκπαίδευση για την προετοιμασία προσφορών**, που θα εισάγει τους συμμετέχοντες σε παγκόσμιες στρατηγικές, βοηθώντας τους να ευθυγραμμίσουν τις προσφορές τους με στρατηγικούς πολιτικούς στόχους. Επιπλέον, οι **επισκέψεις επιστημονικής ανακάλυψης** παρέχουν άμεση εικόνα για το πώς περιφέρειες, αρχές ή εταιρείες ενσωματώνουν διεθνείς βέλτιστες πρακτικές και στρατηγικές στις διαδικασίες συμβάσεων. Τέλος, οι **συμβουλευτικές υπηρεσίες** γεφυρώνουν το χάσμα μεταξύ τοπικής πρακτικής και παγκόσμιας στρατηγικής, βοηθώντας τόσο τους προμηθευτές όσο και τους αναθέτοντες να ευθυγραμμίσουν τις προσφορές με στρατηγικούς στόχους, όπως η βιωσιμότητα.

ΣΦ21: Έλλειψη ευαισθητοποίησης σε κοινωνικά ζητήματα

Για την αντιμετώπιση αυτού του θέματος, **οι επισκέψεις επιστημονικής ανακάλυψης** μπορούν να είναι πολύ χρήσιμες, παρουσιάζοντας πραγματικά παραδείγματα βιώσιμων προμηθειών ή οργανισμών όπου τα κοινωνικά κριτήρια εφαρμόζονται ενεργά. Επιπλέον, οι **συμβουλευτικές υπηρεσίες** μπορούν να προσφέρουν στοχευμένες οδηγίες για το πώς οι προσφορές μπορούν να ευθυγραμμιστούν με τις προτεραιότητες κοινωνικών συμβάσεων, να βελτιωθεί η τεκμηρίωση κοινωνικού αντικτύπου και να κατανοηθούν οι σχετικές πολιτικές. Τέλος, **καμπάνιες ευαισθητοποίησης** με σεβαστά τοπικά πρόσωπα ως πρεσβευτές μπορούν να προωθήσουν τις αρχές κοινωνικών προμηθειών, να μοιραστούν επιτυχημένα παραδείγματα και να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή της ευρύτερης κοινότητας και των προμηθευτών.

ΣΦ22: Έλλειψη νομικής εξειδίκευσης στον τομέα των δημόσιων διαγωνισμών

Αυτό το εμπόδιο μπορεί να περιοριστεί μέσω **συμμετοχής σε εκπαίδευση για την προετοιμασία προσφορών**, τα οποία συχνά περιλαμβάνουν νομικές ενότητες που καλύπτουν τους νόμους προμηθειών, κανονισμούς, απαιτήσεις συμβάσεων και πρότυπα συμμόρφωσης. Οι **συμβουλευτικές υπηρεσίες** που παρέχουν εξατομικευμένη καθοδήγηση σε οργανισμούς που δυσκολεύονται με την πολυπλοκότητα της νομοθεσίας προμηθειών μπορούν επίσης να είναι χρήσιμες. Επιπλέον, **η συνεργασία με καθιερωμένες εταιρείες** μπορεί να παρέχει πρόσβαση σε πρακτική νομική γνώση και να μειώσει τους νομικούς κινδύνους για μικρότερους ή λιγότερο έμπειρους εταίρους. Τέλος, **η μείωση της γραφειοκρατίας** θα ήταν χρήσιμη και σε αυτή την περίπτωση, καθώς η απαίτηση μόνο των βασικών εγγράφων στο αρχικό στάδιο και πρόσθετων δικαιολογητικών μόνο από τους υποψήφιους που προκρίνονται μειώνει την πίεση στο προσωπικό που δεν διαθέτει νομική εξειδίκευση.

ΣΦ23: Μη αναπτυγμένο πλαίσιο πολιτικής

Αποτελεί κρίσιμο σημείο φραγμού που μπορεί να αντιμετωπιστεί από την κυβέρνηση με την προσθήκη κοινωνικών ρητρών στο διοικητικό και νομικό πλαίσιο, διασφαλίζοντας ότι οι κοινωνικές απαιτήσεις καλύπτονται. Παρομοίως, η θέσπιση υποχρεωτικών κριτηρίων βιωσιμότητας και στόχων θα εξασφαλίσει ότι όλοι οι διαγωνισμοί περιλαμβάνουν συστηματικά σαφείς περιβαλλοντικές, κοινωνικές ή οικονομικές απαιτήσεις βιωσιμότητας, αυξάνοντας τα συνολικά πρότυπα των δημόσιων συμβάσεων. Επιπλέον, οι στόχοι μπορούν να μετρούνται με Δείκτες Απόδοσης που παρέχουν σαφή κοινωνικά αποτελέσματα.

ΣΦ24: Έλλειψη θέλησης για αλλαγή, κινήτρων ή υποχρεώσεων

Για την αντιμετώπιση αυτού του εμποδίου, οι επισκέψεις επιστημονικής ανακάλυψης μπορούν να είναι χρήσιμες, παρουσιάζοντας σε προμηθευτές και αναθέτοντες επιτυχημένα παραδείγματα κοινωνικά υπεύθυνων προμηθειών, ώστε και οι δύο πλευρές να εξετάσουν την ενσωμάτωση κοινωνικών κριτηρίων στη δουλειά τους. Επιπλέον, η συνεργασία με εκπαιδευτικά ιδρύματα θα βοηθήσει στην ενσωμάτωση εννοιών κοινωνικής ευθύνης στην εκπαίδευση μελλοντικών επαγγελματιών προμηθειών. Καμπάνιες ευαισθητοποίησης θα είναι επίσης χρήσιμες για την αλλαγή νοοτροπιών, την εξήγηση της έννοιας και την απάντηση ερωτήσεων σε όλο το ευρύτερο σύστημα προμηθειών. Επίσης, ψηφιακές πλατφόρμες για μαθήματα βιωσιμότητας και κοινωνικής ευθύνης μπορούν να αποτελέσουν χρήσιμη ευκαιρία μάθησης, οδηγώντας σε σταδιακή αλλαγή στάσεων και προώθηση της αποδοχής των κοινωνικά υπεύθυνων προμηθειών. Τέλος, για την τυπική αντιμετώπιση του ζητήματος, θα πρέπει να θεσπιστούν υποχρεωτικά κριτήρια και στόχοι βιωσιμότητας (μετρήσιμοι μέσω Δεικτών Απόδοσης).

4. Καλές Πρακτικές

4.1 Στόχος

Αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζει μια συλλογή διεθνών μελετών περίπτωσης με καλές πρακτικές στον τομέα των Κοινωνικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΔΣ), οι οποίες συγκεντρώθηκαν στο πλαίσιο του έργου Deal4Good (Πακέτο Εργασίας 2, Δράση 2.4). Συνολικά καταγράφηκαν δέκα εξαιρετικά παραδείγματα **επιτυχούς συνεργασίας μεταξύ δημόσιων αρχών και κοινωνικών επιχειρήσεων**, όπου κοινωνικοί στόχοι ενσωματώθηκαν αποτελεσματικά στις διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων.

Η αναγνώριση των βέλτιστων πρακτικών βασίστηκε στον ορισμό ότι μια βέλτιστη πρακτική στις ΚΔΣ είναι ένα **καινοτόμο, μετρήσιμο και αναπαραγόμενο μοντέλο**, στο οποίο η δημόσια προμήθεια χρησιμοποιείται στρατηγικά για την επίτευξη κοινωνικών στόχων. Αυτοί μπορεί να περιλαμβάνουν την ένταξη ευάλωτων ομάδων στην αγορά εργασίας, την προώθηση ηθικών εργασιακών προτύπων ή την υποστήριξη κοινωνικών επιχειρήσεων ως παρόχων υπηρεσιών. Συνολικά εντοπίστηκαν 14 πρακτικές.

Η διαδικασία αναγνώρισης περιλάμβανε 4 βασικά στάδια:

1. **Έρευνα γραφείου** και αρχική αναγνώριση υποσχόμενων πρωτοβουλιών
2. **Συμμετοχή εμπλεκόμενων (stakeholders)** για την αξιολόγηση του αντίκτυπου και της δυνατότητας αναπαραγωγής των
3. Προαιρετικές **συνεντεύξεις** με εκπροσώπους των επιλεγμένων
4. Λεπτομερής τεκμηρίωση και ανάλυση

Τα συμπεράσματα που προκύπτουν από τις μελέτες περίπτωσης αποσκοπούν στην ανάδειξη κοινών παραγόντων επιτυχίας, την πρόταση πολιτικών συστάσεων και την παρουσίαση πρακτικών στρατηγικών για την υπέρβαση προκλήσεων στην εφαρμογή των ΚΔΣ. Σε τελική ανάλυση, αυτό το έργο στηρίζει τον ευρύτερο στόχο της **ενίσχυσης του ρόλου των κοινωνικών επιχειρήσεων** στις δημόσιες συμβάσεις και της προώθησης χωρίς αποκλεισμούς και κοινωνικά υπεύθυνων δαπανών σε ολόκληρη την Ευρώπη και πέραν αυτής.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι βέλτιστες πρακτικές.

4.2 Μελέτες Περίπτωσης

Δίκαιο Εμπόριο ως βασική αρχή διαγωνισμών

Οργανισμός: Isabel Martín Foundation

Ιστοσελίδα: fundacionisabelmartin.es

Χώρα: Ισπανία (Σαραγόσα)

Τύπος: Κοινωνική Επιχείρηση

Τομέας: Δίκαιο εμπόριο, αναπτυξιακή συνεργασία, ένταξη γυναικών

Εκπρόσωπος: Olga Estella Ibarbuen

Αξιοσημείωτο στοιχείο: Μετρήσιμος Κοινωνικός Αντίκτυπος

Περιγραφή καλής πρακτικής:

Το Ίδρυμα Isabel Martín έχει ενσωματώσει με επιτυχία τις αρχές του δίκαιου εμπορίου στη λειτουργία του και στη στρατηγική προμηθειών του. Μέσα από συνεργασίες με συνεταιρισμούς όπως το Creative Handicrafts στην Ινδία, το Ίδρυμα προμηθεύεται ηθικά παραγόμενα προϊόντα, τα οποία εμπορεύεται και διαθέτει στην Ισπανία. Αυτή η προσέγγιση ενσωματώνει αξίες κοινωνικής δικαιοσύνης και δίκαιης εργασίας σε όλη την εφοδιαστική αλυσίδα, δίνοντας τη δυνατότητα σε καταναλωτές και θεσμικούς φορείς στην Ισπανία να αποκτήσουν προϊόντα που σέβονται τις αρχές αυτές.

Παράλληλα, το Ίδρυμα επενδύει στην ανάπτυξη τοπικών παραγωγών και συνεταιρισμών, παρέχοντας εκπαίδευση και υποστήριξη για την κάλυψη των απαιτήσεων πιστοποίησης δίκαιου εμπορίου. Οι δράσεις αυτές βοηθούν τους παραγωγούς να διατηρούν βιώσιμες πρακτικές παραγωγής, ευθυγραμμισμένες με ευρύτερους κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους.

Όπου είναι δυνατόν, το Ίδρυμα ενσωματώνει προϊόντα δίκαιου εμπορίου και σε συμβάσεις δημόσιων προμηθειών, προωθώντας έτσι την ηθική προμήθεια σε θεσμικό επίπεδο. Το μοντέλο του Ιδρύματος έχει αποδειχθεί ευέλικτο και αναπαραγόμενο σε διάφορους τομείς και περιοχές, προσφέροντας ένα παραδειγματικό πλαίσιο για οργανισμούς που επιδιώκουν να ενισχύσουν κοινωνικά υπεύθυνες πρακτικές προμηθειών.

Πηγές: <https://fundacionisabelmartin.es/>

ISABEL MARTÍN FOUNDATION

The Isabel Martín Foundation is a Spanish NGO, state-wide, private, non-denominational and apolitical, which works on International Development Cooperation projects. The organization was born with the vocation of continuing the legacy of Isabel Martín, so it works for the empowerment of women, promoting education, dignity and justice, values for which she fought.

In addition, it focuses on unprotected children, community development and the promotion of people, according to the principles of community philanthropy.

FIND OUT MORE

Σχήμα 21 Βέλτιστη πρακτική από την Ισπανία

Co-funded by
the European Union

Ενσωμάτωση της Βιωσιμότητας στις Πανεπιστημιακές Συμβάσεις

Οργανισμός: UPV (Πολυτεχνείο της Βαλένθια)

Ιστοσελίδα: upv.es

Χώρα: Ισπανία

Τύπος: Δημόσια Αρχή

Τομές: Εκπαίδευση

Εκπρόσωπος: Carmen Bellver

Αξιοσημείωτο Στοιχείο: Καινοτομία

Περιγραφή Καλής Πρακτικής:

Το UPV έχει ενσωματώσει την περιβαλλοντική βιωσιμότητα στον πυρήνα της πολιτικής προμηθειών του, εφαρμόζοντας αυστηρά οικολογικά κριτήρια σε διάφορες συμβάσεις υπηρεσιών, όπως η σίτιση, οι αυτόματοι πωλητές και η συντήρηση εγκαταστάσεων. Τα κριτήρια αυτά στοχεύουν στη μείωση των αποβλήτων, την προώθηση της χρήσης φιλικών προς το περιβάλλον υλικών και μεθόδων, και στη συμμόρφωση των προμηθευτών με δείκτες βιωσιμότητας.

Το πανεπιστήμιο έχει αναπτύξει σαφείς και μετρήσιμους περιβαλλοντικούς δείκτες, τους οποίους εφαρμόζει κατά τη διαδικασία διαγωνισμών για την αξιολόγηση των προσφορών των προμηθευτών. Επιπλέον, διεξάγονται τακτικά εξωτερικοί έλεγχοι για την επαλήθευση της συμμόρφωσης των αναδόχων με τα καθορισμένα πρότυπα. Αυτή η αυστηρή εποπτεία ενισχύει τη διαφάνεια και την υπευθυνότητα, ενθαρρύνοντας τους αναδόχους να ευθυγραμμιστούν με τις απαιτήσεις των πράσινων προμηθειών.

Παρά τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει – όπως η περιορισμένη διαθεσιμότητα βιώσιμων εναλλακτικών στην αγορά και η ανάγκη εξισορρόπησης των θεσμικών στόχων με την επιχειρησιακή βιωσιμότητα – το UPV παραμένει δεσμευμένο στη στρατηγική του για βιωσιμότητα. Η προσέγγισή του αποδεικνύει πώς δημόσιοι φορείς μπορούν να επιδιώξουν την περιβαλλοντική καινοτομία στις συμβάσεις, διαχειριζόμενοι παράλληλα ρυθμιστικούς και αγοραστικούς περιορισμούς. Το συγκεκριμένο μοντέλο είναι ιδιαίτερα χρήσιμο για άλλα εκπαιδευτικά ιδρύματα που επιθυμούν να ενισχύσουν τον περιβαλλοντικό τους αντίκτυπο μέσω των πρακτικών προμηθειών.

Πηγές: <https://www.upv.es/entidades/amapuoc/compra-verde/>

Εικόνα 22 Βέλτιστη πρακτική από την Ισπανία

Co-funded by
the European Union

Μετατρέποντας τα απόβλητα σε Κοινωνική Αξία

Οργανισμός: Aceite Solidario

Ιστοσελίδα: aceitesolidario.org

Χώρα: Ισπανία (Βαλένθια)

Τύπος: Κοινωνική Επιχείρηση

Τομέας: Συλλογή Χρησιμοποιούμενου λαδιού

Εκπρόσωπος: José Ramón Cuesta

Αξιοσημείωτο σημείο: Δυνατότητα Κλιμάκωσης και Αναπαραγωγής

Περιγραφή Καλής Πρακτικής:

Η Aceite Solidario είναι μια κοινωνική επιχείρηση με έδρα τη Βαλένθια, η οποία υλοποιεί ένα καινοτόμο και κοινωνικά επιδραστικό πρόγραμμα συλλογής χρησιμοποιημένου μαγειρικού λαδιού από θεσμικές και εμπορικές κουζίνες, όπως αυτές που λειτουργούν σε σχολεία, νοσοκομεία και επιχειρήσεις εστίασης. Η πρωτοβουλία αυτή συμβάλλει στη βιωσιμότητα του περιβάλλοντος μέσω της σωστής διάθεσης των αποβλήτων λαδιού και ενισχύει την κυκλική οικονομία μετατρέποντας τα απόβλητα σε πόρο.

Τα έσοδα που προκύπτουν από την ανακύκλωση και μεταπώληση του συλλεγμένου λαδιού επανεπενδύονται σε κοινωνικές επιχειρήσεις που απασχολούν άτομα με αναπηρία και πληθυσμούς που διατρέχουν κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού. Ο διττός προσανατολισμός του εγχειρήματος (περιβαλλοντική ευθύνη και κοινωνική ένταξη) ευθυγραμμίζεται με αρκετούς Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών, όπως η καθαριότητα του νερού και η αποχέτευση, οι βιώσιμες πόλεις και η δράση για το κλίμα.

Η Aceite Solidario έχει συνάψει στρατηγικές συνεργασίες με δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς, όπως πανεπιστήμια και επιχειρήσεις, προκειμένου να διευρύνει την απήχηση και τον αντίκτυπο του προγράμματος. Παρότι εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις, κυρίως σε ό,τι αφορά την ευαισθητοποίηση και τη συμμετοχή των επιχειρήσεων, η πρωτοβουλία έχει ήδη καταγράψει απτά αποτελέσματα τόσο στον τομέα της κοινωνικής επανένταξης όσο και σε επίπεδο περιβαλλοντικών επιδόσεων.

Το μοντέλο της είναι ιδιαίτερα κλιμακωτό και αναπαραγόμενο, προσφέροντας ένα πλαίσιο που μπορεί να προσαρμοστεί σε διαφορετικά τοπικά και εθνικά περιβάλλοντα. Ο οργανισμός δίνει έμφαση στη διαφάνεια και την καθαρότητα των διαδικασιών, ώστε να ενισχύει την εμπιστοσύνη και τη συμμετοχή των εμπλεκόμενων φορέων, εξασφαλίζοντας τη μακροχρόνια βιωσιμότητα του εγχειρήματος.

Πηγές: <https://aceitesolidario.org/index.html>

Ενίσχυση της Συμμετοχής Κοινωνικών Επιχειρήσεων μέσω Διαχωρισμένων Τμημάτων Διαγωνισμών

Οργανισμός: ΕΟΠΥΥ (Εθνικός Οργανισμός Παροχής Υπηρεσιών Υγείας)

Ιστοσελίδα: eopyy.gov.gr

Χώρα: Ελλάδα

Τύπος: Δημόσιος Φορέας

Τομέας: Υγεία

Εκπρόσωπος: Νικολέτα Γουβέλη

Αξιοσημείωτο σημείο: Σχέση Κόστους-Αποτελεσματικότητα

Περιγραφή Καλής Πρακτικής:

Ο ΕΟΠΥΥ, η εθνική αρχή προμηθειών στον τομέα της υγείας στην Ελλάδα, υλοποίησε μια καινοτόμο διαδικασία προμηθειών με κράτηση για υπηρεσίες καθαρισμού στις κεντρικές και περιφερειακές του δομές. Η σύμβαση χωρίστηκε σε οκτώ γεωγραφικά τμήματα, το καθένα αντιστοιχούσε σε διαφορετική περιφέρεια της χώρας. Ο σχεδιασμός αυτός έδωσε τη δυνατότητα στις Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Ένταξης (ΚοιΣΠΕ) να υποβάλουν προσφορές είτε για μεμονωμένα τμήματα είτε για περισσότερα, ανάλογα με τις δυνατότητές τους.

Η σύμβαση στόχευε όχι μόνο στην οικονομική αποδοτικότητα, αλλά και στην προώθηση κοινωνικών στόχων, όπως η ενίσχυση της απασχόλησης ευάλωτων ομάδων και η αναβάθμιση της οργανωτικής ικανότητας των κοινωνικών επιχειρήσεων. Αν και κανένας ΚοιΣΠΕ δεν υπέβαλε προσφορά για το σύνολο της σύμβασης, περιφερειακές κοινοπραξίες κοινωνικών επιχειρήσεων υπέβαλαν επιτυχώς προσφορές και κέρδισαν επτά από τα οκτώ τμήματα.

Η διαδικασία υποβολής προτάσεων απαιτούσε από τις ΚοιΣΠΕ να πληρούν υψηλά πρότυπα ποιότητας και απόδοσης, γεγονός που τις ώθησε να βελτιώσουν τις εσωτερικές τους διαδικασίες και να συνεργαστούν μεταξύ τους. Η πρωτοβουλία απέδειξε τη βιωσιμότητα εφαρμογής του Άρθρου 20 του Νόμου 4412/2016, το οποίο επιτρέπει τη δέσμευση συμβάσεων υπέρ κοινωνικών επιχειρήσεων, ακόμη και σε μεγάλης κλίμακας διαγωνισμούς.

Μέσω της δυνατότητας συμμετοχής σε πιο σύνθετες και γεωγραφικά εκτεταμένες συμβάσεις, ο διαγωνισμός του ΕΟΠΥΥ ενίσχυσε ουσιαστικά την ορατότητα και τις ικανότητες του τομέα των ΚοιΣΠΕ στην Ελλάδα. Η διαδικασία ανέδειξε τη σημασία του στοχευμένου σχεδιασμού διαγωνισμών και της διατομεακής συνεργασίας ως βασικών παραγόντων για την προώθηση κοινωνικά υπεύθυνων δημοσίων προμηθειών.

Πηγές: <https://eopyy.gov.gr/article/80d2d7d1-1e72-4ca4-b6dd-7cebfaf4bbb9>

Κοινωνική Ένταξη μέσω Τοπικών Προμηθειών

Οργανισμός: Wroclawskie Mieszkania (Δήμος Βρότσλαβ)

Ιστοσελίδα: wroclaw.pl

Χώρα: Πολωνία

Τύπος: Άλλο

Τομέας: Υπηρεσίες καθαρισμού

Εκπρόσωπος: Anna Kieler

Αξιοσημείωτο σημείο: Απτός Κοινωνικός Αντίκτυπος

Περιγραφή Καλής Πρακτικής:

Ο Δήμος του Βρότσλαβ εφάρμοσε μια κοινωνικά υπεύθυνη πρακτική δημόσιων προμηθειών, δεσμεύοντας μια σύμβαση υπηρεσιών καθαρισμού αποκλειστικά για κοινωνικούς συνεταιρισμούς, σύμφωνα με το Άρθρο 15α του πολωνικού Νόμου περί Κοινωνικών Συνεταιρισμών. Η σύμβαση, αν και χαμηλής αξίας (κάτω των €30.000), ανατέθηκε μέσω περιορισμένης διαδικασίας και τελικά κατοχυρώθηκε στην Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση του Βρότσλαβ (Wroclawska).

Η συγκεκριμένη επιχείρηση απασχολεί 12 άτομα που αντιμετωπίζουν κοινωνικό αποκλεισμό, πολλοί εκ των οποίων προέρχονταν από καταφύγια αστέγων, συμβάλλοντας ουσιαστικά στην κοινωνική και επαγγελματική τους επανένταξη. Η σύμβαση αυτή εντάσσεται στη ευρύτερη στρατηγική κοινωνικής οικονομίας του Βρότσλαβ, η οποία στοχεύει στη στήριξη ευάλωτων ομάδων μέσω δημόσιων προμηθειών και στην προώθηση μιας πιο συμπεριληπτικής αγοράς εργασίας.

Παρά την επιτυχία του πιλοτικού έργου, διαρθρωτικές προκλήσεις παραμένουν. Πολλοί κοινωνικοί συνεταιρισμοί στην Πολωνία παραμένουν πολύ μικροί για να ανταγωνιστούν σε μεγαλύτερους διαγωνισμούς. Για να αντιμετωπιστεί αυτό, ο Δήμος του Βρότσλαβ ενσωματώνει όλο και πιο συχνά κοινωνικές ρήτρες σε μικρούς διαγωνισμούς και αναπτύσσει κίνητρα για να ενισχύσει τη συμμετοχή των κοινωνικών επιχειρήσεων.

Η περίπτωση του Βρότσλαβ αναδεικνύει το πώς οι δήμοι μπορούν να αξιοποιήσουν τις χαμηλής αξίας δημόσιες συμβάσεις για την προώθηση στόχων κοινωνικής ένταξης. Τονίζει επίσης τη σημασία της ευθυγράμμισης των πολιτικών προμηθειών με ευρύτερες αστικές κοινωνικές στρατηγικές, αποδεικνύοντας ότι παρεμβάσεις μικρής κλίμακας μπορούν να επιφέρουν μακροπρόθεσμες αλλαγές με ουσιαστικό κοινωνικό αντίκτυπο.

Πηγές: <https://www.wroclaw.pl/rozmawia/ngo-ekonomia-spoeczna>

Ενσωμάτωση Κοινωνικών Ρητρών στα Δημόσια Έργα

Οργανισμός: Περιφέρεια Βαλλόνιας

Ιστοσελίδα: marchespublics.wallonie.be

Χώρα: Βέλγιο

Τύπος: Δημόσιος Αρχή

Τομέας: Κατασκευές-Δημόσια Έργα

Εκπρόσωπος: Alexandra Barbier

Αξιοσημείωτο σημείο: Ενσωμάτωση Πολιτικής

Περιγραφή Καλής Πρακτικής:

Η Περιφέρεια της Βαλλονίας έχει θεσμοθετήσει τη χρήση κοινωνικών ρητρών στις δημόσιες συμβάσεις, ιδιαίτερα στον τομέα των δημόσιων έργων, με στόχο την προώθηση της απασχόλησης για νέους, ανέργους και άλλες ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Από το 2013 ξεκίνησε πιλοτική εφαρμογή, ενώ από το 2016 η ενσωμάτωσή τους είναι υποχρεωτική σε όλες τις συμβάσεις δημοσίων έργων της Περιφέρειας. Μάλιστα, με διάταγμα του 2019, έγινε υποχρεωτική και για τις τοπικές αρχές που επιθυμούν να λάβουν περιφερειακές επιδοτήσεις.

Για την αποτελεσματική εφαρμογή του πλαισίου, η Βαλλονία ανέπτυξε έναν ευέλικτο μηχανισμό κοινωνικής ρήτηρας, που επιτρέπει στους αναδόχους είτε να προσφέρουν θέσεις εργασιακής ένταξης απευθείας είτε να υπερβολαθούν σε κοινωνικές επιχειρήσεις. Επιπλέον, δημιουργήθηκε δίκτυο συμβούλων κοινωνικών ρητρών, ενσωματωμένων στις δημόσιες διοικήσεις και σε επαγγελματικούς φορείς του κλάδου. Οι σύμβουλοι αυτοί υποστηρίζουν δημόσιους αγοραστές και εργολήπτες, προωθούν την ανταλλαγή εμπειρίας μέσω τακτικών συναντήσεων και παρέχουν εργαλεία υποστήριξης, όπως πρότυπα εγγράφων και λίστες ελέγχου.

Μεταξύ 2014 και 2018, 442 συμβάσεις περιλάμβαναν κοινωνικές ρήτρες, συνολικού ύψους σχεδόν 400 εκατ. ευρώ, οδηγώντας σε 410 θέσεις μαθητείας και έσοδα 3,5 εκατ. ευρώ για κοινωνικές επιχειρήσεις. Η προσέγγιση της Βαλλονίας αποδεικνύει πώς η πολιτική βούληση, η συνεργασία εμπλεκόμενων φορέων και η ύπαρξη θεσμικών υποδομών μπορούν να ενσωματώσουν αποτελεσματικά την κοινωνική προστιθέμενη αξία στις δημόσιες συμβάσεις. Το μοντέλο αυτό είναι αναπαραγόμενο από άλλες περιφερειακές κυβερνήσεις που επιδιώκουν να ευθυγραμμίσουν τις δημόσιες συμβάσεις με στόχους συμπεριληπτικής ανάπτυξης.

Πηγές: <https://marchespublics.wallonie.be/pouvoirs-adjudicateurs.html>, https://green-forum.ec.europa.eu/green-public-procurement/good-practice-library/measuring-impact-social-clauses-public-works-contracts_en

Ένταξη στην Απασχόληση μέσω Κυκλικής Οικονομίας στον Τομέα της Πληροφορικής

Οργανισμός: AfB gGmbH

Ιστοσελίδα: afb-group.de

Χώρα: Γερμανία

Τύπος: Κοινωνική Επιχείρηση

Τομέας: Υπηρεσίες Πληροφορικής/ Κυκλική Οικονομία

Εκπρόσωπος: Thomas Richter

Αξιοσημείωτο σημείο: Απτός Κοινωνικός Αντίκτυπος

Περιγραφή Καλής Πρακτικής:

Ο οργανισμός αποτελεί πρωτοπόρο κοινωνική επιχείρηση στη Γερμανία, που συνδυάζει περιβαλλοντικό και κοινωνικό αντίκτυπο μέσω της επαναχρησιμοποίησης εξοπλισμού πληροφορικής. Εξειδικεύεται στην ανακατασκευή υλικού πληροφορικής από δημόσιους και ιδιωτικούς οργανισμούς, λειτουργώντας με προσωπικό στο οποίο περίπου το 45% είναι άτομα με αναπηρία. Η εταιρεία επεξεργάζεται πάνω από 600.000 συσκευές ετησίως, συμβάλλοντας ουσιαστικά στη μείωση των ηλεκτρονικών αποβλήτων και στη δημιουργία χωρίς αποκλεισμούς απασχόλησης.

Η AfB συνεργάζεται μέσω συμβάσεων προμηθειών, όπου οι δημόσιοι και ιδιωτικοί εταίροι της παραδίδουν τον αποσυρθέντα εξοπλισμό τους για ασφαλή διαγραφή δεδομένων, πιστοποιημένη ανακατασκευή και επαναπώληση. Η εταιρεία συμμορφώνεται με υψηλά πρότυπα ασφάλειας δεδομένων, γεγονός που ενισχύει την εμπιστοσύνη με τους θεσμικούς της συνεργάτες. Παράλληλα, η AfB ευθυγραμμίζεται με βασικές στρατηγικές της ΕΕ, όπως η Πράσινη Συμφωνία και το Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία, καθιστώντας την ιδανικό εταίρο για δημόσιους φορείς και δήμους.

Το επιχειρηματικό της μοντέλο είναι οικονομικά βιώσιμο, καθώς δημιουργεί έσοδα από τις πωλήσεις ανακατασκευασμένων συσκευών, με ελάχιστη εξάρτηση από δημόσια χρηματοδότηση. Σήμερα δραστηριοποιείται σε τέσσερις ευρωπαϊκές χώρες, αποτελώντας ένα ισχυρό παράδειγμα του πώς οι δημόσιες συμβάσεις μπορούν να προωθήσουν ταυτόχρονα την κυκλική οικονομία και την κοινωνική ένταξη στην εργασία.

Πηγές: <https://www.afb-group.de/en/>, <https://vergabe.mehrwert-inklusive.de> και διαδικτυακή συνέντευξη με τον Thomas Richter, Υπεύθυνος Εταίρων για την Ανατολική Γερμανία

INKLUSIONSUNTERNEHMEN

Schon gewusst? Fast 30.000 Menschen mit und ohne Behinderung arbeiten deutschlandweit in Inklusionsunternehmen.

Σχήμα 1 Βέλτιστη πρακτική από τη Γερμανία

Co-funded by
the European Union

Ψηφιοποίηση των Δημόσιων Προμηθειών για Ένταξη και Πρόσβαση

Οργανισμός: GeBIZ

Ιστοσελίδα: gebiz.gov.sg

Χώρα: Σιγκαπούρη

Τύπος: Δημόσιος Φορέας

Τομέας: Δημόσιες Συμβάσεις/ Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση

Εκπρόσωπος: Υπουργείο Οικονομικών

Αξιοσημείωτο σημείο: Καινοτομία

Περιγραφή Καλής Πρακτικής:

Το GeBIZ είναι η εθνική ηλεκτρονική πλατφόρμα δημοσίων προμηθειών της Σιγκαπούρης που ψηφιοποιεί πλήρως τον κύκλο των δημοσίων συμβάσεων, από τη δημοσίευση διαγωνισμών έως τη διαχείριση συμβάσεων, μέσω μιας ολοκληρωμένης ψηφιακής διεπαφής. Σχεδιασμένο για συμπερίληψη, το GeBIZ εξισώνει τις ευκαιρίες για μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) και κοινωνικές επιχειρήσεις, διευκολύνοντάς τις να συμμετέχουν σε δημόσιους διαγωνισμούς.

Η πλατφόρμα διασφαλίζει τη διαφάνεια, δημοσιεύοντας ανοιχτά όλες τις ευκαιρίες ανάθεσης και τις τελικές αποφάσεις. Περιλαμβάνει επίσης εργαλεία επιχειρηματικής ευφυΐας, όπως παρακολούθηση δαπανών και κάρτες αξιολόγησης προμηθευτών, που συμβάλλουν στη βελτίωση της απόδοσης των προμηθειών. Οι διαδικασίες ένταξης στην πλατφόρμα σχεδιάστηκαν με βάση την ανατροφοδότηση των χρηστών, ώστε να είναι φιλικές για οργανισμούς με περιορισμένους πόρους.

Το GeBIZ προάγει την ισότιμη πρόσβαση μέσω απλοποιημένης εγγραφής, πρόσβασης σε ιστορικά δεδομένα τιμών και συνδυασμού ζήτησης (demand aggregation). Το σύστημα μειώνει το διοικητικό βάρος, ενισχύει τον υγιή ανταγωνισμό και αποτελεί πρότυπο για άλλες κυβερνήσεις που επιδιώκουν τον ψηφιακό μετασχηματισμό των δημοσίων προμηθειών. Η δομή του προσφέρει σημαντικές δυνατότητες κλιμάκωσης τόσο σε ανεπτυγμένες όσο και σε αναδυόμενες αγορές.,

Πηγές: <https://www.gebiz.gov.sg>

SEARCH FOR OPPORTUNITIES

- Find procurement opportunities from different government agencies.

BID FOR OPPORTUNITIES

- Select items for bidding and submit your documents.

MANAGE OPPORTUNITIES

- Manage your watchlist and bids.

Σχήμα 2 Βέλτιστη πρακτική από τη Σιγκαπούρη

Co-funded by
the European Union

Ηθικές Δημόσιες Συμβάσεις με Εποπτεία Παγκόσμιων Εφοδιαστικών Αλυσίδων

Οργανισμός: Δήμος Όσλο

Ιστοσελίδα: oslo.kommune.no

Χώρα: Νορβηγία

Τύπος: Δημόσιος Φορέας

Τομέας: Δημόσια Διοίκηση και Συμβάσεις

Εκπρόσωπος: Δήμος Όσλο

Αξιοσημείωτο σημείο: Απτός Κοινωνικός Αντίκτυπος

Περιγραφή Καλής Πρακτικής:

Η πόλη του Όσλο έχει υιοθετήσει μια στρατηγική κοινωνικά υπεύθυνων προμηθειών με εστίαση στις παγκόσμιες εφοδιαστικές αλυσίδες υψηλού κινδύνου, ειδικά στον τομέα τροφίμων και ποτών. Βάσει της Στρατηγικής Προμηθειών του 2017 και του Μοντέλου του Όσλο, η πόλη δίνει προτεραιότητα σε πιστοποιήσεις fair trade και βιολογικών προϊόντων, ενώ ενσωματώνει ισχυρές ρήτρες εργασιακών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις συμβάσεις.

Οι πλαίσιακές συμφωνίες για προϊόντα όπως καφές, μπανάνες και γαλακτοκομικά περιλαμβάνουν υποχρεωτικές απαιτήσεις για κοινωνική πιστοποίηση και κριτήρια ιχνηλασιμότητας. Ο Δήμος Όσλο διενεργεί επαληθεύσεις μέσω αυτοαξιολογήσεων προμηθευτών και συντονισμένων ελέγχων σε συνεργασία με την Ethical Trade Norway. Τα αποτελέσματα είναι μετρήσιμα: μέσα σε μόλις τέσσερις μήνες το 2019, το ποσοστό fair trade μπανάνας αυξήθηκε από 3% σε 50% και του fair trade καφέ από 9% σε 13%.

Η επιτυχία της πρωτοβουλίας βασίζεται στην ευθυγράμμισή της με διεθνή πλαίσια (π.χ. Κατευθυντήριες Αρχές του ΟΗΕ για Επιχειρήσεις και Ανθρώπινα Δικαιώματα) και στην συνεργατική προσέγγιση παρακολούθησης της συμμόρφωσης. Το μοντέλο του Όσλο είναι κλιμακώσιμο σε άλλους τομείς και πόλεις και αποτελεί χάρτη πορείας για την ενσωμάτωση του ηθικού εμπορίου στις δημοτικές προμήθειες.

Πηγές: City of Oslo ιστοσελίδα: <https://www.oslo.kommune.no>, Global Lead City Network of Sustainable Procurements, Ethical Trade Norway: <https://www.etiskhandel.no>, UN Global Compact: <https://unglobalcompact.org/what-is-gc/participants/43431>, European Commission, Making Socially Responsible Public Procurement Work: 71 Good Practice Cases, May 2020: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/42743>

Finn fram i kommunen

- ◇ Bydeler
- ◇ Etater, foretak og ombud

Politikk og medvirkning

- ◇ Politikk
- ◇ Medvirkning og åpenhet

Σχήμα 3 Βέλτιστη πρακτική από τη Νορβηγία

Co-funded by
the European Union

Καταπολέμηση της Εργασιακής Εκμετάλλευσης στις Εφοδιαστικές Αλυσίδες της Μόδας

Οργανισμός: Νομαρχία Μιλάνου

Ιστοσελίδα: -

Χώρα: Ιταλία

Τύπος: Δημόσιος Φορέας

Τομέας: Δημόσια Διοίκηση / Διακυβέρνηση

Εκπρόσωπος: Claudio Sgaraglia

Αξιοσημείωτο σημείο: Απτός Κοινωνικός Αντίκτυπος

Περιγραφή Καλής Πρακτικής:

Η Νομαρχία του Μιλάνου ανέπτυξε ένα εθελοντικό πρωτόκολλο για την αντιμετώπιση ανήθικων εργασιακών πρακτικών στην εφοδιαστική αλυσίδα της μόδας. Το Μνημόνιο Κατανόησης για Νόμιμες Πρακτικές Προμηθειών στην Εφοδιαστική Αλυσίδα της Μόδας, που ξεκίνησε τον Ιούνιο του 2025, στοχεύει στην προώθηση της διαφάνειας, τη μείωση της εκμετάλλευσης και τη δημιουργία μητρώου συμμορφούμενων προμηθευτών μέσω κεντρικής βάσης δεδομένων και μιας «πράσινης λίστας».

Το πρωτόκολλο υποστηρίζεται από επαγγελματικούς συνδέσμους και δημόσιες αρχές, ως μέρος μιας ευρύτερης προσπάθειας για την ενίσχυση ηθικών προτύπων στις υπεργολαβικές πρακτικές. Κύρια χαρακτηριστικά του αποτελούν το εθελοντικό σύστημα παρακολούθησης και η συνεργασία μεταξύ δημόσιων αρχών και εταιρειών μόδας.

Η πρωτοβουλία οδήγησε σε αυξημένη λογοδοσία προμηθευτών και σε μεγαλύτερη εμπλοκή κορυφαίων εταιρειών μόδας στην ηθική προμήθεια. Αποτελεί αναπαραγώγιμο μοντέλο για την αντιμετώπιση εργασιακών κινδύνων και σε άλλους τομείς, μέσα από εθελοντικά σχήματα πολυμερούς διακυβέρνησης.

Πηγές: <https://www.sercoinstitute.com/news/2023/italy-public-procurement-a-public-good-beyond-the-public-purse>, <https://www.voguebusiness.com/story/sustainability/can-italian-fashion-end-exploitation-with-a-voluntary-agreement>

Italy & Public Procurement: A public good beyond the public purse?

Σχήμα 4 Βέλτιστη πρακτική από την Ιταλία

Co-funded by
the European Union

Ένταξη Κοινωνικών Κριτηρίων στις Προμήθειες Υγειονομικής Περίθαλψης

Οργανισμός: Estar Toscana

Ιστοσελίδα: estar.toscana.it

Χώρα: Ιταλία (Τοσκάνη)

Τύπος: Δημόσιος Φορέας

Τομέας: Δημόσια Υγεία / Προμήθειες Υγειονομικής Περίθαλψης

Εκπρόσωπος: Giuseppe Maria Mugnai

Αξιοσημείωτο σημείο: Καινοτομία

Περιγραφή Καλής Πρακτικής:

Ο οργανισμός Estar Toscana, η περιφερειακή αρχή προμηθειών για τις υπηρεσίες υγείας της Τοσκάνης, έχει πρωτοπορήσει στην ενσωμάτωση κοινωνικών κριτηρίων στις προμήθειες υγειονομικής περίθαλψης. Το 2024, έλαβε εθνική αναγνώριση για την προσέγγισή του, η οποία στοχεύει στη βελτίωση των συνθηκών εργασίας σε ολόκληρη την εφοδιαστική αλυσίδα του τομέα υγείας, ιδιαίτερα σε τομείς όπου δεν υπάρχουν ακόμη καθιερωμένα περιβαλλοντικά ή κοινωνικά πρότυπα.

Η Estar ενσωματώνει κοινωνικά κριτήρια τόσο στη φάση αξιολόγησης των προσφορών όσο και στις απαιτήσεις εκτέλεσης των συμβάσεων, διασφαλίζοντας ότι οι ανάδοχοι τηρούν αξιοπρεπή εργασιακά πρότυπα. Παράλληλα, έχει θεσπίσει έναν μηχανισμό διαλόγου για συνεχή παρακολούθηση μεταξύ των αναθετουσών αρχών και των παρόχων υπηρεσιών.

Αυτή η προληπτική και επικεντρωμένη στη συμμόρφωση στρατηγική χάρισε στην Estar Toscana το βραβείο Compraverde Buygreen 2024 για την Κοινωνικά Υπεύθυνη Προμήθεια.

Η πρωτοβουλία ξεχωρίζει επειδή εφαρμόζει πρότυπα κοινωνικής ευθύνης ακόμη και σε κατηγορίες προμηθειών όπου αυτά τα κριτήρια δεν είναι ακόμη καθιερωμένα, προσφέροντας ένα κλιμακώσιμο μοντέλο για τις δημόσιες αρχές που επιδιώκουν την προώθηση ηθικών συνθηκών εργασίας σε σύνθετα περιβάλλοντα προμηθειών.

Πηγές: <https://www.forumcompraverde.it/en/excellence-in-gpp-compraverde-buygreen-2024-awards-italian-green-public-procurement-leaders/>, <https://www.estar.toscana.it/>

Σχήμα 5 Βέλτιστη πρακτική από την Ιταλία

Co-funded by
the European Union

Περιφερειακό Σχέδιο Δράσης για Βιώσιμες και Συμπεριληπτικές Προμήθειες

Οργανισμός: Περιφέρεια Βένετο

Ιστοσελίδα: regione.veneto.it

Χώρα: Ιταλία

Τύπος: Δημόσιος Φορέας

Τομέας: Δημόσια Διοίκηση / Περιφερειακή Διακυβέρνηση

Εκπρόσωπος: Luca Zaia

Αξιοσημείωτο σημείο: Ενσωμάτωση Πολιτικής

Περιγραφή Καλής πρακτικής:

Τον Μάρτιο του 2024, η Περιφέρεια Βένετο ενέκρινε ένα τριετές Σχέδιο Δράσης για τις Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις (2024–2026), επαναβεβαιώνοντας τη δέσμευσή της για ενσωμάτωση περιβαλλοντικών, οικονομικών και κοινωνικών κριτηρίων στη δημόσια δαπάνη. Το σχέδιο υπερβαίνει τους περιβαλλοντικούς στόχους, δίνοντας έμφαση στην ισότητα των φύλων, τη διαγενεακή δικαιοσύνη και την ένταξη ευάλωτων ομάδων.

Το Σχέδιο Δράσης περιλαμβάνει ετήσια παρακολούθηση και αξιολόγηση και προωθεί την ανάπτυξη ικανοτήτων σε τομείς όπως οι βιώσιμες αγορές, η κατάρτιση, οι πιλοτικές πρωτοβουλίες, η δικτύωση και η επικοινωνία. Επιπλέον, υποστηρίζει τις αρχές της κυκλικής οικονομίας και τη χρήση καινοτόμων πράσινων τεχνολογιών στις δημόσιες συμβάσεις.

Αυτή η ολοκληρωμένη και προνοητική στρατηγική παρέχει ένα δομημένο και αναπαραγωγίμο μοντέλο διακυβέρνησης για την ενσωμάτωση κοινωνικών και περιβαλλοντικών στόχων στην πολιτική προμηθειών. Είναι ιδιαίτερα σχετική για άλλες περιφέρειες που επιδιώκουν να ευθυγραμμίσουν τη δημόσια δαπάνη με την Ατζέντα 2030 του ΟΗΕ.

Πηγές: <https://www.fondazioneecosistemi.org/appalti-pubblici-sostenibili-approvato-il-piano-di-azione-triennale-2024-2026-delle-regione-veneto/>

**Appalti pubblici sostenibili:
approvato il Piano di azione
triennale 2024-2026 delle
Regione Veneto**

Σχήμα 6 Βέλτιστη πρακτική από την Ιταλία

Co-funded by
the European Union

Διττός Προσανατολισμός σε Κοινωνικά και Περιβαλλοντικά Πρότυπα στις Συμβάσεις Καθαρισμού

Οργανισμός: The Cyprus Institute (Υπηρεσίες Καθαρισμού)

Ιστοσελίδα: cyi.ac.cy

Χώρα: Κύπρος

Τύπος: Δημόσιος Φορέας

Τομέας: Υπηρεσίες Καθαρισμού

Εκπρόσωπος: Δεν έχει προσδιοριστεί

Αξιοσημείωτο σημείο: Απτός Κοινωνικός Αντίκτυπος

Περιγραφή Καλής Πρακτικής:

Το Cyprus Institute ανέθεσε τριετή σύμβαση καθαρισμού που καλύπτει 11 κτίρια (περίπου 10.000 τ.μ.), ενσωματώνοντας κοινωνικά και περιβαλλοντικά κριτήρια καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας προμηθειών. Τα κριτήρια ανάθεσης έδωσαν προτεραιότητα στη βιωσιμότητα (60%) έναντι του κόστους (40%).

Οι κοινωνικές απαιτήσεις περιλάμβαναν δίκαιες εργασιακές πρακτικές, ίσες ευκαιρίες και συμμόρφωση με τη νομοθεσία για την απασχόληση, οι οποίες επαληθεύονταν μέσω δηλώσεων και ελέγχων. Ενθαρρύνθηκε επίσης η πρόσληψη αιτούντων άσυλο. Οι περιβαλλοντικές απαιτήσεις αφορούσαν τη χρήση προϊόντων με οικολογική σήμανση, ενεργειακά αποδοτικού εξοπλισμού και συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης πιστοποιημένων με ISO 14001 ή EMAS.

Μια ειδική επιτροπή εποπτείας παρακολουθούσε τη συμμόρφωση με τη σύμβαση, συμπεριλαμβανομένων της μισθοδοσίας, της κατάρτισης και των περιβαλλοντικών πιστοποιήσεων. Αυτό το ολοκληρωμένο μοντέλο όχι μόνο βελτίωσε τις συνθήκες εργασίας του προσωπικού καθαριότητας, αλλά μείωσε και τον περιβαλλοντικό αντίκτυπο του καθαρισμού εγκαταστάσεων, προσφέροντας ένα αναπαραγώγιμο παράδειγμα βιώσιμης διαχείρισης.

Πηγές: <https://publicprocurement.gov.cy/monades/strathgikes-dhmosies-symbaseis/koinwnika-yrey8ynes-dhmosies-symbaseis/>

Ο απώτερος σκοπός είναι να συμβάλουν οι δημόσιες συμβάσεις στην μείωση των ανισοτήτων και την συνολικά αποδοτικότερη διαχείριση των δημόσιων πόρων.

Τι προνοεί η Νομοθεσία περί Δημοσίων Συμβάσεων;

Οι βασικοί μηχανισμοί που περιλαμβάνονται στον Ν.73(Ι)/2016 σε σχέση με τις Κοινωνικά Υπεύθυνες Δημόσιες Συμβάσεις είναι οι ακόλουθοι:

Σχήμα 7 Βέλτιστη πρακτική από την Κύπρο

Co-funded by
the European Union

Συμπεριληπτικές και Βιώσιμες Συμβάσεις Επίπλων για Χώρους Καινοτομίας

Οργανισμός: The Cyprus Institute (Furniture Procurement)

Ιστοσελίδα: cyi.ac.cy

Χώρα: Κύπρος

Τύπος: Δημόσιος Φορέας

Τομέας: Furniture Procurement / Sustainable Infrastructure

Εκπρόσωπος: Δεν προσδιορίζεται

Αξιοσημείωτο σημείο: Ενσωμάτωση Πολιτικής

Περιγραφή Καλής Πρακτικής

Στο πλαίσιο του “NOUS Knowledge Hub” που υλοποιήθηκε μέσω του έργου U-SOLVE, το Ινστιτούτο Κύπρου διεξήγαγε μια διαδικασία διαγωνισμού επίπλων με κοινωνική και περιβαλλοντική υπευθυνότητα. Η σύμβαση που ανατέθηκε έδωσε ίση βαρύτητα στα κοινωνικά/περιβαλλοντικά κριτήρια και στην τιμή (60% και 40% αντίστοιχα).

Οι κοινωνικές προδιαγραφές βασίστηκαν στις αρχές του “Design for All” με σκοπό την πλήρη προσβασιμότητα των ατόμων αναπηρία. Τα περιβαλλοντικά κριτήρια περιλάμβαναν τη χρήση ξυλείας από βιώσιμες πηγές, φινιρισμάτων χαμηλών εκπομπών, αρθρωτής κατασκευής με δυνατότητα επισκευής και διαθεσιμότητας ανταλλακτικών σε βάθος χρόνου.

Η συμμόρφωση επαληθεύτηκε μέσω τεκμηρίωσης από τον προμηθευτή, όπως σχέδια επίπλων και σχετικές πιστοποιήσεις. Η συγκεκριμένη προμήθεια θέτει ένα προηγούμενο για τα ιδρύματα που επιθυμούν να προάγουν την προσβάσιμη και κυκλική οικονομία μέσω των αγορών τους.

Πηγές: <https://publicprocurement.gov.cy/monades/strathgikes-dhmosies-symbaseis/koinwnika-ypey8ynes-dhmosies-symbaseis/>

Γενικό Λογιστήριο της Δημοκρατίας

Σχήμα 8 Βέλτιστη πρακτική από την Κύπρο

Co-funded by
the European Union

5. Συμπεράσματα

Αυτό το κεφάλαιο συγκεντρώνει τα **βασικά ευρήματα** που προέκυψαν από τη **συγκριτική ανάλυση και την αξιολόγηση των εμποδίων** που πραγματοποιήθηκαν στις χώρες εταίρους καθώς και από τις αναγνωρισμένες **βέλτιστες πρακτικές**. Στόχος του είναι να συνοψίσει την υφιστάμενη κατάσταση των Κοινωνικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΔΣ), να επισημάνει τα κρίσιμα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τόσο οι Κοινωνικές Επιχειρήσεις όσο και οι Αναθέτουσες Αρχές, και να προτείνει πιθανές βελτιώσεις.

Η συγκριτική ανάλυση αποκαλύπτει γενικά **χαμηλό επίπεδο εμπλοκής με τις ΚΔΣ** τόσο από τις Κοινωνικές Επιχειρήσεις όσο και από τις Αναθέτουσες Αρχές. Η συμμετοχή σε διαγωνισμούς ΚΔΣ παραμένει περιορισμένη, με πολλούς φορείς να μην είναι εξοικειωμένοι με τις σχετικές διαδικασίες, τα κριτήρια και τα στρατηγικά πλαίσια. Παρόλο που ορισμένοι φορείς διαθέτουν μέτρια εμπειρία στις δημόσιες συμβάσεις, η ενσωμάτωση κοινωνικών πρακτικών είναι περιορισμένη. Οι Κοινωνικές Επιχειρήσεις, δείχνουν ελάχιστη ενημέρωση σχετικά με στρατηγικές ΚΔΣ, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για ενημέρωση, κατάρτιση και ενημέρωση πολιτικών. Οι Αναθέτουσες Αρχές αντιμετωπίζουν **αντίστοιχες προκλήσεις**. Αν και ορισμένες διαθέτουν εσωτερική ικανότητα για τη διαχείριση διαγωνισμών ΚΔΣ, πολλές δυσκολεύονται με τεχνικά, νομικά ή διαχειριστικά ζητήματα. Συνολικά, τα ευρήματα υπογραμμίζουν την επείγουσα ανάγκη για **δομημένη υποστήριξη, ενίσχυση ικανοτήτων** και σαφέστερη **στρατηγική κατεύθυνση**.

Η **ανάλυση των εμποδίων** για την υιοθέτηση των ΚΔΣ δείχνει μια σειρά αλληλοσυνδεόμενων ζητημάτων, από κατακερματισμένες πλατφόρμες προμηθειών και έλλειψη πόρων έως γραφειοκρατία και ξεπερασμένα πολιτικά πλαίσια. Για την αντιμετώπισή τους, είναι απαραίτητα πρακτικά μέτρα όπως κεντρικές ψηφιακές πλατφόρμες, στοχευμένη κατάρτιση, συμβουλευτικές υπηρεσίες και B2B εκδηλώσεις δικτύωσης.

Επιπλέον, οι **βέλτιστες πρακτικές** που αναδείχθηκαν από την έρευνα αναδεικνύουν τάσεις που μπορούν να καθοδηγήσουν μελλοντικές προσπάθειες. Αυτές περιλαμβάνουν την εστίαση στην κοινωνική ένταξη, την πολιτική καινοτομία και τη βιωσιμότητα, με παραδείγματα που δείχνουν πώς οι ΚΔΣ μπορούν να ενσωματώσουν ευάλωτες ομάδες και να προωθήσουν θεσμική υποστήριξη.

Συμπερασματικά, τα ευρήματα παρέχουν μια **ολοκληρωμένη επισκόπηση του τοπίου των ΚΔΣ** στις χώρες εταίρους. Με την αξιοποίηση αυτών των στοιχείων, οι ενδιαφερόμενοι φορείς μπορούν να ενισχύσουν τη συνεργασία, να αυξήσουν τις ικανότητες και να επιταχύνουν την υιοθέτηση πρακτικών Κοινωνικών Δημοσίων Συμβάσεων σε όλη την Ευρώπη.

6. Παράρτημα Ι – Ερωτηματολόγιων Κοινωνικών Επιχειρήσεων

Έρευνα – Συνέντευξη για Κοινωνικές Επιχειρήσεις

ΠΑΡΑΚΑΛΩ ΠΑΡΕΧΕΤΕ ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΣΑΣ:

Επωνυμία Κοινωνικής Επιχείρησης:

Τομέας και κύριες δραστηριότητες:

Αριθμός Εργαζομένων:

Ονοματεπώνυμο Εκπροσώπου:

Θέση στην επιχείρηση:

Τηλέφωνο:

Email:

1. Ποιο είναι το επίπεδο εξοικείωσής σας με τις διαδικασίες Δημόσιων Συμβάσεων και του αντίστοιχου πλαισίου πολιτικής στην Ελλάδα;

Πολύ Χαμηλό

Χαμηλό

Μέτριο

Καλό

Πολύ Καλό

2. Αν απαντήσατε «πολύ χαμηλό» ή «χαμηλό» στην προηγούμενη ερώτηση, παρακαλώ δώστε την κύρια αιτία.

Οικονομικοί λόγοι

Απουσία ενδιαφέροντος

Απουσία εμπιστοσύνης στις διαδικασίες κοινωνικών συμβάσεων

Co-funded by
the European Union

Άλλο, παρακαλώ προσδιορίστε

- 3. Ποιο είναι το επίπεδο εξοικείωσής σας με τις διαδικασίες Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων και του αντίστοιχου πολιτικού πλαισίου στην Ελλάδα;**

Πολύ Χαμηλό

Χαμηλό

Μέτριο

Καλό

Πολύ Καλό

- 4. Αν απαντήσατε «πολύ χαμηλό» ή «χαμηλό» στην προηγούμενη ερώτηση, παρακαλώ δώστε την κύρια αιτία.**

Οικονομικοί λόγοι

Απουσία ενδιαφέροντος

Απουσία εμπιστοσύνης στις διαδικασίες κοινωνικών συμβάσεων

Άλλο, παρακαλώ προσδιορίστε.....

- 5. Γνωρίζετε αν υπάρχει κάποιο Σχέδιο Δράσης/Στρατηγική για την εφαρμογή Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων και/ή της Κοινωνικής Οικονομίας στην Ελλάδα;**

Ναι

Όχι

Δεν είμαι σίγουρος/η

6. Γνωρίζετε αν υπάρχει κάποιο Σχέδιο Δράσης/Στρατηγική για την εφαρμογή Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων και/ή της Κοινωνικής Οικονομίας στην περιοχή/πόλη σας;

Ναι

Όχι

Δεν είμαι σίγουρος/η

7. Γνωρίζετε αν υπάρχουν καθορισμένα κριτήρια/ρήτρες για τις Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις που χρησιμοποιούνται στην Ελλάδα;

Ναι

Όχι

Δεν είμαι σίγουρος/η

8. Αν ναι, παρακαλώ αναφέρετε τα αντίστοιχα κριτήρια/ρήτρες για τις Κοινωνικές δημόσιες Συμβάσεις.

.....

9. Έχετε συμμετάσχει ποτέ σε διαγωνισμό δημόσιων συμβάσεων και/ή διαγωνισμό Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων υποβάλλοντας προσφορά;

α. Ναι, σε διαγωνισμό Δημόσιας Σύμβασης (Όχι Κοινωνικής)

β. Ναι, σε διαγωνισμό Κοινωνικής Δημόσιας Σύμβασης

γ. Προσπάθησα αλλά τελικά δεν κατέθεσα προσφορά

δ. Όχι, ποτέ

Αν η απάντηση στην προηγούμενη ερώτηση είναι α

10. Πόσο συχνά συμμετέχετε σε διαγωνισμούς Δημόσιων Συμβάσεων (Όχι Κοινωνικών)

Μόνο μία φορά

Μία φορά τον χρόνο

2-5 φορές τον χρόνο

Περισσότερες από 5 φορές τον χρόνο

11. Σε ποιόν/ούς τομέα/είς έχετε συμμετάσχει?

Προσδιορίστε....

Αν η απάντηση στην προηγούμενη ερώτηση είναι β

12. Πόσο συχνά συμμετέχετε σε διαγωνισμούς Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων;

Η επιχείρηση έχει συμμετάσχει μόνο μία φορά

Μία φορά τον χρόνο

2-5 φορές τον χρόνο

Περισσότερες από 5 φορές τον χρόνο

13. Σε ποιόν/ούς τομέα/είς έχετε συμμετάσχει;

Προσδιορίστε....

14. Σας ανατέθηκε η σύμβαση;

Προσδιορίστε....

15. Θυμάστε τα κοινωνικά κριτήρια/ρήτρες που περιλαμβάνονταν στη διαδικασία ανάθεσης;

Προσδιορίστε....

16. Χρησιμοποιήσατε ηλεκτρονική πλατφόρμα για την υποβολή της προσφοράς σας;

Προσδιορίστε....

17. Παρακαλώ περιγράψτε την εμπειρία σας, τονίζοντας τα θετικά και αρνητικά στοιχεία, καθώς και τα μαθήματα που αποκομίσατε.

.....

Αν η απάντηση στην προηγούμενη ερώτηση είναι γ

18. Παρακαλώ περιγράψτε την εμπειρία σας, αναφέροντας τα κύρια προβλήματα που αντιμετωπίσατε και τον τελικό λόγο για τον οποίο δεν υποβάλλατε την προσφορά σας

.....

Επιστροφή στο κύριο μέρος της έρευνας

19. Ποια είναι τα μέσα αναζήτησης διαγωνισμών (είναι δυνατές πολλαπλές απαντήσεις);

Δεν αναζητώ διαγωνισμούς

Υπηρεσίες ειδοποιήσεων για διαγωνισμούς

Πλατφόρμες δημόσιων συμβάσεων

Συλλόγους Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ΜμΕ)

Έχω έναν υπεύθυνο εργαζόμενο για αυτό

Άλλο

20. Ποιοι είναι οι κύριοι λόγοι συμμετοχής σε δημόσιους διαγωνισμούς (είναι δυνατές πολλαπλές απαντήσεις);

Νέες ευκαιρίες στην αγορά

Ευκαιρία για λανσάρισμα προϊόντος/υπηρεσίας

Ευκαιρίες για νέες συνεργασίες

Άλλο, παρακαλώ προσδιορίστε...

21. Υπάρχουν πολιτικές, μέτρα υποστήριξης ή κίνητρα για τη λειτουργία Κοινωνικών Επιχειρήσεων στη χώρα σας (είναι δυνατές πολλαπλές απαντήσεις);

Μηχανισμοί/προγράμματα χρηματοδότησης

Φορολογικά κίνητρα

Ειδική σήμανση για προϊόντα/υπηρεσίες

Προγράμματα εκπαίδευσης

Άλλο, παρακαλώ προσδιορίστε.....

22. Υπάρχουν δίκτυα, συμβουλευτικοί οργανισμοί ή θερμοκοιτίδες για Κοινωνικές Επιχειρήσεις στη χώρα σας;

Αν ναι, παρακαλώ αναφέρετε τα πιο σημαντικά και τι προσφέρουν..

23. Μπορείτε να συμμετέχετε σε διαδικασίες Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων προετοιμάζοντας και υποβάλλοντας προσφορά;

Ναι, χωρίς προβλήματα

Ναι, με δυσκολίες

Όχι

24. Αν όχι, επιλέξτε τις δεξιότητες που σας λείπουν (είναι δυνατές πολλαπλές απαντήσεις) και παρακαλώ επεξηγήστε:

Δεξιότητες διαχείρισης έργου

Τεχνικές δεξιότητες

Νομικές δεξιότητες

Άλλο, παρακαλώ προσδιορίστε.....

25. Παρακαλώ προσδιορίστε τουλάχιστον 4 βασικές δυσκολίες (σημεία φραγμού) για τη συμμετοχή σε Κοινωνικούς Δημόσιους Διαγωνισμούς; (Κατηγοριοποιήστε τα αναγνωρισμένα σημεία φραγμού σε τουλάχιστον τρεις διαφορετικούς τύπους)

Εύρεση ενδιαφέροντων διαγωνισμών

Χρήση πλατφορμών δημόσιων συμβάσεων

Επικοινωνία με τον δημόσιο τομέα

Θεσμοθετημένες διακρίσεις

Έλλειψη καθοδήγησης, συμβουλών ή υποστήριξης

Κόστος συγκέντρωσης προσφοράς

Χρονοδιάγραμμα για την προετοιμασία κατάλληλων εγγράφων / προσφοράς

Οργανωτική ικανότητα / έλλειψη εσωτερικών πόρων

Πλήρωση απαιτήσεων οικονομικής ικανότητας

Απαιτήσεις οικονομικών εγγυήσεων

Απαιτήσεις προηγούμενης εμπειρίας

Εμπόδια που παρακωλύουν τη συνεργασία με άλλους / τη σύσταση κοινοπραξιών

Δυσκολία πλήρωσης των απαιτούμενων κριτηρίων

Άλλο, παρακαλώ προσδιορίστε

26. Προτείνετε κάποιες λύσεις για να ξεπεραστούν αυτά τα σημεία φραγμού:

Συμμετοχή σε εκπαίδευση για την προετοιμασία προσφορών

Κεντρική ιστοσελίδα που συγκεντρώνει ευκαιρίες σε δημόσιους διαγωνισμούς

Εκδηλώσεις B2B με εταιρείες για τη δημιουργία κοινοπραξιών

Αλληλεπίδραση με τους αναδόχους από την αρχή της διαδικασίας

Συμβουλευτικές υπηρεσίες

Συνεργασία με καθιερωμένες εταιρείες

Επισκέψεις/Εκδηλώσεις επιστημονικής ανακάλυψης

Περισσότερο ποιοτικά προσανατολισμένοι δημόσιοι διαγωνισμοί (όχι με μοναδικό κριτήριο την τιμή)

Άλλο, παρακαλώ προσδιορίστε

Για κάθε λύση παρακαλώ παρέχετε λεπτομέρειες, για παράδειγμα, ποιοι ενδιαφερόμενοι φορείς/οργανισμοί θα πρέπει να περιλαμβάνονται, ποιος ευθύνεται, κλπ.

7. Παράρτημα II – Ερωτηματολόγιο για Δημόσιους Φορείς

ΕΡΕΥΝΑ – ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ για Δημόσιους Φορείς

PLEASE PROVIDE YOUR CONTACT DETAILS:

Name & Surname:

Organisation:

Position:

Phone number:

Email:

1. Ποιο είναι το επίπεδο εξοικείωσής σας με τις Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις;

Πολύ Χαμηλό

Χαμηλό

Μέτριο

Καλό

Πολύ Καλό

2. Αν απαντήσατε «πολύ χαμηλό» ή «χαμηλό» στην προηγούμενη ερώτηση, παρακαλώ δώστε την κύρια αιτία.

Ο οργανισμός δεν συμμετέχει σε Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις

Ο ρόλος μου περιλαμβάνει περιορισμένες ευθύνες όσον αφορά τις Δημόσιες Συμβάσεις

Οικονομικοί λόγοι του οργανισμού.

Άλλο, προσδιορίστε.....

Co-funded by
the European Union

- 3. Ποιο είναι το επίπεδο εξοικείωσής σας με τις διαδικασίες Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων και του αντίστοιχου πολιτικού πλαισίου στην Ελλάδα;**

Πολύ Χαμηλό

Χαμηλό

Μέτριο

Καλό

Πολύ Καλό

- 4. Αν το επίπεδο εξοικείωσής σας είναι «καλό» ή «πολύ καλό», παρακαλώ αναφέρετε τον αντίστοιχο νόμο, έγγραφο πολιτικής κλπ και διευκρινίστε αν αφορά Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις, την Κοινωνική Οικονομία ή και τα δύο.**

.....

- 5. Γνωρίζετε αν υπάρχει κάποιο Σχέδιο Δράσης/Στρατηγική για την εφαρμογή Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων και/ή της Κοινωνικής Οικονομίας στην Ελλάδα;**

Ναι

Όχι

Δεν είμαι σίγουρος/η

- 6. Αν ναι, παρακαλώ αναφέρετε το αντίστοιχο Σχέδιο Δράσης/Στρατηγική και προσδιορίστε αν αφορά Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις, την Κοινωνική Οικονομία ή και τα δύο.**

.....

7. Γνωρίζετε αν υπάρχει κάποιο Σχέδιο Δράσης/Στρατηγική για την εφαρμογή Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων και/ή της Κοινωνικής Οικονομίας στην περιοχή/πόλη σας;

Ναι

Όχι

Δεν είμαι σίγουρος/η

8. Αν ναι, παρακαλώ αναφέρετε το αντίστοιχο Σχέδιο Δράσης/Στρατηγική και προσδιορίστε αν αφορά Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις, την Κοινωνική Οικονομία ή και τα δύο.

.....

9. Γνωρίζετε αν υπάρχουν καθορισμένα κριτήρια/ρήτρες για τις Κοινωνικές Δημόσιες Συμβάσεις που χρησιμοποιούνται στην Ελλάδα;

Ναι

Όχι

Δεν είμαι σίγουρος/η

10. Αν ναι, παρακαλώ αναφέρετε τα αντίστοιχα κριτήρια/ρήτρες.

.....

11. Ποιες είναι οι πιο συνήθεις διαδικασίες/κριτήρια ανάθεσης διαγωνισμών στο νομικό σύστημά;

Χαμηλότερη τιμή

Η πλέον οικονομικά συμφέρουσα προσφορά (ΠΟΣΠ) [η ενθάρρυνση για μετάβαση από μια προσέγγιση βασισμένη αποκλειστικά στην τιμή προς το ΠΟΣΠ στην Οδηγία 2014/24/ΕΕ έχει διευρύνει το πεδίο για κοινωνικές παραμέτρους στην ανάθεση συμβάσεων (άρθρο 67)]

Κόστος Κύκλου Ζωής ή Αξιολόγηση Κύκλου Ζωής

Δεν είμαι σίγουρος/η
Άλλο, παρακαλώ προσδιορίστε...

12. Υπάρχει ηλεκτρονικό σύστημα για την προετοιμασία και υποβολή προσφορών σε εθνικό/περιφερειακό/τοπικό επίπεδο;

Ναι

Όχι

Δεν είμαι σίγουρος/η

Παρέχετε μικρή περιγραφή αναφέροντας τα προτερήματα και τα προβλήματα του συστήματος (αν υπάρχουν)

13. Υπάρχει σύστημα παρακολούθησης για την εποπτεία και αξιολόγηση της διαδικασίας μετά την ανάθεση;

Ναι

Όχι

Δεν είμαι σίγουρος/η

14. Έχετε υποβάλει ποτέ προσφορά σε διαγωνισμό Κοινωνικής Δημόσιας Σύμβασης; Σε ποιόν τομέα;

Δεν έχω υποβάλει
Ναι, σε προϊόντα και υπηρεσίες καθαρισμού

Ναι, σε υπολογιστές, οθόνες, τάμπλετ και έξυπνα τηλέφωνα
 Ναι, σε χαρτί αντιγραφής και γραφικών
 Ναι, σε κέντρα δεδομένων, χώρους διακομιστών και υπηρεσίες cloud
 Ναι, σε ηλεκτρικό και ηλεκτρονικό εξοπλισμό που χρησιμοποιείται στον τομέα της υγείας
 Ναι, σε ηλεκτρική ενέργεια
 Ναι, σε υπηρεσίες τροφοδοσίας και αυτόματους πωλητές
 Ναι, σε έπιπλα
 Ναι, σε εξοπλισμό απεικόνισης, αναλώσιμα και υπηρεσίες εκτύπωσης
 Ναι, στον σχεδιασμό, κατασκευή και διαχείριση κτιρίων γραφείων
 Ναι, σε χρώματα, βερνίκια και διαγραμμίσεις δρόμων
 Ναι, στη συντήρηση δημόσιων χώρων
 Ναι, στον σχεδιασμό, κατασκευή και συντήρηση δρόμων
 Ναι, στον φωτισμό οδών και στα σήματα κυκλοφορίας
 Ναι, στις οδικές μεταφορές
 Ναι, σε υδραυλικά είδη υγιεινής
 Ναι, σε κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα
 Ναι, σε τουαλέτες και ουρητήρια
 Ναι, σε υποδομές επεξεργασίας λυμάτων
 Ναι, σε θερμαντήρες νερού
 Άλλο, παρακαλώ προσδιορίστε.....

15. Γνωρίζετε την αρχή «Μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» (Do No Significant Harm – DNSH)?

Ναι

Όχι

Δεν είμαι σίγουρος/η

Co-funded by
the European Union

16. Αν ναι, ποια είναι κατά τη γνώμη σας το μέσο επίπεδο της εφαρμογή της αρχής στους δημόσιους διαγωνισμούς;

Δεν υπάρχει εφαρμογή της αρχής

Χαμηλό

Μέτριο

Υψηλό

Πολύ Υψηλό

17. Έχετε ποτέ εμπλέξει τελικούς χρήστες και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς εντός του οργανισμού στην προετοιμασία μιας διαδικασίας διαγωνισμού;

Ναι

Όχι

Δεν είμαι σίγουρος/η

18. Αν ναι, τι είδους ενδιαφερόμενους φορείς;

Κοινωνικές Επιχειρήσεις

Συνεταιρισμοί

Οργανισμοί Υποστήριξης Επιχειρήσεων

Μη κερδοσκοπικοί σύλλογοι

Ταμεία αλληλασφάλισης

Σύλλογοι και ιδρύματα

Εξωτερικοί εμπειρογνώμονες

Άλλο, παρακαλώ διευκρινίστε

19. Διαθέτετε τις κατάλληλες δεξιότητες διαχείρισης έργων, τεχνικές και νομικές δεξιότητες στον οργανισμό/τμήμα/ομάδα σας για την ανάπτυξη και δημοσίευση ενός διαγωνισμού Κοινωνικής Δημόσιας Σύμβασης;

Ναι

Όχι

20. Αν όχι, επιλέξτε τις δεξιότητες που σας λείπουν (δυνατότητα πολλαπλών απαντήσεων) και παρακαλώ επεξηγήστε:

Δεξιότητες διαχείρισης έργου

Τεχνικές δεξιότητες

Νομικές δεξιότητες

Άλλο, παρακαλώ προσδιορίστε

21. Έχετε σκεφτεί να προσλάβετε εξωτερικούς ειδικούς για να καλύψετε τα κενά σε δεξιότητες;

Ναι

Όχι

Δεν είμαι σίγουρος/η

22. Παρακαλώ, προσδιορίστε 4 κύριες προκλήσεις και εμπόδια (σημεία φραγμού) στην εφαρμογή Κοινωνικών Δημόσιων Συμβάσεων στην Ελλάδα. (κατηγοριοποιείτε τα σημεία φραγμού που εντοπίσατε σε τουλάχιστον 3 διακριτούς τύπους)

.....

23. Προτείνετε ορισμένες λύσεις για την αντιμετώπιση των σημείων φραγμού:

.....

Για κάθε λύση παρακαλώ παρέχετε λεπτομέρειες, για παράδειγμα, ποιοι ενδιαφερόμενοι φορείς/οργανισμοί θα πρέπει να περιλαμβάνονται, ποιος ευθύνεται, κλπ.

24. Υπάρχουν προγράμματα κατάρτισης/ενίσχυσης ικανοτήτων για δημόσιους προμηθευτές;

Ναι

Όχι

Δεν είμαι σίγουρος/η

Και παρέχετε λεπτομέρειες, για παράδειγμα, ποιος είναι ο υπεύθυνος του προγράμματος, ποιοι είναι οι εκπαιδευόμενοι και πόσο συχνά υλοποιούνται

8. Παράρτημα III – Ερωτηματολόγιο Βέλτιστων Πρακτικών

Deal4Good_WP2_T2.4 Best practices Google form questionnaire

Επιλέξτε τον Φορέα σας: *

- ☐ CONVALORES
- ☐ ECSF
- ☐ EXEO
- ☐ UWA

Βέλτιστη Πρακτική

2.

Ποιο είναι το όνομα του οργανισμού που αποτελεί βέλτιστη πρακτική; Παρακαλούμε, προσθέστε επίσης την ιστοσελίδα του οργανισμού: *

3.

Σε ποια χώρα βασίζεται η βέλτιστη πρακτική; (Για οργανισμό που δραστηριοποιείται σε πολλές τοποθεσίες, παρακαλούμε χρησιμοποιήστε την τοποθεσία όπου εφαρμόστηκαν οι βέλτιστες πρακτικές ή, αν δεν είναι σαφές, την έδρα) *

4.

Τύπος οργανισμού: *

- ☐ Κοινωνική επιχείρηση
- ☐ Δημόσια αρχή
- ☐ Άλλο

5.

Sector of the organisation (*education, financial services, consultancy, etc.*): *

6.

Όνομα και Επώνυμο εκπροσώπου: *

7.

Ποια πτυχή καθιστά τη βέλτιστη πρακτική αξιοσημείωτη; *

- Ορατός Κοινωνικός Αντίκτυπος (Με σαφή και μετρήσιμα οφέλη, όπως βελτιωμένες ευκαιρίες απασχόλησης για μειονεκτούντες, ενισχυμένη κοινωνική ένταξη ή καλύτερες συνθήκες εργασίας)
- Καινοτομία (Εισαγωγή νέων ή δημιουργικών προσεγγίσεων για την αντιμετώπιση κοινωνικών προκλήσεων μέσω προμηθειών, όπως νέα μοντέλα συνεργασίας ή κριτήρια αξιολόγησης)
- Κλιμάκωση και Δυνατότητα Αναπαραγωγής (Με δυνατότητα επιτυχούς προσαρμογής και εφαρμογής από άλλες δημόσιες αρχές ή σε διαφορετικές περιοχές/τομείς)
- Ενσωμάτωση Πολιτικής (Ευθυγράμμιση με ευρύτερες τοπικές, εθνικές ή ευρωπαϊκές στρατηγικές για την κοινωνική οικονομία, τη βιωσιμότητα ή την χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη)
- Βιωσιμότητα (Εξασφάλιση μακροπρόθεσμων ωφελειών και ενσωμάτωση κοινωνικών παραμέτρων στις τακτικές διαδικασίες προμηθειών, αντί να αντιμετωπίζονται ως μεμονωμένα έργα)
- Σχέση Κόστους – Αποτελεσματικότητας (Επίτευξη κοινωνικών στόχων χωρίς συμβιβασμό στην οικονομική αποδοτικότητα ή ποιότητα)

8.

Περιγράψτε τη βέλτιστη πρακτική που εφαρμόστηκε από τον οργανισμό και αναλύστε λεπτομερώς την καινοτομία, την αποδοτικότητα ή την αποτελεσματικότητά της. Αναφερθείτε σε πτυχές όπως: ανάπτυξη της ιδέας, κόστος που προέκυψε, διαδικασίες υλοποίησης (πώς αναπτύχθηκε και εντάχθηκε η βέλτιστη πρακτική στα πλαίσια προμηθειών), προκλήσεις, εμπλεκόμενα άτομα και φορείς, παράγοντες επιτυχίας, δυνατότητες κλιμάκωσης και αναπαραγωγής – πώς μπορεί το μοντέλο να προσαρμοστεί σε διαφορετικά πλαίσια, περιοχές ή τομείς, καθώς και σε οποιαδήποτε άλλη σχετική πληροφορία. Προσθέστε τις πηγές (έγγραφα, διαδικτυακούς συνδέσμους) για αναφορά σε κάθε πτυχή που περιγράψατε. *

Σας ευχαριστούμε για τη συνεισφορά σας..

*Ενισχύοντας τον τομέα Επαγγελματικής
Εκπαίδευσης και Κατάρτισης για κοινωνικό
αντίκτυπο: Θέτοντας τη διαμόρφωση
κοινωνικών δημοσίων συμβάσεων σε πράξη*

Deal4Good – Π1 Έκθεση Έρευνας

Τέλος Έκθεσης Έρευνας

